HOMILIE 2014

Římskokatolická farnost Veverská Bítýška

Výběr homilií z roku 2014

Obsah

To vám bude znamením, naleznete dítě položené v jeslích 4
Tady začíná něco úplně nového 6
Vyznání víry před lidmi a vyznání víry před Bohem 12
Těm, kdo ho přijali, dal moc stát se Božími dětmi 14
Ukazovat na světlo a být tím světlem 16
Je ve tvé moci rozhodnout se pro dobro nebo pro zlo 18
Oko za oko, zub za zub? 21
Pouze přítomnost, dnešní den, tento okamžik máme ve svých rukou 24
Vrať mi radost ze své ochrany 26
Je dobré a krásné, Bože, že jsme s tebou 28
Staral se o toho, kdo mu byl svěřen 30
Kéž byste zas uposlechli jeho hlas 31
Uzdravený slepec nakonec uviděl svého Boha 34
Ježíš nás převede do dne, který bude na věčnosti 36
Na počátku stojí víra 38
Kříž je cesta 40
Radujte se, nebojte se 42
Přijmout vzkříšení 44
Nechat Krista vystoupit ze stránek Písma a nechat ho vstoupit do našeho života 46
Děkujte, protože váš Bůh je dobrý 48
K čemu to všechno bylo? 50
Hospodin je můj pastýř 52
Ať se vaše srdce nechvěje 54
Zachovávat přikázání z lásky 56
Ježíš se vrátil k Otci také jako Syn člověka 58
V tichu o dary prosit, a potom je začít používat 60
Spása, to jsou vztahy v plnosti 62
Víra je hodnota, kterou máme rozdávat 64
Nabízím ti, člověče, svou pomoc, aby tvůj život byl radostný a naplněný 66
O střetu dobra a zla 68
O oltářním obraze svatého Jakuba 71
Důvěřuj, že jsem ti dal to, co potřebuješ pro svůj život 73
Pokoj je úsilí člověka a je to dar Boží 75
Víra překonává bariéry, víra maže rozdíly 78
Kým pro tebe jsem? 80
Ježíš vždycky jde první 82
Každé zlo vylučuje z komunity 84
Kříž jako symbol setkání 86
Pán tě zavolal na svou vinici 88
Jakou dá člověk náhradu za svou duši? 90
O přijímání Božích darů 92
Běžte na místa, kde cesta opouští město 94
Stavitel mostů 95
Jestliže chcete dojít k Bohu, tak musíte jít skrze člověka 98
Roucho si do běla vyprali v Beránkově krvi 99
Pevný bod může nabídnout právě jenom Bůh 101
Pozorujte Boží skutky 104
Co je to bázeň? 106
Budeme tázáni jenom na lásku 108
Člověk je povolán, aby prožil život tvůrčím způsobem 109
Vraťte se k ryzosti 111

Neboť je blízko tvoje spása 113
Bůh bude s tebou, a to je důvod k radosti 115
Přijmout Ježíše, to se rovná projít bránou pokory 117
Co by se stalo, kdyby pastýři nešli k jesličkám? 119
Vánoční příběh o třech stromech 121
Sám Bůh stačí 123

To vám bude znamením, naleznete dítě položené v jeslích

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
01.01.2014 - středa , kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
Slavnost Panny Marie, Matky Boží
příslušné slovo Boží: 1. čt. Nm 6,22-27; ž. Žl 67; 2. čt. Gal 4,4-7; evang. Lk 2,16-21;

Bratři a sestry, stojíme na začátku něčeho nového a ptáme se, co to přinese, jaký ten rok bude. Ale také zároveň stojíme na konci něčeho, co končí, a nějakým způsobem to uzavíráme, lepší je říct, odevzdáváme. To, co bylo, už nemůžeme změnit, to musíme nějakým způsobem odevzdat Bohu. Buď budeme děkovat, že se to podařilo, nebo budeme prosit, aby nám odpustil, že jsme třeba něco udělali špatně. Ale už je to uzavřené, už je to hotové. Ale my se až tak nemáme moc dívat právě dozadu, ale spíš se dívat dopředu, a v tomto smyslu mluvily všechny texty, které jsme slyšeli.

Ve Starém zákoně bylo citováno takzvané Áronské požehnání. Někomu žehnat znamená svolávat na něj Boží pomoc, vkládat ho do ochrany někoho vyššího. Ale tady toto Áronské požehnání chce říct ještě jednu věc. Nejde jenom o to, člověče, že ty přijmeš něčí ochranu, že se o tebe někdo bude starat, ale také ty se musíš chovat podle toho, že právě o tebe někdo pečuje.

Tedy přijmout požehnání neznamená jenom, že já dostanu, ale je to také závazek, kdy já mám svědčit o tom, že je zde někdo, kdo o mě pečuje. A tady ta odpověď na toto Áronské požehnání, ta byla v žalmu. Měl číslo 67 a byl součástí oslav dožínek, tedy kdy něco právě končilo, kdy děkovali za úrodu. A tento žalm je specifický v tom, že se tam vícekrát opakovalo v českém překladu slovo národy. V hebrejském originále, tam jsou užita tři různá slova. Bohužel do toho českého překladu se to nějak nevešlo, ztratilo se to. Je pravda, že to není jednoduché to přeložit, protože co to znamená ta tři slova?

Nejznámější z nich je gojim, které se většinou překládá jako pohané, anebo v těch novějších, v ekumenickém překladu, tím slovem pronárody, které nám nezní zrovna moc pěkně. Ale ty tři hebrejské výrazy, které jsou tam užity, se dají přeložit právě jako národ nebo národy, pohané, národnosti a různé sociální skupiny. Jak říkám, je to těžké, je to obtížné přeložit. Ale o co tady právě jde?

Jde tady o to, že ve Starém zákoně u Izraelitů se velmi jasně rozlišovalo my a ten zbytek, náš národ, ostatní národy, my jsme věřící, oni jsou pohané. A v tomto žalmu je vyjádřena myšlenka jakýchsi misií, aby se všichni dozvěděli, že Bůh je ten pečující, ten zachraňující. I jim je potřeba to říct. Bůh se chce dotknout všech. Když to přeložíme my do našeho života, Bůh se chce dotknout všech situací v našem životě, všeho toho, co přijde. Už tam není nebo nemělo by tam být to rozlišení profánní život – náboženský život, neděle – všední den. Ne, žijeme jeden život a Bůh se ho chce dotknout a proměnit.

A o tomto mluvilo právě evangelium – evangelium, ve kterém pastýři přicházejí do Betléma k jesličkám. Přicházejí a spěchají. Svatý Lukáš tady používá stejná slova, která používá, když říká, že Maria spěchala do hor do jednoho judského města ke své příbuzné Alžbětě. Svatý Lukáš chce říct, že některé věci je potřeba vykonat bez odkladu. Některé věci je potřeba udělat hned. Zase jsou věci, o kterých je potřeba přemýšlet. Ale poznat to, kdy je potřeba jednat bezodkladně a naopak, kdy je potřeba dát si čas. Proto jsme vzývali Ducha svatého, Pomocníka, aby nám to ukázal, aby nás tady v tomto vedl.

Je zajímavé, že ti pastýři, když přicházejí k jesličkám, podle toho textu, když tam přišli a uviděli, vypravovali, co jim o tom dítěti bylo pověděno. Je zajímavé, byli tam nějací lidé, kolem Josefa, Marie, kolem narozeného Spasitele, ale byli to asi lidé, kteří neměli takový vhled do těch věcí, do toho, co se vlastně stalo. A přicházejí pastýři, kteří se tam z jednoho úhlu pohledu octli náhodou, protože je tam poslal anděl, a tito pastýři těm, kteří jsou tam kolem, zvěstují, co sami zažili. Pomohou jim vstoupit hlouběji do té události.

Svatý Lukáš chce říct, v Božích očích nikdo není tak malý, nebo přínos toho člověka není zanedbatelný. Kamkoliv, člověče, vstoupíš, máš možnost tam přinést něco, čím to obohatíš. Máš možnost vstoupit do toho děje a pomoci těm, kteří tam už jsou, hlouběji pochopit, více poznat a třeba i více prožít, víc se radovat. Pastýři mají tento úkol. Na jednu stranu, někdo by řekl, je malý, ale jak vidíme, je velmi důležitý.

Co je zajímavé ještě, to jsme nečetli, ti andělé jim říkají: „To vám bude znamením, naleznete dítě položené v jeslích.“ Když se řekne znamení, my čekáme něco blyštivého, něco co upoutá naši

pozornost, něco co bude skutečně nějak excelentní, co se bude vymykat našim zkušenostem, nějaký hlas, hrom, blesk a podobně. A tady je znamením dítě položené v jeslích.

Svatý Lukáš nám chce připomenout, že Bůh nás vede pomocí takovýchto znamení. Bůh nás vede pomocí událostí, které na sebe nějak na první pohled nepoutají pozornost, nehřmí to, neblýská to, ale jsou to jeho znamení a na nás je, abychom je nepřehlédli. Dítě položené v jeslích.

Svatý Lukáš celou tu událost narození Ježíše Krista vypráví ze třech pohledů – jako historickou událost, jako znamení a tím třetím úhlem pohledu je potvrzení od pastýřů. Bratři a sestry, aby náš život byl věrohodný, tak tam musí být to, že k těm událostem (nemusí být všechno znamení v našem životě), ale k těm událostem, co prožíváme, patří to potvrzení.

Pastýři se pak zase vrátili. Svatý Lukáš má tady toto slovo nesmírně rád. V evangeliu ho použije dvaadvacetkrát, ve Skutcích jedenáctkrát, to je dohromady třiatřicet. Ve zbytku Nového zákona ostatní svatopisci použijí slovíčko vrátit se pouze pětkrát. Lukáš ho doslova miluje. Nejznámější je asi to, kdy, jak my říkáme, marnotratný syn se vrací k svému otci. Ale co chce říct tady to slovo? Vrátili se. Vrátili se tam, kde žili, vrátili se k tomu, co dělali, ale už to bylo jinak. Vrátili se k té činnosti, ale už ji dělali jinak. Vrátili se ke svým myšlenkám, ale už uvažovali jinak, protože se setkali s narozeným Spasitelem.

I my se vrátíme do svých zaměstnání, vrátíme se do svých domovů, vrátíme se ke svým takzvaně všedním povinnostem. Ale co to znamená tady to vrátit se? Znamená to vrátit se sám k sobě, vrátit se k Bohu, vrátit se jeden k druhému. Je to program, mohli bychom říct, vracet se. Svatý Lukáš nás vybízí a říká: „Vracej se!“ Je to důležité, je to potřebné, aby ses dokázal vracet. Protože jsi chybující, tak každou tou chybou se vzdálíš, a když si to uvědomíš, je potřeba, aby ses vrátil. Není na tom nic zahanbujícího, není to nijak špatně, vidíš i tady v Písmu svatém, Ježíš přichází, aby ses ty mohl vrátit. Ježíš přichází před těmi dvěma tisíci lety, aby nám řekl: „Čekám na vás, až se vrátíte.“

A poslední, co nám říká svatý Lukáš, tak nám říká v tom souvětí: „Když uplynulo osm dní a dítě mělo být obřezáno, dali mu jméno Ježíš.“ V první řadě říká, že Ježíš se stal Izraelitou. Nejenom podle národnosti, podle rodokmenu, ale obřízkou se stal Izraelitou podle náboženství. Stal se člověkem, příslušníkem smlouvy, kterou uzavřel Hospodin s Izraelity na Sinaji. Vstoupil i tady do této kategorie.

Ale to hlavní, o co Lukášovi jde, je to jméno. Musíme si uvědomit, že když někdo zná moje jméno, když já znám něčí jméno a toho člověka oslovuji jménem, tak že jeden pro druhého existujeme, jeden pro druhého tady jsme. Známe všichni z dějin vlastně ty situace, kdy jména lidí byla nahrazena čísly, protože tím ten, kdo jim to číslo dal, chtěl říct: „Neexistuješ pro mě jako lidská bytost.“ Ale naopak, jestliže oslovím někoho jménem, tak to znamená: „Ty pro mě existuješ jedinečným způsobem.“

Jákob volá na Boha: „Řekni mi své jméno! Jak se jmenuješ?“ Mojžíš prosí: „Ukaž mi svou slávu.“ A v žalmech častěji čteme: „Bože, ukaž nám svou tvář.“ Je to takový výraz: „Kdo jsi? Jak tě máme uchopit? Jak s tebou máme komunikovat?“ A Lukáš říká: „Od této chvíle už nemusíte tápat, od této chvíle nemusíte hledat. Tady máte jeho jméno, znáte ho. Bůh je spása.“

Bratři a sestry, každý den toho roku, který dneska začíná, když se budeme modlit, když budeme prožívat cokoliv, uvědomme si, že náš Bůh je naše spása. A když se budeme radovat, děkujme za to, že nás zachránil. Když budeme trpět, když budeme prožívat něco obtížného, připomínejme si to: „On je moje záchrana, on je moje spása.“ A tady v tomto Ježíšově jménu hledejme pokoj, radost a posilu v celém tom roce, který teď nastává.

Tady začíná něco úplně nového

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
12.01.2014 - neděle , kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
Křest páně
příslušné slovo Boží: 1. čt. Iz 42,1-4.6-7; ž. Žl 29; 2. čt. Sk 10,34-38; evang. Mt 3,13-17;

Bratři a sestry, určitě už jste někdy slyšeli otázku: „A co tady bylo před tímto světem, než se tady objevilo všechno to, jak to známe? Co tu bylo? Bylo tu něco?“ Písmo svaté říká, prázdnota. Řecká filosofie říká, byl tu stav, který je nazýván chaos. Chaos česky znamená zmatek. Neexistence jakýchkoliv zákonů, neexistence jakýchkoliv tvarů, prostě neexistence ničeho. A obojí si lze představit dost těžko, jak prázdnotu, tak ten chaos. Aby aspoň trošku ti řečtí filosofové vyšli těm lidem vstříc, jak si to představit, tak znakem chaosu se stala voda, velké množství vody, masa vody, kterou nelze zadržet, kterou nelze spoutat, které se nelze postavit.

Jestli jste si všimli, tak v podstatě ve všech textech dnešní neděle se mluvilo o vodě a ta voda tam figuruje právě jako znamení. Na jedné straně jako znamení zániku toho chaosu, jako určitá zkáza, zátopa, povodeň, ale také na druhé straně jako znamení života, znamení očištění. A ty naše úvahy se budou vlastně pohybovat tady v tomto rozmezí.

Pán Ježíš přichází, aby začal svoje veřejné působení, a přichází, řekli bychom, na práh zaslíbené země. Přichází na místo, kudy do zaslíbené země vstoupil Jozue s Izraelity kdysi dávno. A ještě vlastně předtím je tam ten obraz, kdy vycházeli z Egypta a přešli suchou nohou Rákosové moře. Za 40 let potom přešli suchou nohou Jordán. Opět voda, která vypadala, že bude překážkou, tak ta překážka zmizela a naopak vlastně otevřela se před nimi cesta. Ježíš takto programově, cíleně, stojí na začátku, na prahu, a tím, co bude dělat, chce říct: „Tady začíná něco úplně nového.

Abychom si uvědomili, že my v životě velmi často začínáme, tak proto jsme slyšeli i ten žalm, má číslo 29, a byl to žalm, který se v době Starého zákona zpíval na podzim o Slavnosti stánků. Když sklidili úrodu, tak všichni, kdo mohli, přišli do Jeruzaléma nebo respektive na jeho okraj, a postavili tam, my bychom dnes řekli, stanové městečko a týden bydleli ve stanech. Tím si připomínali právě těch 40 let, kdy putovali na poušti. A po skončení tohoto Svátku stánků začínal nový rok, nový občanský kalendářní rok. Když bychom to měli zařadit někam, tak je to vlastně něco podobného, když my v adventu začínáme nový církevní rok. A na závěr té bohoslužby ti Izraelité než odešli domů, tak slyšeli tady ten žalm, který jsme slyšeli i my.

První sloka mluvila o bohoslužbě, která se odehrává v nebi. Těmi Božími syny jsou míněni andělé. Ale je tím také míněno to, aby při všech starostech všedního dne ti, kdo ten žalm slyší, nezapomněli na to, že jsme povoláni k tomu, abychom se i my jednou připojili k této nebeské bohoslužbě. Že smyslem, povoláním, cílem našeho života je setkat se s Bohem a jednou ho chválit. A máme ho chválit už teď v tomto životě.

Ve druhé sloce velmi důrazně byla opakována myšlenka Hospodinova hlasu – hlas nad vodami, nad spoustami vod, hlas Hospodinův jak je mocný, hlas jak je velkolepý. Je to narážka na okamžik stvoření, kdy první kniha Mojžíšova říká, že nad vodami se vznášel Duch Boží, ale je zde také ozvěna potopy – Hospodinův hlas nad spoustami vod, ale „hlas Hospodinův je mocný a velkolepý“. Musíme si uvědomit, že Izraelité byli vedeni hlasem Božím, Božím slovem.

Bůh se zjeví Mojžíšovi v hořícím keři. Ale to důležité není ten obraz, ale to poselství, hlas, slovo. „Půjdeš do Egypta.“ A tak bychom mohli pokračovat hodně dlouho. Proroci slyší Boží hlas, Boží slovo. Izraelité jako lid Smlouvy je lid slova, který je veden Božím slovem. A v Novém zákoně, kdy přichází Ježíš, říká: „Já jsem Slovo. Slovo, které se vtělilo a přišlo mezi vás.“

No, a na konci poslední sloka mluví o tom, že vznešený Bůh zaburácel hromem, jeho chrámu volají sláva, trůnil nad potopou, jako král bude trůnit věčně. My jsme neslyšeli celý ten žalm a tam byly vyjmenovány různé přírodní úkazy i různá přírodní neštěstí, a ten žalmista chtěl zdůraznit těm, kteří budou odcházet po skončení slavnosti stánků: „Vracíte se do svého každodenního života, budou vás potkávat věci příjemné i věci nepříjemné a vy si odneste z této slavnosti vědomí toho, že Bůh je ten nejvyšší, ať se posílí vaše víra, ale také si odneste to, že když vám bude zle, máte volat jenom k němu, k nikomu jinému. Jeho volejte na pomoc, protože on je ten, který vám pomoci může.

No, a teď už se dostáváme k Novému zákonu. Vrátíme se zpátky na břeh Jordánu, kde Ježíš stojí mezi hříšníky, mezi těmi, kteří chtějí konat pokání. Svatý Matouš ve svém díle spoléhá na to, že čtenáři jeho evangelia budou přemýšlet, když budou číst, že nebudou postupovat pouze

mechanicky. Svatý Matouš ve svém evangeliu vícekrát jenom naznačí a počká, nebo je to už na tom čtenáři, aby domyslel souvislosti.

Ježíš přišel z Galileje k Jordánu za Janem. To je informace, na první pohled. Kdo zná ty reálie, tak ví, že Ježíš dva až tři dny šel pěšky, než tam došel. Ale v duchovním slova smyslu Matouš chce říct: „Ježíš, Boží Syn, bude hledat. Bude chodit a bude hledat. Nebude to tak, že by řekl: ‚Já jsem tady, a kdo teda chcete, přijďte,‘ ale aktivně on bude vyhledávat.“

Za Janem k Jordánu na to místo, kde byl ten práh Zaslíbené země, aby se dal od něho pokřtít. A tady v této informaci, v těchto slovech je skryta další důležitá duchovní myšlenka. Kdo tam stojí u toho Jana Křtitele, kdo je kolem Jana Křtitele? Lidé, kteří si uvědomují, že v jejich životě bylo něco špatně, lidé, kteří říkají: „Já to chci změnit. Já odteď chci svůj život žít lépe.“ Na znamení toho ti lidé sestoupí do Jordánu, nějak si kleknou, skloní se a Jan jim lije vodu na hlavu a oni při tom říkají, vyznávají právě ty své chyby, své nedostatky. Mezi těmito lidmi stojí Ježíš. Anebo ještě jinak, první příležitost setkat se s Ježíšem jako s rabim, s učitelem mají ti, kteří uznají, že jsou lidé chybující.

Toto je první Ježíšovo kázání, které je beze slov. Je to kázání postojem a je to kázání velmi důležité a takové zásadní. On to bude odteď dělat vlastně pořád.

„Aby se dal od něho pokřtít.“ Svatý Jan Křtitel podle našeho pohledu naprosto logicky říká: „Ty tady nemáš co dělat. Já bych měl být pokřtěn od tebe, protože já jsem hříšník.“ Ale proč si to tak Ježíš přeje, aby on byl pokřtěn od Jana? Na toto téma rozvíjí takovou velmi zajímavou a teologicky hlubokou úvahu svatý Augustýn a říká: „Voda je znamením očištění.“ Ti lidé, kteří tam sestoupili a nechali se polít tou vodu, tak symbolicky vlastně ty jejich hříchy, to odplavalo. Křest Jana Křtitele nebyl křest svátostný, tam skutečně záleželo na lítosti toho člověka, na jeho dobré vůli. U toho se říká, „tolik kolik“, jako nakolik litoval, natolik mu bylo odpuštěno, ale každopádně ten symbol je velmi hluboký, že odejde, odplave, odteče všechno špatné, to naše, řekli bychom, haraburdí a ten balast.

Ale co mohlo odtéct z Ježíše? Tam nebylo co. A svatý Augustin říká: „Naopak. Ježíš, když sestoupil do té stejné vody, on to přijal na sebe.“ Ti hříšníci mu to jaksi podvědomě odevzdali a on se tím teď bude zaobírat po další víc jak tři a půl roku, a nakonec to vezme s sebou na kříž a tam to svou smrtí zničí, tady tyto naše chyby.

Je to úvaha velmi zajímavá, jak říkám, velmi hluboká, je to úvaha, která má člověka posílit v tom slova smyslu, my si často říkáme: „Kdo má zájem o moje chyby, o moje slabosti, o moje poklesky?“ A právě svatý Augustin říká: „Ježíš, Boží Syn. Už na začátku svého veřejného působení to na sebe přijal, dal najevo, že se toho nijakým způsobem neštítí, ale že ukáže cestu, jak se toho zbavit, jak být lepší.

Všimněme si, že Ježíš nenařizuje Janu Křtiteli, ale žádá ho, prosí ho. Není tam sice to slovíčko „prosím tě“, ale je to tam tak velmi naznačeno. Ježíš celý svůj život nás, lidi, o něco žádá. Ještě než se Ježíš narodil, Josef, Maria chodí v Betlémě, hledají nocleh. Žádají, prosí o to, aby byli přijati. A Ježíš to bude dělat pořád stejně a vyvrcholí to zase na kříži, v okamžiku těsně před svou smrtí poprosí, aby mu dali napít. A tak mu vyhověl.

Ježíš přichází, aby nás požádal, ale nechává nám svobodnou vůli. My se můžeme rozhodnout. Tady máš, můžeš přijmout, můžeš odmítnout. Ježíš nabízí, Ježíš netlačí.

„Otevřelo se nebe a viděl Ducha Božího jako holubici.“ Opět narážka na potopu, kdy po skončení potopy Noe vypouští holubici a holubice se vrací a přináší zelenou větvičku, zelenou ratolest. A holubice je symbolem pokoje, míru, takového, řekli bychom, nenásilného způsobu života, ale musíme si uvědomit, že všechny tady ty symboly jako holubice míru a podobně, to bere sílu, ten symbol, právě v Bibli, v Písmu svatém. Že musíme vidět toho, kdo dává ten pokoj, kdo dává tu radost, kdo nás učí tady tomu nenásilnému způsobu života. Je to náš Otec v nebi.

A nakonec se ozve hlas: „To je můj milovaný Syn.“ U svatého Matouše se Otcův hlas v evangeliu ozve dvakrát – při Ježíšově křtu a při proměnění na hoře Tábor. Ale jsou to slova, která zase známe ze Starého zákona. Bůh oslovuje Abraháma a říká mu: „Vezmi svého syna, svého milovaného syna Izáka, a obětuj ho na jedné z hor, kterou ti ukážu.“ A svatý Augustin právě tady k tomuto dodává a říká: „I v tomto místě už musíme vidět obraz, předzvěst kalvárie.“ Tady sice stojíme na začátku něčeho, toho veřejného působení, ale Bůh to vidí v celé té šíři a vidí také cíl.

Bratři a sestry, nám začnou zase dny všední, každodenní starosti, pořád dokolečka. Stojíme na prahu něčeho a všechny tady tyto myšlenky nás mohou nějakým způsobem oslovit, posílit a dodat tomu našemu všednímu dni jakýsi smysl. Stojíme na prahu, ale měli bychom vidět i cíl. Měli bychom

vědět, kam chci dojít, k čemu směřuji a měli bychom mít také jasno v tom, čím ty všední dny takzvaně naplním.

Kéž tedy to, co jsme slyšeli, je nám posilou, podporou a kéž nám to pomůže najít smysl, náplň našich všedních dnů.

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
19.01.2014, kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
2. neděle mezidobí
příslušné slovo Boží: 1. čt. Iz 49,3.5-6; ž. Žl 40; 2. čt. 1 Kor 1,1-3; evang. Jan 1,29-34;

V tyto dny se hodně mluví zase o obraze Panny Marie z Veveří nebo Matky Boží z Veveří a některé ty dotazy mi připadají přinejmenším zvláštní. Nejčastěji se objevuje dotaz: „A co s tím budete dělat?“ Taková zvláštní souvislost, byl jsem v Brně, potkal jsem jednoho známého a ten říká: „Pane faráři, já jsem byl v hospodě a chlapi se ptali, co s tím budete dělat?“ Dotazy tohoto typu vypovídají o mentalitě naší společnosti. Velká část naší společnosti uvažuje pragmaticky. Ten obraz nevznikl jako výraz „co z toho budu mít“, ale jako výraz, že se chci rozdělit o určitý zážitek.

My nevíme, kdo obraz namaloval. Jedna teorie říká, že Mistr vyšebrodského cyklu, druhá teorie (těch teorií je víc) říká, že to namaloval člověk, který se jmenoval Matias Pictor. Pictor latinsky znamená malíř. To nevíme, to nezjistíme, ale každopádně byl to člověk věřící. To je to důležité. Ten, kdo to financoval (malíř nemohl dílo sám financovat, na obraze je velké množství zlata), byl opět věřící. A tito lidé chtěli obohatit ostatní, chtěli se s nimi rozdělit o to, co zažili, v co věřili.

V obraze je zakomponována celá řada myšlenek. Myslím, že se nám nepodaří dotknout se všech. Madona z Veveří je to, čemu se říká ikona, obraz k meditaci. Člověk se má před obraz posadit a v modlitbě a meditaci nachází odpovědi na otázky svého života a existence.

Originál obrazu je namalovaný na dřevě, na dřevěné desce potažené plátnem. To, co tady vidíme, to dílo namaloval malíř, který se jmenuje pan Terš, a říká se tomu technologická rekonstrukce. Neříká se tomu kopie, protože tady jde o víc. Tato rekonstrukce vznikla v roce 1950.

Když se dobře podíváte, tak zjistíte, že obraz je prostorový. Hrany jsou zkosené, zešikmené. V obraze není perspektiva, ale první, o co šlo umělci, bylo, aby zachytil to, čemu říkáme šířka, výška a hloubka.

Všimněme si, že dnešní stavby jsou postavené hlavně do šířky, občas do výšky, ale většinou se staví do šířky – vlevo, vpravo. Náš pohyb, když se pohybujeme po ulici a podobně, je zase vlevo, vpravo. Vnímáme šířku. A obraz nás vyzývá, abychom viděli výšku a hloubku, abychom viděli všechny rozměry. Aby naše vnímání života, prostoru, času toho, co se tu děje, aby to bylo plastické, celistvější, abychom se nesoustředili jenom na jednu část z celku. Malíři šlo o to vidět souvislosti a to je to, co se snažil do obrazu nějakým způsobem vtělit.

První otázka je, kdo je na obraze? Můžete říct: „Je to jasné. Je to Panna Maria a je to Ježíš, Boží Syn, Ježíšek.“ Ale protože ten obraz je ikonou, tak odpovídá na tyto otázky v duchu malířství ikon. Jsou tam takzvané atributy. Prvním atributem, který je vidět, je to, že Ježíšek má za svou hlavou kříž a v ruce má ptáčka. Začneme od toho ptáčka. Je to stehlík. Stehlík v ruce Ježíškově znamená dvě věci. Jednak je to přímo atribut Jezulátka a symbolizuje prostotu, vlastně Betlém. Stehlík je ptáček, který na jednu stranu je pěkný, zpívá si, projevuje jakousi radost ze života, na druhou stranu se živí pouze semínky z kaktusů a drobným hmyzem. Jeho život je docela obtížný, ale na druhou stranu je tam skromnost a veselost. Takže to vzdáleně připomíná betlémské poměry, to, že Ježíš se opravdu uskromnil, když přišel mezi nás.

Na druhé straně v Ježíškově ruce je to hračka. Každé dítě má nějakou svou oblíbenou hračku, kterou nosí. A ten malíř chce říct: „Při celé vážnosti toho výjevu Boží Syn tady s vámi ztrácel čas. Ztrácel čas, aby rostl jako dítě. Než se stal kazatelem, tak tady jako člověk „ztrácel čas“ nějakých třicet let. Dělal tedy i činnosti, které nelze vysvětlit jenom logicky, ale patří k lidskému životu. Boží Syn si hrál.

Panna Maria má na hlavě korunu, ale Ježíš ne. Ježíš má za hlavou kříž. Kříž je symbol, který je dokonce starší než kruh. V kříži, se protínají dvě přímky, kříž spojuje čtyři body. V ikonografii spojuje nebe a zemi, spojuje čas a prostor. Kříž je symbolem prostředníka, ale také zprostředkování. Ten kříž, který je za Ježíškovou hlavou, je docela komplikovaný. Jednak je to kříž, který je posetý drahokamy, a tomu kříži se říká Gamadium a byl to kříž, který nechal udělat císař Konstantin a vztyčit v Jeruzalémě na znamení toho, že kříž vítězí. Ne jako triumf, ale že skrze kříž Kristus zvítězil nad zlem. Že kříž je cesta, která vede k vítězství. Je to kříž oslavený. To je jedna symbolika.

Když se podíváte dobře, tak vidíte, že ten kříž na konci má ramena rozšířená do písmena T. Říká se tomu kříž antonínský. Myslí se Antonín Veliký, poustevník, který měl shodou okolností svátek v pátek, a poustevníci nosili hole v tomto tvaru. Je to tedy kříž, který znamená odříkání, znamená bolest, sebezapření. V antonínském kříži je symbolika, která je převzata ze starých pohanských národů, a sice, že v průsečíku kříže je střed světa. Tam se setkává slunce, tam se setkává voda, tam se setkává to, co člověk potřebuje k životu. A tady je to umístěno za Kristovou hlavou. Tedy v Kristu je střed života a střed vesmíru, v duchovním slova smyslu. Toto všechno nám chce říci autor obrazu.

Ježíš se dívá na Marii, na matku, na člověka. Maria se dívá na nás. Ona se nedívá na něho. Ježíšek má výraz spíš něžný, kdežto Maria má výraz velmi vážný. Česky se tady tomu typu vyobrazení říká „Maria, milující Matka Boží“. Je to vyobrazení, které vzniklo v prvních křesťanských stoletích v Egyptě. Poprvé byl tento druh vyobrazení použit mezi koptskými křesťany a řecky se říká tomu typu zobrazení Panaghia Glykopilousa. Chce se tím říct, že při celé něžnosti scény Maria už vnímá právě kříž, vnímá to, proč Boží Syn přišel.

Ježíš se dívá na Marii a dotýká se jejích prsou. Toto gesto má vyjádřit skutečnost, že Ježíš se dotýká člověka v jeho nejvnitřnějších místech, dotýká se jeho života, dotýká se místa jeho citu, ve středověku je srdce chápáno jako místo citu, místo lásky, a chce člověka proměnit.

Potom, co je tam další, podle čeho se pozná, že je to Maria, Matka Boží, je koruna. Koruna je kulatá, kruh je symbolem dokonalosti, a je dvojitá. Vlastně jedno je koruna a jedno je spíš taková čelenka. A to má vyjádřit, že Maria přijala úkol být matkou Božího Syna, toto její působení se dotýká nebe i země. To je skryto v symbolice dvou korun. Ty koruny jsou zhotoveny ze zlata. Zlato je chápáno jako symbol ryzosti, stálosti, trvalosti.

Další gesto, Maria jednou rukou Ježíška podpírá, drží ho a druhou rukou ona se drží Ježíška. Je to zvláštní situace, ale my jsme v této situaci. Máme přijmout Ježíše, na druhou stranu se ho potřebujeme držet jako průvodce našeho života. Je tam vyjádřena určitá jemnost, ale na druhou stranu i pevnost.

Není náhodou, že Ježíš se dívá na tu stranu, na kterou se dívá. V ikonografickém chápání se dívá k východu a dívá se nahoru, k nebi. Maria se dívá k západu a dolů, k zemi. Oba dva ty pohledy mají svou hlubokou symboliku a nabízejí myšlenky pro náš život, proměnit to, co prožíváme na této zemi, neztratit pohled na nebe, na věčný cíl, a přitom být ztotožněn s tím, co dělám. Prožívat život, ne jenom přežívat, ale skutečně ho žít.

Další hlubokou symboliku mají šaty. Když se díváme pozorně, tak vidíme, že Ježíšek má na sobě jakousi průsvitnou roušku. Šaty v biblickém chápání jsou chápány jako přikrývka, aby něco zakryly. Adam a Eva, když zhřešili, tak si zhotovují šaty, aby zakryli svoji nahotu, aby zakryli chyby, hřích, zlo. Ježíš nemá co skrývat, proto rouška, která je na něm, je průsvitná, je průhledná.

Naopak šaty, které má Maria odpovídají našim zvyklostem, tam jsou v něčem zvláštní. Z jedné strany jsou červené, z druhé strany jsou modré. Červené jsou nahoru, modré jsou dovnitř. V ikonografii šaty, jejich barva, jejich střih, vyjadřují nějaké postavení. Chce se tím říct, jaké místo určitý člověk zaujímá. Obě barvy jsou Mariiných šatů jsou královské – červená pro krále, modrá pro královnu. Vidíme na obraze, že Maria má obě barvy.

Ty šaty mají tvar pláště. Když se dobře podíváme, tak mají jakousi kapuci, kterou má Maria vzadu na hlavě. Plášť je symbolem ochrany. Plášť byl často jediné oblečení, takové jako festovní oblečení, nejchudších lidí v Izraeli. Byla to často i jejich pokrývka na noc. Měli plášť, ve kterém ve dne chodili a v noci se do něho zabalili. A tady je plášť vnímán jako prostředek toho, že někdo může do toho pláště zabalit i druhého člověka, někdo může někoho schovat, ukrýt, postarat se o něj.

Oči. Oči obou dvou mají tvar mandlí. To zase není náhodou, to je schválně. Mandle je chápána symbolicky už od doby Starého zákona. Je to v první kapitole 11. verš knihy proroka Jeremiáše, kdy Jeremiáš vidí mandlový prut, který vyrůstá. V té mandli uvnitř je schováno jádro, které je pod slupkou, pod povrchem. Vyjadřuje to, že vlastně něco je vidět navenek, ale něco je schováno uvnitř, a člověk má hledat tajemství, které je uvnitř. V Kristu to symbolizuje jeho dvojí přirozenost – božskou a lidskou, a u Marie je to symbolem panenství.

Maria má ještě na sobě závoj, to je ta bílá rouška. Závoj je symbolem skromnosti a ctnosti. Ve Starém zákoně Mojžíš, když sestupoval z hory Sinaj, tak si dával na tvář závoj, roušku, protože jeho tvář zářila. V Jeruzalémském chrámu byla opona, která oddělovala svatyni od velesvatyně. A tady

vidíme, jak Kristus závoj z Marie vlastně sundává. On ho odstraňuje. Když je závoj odstraněný, otvírá se možnost setkat se, být spolu.

A nakonec, na konec jsem si nechal to, co je uprostřed obrazu, a to jsou prsty Panny Marie. Ty prsty jsou rozdělené. My vidíme čtyři, nevidíme palec, spodní dva jsou jakoby dané bokem. Je to schválně rozděleno. I když palec nevidíme, tak se počítá dohromady palec, ukazováček, prostředníček a tyto tři prsty symbolizují Boží Trojici. Ty druhé dva prsty, prsteníček a malíček, symbolizují dvě Kristovy přirozenosti. A krásná je ta symbolika v tom, že Maria se dotýká Boží Trojice. Maria v Ježíši Kristu drží celou Boží Trojici. Ale ta Trojice není zjevná, palec je schovaný. Je potřeba ji hledat. Boha je potřeba hledat, ale obraz chce říct hlubokou pravdu, a sice že Bůh se před člověkem neskrývá a že když člověk bude hledat, tak najde.

Bratři a sestry, potom je zde pozadí. Pozadí je vyvedeno ve zlatě do kterého jsou vyryty ornamenty , především ve tvaru dubových listů obojí symbolizuje nebe, věčný a trvalý život. Zlato symbolizuje ryzost dokonalost. Podle přesvědčení lidí ve starověku dubové dřevo netlelo a dub tak byl symbolem věčnosti a trvalosti. Pokud se dobře podíváme tak uvidíme, že motiv dubových listů je také na koruně Panny Marie. Ježíš přichází z věčnosti do času, aby nás něžně postrčil zpět do věčnosti, a jako první to uskutečnil u své matky.

O tomto obraze bychom mohli meditovat ještě hodně, hodně dlouho. Byl vytvořen, aby obohatil naši víru, byl vytvořen, aby odpovídal na naše otázky ve víře, byl vytvořen, aby nás vzájemně posiloval. Když řeknu pravdu, tak děkuji Pánu Bohu, moc a moc za to, že mám možnost se dívat aspoň na kopii a že mám možnost o tom takhle přemýšlet.

Mnozí z vás máte doma reprodukce, kopie, obrázky Madony z Veveří, a považoval jsem za důležité připomenout, (moji předchůdci už o obrazu Madony z Veveří mluvili), připomenout co ten obraz všechno vyjadřuje, co všechno znamená, abychom si uvědomili, že je vyjádřením nějakého prožitku. Nikdo z nás asi nenamaluje nebo nevytvoří tak geniální dílo, ale i my prožíváme naši víru a máme nějakým způsobem o tom vydat svědectví, mezi sebou nebo i venku tam, kde žijeme, kde se pohybujeme.

Kéž tedy dokážeme aspoň trošku načerpat z toho obrazu a kéž myšlenky, které jsou tam ukryté, obohatí a posílí naši víru.

Vyznání víry před lidmi a vyznání víry před Bohem

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
26.01.2014, kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
3. neděle mezidobí
příslušné slovo Boží: 1. čt. Iz 8,23b-9,3; ž. Žl 27; 2. čt. Mt 4,12-23; evang. 1 Kor 1,10-13.17;

Bratři a sestry, evangelium nás zavádí na samotný začátek Ježíšova veřejného působení a to Ježíšovo veřejné působení je uvozeno větou: „Když Ježíš uslyšel, že byl Jan Křtitel uvězněn, odebral se do Galileje.“ A my si podvědomě říkáme: „Jan byl uvězněn, jeho působení skončilo." Ale není tomu tak. Dokonce to největší, co Jan Křtitel udělal, to největší gesto, kdy posílá svoje učedníky za Ježíšem, to se stalo až v okamžiku, kdy byl uvězněn. Samozřejmě to, když ho uvěznili, to byl velký přelom v jeho životě a změnila se jeho životní situace, ale on využil té situace k tomu, abychom řekli: „Vydal svědectví právě o tom Světle.“

To o čem jsme slyšeli v žalmu, se velmi hodí na Jana Křtitele. Proto zazněl právě tento žalm dnes ve spojení s tím evangeliem, a to kvůli Janu Křtiteli. Je to žalm, který má číslo 27 a můžeme ho myšlenkově rozdělit na tři části. V první části ten žalmista vydává takové, řekli bychom, neohrožené svědectví. Vypráví o tom zase, že byl v nějakém nebezpečí a že ho Bůh z toho vysvobodil. Říká: „Koho bych se měl bát? Já jsem přečkal něco.“ My nevíme co, ti ke kterým on mluvil, to zřejmě věděli.

To je jedna část, první třetina toho žalmu nebo skoro až polovina, a další dlouhá část má úplně jiný charakter. Někteří se dokonce domnívali, že jsou dva lidé autory toho žalmu, ale pak se ukázalo, že je to jeden člověk, protože z toho neohroženého postoje obhajování Boha, víry, se naráz ten žalmista tak jaksi schoulí a dává nám nahlédnout do svého vnitřního světa. Je to jeho modlitba před Bohem, ve které on zpytuje svoje svědomí a uznává a říká: „Já vůbec nejsem pevný v té víře. Já s tím mám velké problémy, a jestliže jsem schopen navenek svoji víru obhájit, tak je to tvůj dar, Bože,“ a moc a moc prosí, aby ho Bůh právě neopouštěl, aby on byl schopen dál vydávat svědectví o Bohu.

A celé to končí, to je třetí myšlenka, třetí část, která je velice krátká, jsou to poslední dva řádky toho žalmu, končí to odpovědí, zvoláním, kdy sbor odpověděl tady na tuto, řekli bychom, žalmistovu modlitbu právě tím zvoláním: „Důvěřuj v Hospodina, buď silný, ať se zmuží tvé srdce, doufej v Hospodina.“

A jak už jsem předeslal, toto se velmi dobře hodilo na Jana Křtitele. Jan Křtitel se ocitl v nebezpečí života pro hlásání evangelia. Jestli toho žalmistu ohrožovali nějací zloději nebo nemoc nebo takhle, nevíme, ale uvědomme si, že my jsme na tom podobně, velmi podobně. I nás často ohrožují, ať už třeba i lidé, dneska třeba často jsme ohroženi na silnicích, nebo nás skutečně mohou ohrozit i zlí lidé, lidé kteří jsou nepřátelští vůči náboženství, vůči víře, anebo pak jsou to situace, kterými se cítíme ohroženi, různé přírodní jevy, těžké nemoci, infarkt, rakovina, další a další věci. I my často se cítíme slabí a máme zažit, máme si uvědomit, že i v těchto chvílích, kdy se cítíme ohroženi, že na to nejsme sami, že Bůh není ten, který by odstraňoval tady ty nepříjemnosti, ale Bůh je ten, který v tu chvíli je vedle nás a my to můžeme nějakým způsobem zažít, pocítit.

A ten žalmista říká: „Já jsem to zažil a já chci se tady o tuto zkušenost s vámi rozdělit. Chci, abyste si to uvědomili i vy.“ Řekli bychom, ten žalmista navenek před lidmi vyznává svoji víru. Říká: „Tento Bůh mi pomohl v tom, když já jsem na tom byl špatně.“ A potom, když je sám a modlí se, tak před Bohem naopak vyznává, že jeho víra je slabá.

Myšlenky toho žalmu můžeme shrnout do jedné věty: vyznání víry před lidmi a vyznání víry před Bohem. Bůh od nás očekává, že budeme ochotni a schopni vyznat svoji víru navenek před lidmi tenkrát, když to bude potřeba. A zase očekává od nás, že k němu si přijdeme pro tu posilu, pro podporu. Často je to tak, že my to zaměňujeme. Před lidmi se cítíme slabí a naopak před Bohem si říkáme: „Jako dobrý. Je to všechno v pořádku a není potřeba nic měnit.“ Ale není tomu tak. Ten žalm nás chce na toto upozornit a chce nás vybídnout, abychom se nad tímto zamysleli.

Máme si připomenout a uvědomit, že Ježíš, Boží Syn, když začal kázat, tak začal kázat na tom nejtěžším místě. Území Zabulón, území Neftalí, kolem Genezaretského jezera, bylo to území, které v té době prosperovalo. Lidé měli spousty práce, měli spousty zájmů, a protože se jim dařilo dobře, nechtěli nic měnit a v podstatě nechtěli nic slyšet. Domnívali se, že tak jak to běží, tak je to dobře, a

proč to tedy měnit. Je to zaběhnuté, funguje to. A Ježíš jim říká, cituje vlastně i toho proroka Izaiáše, je to z 8. kapitoly: „Chybí vám. Něco vám chybí.“

Jak jsem říkal na začátku mše svaté, temnotu máme spojenu s nemocí, se smrtí, s nebezpečím. Světlo spojujeme s radostí, s dobrem, s životem. A Ježíš, když k nim začíná mluvit, tak říká: „Uvědomte si, že nejste v takovém světle, jak vy si to myslíte. Vy se domníváte, že všechno je dobře, ale není tomu tak. Vy jste se zaměřili na jednu část, na jednu část svého života a ty druhé části jste opustili. Rezignovali jste na jejich utváření, a proto jsou jakoby ve tmě.

A Ježíš začíná tou větou: „Obraťte se, přiblížilo se Boží království.“ Ta věta není moralizování, i když to tak vypadá. Ta výzva „obraťte se“, někdo si pod tím může představit to „polepšete se“, ale Ježíš tím chce říct něco jiného. On se drží té symboliky světla, tmy a v této symbolice „obraťte se“ znamená něco jiného: Připodobněte se květině, která se otáčí za sluncem. Nebojte se změnit to, co je potřeba změnit. Nebojte se přiznat si to sami u sebe: „Musím se měnit, musím na sobě pracovat,“ a nestyďte se za to, že se takhle obracíte k tomu zdroji života, protože to potřebujete. Bez toho to nepůjde. A tak Ježíš dává potom za příklad Jana Křtitele, Ježíš vlastně chválí tady to jeho svědectví.

Bratři a sestry, i my si máme z té dnešní liturgie odnést takovou myšlenku: Ani Boží Syn se nevyhýbal tomu těžkému, naopak začal tam, kde to bylo nejtěžší. Ti, kteří jsou s Ježíšem, nemohou počítat s tím, že by se jim vyhnuly svízelné situace, že by je minuly ty životní situace, které označujeme za nějak obtížné, tmavé a podobně, ale mohou tito lidé počítat s tím, že Bůh bude na blízku.

Co od nás Bůh očekává? To, že budeme schopni obhájit svoji víru navenek, ale na druhé straně zase, že o svoji víru před Bohem budeme prosit, zápasit, že ji budeme posilovat v modlitbě a v setkání s Ním.

Kéž se tam stane.

Těm, kdo ho přijali, dal moc stát se Božími dětmi

P. Mgr. Václav Rychlý, OPraem
02.02.2014 - neděle , kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
Svátek Uvedení Páně do chrámu
příslušné slovo Boží: 1. čt. Mal 3,1-4; ž. Žl 24; 2. čt. Žid 2,14-18; evang. Lk 2,22-40;

Sestry a bratři, přátelé, vždycky když slavím ten dnešní svátek Hromnic nebo Obětování Páně, tak mně vždycky vyvstane na mysli oltářní obraz, který visí v Dubě na Moravě v poutním mariánským kostele. Je tam vlastně vylíčena ta dnešní scéna, kterou jsme slyšeli v evangeliu - stařeček Simeón, prorokyně Anna, Ježíš, Maria, Josef, ale ta scenérie je dokreslena různými detaily. Je tam ten starý židovský chrám, který jakoby dosluhoval na tom obraze. Vypadávají tam nějaký cihly z klenby, a opadaná omítka. Ten malíř jako kdyby chtěl naznačit, že vlastně začíná něco nového a to staré jakoby dosluhuje.

Jsou tam další aktéři té události, o kterých se evangelium nezmiňuje. Jako my tady máme ministranty, ty, kteří pomáhají knězi při oltáři, tak tam jeden ministrant drží svíčku, další rozfoukává uhlíky kadidla. Zase něco tím chtěl ten výtvarník říci, že víra znamená svítit. Nejenom sobě na cestu, ale také svítit na cestu těm ostatním. Že víra je jako ty uhlíky v té kadidelnici, které se musí opatrovat. Aby vydržely hořet celou mši svatou, tak zrovna v sakristii ministrant se o ně musí starat, musí je rozfoukávat, aby ve správný čas, když se na ně položí to kadidlo, byly žhavé. Stejně tak je tomu s vírou. Když nebudete o víru pečovat, bude jenom nějak doutnat, až třeba ten plamének někde úplně uhasne. Proto chodíme ke svatým svátostem, proto se snažíme každou neděli a svátky navštěvovat mši svatou. Proto čteme Písmo svaté, modlíme se. Tyto naše aktivity nepotřebuje ten Nejvyšší, ale ty potřebujeme my. To je to rozfoukávání těch uhlíků, abysme svítili, abysme hořeli, abysme byli světlem, solí, hlasem.

Ten dnešní svátek nás uvádí zpátky k Vánocům. Nejenom symbolicky, že jsme začínali mši svatou tam vzadu u betléma, ale stojí za to si připomenout, že Vánoce jsou vlastně nejenom atmosférou něčím krásným, ale jsou také rozdělením. Krásně to popsal ve zkratce apoštol Jan, evangelista Jan. Všichni ostatní evangelisté popisují tu idylu, atmosféru Vánoc, a on tím prologem, tím počátečním slovem evangelia zajíždí přímo na hlubinu. Říká: „Do vlastní ho přišel a vlastní ho nepřijali. Těm, kdo ho přijali, dal moc stát se Božími dětmi.“ Můžeme se radovat, to jsme my. Co ti ostatní?

Velká část Betléma zůstala v tu noc spát. Vůbec nepostřehli nějaký svit hvězdy a troubení andělů třeba, to co probudilo pastýře a vydali se od těch svých stát nebo s těmi ovečkami k Betlému přivítat narozeného Spasitele. Byli mnozí chytří ve světě, kteří nepoznali Mesiáše, a jenom ti tři Mudrcové nebo jejich reprezentanti váží dalekou cestu a přicházejí do Betléma poklonit se narozenému Mesiáši. Teologové a kněží a vykladatelé Zákona, kteří měli mít nejlepší poznání o tom, kdy a kde se má Mesiáš narodit, tak nepoznali. Spása prošla kolem nich. Mocní toho světa, které symbolizuje Herodes, tak činí úklady narozenému Mesiáši, vyvraždění neviňátek v Betlémě, malých dětí. Jako kdyby se ta situace opakovala celých dva tisíce let. Taky jsou zde ti, kteří nepoznali, kteří zůstávají lhostejní, zůstávají spát a spása prochází kolem nich, ti mocní, kteří strojí různé úklady, a hrstka těch, kterým to, že poznali, dává moc stát se Božími dětmi.

Stát se Božím dítětem, spasit svoji duši, to je to nejdůležitější, k čemu jsme povoláni. To je podstata křesťanství. Všechno ostatní co děláme, o co se snažíme, a to nemyslím jenom v náboženském životě, ale v těch našich osobních životech, tak je něco navíc. To nejdůležitější je spasit duši. Z tohoto pohledu bych se měl dívat i na svoje okolí, na svoje nejbližší, rodinu, přátele, známé. Nemám zodpovědnost jenom sám za sebe, za svoji duši, za to jak obstojím jednou na Božím soudu, ale jako křesťan mám zodpovědnost taky za ostatní. Jako rodič za svoje děti, děti za svoje rodiče, sourozence a podobně.

My někdy jsme krátkozrací a příliš posuzujeme ty lidi kolem nás: „Tady ti jsou špatní, ti v Pána Boha nevěří, ti se staví proti němu a já, Pán Bůh zaplať, chodím do kostela, přijímám svaté svátosti, tak je všechno v pořádku.“ Zkusme tu minci trošku otočit. Já jsem několik let působil tam někde na havlíčkobrodsku ve třech farnostech a každá z nich byla úplně jiná. A asi nejvíc nábožensky odcizená farnost, taková vesnice asi ke dvoum tisícům obyvatel s okolím, co patřilo do té farnosti, a v neděli do kostela přišlo tak dvacet lidí, a všichni tak v tom důchodovém věku, žádnej ministrant, žádné dítě, žádná kompletní rodina. A když jsem tam několik let dojížděl do té farnosti, která dlouhodobě už nebyla obsazena knězem, tak jsem poznal, že možná těch dvacet, kteří chodí do toho kostela, jsou asi největší překážkou pro ty ostatní, aby tu cestu do toho kostela a taky k Pánu

Bohu našli. Ruku na srdce, není to někdy tak třeba u mě? Jsem já dostatečným světlem pro to třeba často nevěřící okolí, aby oni uvěřili, aby skrze mě poznali? Jsem skutečně tím světlem, které svítí, tou solí, která nepozbyla chuť, kvasem který má schopnost prokvasit těsto?

My si někdy tady ty pojmy zaměňujeme a kolikrát v dějinách jsme tím světlem reflektoru, který svítí na nějaké nedostatky, ale nejsme tím světlem, které k sobě vábí. Jako krásné světlo svíce třeba si doma postavíte k nedělnímu obědu na stůl svíčku, abyste dotvořili příjemnou atmosféru, takovým světlem lahodným bysme my měli být. Neměli bysme být tou solí, která štípe v nějaké ráně nebo solí, kterou se přesolí polívka, takže nikomu nechutná, ale tou solí, která se dává po špetkách do jídla, aby to jídlo bylo chutné. Takovou solí má být křesťan. Nepozbyli jsme něco z toho, o čem hovořím?

Kdybych byl druhým farářem Farským, tak určitě věznice kuřimská zažívá obrácení :) a moji chovanci se účastní rádi bohoslužeb a hlavně nevrací se zpátky. Protože jsem jaký jsem a moje víra je neduživá a sám klopýtám a tak dál, tak jsem třeba nedostatečným svědectvím a světlem pro ty ostatní. Kdybys ty byla svatou Ludmilou, tak tvoje děti a vnoučata a sousedi a všichni chodí do kostela a skrze tebe nacházejí cestu k Pánu Bohu. A protože nejsi tou Ludmilou, tak prostě to tak je, jak to je. Máme co dohánět. Zkuste domyslet různé další souvislosti. Na pomoc si můžeme vzít právě ty, kteří svým životem šli jasnou přímou cestou ke Kristu. Mám teď na mysli třeba Matku Terezu nebo mnohé, mnohé další, celá plejáda svatých, kteří jsou reprezentanti toho, že leccos jde dělat i jinak, jednodušeji, lépe.

My často děláme různé malichernosti a hlouposti, a to nemyslím teď jenom jako jedinci, ale i jako společenství, jako církev, a často svými rozhodnutími a svým jednáním zamlžujeme cestu ke Kristu těm ostatním. A tak ten dnešní svátek Uvedení Páně do Chrámu by měl být takovou výzvou pro každého z nás, abysme jasně a jednoduše zaměřili svůj život na Krista, abysme se v každé životní situaci a při každém rozhodování ptali, jestli to moje rozhodnutí je v souladu s Boží vůlí, co vlastně pro mě Bůh chce, co mám dělat.

Ať se nám to daří.

Ukazovat na světlo a být tím světlem

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
09.02.2014, kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
5. neděle mezidobí
příslušné slovo Boží: 1. čt. Iz 58,7-10; ž. Žl 112; 2. čt. 1 Kor 2,1-5; evang. Mt 5,13-16;

Bratři a sestry, jak jsem říkal na začátku mše svaté, takovým hlavním motivem dnešních textů je světlo. Nejvíc tady tento motiv vystupuje samozřejmě v evangeliu, ale také v žalmu, a sice konkrétně v odpovědi na žalm: Spravedlivý září v temnotách jako světlo.

To co jsme dnes slyšeli, to co jsme zpívali, byl žalm 112, a on myšlenkově tvoří jednotu s předcházejícím žalmem, s žalmem číslo 111. V tom žalmu 111 žalmista vzpomíná na Boží péči v minulosti, jak se Bůh staral o Izraelity v minulosti. A samozřejmě ti, kdo to slyšeli, tak mu řekli: „No, to je pěkné, to my známe, tomu my věříme, ale jak je to teď? Proč se teď nedějí ty velké věci, které se děly kdysi?“ Koneckonců my si pokládáme občas stejnou otázku. Rádi bychom se tady třeba potkali s Pánem Ježíšem, líbilo by se nám, kdyby kolem nás někdo uzdravoval nemocné, když by někdo nasytil víc než pět tisíc lidí několika málo chleby, eventuelně několika rybičkami, a říkáme si: „Proč ne, proč se toto neděje?“ A odpovědí tady na toto je právě ten žalm, který má číslo 112.

Žalmista říká, Bůh stále pečuje o svoje stvoření, o svoje tvory, ale už to dělá jinak. Už to není tak, že by tady byly ty přímé zázraky, ale Bůh do té své péče chce zapojit i nás, lidi. Chce to dělat naším prostřednictvím, skrze nás. Nemáme být jenom diváky, ale máme být přímými aktivními herci nebo, jak by se to řeklo, zkrátka a dobře máme se do toho aktivně zapojit.

My, když mluvíme o víře, o tom že je někdo věřící, tak ho zpravidla označíme jako člověka zbožného. Ve Starém zákoně člověk, který byl věřící, byl označen za spravedlivého. Vychází to z toho, co koneckonců řekl Pán Ježíš, když se ho ptali na to, jestli se má platit daň císaři, a říká jim: „Co je císařovo, dávejte císaři, co je Božího, dávejte Bohu.“ Spravedlnost v pojetí Starého zákona, ale víceméně to pojetí je stále platné, znamená dávat každému, co mu patří, nezanedbávat nikoho. Znamená to vlastně rozdělit se.

Ochota rozdělit se, teď se nemyslí jenom věci hmotné, vychází právě z víry. Vychází z myšlenky: Bůh se s námi rozdělil o to, co uměl, o to co měl. Dal nám svět, my ho máme dál nějakým způsobem rozvíjet, starat se o něj, a Bůh se s námi rozdělil nakonec i o svého Syna. A protože se s námi Bůh rozdělil a věříme, že se s námi bude rozdělovat i dál, tak to nás vede k tomu, abychom ho napodobili, abychom se nebáli rozdělit se s těmi, kteří jsou kolem mě, o to co mám, čím jsem nějakým způsobem bohatý. Takže tedy ta štědrost je chápána v přímé návaznosti na víru.

Naopak lakota je také napojena na tuto, řekli bychom, nevíru, nevěru, to že ten člověk nevěří, nevěří, že by mu někdo něco dal, že by ho nějaký Bůh obdaroval, a proto ten člověk se snaží zabezpečit se za pomoci svého majetku. Protože nemá nic jiného nebo nemá nikoho jiného, považuje ten majetek za svého ochránce, za toho, který se o něho stará, a tak on si ho musí nechat, aby o to nepřišel.

Jinak ten žalm chtěl ještě říci jinou důležitou věc, a sice že charakter člověka se ukáže v těžkých situacích, v těžkých chvílích. Okamžiky nepříjemné, okamžiky nějakého strádání nebo protivenství celý Starý zákon a i ten žalm označuje za okamžiky tmy, za okamžiky, kdy člověk neví, jak se má orientovat, kdy neví, co má dělat. A říká: „A v tu chvíli, právě v těch svízelných situacích se ukáže, za co kdo stojí, jaké hodnoty skutečně vyznává a k čemu se skutečně hlásí. Žalmista chce říct, že ta víra toho člověka se osvědčí, ukáže, zjeví se právě ve chvílích, které budou nějakým způsobem těžké, obtížné, svízelné.

A když se posuneme k evangeliu, tak Ježíš víceméně opakuje tady toto a říká: „Je vaším úkolem být solí země, světlem světa.“ To co jsme slyšeli v evangeliu, Ježíš řekl na závěr, kdy dokončil to, čemu se říká Blahoslavenství. Když Ježíš vlastně řekl to klíčové, to jádro jeho poselství, tak říká: „Máte úkol,“ a přirovnává ho ke dvěma věcem, ke dvěma skutečnostem. Sůl má dvojí poslání. Jednak sůl dává chuť jídlu, a jednak konzervuje, zabraňuje zkáze, zabraňuje tomu, aby se něco zkazilo. A Ježíš vlastně říká: „I vy máte takovéto poslání. I vy máte uchovat a rozvíjet všechno dobré, všechno krásné, aby se to neztratilo, abyste se z toho těšili – vy, i ti, co přijdou po vás.“

S tou solí ten příměr je velmi výstižný. Že jo, každý, kdo byl aspoň jednou v kuchyni, tak ví, že jde také o správné dávkování té soli. Když je málo, tak je málo, ale dá se to ještě dodat. Ale jakmile se tam toho dá moc, tak je to špatně a už to nejde vlastně z toho odebrat. Ta sůl pronikne do toho jídla,

do toho pokrmu, do kterého se dá, a vlastně ho celý jakýmsi způsobem promění a už to nelze vzít zpět. Je to příměr, který chce říct, že člověk má taky uvažovat právě tady, řekli bychom, o tom dávkování, kdy a kolik. Je to velmi důležité. Co to znamená? Znamená to, aby člověk ve svém životě přemýšlel, aby ten život mu neproplouval mezi prsty, mezi rukama, aby v životě, řekněme, neprocházel v jakémsi polospánku, ale naopak v bdělém stavu, aby věděl: „Teď chci udělat toto. Teď chci říct toto.“ A potom to bude to správné.

Světlo je veličina, která umožňuje život na této zemi. Bez světla by tady nic neexistovalo. A Ježíš tedy říká: „Jste něco zásadního. Vaše poslání v tomto světě je zásadní – na jednu stranu ukazovat na světlo, na druhou stranu být tím světlem.

Oba ty příměry jsou vztaženy pro tento svět: „Jste solí země, jste světlem světa.“ Když se tady mluví o světě, tak v tom řeckém originálu je použito slovo kosmos. Kosmo znamená uspořádaný. Opakem kosmu je chaos. To je úplně špatně. Ten kosmos říká, že je to nějaká skutečnost, která se řídí zákony, nějakými pravidly. Ale tady Ježíš to používá ve smyslu, řekli bychom, trošku hanlivém. Ano, svět je nějak uspořádaný, jsou tu nařízení, jsou tu nějaká pravidla, nějaké zákony, ale to ještě neznamená, že ta pravidla a ty zákony jsou dobré. Protože často vystupuje do popředí zákon, takový zákon si většinou dáváme my sami, starej se sám o sebe, musíš se postarat sám o sebe, nesmíš zanedbat sám sebe, aby ti něco nechybělo. Nebo zákon, jak se říká, silnějšího, urvi, co se dá, neohlížej se na ty, kteří jsou kolem tebe, neohlížej se na ty slabší a podobně. A tady cítíme, že to jsou zákony, které rozhodně nejsou ani nám ani tomuto světu ku prospěchu. A Ježíš právě, když říká: „Vy jste povoláni k tomu, abyste byli solí země a světlem světa, tak jste povoláni k tomu, abyste usilovali o to, aby tady fungovala ta správná pravidla, aby tady fungovaly ty správné zákony. A teď nemluvím jenom o zákonech vyhlášených v nějakém parlamentu, ale i o takových těch, jak se říká, nepsaných pravidlech, nepsaných zákonech. A Ježíš nás ne jednu stranu přirovnává k tomu světlu: „Tak ať vaše světlo svítí před lidmi,“ na druhou stranu zase nás přirovnává k tomu svícnu, který je postavený někde a umožňuje, aby to světlo svítilo. Je to skutečně tak. My jsme dostali úkol, ale na druhou stranu víme, že ten úkol nezvládneme bez toho, kdo nám ho dal.

Ježíš koneckonců také to svoje kázání končí slovy: „Aby viděli vás, ale velebili vašeho Otce v nebesích.“ Tady to být solí, být světlem není pro to, aby někdo obdivoval nás, jak jsme dobří, ale abychom ukázali, posvítili, nějakým způsobem ozřejmili toho, v kterého věříme, toho, kterého vyznáváme, toho, kterému děkujeme za všechno, co nám dává. Takže tedy tady toto naše působení, tento náš úkol není k tomu, aby lidé oslavovali nás, ale našeho nebeského Otce.

Kéž se nám to s Ježíšovou pomocí podaří co nejlépe.

Je ve tvé moci rozhodnout se pro dobro nebo pro zlo

P. Mgr. Václav Rychlý, OPraem
16.02.2014, kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
6. neděle mezidobí
příslušné slovo Boží: 1. čt. Sir 15,16-21 (řec. 15-20); ž. Žl 119; 2. čt. 1 Kor 2,6-10; evang. Mt 5,17-37;

Člověk jak stárne, tak vzpomíná na ty, kteří ho ovlivňovali svým příkladem, svými názory, postoji. Pochopitelně jsou to vždycky na prvním místě rodiče, ale taky vzpomínám rád na učitele, na otce Cyrila Vrbíka, o kterým jsem se už několikrát tady zmiňoval, dubskýho faráře, dubskýho mučedníka, a už možná jednou jsem tady hovořil o tišnovské lékárnici, o paní magistře Svobodové, a já jsem si na ni znovu vzpomněl v souvislosti s těma dnešníma liturgickýma textama. Byla to opravdu žena moudrá a v takovém tom období, kdy jsem dozrával z toho dítěte v jinocha, kolem desátýho roku, a potom později vlastně až do té primice a i v počátcích mýho kněžskýho působení, tak mě hodně ovlivnila a ovlivňovala svými postoji, názory, svým moudrým slovem. Byla to paní, která se narodila ještě za Rakouska, někdy na počátku 20. století. Myslím si, že letos to bude 20 roků, co jsem ji pochovával. Dožila se požehnanýho věku.

Možná mně bylo nějakých osm, deset roků, kdy jsme tam s maminkou začali docházet, na lékárnu. Ani ne tak pro léky, ale v tom období totality se po každým chtělo, aby nějakou veřejnou činnost vykonával a tak dál, a protože my jsme víceméně celá rodina byli tak nějak apoliticky založení, tak moji rodiče nevstoupili do žádné politické strany. Protože dělala vedoucí jeslí, tak se požadovalo, aby nějak byla veřejně činná, tak začala působit v Červeném kříži a dělala tam místopředsedkyni té tišnovské organizace. A ta paní magistra Svobodová měla podobné názory na tyto věci, možná díky tomu, že ještě vyrůstala za toho Rakouska, kde politické strany byly zakázané. Tak prostě působila v tom Červeném kříži a to možná ty dvě ženy spojovalo. Já jsem tam jako malej špunt začal docházet na tu lékárnu a pochopitelně mě to strašně lákalo a zajímalo. Nemyslím ten Červenej kříž, ale ten život na té apatyce.

Už když tam člověk přišel, nejenom do té oficíny, ale do toho průjezdu toho lékárenskýho domu, tak cítil tu vůni zvláštní, a zvlášť když jsem mohl vejít do lékárny a dozadu do laboratoře a tak dál. Paní magistra pracovala do svých sedmdesáti let v lékárně, často jsem tam za ní chodíval, no tak jsem byl jak u vytržení, že jo, byl to pro mě jinej svět a všecko mě tam strašně lákalo a zajímalo a ve své době jsem plánoval, že vystuduju farmacii. Ty plány potom šly jiným směrem. No, a další tajemství se tam přede mnou odkrývala, protože ta lékárna v Tišnově v tom domě byla od nějakejch 30. let 19. století, a co se nepotřebovalo dole v té lékárně, tak se dávalo na půdu, no a ta půda pochopitelně skrývala obrovský poklady a tajemství. A i když tu lékárnu jim znárodnili, ve čtyřiapadesátým myslím, tak pořád klíče od té půdy jim zůstaly, to byla jejich soukromá, a tam zůstaly ty nejcennější věci, protože to, co se v té lékárně nepotřebovalo, tak se na tu půdu odložilo, protože by se to někdy ještě mohlo hodit. A nejenom že tam byly takový ty krásný zdobený lékárenský štantky, to jsou takový ty nádoby, do kterejch se ukládaly třeba různý prášky a tak dál, s tím zabroušeným hrdlem, nebo dřevěnky, to zase byly podobný nádoby, do kterých se ukládaly semena a tak dál prostě, to co nemělo být zase neprodyšně uzavřený a mělo trošku dýchat a podobně, a spousta různých starých přístrojů, čím se třeba dřív dělaly různé tablety a tak dál, a tak dál. A to jsme přebírali pečlivě, protože paní magistra Svobodová k tomu měla vztah a nechtěla, aby se to vyhodilo, zničilo, a odváželi jsme cennější věci do lékárenského muzea do Bratislavy, a protože jsem o ty věci měl zájem, tak mně vysvětlovala, jak se třeba dřív dělaly různý prášky, léky, jak se v té lékárně dělaly náplastě, flastry, a já nevím co podobnýho. A při tom všem pochopitelně došlo i na jiný věci, nejenom na tu apatyku a na starožitnosti, který jsem vždycky měl rád, ale i takový různý životní postoje, názory, vykládala mně o svým životě. Věděl jsem dobře, že se narodila v Moravských Budějovicích, tam její rodiče měli apatyku. Potom ještě za Rakouska koupili lékárnu v Brně na Plotní a tam se přestěhovali. A možná právě ta dělnická čtvrť, kde byly ty fabriky, Vaňkovka a já nevím co dalšího, tak ovlivnily třeba její vztah vůči obyčejným lidem.

Rodiny lékárníků vždycky patřily v takové té maloměstské subkultuře k té vyšší třídě a možná že právě to, že vyrůstala v takové té chudinské čtvrti, tak dokázala mít správný postoj a vztah i k těm, kteří neměli majetek a podobně a potřebovali třeba pomoc těch druhých.

Já jsem byl svědkem toho, jak za té totality, protože její dcera se vdala do Rakouska, žila ve Vídni, byla tam lékařkou, tak když tady byl nedostatek různých léků, dneska vzpomínáme, jak to zdravotnictví bylo úžasný za totality, ono tak úžasný taky nebylo. Potýkalo se s různými nedostatky

a jeden z těch zásadních nedostatků byl, že tady opravdu některé důležité léky vůbec nebyly a byl veliký problém je sehnat. Tak ona vždycky vozívala z toho Rakouska kufr léků a ti lidi si k ní chodili a různě objednávali, aby to dovezla, ono dovezla.

Dokázala k tomu přistupovat s takovou moudrostí. Ten, kdo k ní přišel vo nějaký léky na hubnutí a na zkrášlení a nějaký nepotřebný vitamíny, kterejm se vždycky smála, protože tu farmacii znala a studovala a pracovala v ní celej život, tak od těch si to nechala zaplatit. A když za ní někdo přišel vo nějaký opravdu léky, který potřeboval, ať už to byly nějaký cytostatika, já nevím co dalšího, který tady třeba nebyly zrovna na ten druh rakoviny nebo něco podobnýho, tak je dávala zdarma, i když to byly třeba i v tom Rakousku drahý léky.

To mě tak vždycky ovlivnilo a někdy jsem se na něco zeptal a dostal jsem přiléhavou odpověď. V období, kdy jsem v takové té nastupující pubertě prožíval vzdor proti všemu, co bylo kolem mě, že jo, doma všecko bylo špatný, tak tam jsem dostával takový pevný základy a možná že i její příklad mě nasměroval zpátky k víře. Protože v tu dobu já jsem do kostela nechodil a kdykoliv jsme jeli někam na výlet nebo něco, tak bylo jasný, že každou neděli se musí jít na mši svatou. Když už jsme jeli někam, tak součástí toho programu byla návštěva kostela a účast na mši svaté, ať se mně to líbilo nebo nelíbilo. Když přijela její rodina z Rakouska, tak zase pevným bodem programu byla návštěva tišnovskýho kostela, ať se jim to líbilo, její dceři nebo vnučce, nebo nelíbilo. Když se v životě dostala k nějakým penězům, třeba prodala nějakej kousek pozemku nebo dostala peníze od dcery z Rakouska, tak vždycky pamatovala na kostel nějakou přiměřenou částkou. Ale nikdy nechtěla, aby třeba v kostele hlásili její jméno, že to darovala a tak dál. Ať neví tvá levice, co dělá tvá pravice.

Dokázala mít takový zdravý postoj k různým věcem, záležitostem a vždycky ta svá rozhodnutí zvažovala ve svým svědomí. Když jsem měl tendenci se kamarádit s takovými kamarády, že to nebylo možná pro mě nejzdravější, tak mně dokázala rozumně říct: „Ta rodina se už v minulosti ukázala jako nedobrou a není pro tebe vhodné se kamarádit s těmito lidmi.“ Od maminky bych to nepřijal, ale od této paní jsem to díky její moudrosti dokázal vzít.

Když jsem se učil ve škole takovýmu tomu slovníku od svých spolužáků, který určitě mladí dobře znají a není vhodné používat v kostele, tak se vždycky tak jakoby zarazila a řekla: „Jaroslave, slušní lidé tato slova nepoužívají,“ a nikdy jsem nějaký takový neslušný slovo z jejích úst neslyšel.

Když vzpomínala na svýho nebožtíka manžela, potom později jsem se dozvěděl, že taky nebyl ideální manžel, jako nikdo není ideální člověk, o nějakých jeho záletech a tak dál, tak jsem se o tom nikdy nedozvěděl z jejích úst. Vždycky na svýho manžela vzpomínala v tom nejlepším. To je taky takovej příklad člověka, který je vyrovnaný. Kolikrát nechápu lidi, kteří se mají rádi nebo se berou a za pár roků, když si přestanou rozumět, tak je to ten nejhorší člověk a já nevím co dalšího.

Co se týká příkladu víry, v padesátých letech v Tišnově likvidovali klášter. Určitě to rušení toho kláštera Porta coeli nebylo tak drastický jako někde jinde v Čechách a na Moravě, díky různým souvislostem, ale byl to citelný zásah do života toho kláštera a mohly tam zůstat jenom sestřičky, který byly práceschopný, protože začaly pracovat na státním statku, kterej tam vznikl, a v živočišné výrobě a tak dál, a ty sestry, který už byly starý anebo nebyly schopný nějaké fyzické práce, tak musely z kláštera odejít. Některý z nich šly někam na fary hospodařit a jedné sestřičky, sestřičky Anunciáty, se takhle ujala právě ta rodina Svobodů. Ale nebylo to jednoduchý. Ono v padesátým roce si k sobě vzít jeptišku domů znamenalo čelit různým problémům. Takže oni taky měli asi dvakrát nebo třikrát doma policejní domovní prohlídku a já nevím co dalšího. Byla to odvaha, protože jejich dceři v té době bylo pět roků a měla nastupovat do školy. Takže takový z pohledu tohoto prostoru a času nerozumný rozhodnutí, ale z pohledu víry a věčnosti velmi moudré rozhodnutí. To je možná ta moudrost, o které hovoří apoštol Pavel v tom druhým čtení.

Vykládala mně, že když její dcera nastupovala do školy, ona je dvaapadesátý, myslím, tak že za ní přišla učitelka, aby holku nedávala do náboženství, aby změnila svoje rozhodnutí, že je nadaný děvče a že jí šlape po kariéře a že se nedostane dál na školy a podobně. Paní magistra se dokázala moudře rozhodnout a říct: „Ne, naše děvče bude chodit do náboženství.“ Jasně, holka se nedostala v Tišnově na gymnázium, musela slevit ze svých plánů, no ale šla na zdravku. Tam se dostala, vystudovala střední zdravotní školu, odmaturovala, pak ji přijali v Brně na vejšku, na medinu, a po dvou letech studia na té medicíně měla známost a provdala se do Rakouska, provdala se dobře, za právníka. Prvně založili rodinu, a potom až její děvče začalo chodit do školy, tak dostudovala ve Vídni medicínu, udělala si praxi na klinice a založila vlastní stomatologickou ordinaci, velice dobře prosperující dodneška. Už ji sama nevede, zemřela, ale ordinace furt funguje a vzpomínají na ni.

Je vidět třeba na tomto, o čem hovořím, že někdy přichází různý zkoušky do těch rozhodnutí věřícího člověka, kdy se mu nabízí nějaký jednoduchý rozhodnutí, řešení v rámci lepší kariéry, já nevím čeho všeho ostatního, anebo zůstat věrný Hospodinu, a zdánlivě jako kdyby ten člověk byl zkoušený, možná trestaný nespravedlivě, ale ve finále se to otočí v jeho prospěch. Tím nemyslím jenom prospěch jednou v Božím království, kdy „ani oko nevidělo a ani ucho neslyšelo“, jak jsme slyšeli v dnešním čtení, co Pán Bůh připravil pro ty, kteří ho milují, ale obrátí se to zároveň i v požehnání v tomto prostoru a čase. A to, když jsem se díval blíž na osudy lidí v této rodině, tak jsem markantně viděl. Zase v něčem mě to naorientovalo, nasměrovalo, abych sám se třeba v něčem přibližoval a rozhodoval se podle víry. Ne pragmaticky, co je momentálně lepší.

Sirachovec, od kterýho jsme slyšeli první čtení, tak žil v takové pohanské době, a zhruba 170, 180 let před naším letopočtem v Alexandrii v Egyptě, tam byla nějaká diaspora židů, kteří ale museli čelit s tím pohanským helénským kultem, kterej tam byl, státní náboženství, a vyznávat víru v jednoho Boha, v Hospodina, bylo pomalu trestným činem. Takový ty svody, lákadla byly podobný jako dneska, ono se ve světě toho moc nemění, a Sirachovec přichází se svým jasným stanoviskem: Je ve tvé moci rozhodnout se pro dobro nebo pro zlo. Můžeš plnit přikázání, anebo nemusíš. Je v tvé moci zůstat věrný. Pán Hospodin před tebe položil oheň a vodu. Vztáhni ruku po tom, po čem chceš. Ale nikomu neporučil, aby byl bezbožný, nikomu nedal dovolení, aby hřešil. To jsou slova, která stále aktuální v tom pohanským moři, ve kterým žijeme.

Apoštol Pavel hovoří o moudrosti, ne o chytrosti, jak vydělat nejvíc peněz, jak si zajistit kariéru, jak poznat celej svět, jak třeba si prodloužit život, já nevím čím vším, o deset, o dvacet roků, ale jak spasit duši. To je ta moudrost, která není dána všem. Jak získat život věčný a neskončit někde v propadlišti v pekle. Pán Ježíš k tomu v evangeliu dodává, že vaše řeč, a to není jenom slovo, které tady říkám, ale to je postoj, různá životní rozhodnutí, jako jsem vzpomenul na tu paní magistru Svobodovou, tak vaše řeč ať je srozumitelná. Ať je ano, ano - ne, ne. A všechno, co je nad to, je ze zlého.

Kéž dokážeme tato slova domyslet a převést v praxi ve svých životech.

Oko za oko, zub za zub?

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
23.02.2014, kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
7. neděle mezidobí
příslušné slovo Boží: 1. čt. Lv 19,1-2.17-18; ž. Žl 103; 2. čt. 1 Kor 3,16-23; evang. Mt 5,38-48;

Bratři a sestry, jak jsem říkal na začátku mše svaté, Ježíš je ten, který se snaží posunout nás kousek dopředu. Dnešní evangelní úryvek začíná takovou zásadou oko za oko a zub za zub. My tuto zásadu máme spojenou se Starým zákonem, to je v pořádku, ale zpravidla ji máme spojenou s něčím negativním, že to už se nedělá.

V momentě, kdy tato zásada byla ve Starém zákoně prohlášena, ustanovena, tak to bylo něco velmi převratného, můžeme říci, revolučního a velmi pokrokového, protože do té doby platila zásada krevní msty. Mohlo se stát, že nějaký člověk způsobil jinému člověku poranění nebo něco, a jeho rodina byla povinna, rodina toho postiženého, zjednat nápravu, a často došlo k tomu, že tady to „zjednávání nápravy“ nebo zajištění cti, provedení odplaty končilo tím, že se vzájemně vyhubily tyto dvě rodiny. A ta zásada oko za oko, zub za zub je zásada, která hlásá přiměřenost. Vlastně chce říct tato zásada, za vyražený zub není možné žádat život někoho. A tak to na svou dobu bylo skutečně něco velmi převratného.

Ježíš při svém působení to zase už posouvá dál. Když to shrneme jedním slovem, tak Ježíš vlastně zavádí to, čemu my říkáme prevence. Abychom to dobře pochopili, bylo by potřeba to rozebrat velmi důkladně. Platí tam to, že ten kdo má dát, je skutečně někdo, kdo má nadbytek, sám to nepotřebuje, a zase ten druhý, kdo to žádá, že to skutečně potřebuje, že to není nějaký podvodník nebo někdo podobného ražení. A je tam ta krásná zásada, jestliže tě někdo nutí, abys s ním šel, tak s ním jdi jednou tolik. Místo jednu míli, tak s ním jdi dvě. Toto často zůstane zasunuto v tom textu a málokdo si toho všimne. A to je právě ono. Jestliže s někým jdu delší dobu, míle to není na chvilku, ale to je vlastně taková dobrá procházka, která bude trvat minimálně hodinu, tak za tuto dobu s tím člověkem mohu mluvit, za tu dobu ho mohu poznat, za tu dobu on může poznat mě. A to je právě to, o co tady Ježíšovi jde. Jde mu o to předcházet tady těm konfliktům, nedorozuměním a říká nám: „Buďte dokonalí, jako je dokonalý váš nebeský Otec.“

A teď už se dostáváme k žalmu. Ten žalm má číslo 103 a je takový zajímavý. Nejdřív ale začnu tím, kdy vznikl. Vznikl, když se Izraelité vrátili z Babylónského zajetí, protože v něm nacházíme citace z takzvaného 2. Izaiáše, a ten žalmista v tom žalmu děkuje za vyslyšení nějaké své prosby. To je první část toho žalmu. A druhá část je takový chvalozpěv. V tom žalmu se setkává osobní modlitba s modlitbou, kterou my bychom nazvali ve společenství. Je to žalm, který je takový pěkný, a je v něm několik myšlenek, které stojí za povšimnutí.

„Veleb, duše má, Hospodina, vše co je ve mně, veleb jeho svaté Jméno.“ Co je ve mně? Bratři a sestry, co je v každém z nás, co máme ve svém nitru, v té duši, tam kde se nedá šáhnout, kam třeba často nechceme nikoho pustit? No, tak jsou tam naše úspěchy, z kterých se radujeme, jsou tam naše neúspěchy, za které se stydíme, jsou tam naše splněná přání, která nám dělají dobře, jsou tam naše nesplněná přání a naše touhy, jsou tam naše sny, jsou tam naše chyby, jsou tam naše slabosti. Je tam to, za co se stydíme. Je tam často i náš strach, naše obavy a podobně. Je tam toho spousta. Všichni tam máme něco společného, každý tam má podle své povahy a podle té situace, v jaké žije, něco originálního, jedinečného.

A jak říkám, jedna část, to co bychom označili jako klady, tam jsme ochotni ty druhé pustit. Ale to, co označujeme jako ty slabosti nebo zápory, tam nechceme, aby do toho nikdo šťoural, aby do toho viděl a to bychom nejradši vygumovali. A ten žalmista říká: „I toto patří k tobě, člověče, a před Bohem není potřeba se za to stydět. To jsi ty. Bůh ví, jaký jsi, a v modlitbě mu to předlož. Nestyď se za to, neboj se toho, ale ukaž to Pánu, aby on se toho ujal.

Když to člověk takto udělá, když se před Bohem nestydí tady za ty slabosti, tak ho to vede k pokoře. Takový člověk řekne: „Bože, já tě potřebuji.“ Ten, kdo vidí jenom ty klady, ten kdo se domnívá, že on je super, a všichni ostatní že jsou na tom daleko hůř, tak takový člověk bývá pyšný.

„Veleb, duše má, Hospodina a nezapomeň na žádné z jeho dobrodiní.“ Je to bohužel naše taková špatná vlastnost nebo slabost, že nás víc zajímají ty neúspěchy, ty prohry, to co kdo zkazil, to co se komu nepovedlo, než právě zase ty úspěchy, než to kladné, než to dobré. Nám se zdá to zlé zajímavější, že víc nás to přitahuje a zapomínáme, že je za tím vždycky nějaká bolest, někdo trpí, ať

duševně nebo tělesně. A žalmista připomíná a říká: „Člověče, tvým povoláním a posláním je, aby sis připomínal, co dobrého pro tebe Bůh udělal, a abys to říkal i druhým, abys to říkal i dál. Ne jenom to špatné, ne jenom to nepříjemné, to co se ti zdá zajímavé, ale abys šířil to, co je skutečně dobré a to, co člověk potřebuje slyšet, že se povedlo, že někdo měl úspěch, že se podařilo nějaké dobré dílo."

„On odpouští všechny tvé viny, on léčí všechny tvé neduhy." Je tady zajímavé spojení – viny, odpuštění vin, a nemoci. V té době, kdy ten žalm vznikl, obecně ve starověku platilo, že bohové trestají lidi za jejich chyby nemocemi. Panovalo to bohužel i ve Starém zákoně, ale i v Novém. A konec konců, známe to my všichni. V Novém zákoně, když přijde k Ježíšovi slepý od narození, tak se apoštolové ptají: „Kdo zhřešil, on anebo jeho rodiče, že se narodil slepý?" A Ježíš říká: „Nikdo." Nemoc není trest za hřích. Nemoc je následek dědičného hříchu a nemoc může být zkouškou, ale nikdy není trestem.

Ale ten žalmista si správně uvědomuje, že to zdraví se týká celého člověka. Ne jenom jeho těla, ale také jeho mysli, jeho duše, jeho svědomí a zkrátka a dobře celého člověka, protože celý člověk je tělo a duše, a on, Bůh, léčí. Jak léčí? No, léčí svým odpuštěním, léčí svým milosrdenstvím a vybízí nás, abychom si toho byli vědomi, abychom na to nezapomínali.

„Nejedná s námi podle našich hříchů, ani podle našich vin nám neodplácí." Ježíš věděl, že nejsme schopni trvale se chránit hříchu. Lidská přirozenost je narušena dědičnou vinou, a proto Ježíš ustanovil svátost smíření. Nejsme jako nějaký fakír, který se snaží dosáhnout dokonalosti, ale jsme těmi, kteří se ke svým chybám, ke svým slabostem přiznávají a prosíme za jejich odpuštění.

A poslední sloka, kterou jsme slyšeli, je také velmi pěkná, velmi zajímavá. Mluví zase o jedné jediné věci, a sice právě o tom odpuštění. Ale mluví dál také ten žalmista o tom, co je motorem Božího jednání. Motorem lidského jednání často bývá pomsta nebo snaha získat – postavení, moc, majetek, nebo si užít. Co je motorem Božího jednání? „Nejedná s námi podle našich hříchů, ani podle našich vin nám neodplácí." Žalmista s celou vahou připomíná a říká: „Důvodem, proč Bůh jedná, je něco jiného. No, tvoje záchrana, člověče, a ty si to připomínej."

A teď ten žalmista použije dva příklady pro totéž. Jeden je z kosmu: „Jak je vzdálen východ od západu, tak vzdaluje od nás naše nepravosti." Některé české překlady používají slovíčko vzpoury: „Vzdaluje od nás naše vzpoury." Často se bouříme, často se nám něco nelíbí, ale tady je to i myšleno v tom smyslu, že se člověk bouří sám proti sobě, že není spokojený sám se sebou a je vnitřně rozpolcený, rozervaný. Toto Bůh vzdaluje, a naopak dává klid, pokoj. Opakem té vzpoury, té rozervanosti vevnitř je pokoj, klid, jednota.

„Jako je vzdálen východ od západu." Jak je vzdálen východ od západu? Je to taková filozofická otázka. No, východ od západu je vzdálen nekonečně, ale to hlavní, o co tam jde, není to, jak je to daleko, ale uvědomme si, že aby se mohlo říct: „Tam je východ, tam je západ," tak někde musí stát člověk. On se postaví a řekne: „Na tuto stranu je východ, na tuto stranu je západ." A když se ten člověk posune, tak zase na nějakém jiném místě řekne: „Východ je tam, západ je tam." Tím bodem, podle kterého se to řídí, je člověk. Tedy toto přirovnání chce říct: „Bůh počítá s člověkem. Bůh ví o člověku a bere na něho ohled."

Druhý příklad, který mluví o tomtéž, je z rodinného života. „Jako se smilovává otec nad syny, tak se smilovává Hospodin nad těmi, kdo se ho bojí." Všichni znali, všichni známe. Mohlo by tam být: Jako se smilovává matka nad syny, nad dcerami … Jako se smilovávají rodiče nad svými dětmi, tak se smilovává Hospodin.

Když budeme číst nějakou knihu o výchově, o psychologii, tak se tam dočteme, že když malé dítě něco provede a pak přijde a řekne: „Maminko, tatínku, odpusť mi. Já už to víckrát neudělám." Tak ten tatínek, maminka dobře ví, že to dítě to za nějakou dobu provede znovu, že to není ani v jeho silách, a někdy by se mohlo stát, že ten rodič by byl v pokušení říct: „To už jsem slyšel, to říkáš vždycky." Ale tady tyto knihy o pedagogice, o psychologii, o výchově říkají: „Ne. Ten rodič musí v tu chvíli říct: ‚Ano, já ti odpouštím. Já to tvé předsevzetí beru vážně.'" Proč? No, protože to dítě to bere vážně. To dítě v tu chvíli má to pevné předsevzetí, že už to víckrát nebude opakovat, že se toho bude snažit vyvarovat.

Bratři a sestry, víme, že všichni jsme v pozici takového dítěte. Kolikrát už jsme si říkali, že se něčeho zbavíme, že na něčem budeme pracovat. Ano, o něco se nám to třeba podařilo posunout, zlepšit, ale pak jsme na to třeba zase zapomněli a ono se to tam vrátilo. Vzpomeňme si častěji na tento žalm a uvědomme si, že Bůh je otec, který se smilovává nad svými dětmi a nabízí stále novou,

další a další šanci. Jenom je na nás, abychom my přišli a řekli: „Chci být lepší, chci se o to snažit. Otče, prosím, dopusť mi.“

Pouze přítomnost, dnešní den, tento okamžik máme ve svých rukou

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
02.03.2014, kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
8. neděle mezidobí
příslušné slovo Boží: 1. čt. Iz 49,14-15; ž. Žl 62; 2. čt. 1 Kor 4,1-5; evang. Mt 6,24-34;

Bratři a sestry, i když to tak možná na první pohled nevypadalo, texty, které jsme před chvilečkou slyšeli, nás mají povzbudit, mají nás navést na cestu, na které můžeme najít řešení našich starostí, našich těžkostí, toho co nás tíží. Evangelium bylo uvozeno takovým napomenutím, varováním: „Nemůžete sloužit dvěma pánům.“ A proč tady toto? Jde o to, že si máme uvědomit, že pokud chceme u Boha hledat pomoc, posilu, tak ho musíme dát na první místo.

„Nemůžete sloužit Bohu a mamonu.“ Co je to mamon? Na začátku jsem se ptal, jestli máte starosti, teď se zeptám, co je to mamon. Většina z nás to má podvědomě spojeno s penězi, se zlatem, s něčím takovým. Mamon je hebrejské slovo, hebrejsky se to řekne „maamun“, a znamenalo to původně trošku něco jiného. Tady to slovíčko maamun má stejný slovný základ jako jiné slovo emuna a emuna je víra. Tedy tím mamonem se myslelo to, na co člověk spoléhá - čemu člověk věří, že to ho zachrání. Natolik tomu věřím, že mě to zachrání. Protože v dějinách často lidé spoléhali na svoje peníze, na svoje bohatství, tak se to spojilo s tím, že mamon rovná se hmotné bohatství, peníze, zlato, eventuelně jiné drahé kovy. Ale jinak je to vlastně postaveno mnohem víc obecně – čemu věřím, o čem si myslím, že mě to zachrání.

Tady ten úryvek, ten odstaveček, v něm chce Ježíš říct: „Bůh musí být na prvním místě. Nebeský Otec musí být na prvním místě.“ Proč? No, protože z podstaty Boha vyplývá, že On musí být nejvýš. Když by byl druhý, třetí, tak nebude Bůh. Bůh je vždycky první. A Ježíš tady říká svým posluchačům: „Zamysli se nad sebou, jakého boha máš na tom prvním místě. Vždycky tam máš boha, ale je to Bůh Otec, je to Hospodin? Anebo je to něco jiného?“

A po tomto napomenutí už vlastně Ježíš utěšuje a celkem šestkrát říká: „Nedělejte si starosti.“ Šestka je číslo nedokonalé, nedokonalosti. Ten, kdo si dělá ty starosti, … je to trošku záležitost módy. Teď zopakuji, co jsem říkal na začátku mše svaté, když se setkají lidé, velmi často začne ta litanie: „Já mám tolik starostí, já toho musím tolik zvládnout, na mě se toho tolik valí,“ a přiznejme se, že i rádi se rozdělíme o to, co se od nás očekává, kolik toho máme zařídit, rádi se pochlubíme tím, že druzí toho od nás hodně očekávají. Ale skutečné starosti člověka paralyzují. Člověk myslí jenom na ně. A ty starosti, ony jsou pořád stejné.

A my se teď dostáváme k žalmu. Je to žalm, který má číslo 62 a my jsme ho slyšeli celý, prvních devět veršů, a chtěl jsem, aby ten žalm zazněl schválně celý, jak začíná. Žalmista, který prožil těžké chvíle, ale začíná tím, že prvně říká, jak se z toho dostal: „V Bohu jsem si odpočinul, on je ta moje spása, u něho jsem našel pochopení, u něho jsem našel posilu.“ To bylo v první sloce. Ve druhé a třetí sloce vylíčil ty těžkosti, které zažil, a ve čtvrté sloce znovu připomněl, kde je řešení, kde našel řešení těch problémů, těch starostí.

Bratři a sestry, na toto my zapomínáme. Starosti skutečně máme. Ty starosti se dají rozdělit do několika skupin. První skupina, to jsou starosti o náš život, o tu hmotu, o tu materii, abychom skutečně měli co jíst, kde bydlet, kde spát. To Ježíš shrnuje pod to „co jíst, co pít“. A potom jsou tady starosti, které můžeme označit jako sociální – naše umístění v nějaké skupině. Chceme, aby nás ti druzí takzvaně brali, přijímali, aby nás respektovali. To je to, co Ježíš označuje těmi starostmi o šaty.

Chtěl bych se ještě zmínit o tom, co jsme slyšeli v žalmu. Proč? No, protože je to pořád stejné. Ten žalm vznikl nějakých 600 let před narozením Pána Ježíše, a ta situace se pořád opakuje. Lidské dějiny se opakují v jakýchsi kruzích a velmi, velmi málo se posouváme kupředu. Ten žalmista si stěžuje vlastně, že se tady vyskytli nějací nepřátelé, on byl sám, cítil se opuštěný, jich bylo víc. Jednak teda vymýšleli proti němu různé pomluvy, lži, dělali to, čemu se říká intriky. Na druhou stranu zase do očí s ním jednali velmi pěkně, přetvařovali se, a jak se říká, za rohem vykládali něco úplně jiného. To se opakuje. Ale co je zajímavé, k čemu tuto situaci ten žalmista přirovnává? Tady tyto zlé lidi on přirovnává k lidem, kteří stojí u kamenné zdi, která není nejpevnější, už se tak i trochu naklání a oni ze spodu té zdi vytahují kameny. Vlastně je kradou, aby je prodali. A teď, když budeme trošku vzpomínat v paměti, tak si můžeme vybavit, jak je to ve zprávách čas od času, že někdo někam přišel, většinou do nějaké opuštěné haly, do nějaké opuštěné továrny a něco odtud

odnášel. V naší době se neodnáší kameny, v naší době se odnáší kovy. Změnila se pouze ta surovina, ale jinak to funguje pořád stejně. Ty problémy byly stejné. Tenkrát bylo cenné to stavební kamení, tak se bralo to. A ten žalmista připomíná a říká: „To vlastně, co ti lidé dělají, to zlé, tak ono to na ně spadne. Oni si myslí, že si nějak pomohou, ale kdepak. Naopak je to zasype a nezůstane tady vůbec nic, pouze nějaká zbořenina.

Je to takové varování. Ten žalmista to říká víc tvrdě. Ježíš to říká způsobem pochopitelnějším nebo spíš přijatelnějším. Hledejte pomoc svých problémů u toho, u koho pomoc můžete nalézt, kdo vám může pomoct. Ježíš tam opakuje několikrát: „Nedělejte si starosti.“

Lidé, když přijdou na svět, tak na rozdíl od zvířat nemají své „oblečení“. Zvíře, když se narodí, tak už má svoje oblečení, svoji srst, a s tím vystačí celý svůj život. Zvíře nachází přímo potravu v přírodě – buď uloví jiné, nebo najde něco zeleného, ale člověk se musí propracovávat ke svému jídlu, ke svému oblečení, musí si vybudovat obydlí. A problém je, aby tato činnost, toto úsilí, které člověk musí vyvinout, aby se nestalo cílem, aby se mi nestalo tím bohem, tím mamonem, že já budu spoléhat, že toto mě zachrání. Oblečení, dům, jídlo, pití, to jsou prostředky k tomu, abychom mohli žít svůj život. To není cíl. Bohužel pro mnoho lidí je to cíl.

A nakonec Ježíš říká: „Každý den má svých starostí dost. Nedělejte si starosti o to, co přijde.“ My bychom mohli doplnit: „Nedělejte si zbytečné, přílišné starosti.“ Samozřejmě musíme plánovat svoji budoucnost. To nejde tak, abychom žili, jak se říká, ze dne na den. Na minulost vzpomínáme a budoucnost plánujeme, ale člověk, který takhle si dělá ty přílišné starosti o to, co bude zítra, pozítřku, za rok, tak takový člověk si nechal vzít přítomnost. Pouze přítomnost, dnešní den, tento okamžik máme ve svých rukou. Tento okamžik můžeme ovlivnit a je na nás, čím ten okamžik naplníme. Ale pokud si ho necháme vzít tím, že se budeme strachovat o tu budoucnost, o to co přijde, tak jsme přišli o mnoho, můžeme říct, že téměř o všechno, protože dnes je dnes a zítra bude zítra.

Bratři a sestry, Pán Ježíš chce, abychom žili naplno to, co máme, abychom si byli vědomi toho, že tu přítomnost můžeme ovlivnit – k dobru svému i k dobru těch, kteří jsou kolem nás. Že je to na nás, abychom řekli: „Bože, děkuji ti za tento den a beru ho z tvých rukou a pomoz mi ho naplnit něčím pěkným a krásným.“ A večer abychom mohli říct: „Bože, já ti ho vracím. Já ti děkuji za to, co jsem viděl, co jsem prožil, děkuji ti za všechno to, čím jsi mě obdaroval, a děkuji ti, že já jsem mohl zase přispět i svým úsilím, svojí snahou.“

Dějme za minulost, plánujme budoucnost, ale nezapomínejme na to, že to co držíme v našich rukou, je přítomnost. A když budeme cítit opravdu nějaké velké starosti, tak se s nimi svěřme třeba lidem, ale nezapomeňme se s těmi starostmi svěřit Bohu, protože u něho najdeme řešení, u něho najdeme odpočinutí, u něho najdeme posilu, jak z toho ven.

Kéž se tak stane.

Vrať mi radost ze své ochrany

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
05.03.2014, kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
POPELEČNÍ STŘEDA
příslušné slovo Boží: 1. čt. Jl 2,12-18; 2. čt. Žalm 51; 3. čt. 2 Kor 5,20-6,2 ; evang. Mt 6,1-6.16-18;

Bratři a sestry, texty, které jsme teď právě vyslechli, se krásně doplňují. Asi největší takovou syntézu tvoří zase žalm. Má číslo 51 a už jsme o něm rozjímali. Je to takzvaný kající žalm. Ze všech kajících žalmů je nejoblíbenější. Křesťané v pravoslavné církvi ho recitují každý den. Ten žalm myšlenkově vychází z události, kdy zhřešil král David, kdy si vzal za milenku manželku Chetity Uriáše a později Chetitu Uriáše nechal zabít. A ke králi Davidovi přichází prorok a usvědčuje ho z jeho viny a David na to říká: „Zhřešil jsem," uznává svoji vinu a prosí za odpuštění. Ten žalm je inspirován touto událostí, ale platí obecně, týká se všech lidí a mluví vůbec o lidské hříšnosti, ale také mluví o Božím odpuštění.

Co je zajímavé, tak lidská hříšnost je tam líčena za pomoci tří slov: nepravost, vina, hřích. Chce se tím říct, že lidé, pokud jde o to zlo, tak jsou bohužel vynalézaví a to zlo má různé podoby, různé tváře. Ale potom dál v tom žalmu je zase líčen Boží postoj, odpuštění, milosrdenství, a zase je to tam vylíčeno za pomoci tří slov. Chce se tím říct, že na lidskou hříšnost, lidskou zlobu Bůh zná lék. Ví, jak z toho. Protože kolikrát si říkáme my sami, že nevíme jak z toho, jak z toho dál.

Ale my jsme ten žalm dnes neslyšeli celý, on je mnohem delší, ale slyšeli jsme pasáže, které se týkají právě toho rozhodnutí člověka změnit se k lepšímu. První, co je nutné, je uznat tu vinu. V okamžiku, kdy se člověk zachová jako král David a řekne: „Ano, já jsem udělal něco špatně," potom může prosit o odpuštění, potom může začít pracovat na tom, aby se ta situace zlepšila.

Ten král David nechal zabít Chetitu Uriáše, ale uznává: „Zhřešil jsem proti Tobě, Bože." Každý hřích má rozměr sociální. Žádný hřích se netýká jenom jedince, člověka samotného, ale dotýká se to celé společnosti a samozřejmě se to dotýká člověka a Boha. Zlem, hříchem člověk jako by popíral Boží autorská práva, protože Bůh je tvůrce světa a on je ten, který dává ta pravidla. „Proti Tobě jsem se prohřešil, a tak prosím Tebe za odpuštění."

A teď dál už to ale pokračuje tak, jak ten žalmista si uvědomuje, co by potřeboval, aby to v jeho životě bylo lepší: „Stvoř mi čisté srdce." Srdce v době Starého zákona je považováno za místo rozumu, rozhodnutí, správných nebo špatných. Tedy: „Dej mi, abych se rozhodoval čistě, abych nedělal intriky, abych nebyl veden nějakými postraními úmysly." Pán Ježíš na to říká: „Vaše řeč, ať je ano, ano – ne, ne."

A další věc: „Obnov ve mně ducha vytrvalosti." Žalmista si dobře uvědomuje, že pokud tam nebude vytrvalost, tak že to brzo skončí. Ano, my se nadchneme pro něco, ale bohužel to často vydrží jenom chvíli, a tak potřebujeme obnovit ducha vytrvalosti. Už vemte si to „obnov ducha vytrvalosti". Já už jsem se mnohokrát v životě rozhodoval pro něco dobrého, a musím to pořád a pořád obnovovat. Bože, pomoz mi v tom, abych nezapomněl obnovovat svoje dobrá předsevzetí.

„Neodvrhuj mě od své tváře a neodnímej mi svého svatého ducha." My máme vzory, a když někoho obdivujeme, tak se na něho díváme. Chceme mít před očima jeho podobu. Snažíme se o tom vzoru dozvědět co nejvíc, protože ho chceme následovat, chceme jednat podobně. A toto je obsaženo tady v tomto. Ten nejvyšší vzor je Bůh. My to máme o dost jednodušší než žalmista, protože my máme možnost setkat se s dílem, s životem Ježíše Krista v evangeliu, Božího Syna. A tady máme ten návod. Tady už máme konkrétní postavu, známe jeho výroky, známe Ježíšovo učení, víme, co dělal, víme, co říkal. A to je vlastně ten návod, to je to, co jsme potřebovali. Máme to tedy o mnoho jednodušší a jde o to, abychom tento návod používali.

No, a vlastně na konec říká: „Vrať mi radost ze své ochrany." Uvědomme si, že na konci celého toho procesu je radost, že tady nejde jenom o nějaké cvičení, které má člověka trápit. Že tady nejde o to, aby člověk podal výkon, ale jde o to, aby v člověku byla posílena radost, pokoj a to, aby člověk byl šťastný. To je vlastně cílem celého toho našeho svatopostního úsilí. A tak na to mysleme.

Když bych měl jenom kratince říct něco málo k evangeliu, Ježíš nekritizuje ty skutky, které konají ti farizejové. Ježíš uznává hodnotu almužny, hodnotu půstu, hodnotu modlitby, ale říká: „K tomu, co děláte, ještě je potřeba přidat správný úmysl. K vnějšímu jednání je potřeba, aby byl přiřazen dobrý vnitřní úmysl, aby toto bylo ve shodě. Konec konců toto říká právě i ten žalmista.

A tak, bratři a sestry, když se budeme rozhodovat, kterým směrem se letos zaměříme, na co si budeme zvlášť v době postní dávat pozor, určitě každý něco najdeme. Ale já bych řekl obecně, nechme se inspirovat větou, kterou za chvíli každý z nás uslyší, každý kdo přijme znamení popela, popelce: „Čiň pokání a věř evangeliu.“ To jsou ty dvě věci, které nás nakonec mají dovést k tomu, abychom byli radostnější, pokojnější, šťastnější.

Je dobré a krásné, Bože, že jsme s tebou

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
16.03.2014, kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
2. neděle postní
příslušné slovo Boží: 1. čt. Gn 12,1-4a; ž. Žl 33; 2. čt. 2 Tim 1, 8b-10; evang. Mt 17,1-9;

Bratři a sestry, jak jsem říkal na začátku mše svaté, opět dnešní texty popisují pohyb – pohyb lidí, pohyb Božího Syna. Ale všechny ty cesty, které tam ty postavy konají, mají nějaký hlubší smysl. Nejde o to jenom někam přijít, někam se dostat, ale všechno to má, řekli bychom, nějaký duchovní smysl, má to poslání, má to náplň. Ta cesta má význam, má ten cíl.

O jakési cestě mluvil i žalm. Tam z toho to nebylo až tak úplně patrné. Dnešní žalm má číslo 33 a vznikl jako píseň, oslava Boha na Nový rok, na oslavu nového roku. Nový rok je často chápán také jako možnost nového začátku. Ten žalm má 22 veršů, tolik má hebrejská abeceda písmen. A chtěl bych tam zdůraznit dvě myšlenky, které jsme slyšeli: „Hospodinovo slovo je správné, celé jeho dílo je spravedlivé.“ O slovu ještě uslyšíme v těch textech dnes víckrát. Slovo je způsob, kterým se Bůh projevuje, kterým se projevuje Hospodin. A ten žalmista chce říct: „Lidé, vy v tom novém roce budete budovat, budete se snažit a často vám to dá hodně práce, abyste něco dokázali. Bůh svým slovem tvoří.“ Je to i taková určitá výzva pro nás, abychom i my svými slovy tvořili, protože často se setkáváme s tím, že lidé slovy boří, ničí.

A potom se tam ke konci toho žalmu objevila slova: „Hospodinovo oko bdí nad těmi, kdo se ho bojí.“ Často bývá v tom trojúhelníku, znamení Boží Trojice, nakresleno oko. Někteří lidé říkají: „Mně to oko připadá, jako když mě někdo hlídá, když někdo dává pozor, co dělám.“ To oko je vzato právě tady z tohoto žalmu a oko je symbolem péče, odpovědnosti. Bůh, který je tvůrcem světa, se k nám neotočí zády a neřekne: „Je mi jedno, co tu děláš, jak si tu žiješ, je mi jedno, co se tu s tebou děje,“ ale naopak Bůh přebírá péči, zodpovědnost za všechno co stvořil, za všechno co povolal k životu.

Tolik tedy ten žalm, a teď bych se chtěl zastavit nad evangeliem. Evangelium začínalo takovým zvláštním způsobem: „Po šesti dnech vzal Ježíš tři učedníky.“ My bychom to dnes řekli jaksi lakoničtěji, jednodušeji. My bychom řekli: „V neděli vzal Ježíš Petra, Jakuba a Jana a šli na vysokou horu.“ Byla to procházka, která jim dala hodně zabrat, ten kopec je velmi vysoký. I dnes je tam pouze úzká silnička, na které se nevyhnou ani dvě auta, autobusy tam nesmí vůbec a pěšky to je tak na dvě hodiny do strmého kopce. A určitě se ti apoštolové ptali: „Pane, proč tam jdeme? To bude pěkný výšlap! A proč zrovna v neděli?“ Neděle je první den v týdnu, z hlediska Starého zákona je chápána jako začátek stvoření. Z hlediska Nového zákona my neděli chápeme jako začátek nového života. Protože oni znali tu symboliku stvoření, prvního dne, Ježíš tím chce říct: „Znáte stvoření, vidíte to všechno pěkné a krásné, a ptáte se, co bude potom, až to stvoření skončí. Zanikne to? Co bude potom? A tady toto proměnění odpovídá právě na tu otázku: „Potom přijde ještě něco krásnějšího.“

Ježíš vzal s sebou Petra, Jakuba a Jana a vyvedl je na vysokou horu. My to ztotožňujeme s horou Tábor, která je vlastně na cestě z Galileje do Jeruzaléma. Petr, Jakub a Jan si vzpomněli na jinou horu, na horu Sinaj, kdy Mojžíš vzal s sebou Árona, Nádaba a Abiua a vyvedl je na tu horu a všichni viděli Hospodinovu Slávu a ke všem promluvil Hospodin. Hospodin je ten, který se projevuje, který ukazuje svou tvář skrze slovo. My bychom rádi věděli, jak Bůh vypadá, a zdá se nám to důležité, jak vypadá, protože my považujeme za důležité, jak vypadám já. Ale když se nad tím zamyslíme, tak často v dějinách, v našich lidských situacích přeceňujeme to, jak někdo vypadá nebo to, jak já vypadám. Tím nemluvím o tom, že bychom teď měli zanedbávat svůj zevnějšek, to v žádném případě. Ale ještě důležitější než to, jak někdo vypadá, je to, co ten člověk říká, a toto platí i u Boha. Pro nás je velmi důležité, snad nejdůležitější, co ten Bůh říká. A v tom je právě vyjádřen jeho obraz.

Ale zůstaňme ještě tady u té symboliky těch hor a těch míst. Petr, Jakub a Jan budou s Ježíšem za několik málo týdnů na jiném místě – v Getsemanské zahradě, a tam budou vidět úplně jiný obraz. Tady svatý Matouš říká, že byl Ježíš proměněn. V tom řeckém originále, jak je evangelium napsáno, je použit termín metamorfose. Je to termín, který je znám z řeckého bájesloví, kdy řečtí bohové na sebe brali podobu člověka, aby se tady prošli po zemi, aby si tady užili, aby lidi uváděli v omyl a měli z toho třeba i legraci. Svatý Matouš záměrně používá tento termín, aby tak trošku popíchnul řecké pohany a řekl: „Oproti těm vašim pohádkám tady jsou lidé, kteří viděli, co čeká člověka, jak člověk má být oslaven.“ My můžeme říct, tady v tomto okamžiku toho proměnění, změny formy Ježíš se jakýmsi způsobem vrátil tam, odkud vyšel, a apoštolové viděli, kam máme dojít my lidé, k čemu

jsme povoláni, k tomu oslavení. A apoštolové si na to měli vzpomenout právě v Getsemanské zahradě, kdy viděli Ježíše v jeho slabosti, jak Boží Syn bojuje, zápasí o to, aby přijal utrpení, smrt a to všechno, co potom následovalo o Velikonocích. Ty obrazy patři k sobě a neměli bychom je od sebe oddělovat, protože vypovídají o tom, že Bůh, jakkoliv je velký, nádherný, dokonalý, je ochoten s námi sdílet naši slabost, a jak On nás volá k tomu, abychom my s ním sdíleli právě jeho slávu, jeho krásu a jeho dokonalost.

Svatý Petr chce stavět tři stany. Je to proto, že si uvědomuje, že stan je místo, ve kterém Bůh putoval s Izraelity na poušti. Těm apoštolům to celé připomíná putování po poušti, cestu z Egypta do Izraele. A první takový stan, jak to chápali rabíni, byl právě Smlouva, Desatero, to když se Bůh přiznal k Izraelitům. Druhý stan, druhé místo, kde byli spolu, to jsou proroci. Je to opět slovo, kdy Bůh Hospodin vede svůj lid skrze slovo. A třetí, to vlastně ještě Petr ani neví, jak to dopadne nebo v čem tady ta přítomnost, to společenství Boha a člověka se uskuteční, ale Petr už ví, že to přišel vybudovat, ustanovit Ježíš. Petr v tuto chvíli ještě neví, že bude nějaká eucharistie, že bude nějaká proměna, ve které Ježíš natrvalo právě chce zůstat mezi námi a chce říct: „Přišel jsem, abych vás proměnil.“ Ale Petr to nějak podvědomě cítí.

A je tu další obraz, objevil se oblak, světlý oblak. Svatý Matouš, který u toho nebyl, to celé popisuje jako vizi světla. Ježíšova tvář zářila jako slunce, oděv svítil jako světlo, objevil se světlý oblak. Světlo je podmínka, bez které to tady nemůže žít. Světlo je něco, z čeho máme radost. Když se ráno probouzíme, tak si říkáme: „Je světlo, je to dobré.“ Hned se nám lépe vstává, hned nám ten den začíná radostněji. A ten světlý oblak v sobě spojuje právě ty principy života – světlo, a v oblaku je voda. Je to tedy obraz, je to určitá vize, je to tvář, ve které přichází k nám Bůh Otec jako ten, který dává život, jako ten, který podporuje život.

A ozývá se opět hlas, to nejdůležitější: „Toto je můj milovaný Syn, v něm mám zalíbení, toho poslouchejte.“ Tady v tomto výroku je spojeno několik citátů ze Starého zákona. „To je můj milovaný Syn,“ jinak: „Ty jsi můj syn, já jsem tě dnes zplodil.“ To jsou slova druhého žalmu, který byl zpíván, když nastupoval na trůn nový izraelský král. V tom žalmu tomu králi připomínali a říkali: „Jsi zvlášť vyvolený, Bůh si tě vybral, má tě rád a ty se podle toho chovej.“

Slova „milovaný syn“ nalézáme také v první knize Mojžíšově, kdy Bůh říká Abrahámovi: „Vezmi svého syna, svého milovaného syna Izáka a obětuj ho na jedné z hor, kterou ti ukážu,“ tedy v situaci, která je pro Abraháma velmi, velmi nepříjemná, velmi těžká.

„Ty jsi můj milovaný syn, v tobě mám zalíbení.“ To už je z proroka Izaiáše, je to 42. kapitola, kde je píseň o Božím trpícím služebníkovi. A v této písni Bůh říká: „Mám zalíbení v tom služebníkovi, který bude trpět pro to, aby přinesl záchranu,“ a: „Toho poslouchejte.“ To jsou slova Mojžíšova, která nacházíme v druhé knize Mojžíšově, když Izraelité se dostanou na svobodu, když utečou z Egypta, tak Mojžíš jim připomíná a říká: „Hospodina poslouchejte, tohoto Boha poslouchejte, žádného jiného. Jinému nedůvěřujte, jinému se nesvěřujte.“ A jsou to rady i pro nás.

Ale na konec jsem si nechal jiné dva obrazy, to kdy Petr říká: „Je dobře, že jsme tady.“ Ono se to dá přeložit taky: „Je krásné, že jsme tady.“ Vrátím se znovu k tomu, když šli na ten kopec. Nevíme, co si apoštolové mysleli, ale možná si říkali: „Proč nás tam táhne? Proč jsme nemohli zůstat tady dole, jako ti ostatní? Jaký to má smysl?“ A tak když tam přišli a uviděli tady toto všechno, tak Petr tím možná chtěl říct: „Tak to nebylo nadarmo. Stálo to za to, že jsme sem lezli, že jsme se sem trmáceli. Je to opravdu krásné, je to pěkné, je dobře, že jsme tu cestu podnikli.“ To si možná takhle myslel, ale určitě ten výrok v duchovním slova smyslu znamená: „Je dobré a krásné, Bože, že jsme s tebou. Je dobré a krásné, když se namáháme ve spojení s tebou, protože pak to má vždycky ten smysl a vždycky to má cíl.

A poslední myšlenka, když to celé končí, tak ten Ježíš, kterého předtím viděli v té nádheře, tak se k nim ohýbá, dotýká se jich, tak jako se maminka nebo tatínek dotýká dětí, které se bojí, které se ustrašeně někde schoulí a neví, co bude. Ten Ježíš, který je tak velký, tak nádherný, nemá problém s tím, aby se sklonil k nám slabým, aby se nás dotkl a aby odstranil právě tu naši slabost, náš strach.

Bratři a sestry, vzpomeňme si na to při našich každodenních cestách a žijme z těchto obrazů. Ježíš je ten, který se sklání k naší slabosti, a je dobře a je krásné, Pane, že můžeme spolupracovat s tebou, že můžeme svoje úsilí spojit s tvým plánem záchrany světa.

Staral se o toho, kdo mu byl svěřen

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
19.03.2014 - středa , kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
Slavnost sv. Josefa Snoubence Panny Marie
příslušné slovo Boží: 1. čt. 2 Sam 7,1-5.8b-12.14a.16; ž. Žl 89; 2. čt. Řím 4,13.16-18,22; evang. Mt 1,16-18.22;

Bratři a sestry, úloha svatého Josefa, pěstouna Pána Ježíše a snoubence Panny Marie, byla velice klíčová, velice zásadní, ale jak vidíme, Písmo svaté tomu nevěnuje až tak nějakou velkou pozornost. Je to všechno líčeno tak nějak mimochodem. Mnohem víc vystupuje do popředí Panna Maria a Josef je v jakémsi polostínu. Na druhou stranu důležitost toho jeho poslání ukazuje to, že svatý Lukáš bere vlastně to pojmenování, které dává i Panna Maria, a říká: „Já i tvůj otec jsme tě hledali.“ Skutečně před lidmi, před touto lidskou společností Josef byl „Ježíšovým otcem“. On s Marií byli jeho rodiče a pouze ti nejbližší věděli, že skutečnost je jiná. Pouze ti nejbližší věděli, že Josef zastupuje, že Josef je skutečně ten kdo pěstuje, ten kdo se stará. Že to Josef dělal dobře, to poznáváme z jiného sice, a sice když Ježíš přichází do Nazareta, tak se ptají a říkají: „Kdo to je?“ „Vždyť je to syn tesařův.“ Mnoho lidí žilo v tom přesvědčení, že Josef je skutečný Ježíšův otec.

Je to velký úkol a Josef ho dělal dobře, starat se o toho, kdo mu byl svěřen. Ne o nějakou věc, ale starat se o syna a vědět přitom, že tento syn není obyčejný člověk, ale je to Boží Syn.

Můžeme říct, že svatý Josef měl před očima toho Josefa starozákonního. Jméno Josef v Izraeli je do dneska velmi oblíbené, protože ten starozákonní Josef byl synem Jákoba a jeho milované manželky Ráchel a dlouho ten Jákob a Ráchel čekali na tohoto syna, a byl velmi milovaný a měl také velký úkol. Byl poslán, i když to tak nevypadalo, do Egypta, kam přišel jako otrok, a vypracoval se s pomocí Boží až na to místo, že se stal, řekli bychom, jakýmsi zástupcem faraóna a faraón mu dá titul Zachránce světa, to že zachrání Egyptskou říši před hladomorem.

Takže i ten starozákonní Josef byl člověk, který se staral, člověk, který pečoval nejenom o tu svou nejbližší rodinu, ale o celou zemi. My bychom dnes řekli, měl široké srdce a v tomto srdci našli zastání všichni, kteří to potřebovali.

Můžeme říci, že tady ti Josefové, ten starozákonní i ten novozákonní, že tito Josefové jsou jakýmisi vzory pro nás pro všechny, kteří se o někoho staráme, jsou vzorem pro všechny ty, které bychom označili, že jsou správci, kdy někdo něco opatruje a ví, není to moje, ale přitom chci to opatrovat jako by to bylo moje.

Ten starozákonní Josef je vzorem ještě v jedné věci, a sice v odpuštění a usmíření, kdy odpustil svým bratrům, že ho prodali do otroctví, a je velmi známý výrok papeže Jana XXIII., který když přišel do synagogy v Římě, tak pozdravil shromážděné rabíny a věřící Izraelity slovy: „Já jsem Josef, váš bratr.“ Tedy je to citát ze Starého zákona, z první knihy Mojžíšovy.

Ten novozákonní Josef byl člověk, který nežil s nikým v nepřátelství. Naopak on byl právě ten, který dokázal zase spojovat, on byl ten, který dokázal připravovat tu cestu, v určité nenápadnosti, dělal to jakoby mimochodem, a proto si toho vlastně nikdo tak nějak nevšiml. Až potom, až nakonec Ježíš vystoupil, tak se ukázalo všechno to, co svatý Josef vlastně připravoval tady v tom, jak by se řeklo, polostínu, nenápadně, ale svou každodenní prací.

Bratři a sestry, vyprošujme si, abychom dokázali jednat podobně. Lidí, kteří nahlas vykřikují, co dělají, a mluví to tom, jak dělají velké dílo, takových lidí bylo, je a bude, ale každá doba, každá epocha potřebuje, aby v ní byli lidé, kteří budou jednat podobně, s podobnými úmysly a v podobném duchu jako svatý Josef z Nazareta.

Vyprošujme si, abychom patřili mezi tyto lidi, abychom byli vedeni tím stejným duchem a stejnými úmysly.

Kéž byste zas uposlechli jeho hlas

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
23.03.2014, kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
3. neděle postní
příslušné slovo Boží: 1. čt. Ex 17,3-7; ž. Žl 95; 2. čt. Řím 5,1-2.5-8; evang. Jan 4,5-42;

Bratři a sestry, my jsme právě vyslechli, pokud nepočítáme pašije, nejdelší evangelium, jaké se vůbec čte při liturgii. Ten text byl dlouhý téměř tři strany a vypráví o takovém docela zásadním setkání, o setkání, které se podle tehdejších měřítek vlastně nemělo vůbec uskutečnit, o rozhovoru, který se neměl stát. Žid se neměl bavit se samaritánem a židovský rabín se už vůbec neměl bavit se ženou. Ale Ježíš tím, že zbořil tady tyto, jak to mám říct, pošetilá ustanovení, tyto nerozumné zvyky, tak vytvořil něco velmi krásného.

Celé se to uskutečnilo na místě, které je spojeno se začátky vyvoleného národa, s Jakubem a Josefem. Shodou okolností v pátek jsme četli o tom, jak Josefovi bratři prodali tady toho starozákonního Josefa do otroctví do Egypta. Udělali to proto, že viděli, že jejich otec Jákob Josefa miluje víc než je. A tady to setkání Ježíše a samařské ženy chce říct: „Člověče, buď si jistý, že Bůh vás všechny miluje stejně. Všechny vás miluje naplno. Nikomu nenadržuje, nikoho zase o nic nešidí."

Tady toto setkání se také uskutečnilo proto, že oba dva měli čas, udělali si ho. Možná že si ta žena říkala: „Jen tak odskočím pro vodu a rychle se vrátím a doma mám nějakou neodkladnou práci," ale dopadlo to všechno úplně jinak.

Svatý Jan zmiňuje, že se to stalo u města, které se nazývalo v té době Sichar, v době Starého zákona se nazývá Sichem nebo Šekem, a zmiňuje tady teda tu studnu, to pole. Ta studna je tam velmi důležitá, ale svatý Jan tam zdůrazňuje ještě jiné dvě věci: Ježíš byl unavený chůzí a bylo kolem poledne. Ježíš je na cestě do Jeruzaléma a v poledne na Velký pátek bude ukřižován. Ten kříž i ten rozhovor u té studny, to je zjevení Božího Syna – Božího Syna, který se namáhá, aby získal člověka.

Ježíš se posadil, protože byl unavený – byl unavený na své cestě k nám lidem. Je to obraz nesmírně lidský, nesmírně působivý a přijatelný, protože vlastně vypovídá o další Boží vlastnosti. Mimo všemohoucnosti, vševědoucnosti, tak Bůh je unavený pro záchranu nás lidí. Ale vůbec mu to nevadí, on si odpočine a jde nás hledat dál, jde nás hledat znovu. Je otázka, jestli my jsme nějakým způsobem unaveni jeho hledáním, jestli my se namáháme dát odpověď.

Ta dnešní čtení schválně proti sobě staví událost ze Starého zákona, která se teda stala někde jinde, a tady to evangelium. Protože v té starozákonní události ti lidé, Izraelité, kteří byli vyvedeni z Egypta, naráz mají používat svoji svobodu a nedokážou to. Mají se postarat sami o sebe, co budou jíst, co budou pít. Musíme si uvědomit, že toto, postarat se sám o sebe, to je na jedné straně povinnost, na druhé straně jakási výsada člověka dospělého a toho, který je svobodný. Otrok, ten něco k jídlu dostal a byl rád, že něco dostal, a dostal to v dobu, kdy to určil ten jeho pán. A stejně tak to bylo s oblečením. Nemohl o sobě vůbec rozhodovat. A ti Izraelité jsou na cestě asi čtyři měsíce a už jsou tady problémy, velké problémy. Oni nechtějí přijmout tuto odpovědnost, tuto výsadu. Ale navíc oni říkají Bohu: „Bože, tys nás sem dovedl, a tak ty máš povinnost se o nás postarat. Prostě my jsme tady a ty se starej."

Asi s tímto přístupem přicházejí k Mojžíšovi a říkají: „Tys nás sem vyvedl, tak to zařiď." Není tam nějaká vzpomínka na to, co bylo v Egyptě, jak Bůh tu cestu připravoval, jak ji uskutečnil přes Rákosové moře. Tam není ani náznak v tom smyslu, že Bože ty ses do teď staral, tak věříme, že se budeš starat dál. Tam není náznak nějaké pokory nebo spolehnutí se, důvěry, ale to je taková jako tvrdá žádost. A proto Mojžíš nazve ta místa Meriba a Massa. Meriba znamená svár, massa pokušení. Tam to tedy nedopadlo dobře a víme, že ta generace, která vyšla z Egypta, se nedostala do zaslíbené země. Čtyřicet let chodili po poušti, až se vyměnili lidé, vyměnily generace.

A toto připomíná žalm. Už jsme nad ním rozjímali loni, ale protože se tam mluví o tom dnes, tak bude myslím užitečné, když dnes, letos, v této době postní to trošku připomenu. Žalm má číslo 95 a má dvě části. Je to žalm, který vznikl pro bohoslužbu v Jeruzalémském chrámu. V té první části nějaký zpěvák, který byl pověřený, vlastně vítal ty věřící, ty poutníky, kteří přicházeli. Byla to pouť nějaká děkovná, proto on říká: „Pojďme, jásejme, oslabujme. Předstupme před něho s chvalozpěvy,

písněmi mu zajásejme.“ Ještě v tom originále je vlastně i zmínka o tom, že budou tancovat. To se v překladu trošku ztratilo.

Ten zpěvák vlastně je vyzývá a říká: „Radujte se, prožívejte tady tu oslavu, tu víru cele. Ne jenom ve své hlavě, ne jenom slovy, ale všemi těmi údy, právě tím pohybem, tancem.“ My, když se modlíme nebo když oslavujeme Boha, tak jsme takoví trošku jako uměření, upjatí a maximálně teda něco řekneme, a to kolikrát i tak se stydíme něco říct. Ale Izraelité to dávali najevo všemi způsoby, jak jenom to bylo možné.

On dál pokračuje tady v tom a říká taky: „Padněme, klaňme se.“ Zdůrazňuje to, že mají zapojit právě zase celé to tělo, ten pohyb těla, ale zdůrazňuje a říká: „Kleknout, eventuelně lehnout na zem, to přísluší jenom před Bohem. Bohu přísluší tento projev úcty.“ V té době mnozí králové toto vyžadovali od svých poddaných, a proto tento žalm říká: „Kdepak. Král je člověk a tato úcta náleží pouze Bohu.“

To byl tedy jakýsi úvod, s kterým oni vstupovali do Jeruzalémského chrámu. Potom ta oslava pokračovala a druhá část, která zazněla až po nějaké době, to je vlastně napomenutí, připomínka toho, co se stalo na poušti, jak jsme to četli z druhé knihy Mojžíšovy, a připomíná tu událost a varuje. Připomíná ji jako napomenutí, jako varování. Říká: „Ať se vám to nestane. Tenkrát se stalo něco špatného, byla odmítnuta Boží nabídka a buďte si jistí, že ta Boží nabídka přichází i k vám, a vy ji neodmítejte.“

To slovíčko „dnes“, kéž byste dnes uposlechli jeho hlasu, se dá přeložit také jako „zas“, kéž byste zas uposlechli jeho hlas. Je v tom naznačeno, že právě Bůh přichází ne jednou, ne dvakrát, ale mnohokrát s tou svou nabídkou, a ty máš, člověče, možnost zase ji přijmout, máš možnost dnes ji přijmout. Dnes, to je ohraničení času – času, který mám ve svých rukou. Je to přítomnost. Na minulost mohu vzpomínat, budoucnost mohu plánovat. Včera, co bylo, za to buď děkuji, nebo prosím za odpuštění. Zítra mám nějaký plán, nějaký nápad, co bych uskutečnil. Ale ani včerejšek, ani zítřek nemám ve své ruce. To co mám ve své ruce, co mohu ovlivnit, je právě to dnes. A proto ten žalmista to takto připomíná a říká vlastně: „Tvůj život, člověče, se skládá z toho dnes. Zítra bude dnes. A každý den zas k tobě přichází Bůh se svou nabídkou, se svým darem. Tak to nepřehlédni.“

A právě druhým příkladem o tom, kdy ta žena nepřehlédla tu nabídku, je to dnešní evangelium. Ona si tam odskočila z domu, aby udělala něco, co dělala každý den. Byla to práce ženy donést vodu. A určitě nepočítala, že to takto ovlivní nebo, můžeme říci, změní její život. O tom textu by se dalo mluvit velmi, velmi dlouho, jak Ježíš tu ženu vede. Začíná rozhovor tím, co je spojuje: „Dej mi napít.“ Ona jde pro vodu, on má žízeň. Ale on touží po tom, aby ona ho přijala. Ale pokračuje v tom, co je spojuje. Mluví o Jákobovi, o Josefovi. Čili tady v těchto osobách židé i samaritáni ještě neznali nějaké rozdíly, to je spojovalo. Bůh nehledá, co nás dělí, ale Bůh staví na tom, co nás spojuje. To je další velice krásná myšlenka.

Často, když na Ježíše útočili farizejové: „Kdo jsi, co seš zač?“ tak se vyhýbá té odpovědi. A tady této ženě po nějakých dvou, třech hodinách rozhovoru zjevuje a říká: „Já jsem ten, na koho čekáte. Já jsem ten Zachránce, ten Vykupitel.“ Je to naprosto nečekané zjevení, odhalení pravdy člověku, který není žid, ženě, člověku, který nemá žádné teologické vzdělání, ale ta žena má víru, je upřímná a je ochotná o to pěkné, co objevila, rozdělit se. A proto odchází do města, aby pozvala i ty další.

A tady Jan zmiňuje ještě jeden takový zajímavý detail: „Nechala tam ten džbán a šla do města.“ Džbán bylo takové vybavení domácnosti, které bylo v každé domácnosti. Potřebné to bylo, každodenní používání. Na druhou stranu ten džbán byl docela drahý, a pokud ho neměli, tak to byla citelná ztráta, něco velmi chybělo. A ona to tam nechává. Proč? Jsou vlastně dvě možnosti, jak to vyložit.

Když by šla s tím plným džbánem do města, tak by šla pomalu, protože ten džbán byl těžký, a ona se bála, že by ta cesta trvala dlouho a Ježíš by mohl odejít. Už by ho tam nezastihli ti, kterým ho chtěla ukázat, kterým ho chtěla představit. A tak spěchala. Jít domů s prázdným džbánem, to nemá smysl. A tak jde, odkládá to, co původně chtěla dělat, protože vidí, že tady je něco mnohem důležitějšího. Vidíme její pohotovost a její správný úsudek. Jde rychle, aby je rychle přivedla, a ten džbán zůstává u té studny, u Ježíše. Je to její taková pojistka. Ona ví, že se tam bude muset vrátit, protože ten džbán bude potřebovat – dnes, zítra, každý den. A ten džbán ji spojuje s tou studnou a ta studna ji spojuje s Ježíšem. Vytvořila si pouto, aby byla spojená.

A toto je, bratři a sestry, také velmi důležité, abychom my ve svém duchovním životě si vytvořili pouto s Ježíšem, to co nás k němu bude nějakým způsobem vracet, přivádět, co nás bude vybízet k tomu, abychom se vrátili tady k té studni.

V rabínském chápání studna je zdroj. Na jedné straně zdroj vody, tedy toho co potřebujeme pro náš život tělesný, ale rabíni přirovnávají studnu, jako ten zdroj té vody, k Mojžíšovu zákonu, jako ke zdroji duchovního života, ke zdroji, který ukazuje, jak se má člověk orientovat, jak se má pohybovat, kudy má jít. Pro nás tady takovým zdrojem pro náš duchovní život jsou především evangelia, to co tady máme vlastně o Ježíši Kristu. A tak zvlášť v této době postní čerpejme z tohoto zdroje. A tak jako ta žena si udělala čas, aby poslouchala Ježíše a sama poznala, že ji to velmi, velmi pomohlo, velmi obohatilo, tak i my nebojme se udělat si čas sami na sebe a na svého Boha. On nás hledá. Všimněme si toho a odpovězme mu. Čeká na to.

Uzdravený slepec nakonec uviděl svého Boha

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
30.03.2014, kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
4. neděle postní
příslušné slovo Boží: 1. čt. 1 Sam 16,1b.6-7.10-13a; ž. Žl 23; 2. čt. Ef 5,8-14; evang. Jan 9,1-41;

Bratři a sestry, minulou neděli jsme se zamýšleli nad tím, jak Ježíš mluví se samařskou ženou u Jakubovy studny. Bylo to opravdu vyučování, kázání. A dnes Ježíš opět učí, ale můžeme říci, že je to praktické vyučování, jednání, konání, znamení.

Bude dobré si celou tu událost zasadit do kontextu, kdy a kde se to stalo. Stalo se to někde na kraji Jeruzaléma, stalo se to o Slavnosti stánků. Jsou to týdenní svátky, kdy si Izraelité připomínají putování pouští, to čtyřicetileté cestování z Egypta do zaslíbené země. V době Pána Ježíše všichni ti, kteří mohli, tak si postavili za Jeruzalémem stany a, jak jsem říkal, ty svátky slavili týden a svátky vyvrcholily potom takovým slavnostním procesím a vstupem do Jeruzalémského chrámu.

Všichni ti lidé, kteří slavili ty svátky, tak si chodili nabírat vodu do nádrže, tady se říká do rybníka, spíš bychom si to měli představit jako takovou nádrž s vyzděnými břehy, do té nádrže Siloe. Bylo tam tedy hodně lidí a Ježíš je ten, který přejímá iniciativu. Na rozdíl od jiných nemocných slepý, o kterém jsme dnes slyšeli, nevolá. Třeba slepec v Jerichu volal: „Ježíši, synu Davidův, smiluj se nade mnou.“ Tento slepec neříká nic. Nějak tam tak odevzdaně asi seděl, asi vůbec netušil, kdo jde kolem, že by mu někdo mohl pomoci, že by pomoc byla tak blízko. A je to Ježíš, který se zastavuje a začíná konat. Ukazuje zájem o tohoto člověka.

Svatý Jan tady v tomto příběhu o uzdravení slepého spojil všechna svoje oblíbená témata: světlo, tma, život, smrt, ale také jména, pojmenování. Ježíš znamená „Bůh je spása“, farizej znamená „oddělený“. A toto staví právě svatý Jan do kontrastu, že ukazuje, jak Ježíš není oddělený. Ježíš je ten, který přímo přistupuje k tomuto člověku, o kterém všichni kdo tam byli, i Ježíšovi učedníci, se domnívají, že tento člověk musel udělat něco velmi zlého, velmi hříšného, a jestli ne on, tak jeho rodiče. I v nás je taková představa, velmi častá, že ten, kdo je zdravý, eventuelně bohatý, daří se mu dobře, že toho člověka má Bůh rád, že ho nějakým způsobem preferuje, že mu žehná. A naopak zase jestliže je někdo nemocný a ještě k tomu třeba chudý, tak že tento člověk v Božích očích je něco míň, že musel udělat něco špatného a že ho Bůh nemá rád minimálně stejně jako toho druhého. Je to omyl, takhle to rozhodně nefunguje, takto se Bůh v žádném případě nechová.

Izraelité znali i tu situaci, kdy považovali třeba nemoc za zkoušku, ale pokud šlo o slepotu a o slepotu od narození, tak to zásadně považovali za trest. Proč? Musíme si uvědomit, že Izraelité, to je lid Smlouvy, lid psaného slova, toho čemu říkáme Starý zákon. A oni tu smlouvu studovali, oni se ji učili, oni ji četli. V době Pána Ježíše neexistovalo žádné slepecké písmo, žádné nahrané kazety, a tak lidé, kteří byli slepí, to měli velmi těžké a ten slepý od narození byl v jejich očích vyloučen, alespoň částečně, z té smlouvy, protože ji neznal tak dopodrobna jako ti ostatní. Samozřejmě něco mu řekli, něco ho naučili, s něčím ho seznámili, ale nebylo to tak široké, tak hluboké, jako studium, které podnikali všichni ostatní Izraelité.

Takže překážka k tomu seznámit se se Smlouvou byla považována za něco velmi zlého a nedokázali si to vysvětlit jinak než jako trest Boží za nějaké zlo, které ten člověk vykonal.

Ježíš dělá bláto, plivne a udělá bláto. Takové gesto, které není zrovna příliš přitažlivé, a říkáme si proč. No, celým tady tím jednáním Ježíš trochu provokoval, ale to co tam Ježíš vlastně chce udělat a o co mu jde od začátku, je poukázat na okamžik stvoření. Když budeme číst Písmo svaté, tak na začátku se dočteme, že Bůh uhnětl člověka z prachu země. To neznamená, že by se to skutečně takhle stalo. Je to vyprávění obrazné, ale smysluplné. Prach, to je něco, co na Středním východě a tady v těchto krajinách je všudypřítomné. Vlastně to obtěžuje. Všichni by se toho rádi zbavili. Rozhodně to není něco, za co by byli ochotní utrácet peníze, co by si kupovali. Je to něco, co všichni považují za takovou metlu, osten, obtíž.

A proč svatopisec říká, že z prachu země uhnětl Bůh člověka? Má to být připomínka toho, že byly doby, kdy tu člověk nebyl. Každý člověk si má uvědomit, nemusels tu být. Bůh je ten, který tě povolal k existenci, říkáme z nebytí k bytí. Bůh je ten, který opravdu z ničeho udělal něco, nebo v tomto případě někoho. A tak tedy, člověče, jestli jsi hrdý, žes to někam dotáhl, tak za to děkuj Bohu, protože on je ten, který z tebe udělal toho někoho, on je ten, komu máš za to děkovat. Toto všechno chce připomenout Ježíš tím, že dělá to bláto.

Někdy se Ježíš ptá těch nemocných, jestli věří, že to může udělat, že je může uzdravit. Žádá, aby projevili svoji víru slovy. V tomto případě Ježíš žádá, aby ten slepý projevil svoji víru skutkem: „Jdi, umyj se.“ Nemusí nic říkat, ale má svobodnou vůli. Může se rozhodnout: půjdu, nepůjdu, umyju se, neumyju se. Budu tomu věřit, že to co tady ten člověk, kterého nevidím, dělá se mnou, že mi to pomůže, anebo si řeknu: „Je to pěkné divadlo, ale je zbytečné se někam trmácet.“

Netušíme, jak daleko to bylo k rybníku Siloe, netušíme, jak ta cesta byla komplikovaná. Musíme si uvědomit, že jsme ve městě, kde se pohybuje hodně lidí, takže nejspíš musel požádat někoho, aby ho tam dovedl, a jistě celou tu cestu si říkal: „Tak co, jak to dopadne?“ Ježíš v něm určitě vzbudil naději. Určitě ten slepec snil o tom, jaké by to bylo, kdyby viděl. Musíme si uvědomit, že byl slepý od narození. On nevěděl, co to znamená vidět. On nevěděl vůbec, co je kolem něho. A tak asi o tom snil, ale asi ani nedoufal, že se to někdy uskuteční.

Ježíš ho posílá k nádrži Siloe. Ani toto není náhodou. Ježíš samozřejmě ho mohl uzdravit okamžitě na místě, ale k této nádrži Siloe, jak už jsem říkal, si všichni účastníci těch Svátků stánků chodili pro vodu, ale navíc to bylo místo, kde se konaly křty – křty, kterým se říká křty proselitů. V okamžiku, kdy nějaký pohan, pohanský muž, chtěl přijmout víru Izraele, tak musel podstoupit dva obřady – obřízku a křest. Ten křest měl připomenout přechod přes Rákosové moře, protože rabíni říkají: „Naši prapředkové prošli přes to rákosové moře, kdežto prapředkové toho pohana ne, a tak chce-li on s námi sdílet naši víru, naše náboženství, musí i on symbolicky projít přes vodu, která na jedné straně připomíná záchranu vyvoleného národa, na druhé straně zkázu těch, kteří je chtěli v otroctví udržet. Je to tedy místo, kde začíná něco nového, nová etapa v životě toho člověka, který přijímal víru Izraele. A samozřejmě v životě toho slepce začne nová etapa, protože on už nebude slepý.

Pak je velmi zajímavé, co si o tom myslí jeho sousedé: „Je to on, není to on?“ Zní to tak trošku komicky a my bychom jim chtěli napovědět: „Je to on!“ Z jednoho pohledu je to on, fyzicky je to on, ale jinak to není on. Proč? Slepý je vlastně zajatec té nemoci. On je odkázaný na pomoc druhých. On neví kde je, on neví co je před ním, neví kde je cesta, neví co je za ním, neorientuje se nebo velmi těžko, a pouze omezeně tam, kde to zná, kde se pohybuje každý den, je odkázán, a v té době to bylo ještě mnohem víc než dnes, ten člověk byl odkázán na pomoc druhých. A v tuto chvíli naráz je svobodný. Je svobodný, orientuje se, sám o sobě bude rozhodovat, kdy kam půjde, jestli se posadí, jestli bude něco dělat, jestli se nají a podobně.

Už není zdaleka tak závislý na těch druhých. A ti sousedé si určitě položili otázku: „No jo, ale co já teď budu dělat.“ Proč? No, protože někdy, bohužel, ale stává se to, že jsou lidé, kteří si na těch nemocných, postižených a podobně „vylepšují“ svoje skóre duchovního života, svoje skóre tělesného milosrdenství: „Já se o něho starám, já o něho pečuju. Všici se na to dívejte a všici mě obdivujte.“ Bohužel, někdy. Většina práce je nezištná. Ale zřejmě něco takového se stalo tady u těch sousedů. Říkali: „No jo, ale se teď nemáme o koho starat. On už se postará sám o sebe.“ Uvědomili se, že se to radikálně, ale skutečně radikálně změnilo, a oni museli sami uvažovat o tom, jaký postoj, jaký vztah budou mít tady k tomuto uzdravenému slepci.

Nakonec ho dovedli k farizejům, byla sobota a farizejové to vidí jako přestoupení třetího přikázání, nezachoval sváteční klid. Ježíš to vidí úplně jinak. Ježíš to vidí jako dovršení stvoření, jako nové stvoření, jako další etapu, jako to, že ten uzdravený slepec uviděl sebe, uviděl svoje okolí, svoje bližní a nakonec uviděl svého Boha. To je smysl celého toho textu, a v duchovním slova smyslu to platí pro každého z nás.

Každá doba postní je zvlášť vhodná k tomu, abychom se snažili prohloubit svůj pohled na sebe, na své bližní a na svého Boha. I nám se nabízí tady ta možnost, abychom poznali Boha, který není oddělený, ale který je spása, Boha který zasahuje v našem životě, a nabízí se nám možnost, abychom viděli zase o něco, řekněme, ostřeji, hlouběji, ve větších souvislostech, aby náš pohled byl plnější, dokonalejší, víc osvobozující.

Bratři a sestry, doba postní už pomalu spěje ke svému závěru a budeme slavit Velikonoce. Ten uzdravený slepý měl velikou radost, a to je samozřejmě další moment, který si máme uvědomit - setkání s Ježíšem dává skutečnou radost. Nechme se tímto příběhem oslovit a uvědomme si, že tato nabídka platí pro každého z nás. I v našem životě Ježíš přebírá iniciativu.

Ježíš nás převede do dne, který bude na věčnosti

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
06.04.2014, kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
5. neděle postní
příslušné slovo Boží: 1. čt. Ez 37,12-14; ž. Žl 130; 2. čt. Řím 8,8-11; evang. Jan 11,1-45;

Bratři a sestry, slyšeli jsme jeden z takových zásadních textů evangelia svatého Jana a Jan tady staví před nás takovou velice působivou mozaiku, ale člověk tu mozaiku musí objevit, musí se do toho textu ponořit a teprve když uvidí souvislosti, tak pochopí, co všechno svatý Jan tady zaznamenal, co všechno chce nám předat.

„Byl jeden nemocný Lazar z Betánie, vesnice kde bydlela Marie a její sestra Marta.“ Betánie znamená dům chudého anebo dům smutku. V tomto případě se víc hodí ten název dům smutku. Betánií je ve Svaté zemi vícero, tato je blízko Jeruzaléma.

Vůbec to, jak nás svatý Jan seznamuje s Lazarem a jeho dvěma sestrami, je důležité, protože on to dělá úplně stejně, jako když popisuje, jak se s Ježíšem seznámili první učedníci – Filip, Ondřej, Šimon. Tam se mluví o Betsaidě, ale svatý Jan nám tady chce říct: „Ježíš volá, povolává Lazara, Martu, Marii.“ Ježíšovo povolání se neomezilo jenom na těch dvanáct nebo několik dalších, ale Ježíš neustále povolává. Koho si povolal? Na prvním místě tady slyšíme jméno Lazar. Lazar znamená „Bůh pomůže“, a přesto se dočítáme o tom, že Ježíš čeká. Ježíš se svou pomocí čeká. My to známe. Něco nás začne ohrožovat, a tak voláme, prosíme: „Pane Bože, hned. Prosím tě, hned. Bezodkladně pomoz, takto a takto.“ A máme to nějak naplánované, něco nás napadlo a chceme, aby se to stalo přesně takto.

Takhle o tom taky mluví žalm, který jsme slyšeli. Ten žalm má číslo 130 a ten žalmista tam připomíná a říká: „Já jsem se dostal svou vinou do nějakých potíží a Bože, prosím tě, vytáhni mě a udělej to rychle, aby to nevypadalo jednak, že jsi Bůh slabý, anebo aby se nezdálo, že o mě nemáš zájem.“ A přesně takto uvažovali všichni ti, kteří byli kolem Ježíše, a velmi se divili, když Ježíš říká: „Zůstaneme,“ nebo prostě když Ježíš nešel.

I nám to může připadat tvrdé, ale když budeme dobře počítat, tak si uvědomíme, že Ježíš by přišel stejně pozdě. V Izraeli byl zvyk, a pokud je to možné, tak ten zvyk platí pořád, že Izraelité pohřbívají své mrtvé ještě ten den, kdy ti lidé zemřeli. Takže Ježíš, když by se hned zvedl a šel, tak by stejně přišel jeden den po smrti Lazara. Ale jak už jsem říkal na začátku mše svaté, tady toto Ježíšovo čekání, zdánlivé otálení má hluboký význam. Oni mají nějak naplánováno, že budou Ježíše prosit, aby Lazarovi vrátil zdraví. Ale Ježíš chce dát větší dar, chce vrátit život, a proto ta zdánlivá liknavost, to že Ježíš čeká.

Ježíš využije tu chvíli čekání k tomu, aby svým učedníkům vysvětlil, jak on, Boží Syn, vidí smrt. Je to důležité téma, je to téma, které se týká každého člověka. Nevěřící svět vidí smrt jako zánik, konec. Je to prostě něco tmavého, něco co čeká všechny a tečka. Ježíš mluví o smrti jako o spánku: „Lazar spí.“ Oni se domnívají, že mluví o skutečném usnutí někdy večer, ale Ježíš je musí uvést do té reality a říct: „Ne, mluvím o smrti.“ Přirovnává smrt ke spánku.

K čemu je tu spánek? Ve spánku načerpáváme nové síly, obnovují se naše síly. Po dnu, který je nějak namáhavý, plný činnosti, už se těšíme na to, že si lehneme, že si odpočineme, získáme nové síly a ráno zase budeme pokračovat dál. Spánek je něco, na co se většina lidí těší. Spánek odděluje dvě údobí našeho života, dělí jednotlivé dny. A Ježíš tady říká: „Smrt není zánik, ale je to určitý předěl.“ Je to předěl, přes který on nás chce převést, a řekli bychom, když skončí den na této zemi, on nás převede do dne, který bude na věčnosti.

Nakolik to apoštolové pochopili, to nevíme. Jejich reakce tady není. Faktem je, že oni se bojí, aby se Ježíšovi nestalo něco zlého. Nechtějí jít do Judska. Je tady zajímavá zmínka o apoštolovi Tomášovi, kterého známe jako toho „nevěřícího“, a on v tuto chvíli se tady projevuje jako velice statečný člověk: „Pojďme i my, ať zemřeme s ním.“

Petr, když mluví o sobě, tak říká: „Položím za tebe život.“ Petr se jakoby staví před Krista. Tomáš se staví do řady s Kristem a říká: „Ne já za tebe, ale já teda s tebou.“ Je to rozhodně lepší postoj, než jaký má Petr, je to postoj statečnost na jedné straně, na druhé straně ten Tomáš si tam nedělá iluze, že by to dokázal sám ze sebe, ale budu s Ježíšem, a proto když bude potřeba, tak s ním zvládnu i tu těžkou situaci.

Ježíš přichází do Betánie, do „domu smutku“. Ale on zůstane stát kousek před tou vesnicí. I toto je velmi symbolické. Ježíš chce po těch, kteří truchlí, kteří jsou smutní, aby opustili dům smutku, do slova a do písmene, aby šli k němu, protože on je dárcem života. Tady ta cesta, která asi nebyla nijak dlouhá a v tu chvíli asi o ní nikdo z těch aktérů nepřemýšlel, je velmi symbolická a má se uskutečnit a uskutečňovat v našem životě, abychom od našich zármutků utíkali k tomu, který je pánem a dárcem života.

A Ježíš se setkává s oběma sestrami postupně. Je zajímavé, že ty sestry říkají Ježíšovi stejnou věc: „Kdybys tu byl, Pane, můj bratr by neumřel.“ Je v tom ten zármutek, je v tom cítit ta ztráta, je v tom cítit určité zklamání „škoda, žes tu nebyl“, ale není v tom výčitka jako typu: „Kde seš? Proč’s nepřišel rychleji? Kdes byl ty dva dni? My jsme slyšeli, žes čekal.“ Ne, nic takového tam není, a utíkají k němu. Cítí tak nějak podvědomě, že on zná řešení.

A co je zajímavé, tak Ježíš na tu stejnou otázku reaguje různě, protože tu stejnou otázku vždycky položil jiný člověk. Ježíš s Martou vede rozhovor, s Marií jde k hrobu a jedná. Svatý Jan tady tím chce říct, že i když lidé zažívají třeba stejné situace nebo velmi podobné situace, každý člověk tu situaci prožívá svým originálním způsobem a Bůh to vidí a ke každému z nás zase přistupuje originálním způsobem. A u Marty se Ježíš dočká toho, že ona ho vyzná jako Zachránce, jako Spasitele.

Bratři a sestry, to je to klíčové místo toho celého úryvku, celého toho příběhu. Samařská žena taky vyznala, že ten kdo s ní mluví, je Boží Syn, uzdravený slepý taky řekl: „Věřím v tebe,“ ale to všechno bylo na konci toho příběhu. Dnes slyšíme, že to vyznání víry je v jakémsi středu toho příběhu, ale navíc je na začátku nebo předtím znamením. Než Ježíš cokoliv udělá, tak Marta vyznává: „Ty jsi Mesiáš, Syn živého Boha.“

Bratři a sestry, je to krásné vyznání, je to vyznání hluboké víry a je to něco, o co my bychom měli prosit, abychom i my měli takto pevnou víru, aspoň trošku podobnou této Martě.

Jak jsem říkal, u Marie Ježíš tolik nemluví, ale jdou na to místo: „Kam jste ho položili? Kde je?“ Ta otázka: „Kde je?“ se prolíná celou Biblí, celým Písmem. Když Bůh hledá Adama a Evu po tom, co zhřešili, tak se ptá: „Adame, kde jsi?“ Ptá se Kaina: „Kde je tvůj bratr?“ Když přijdou první učedníci za Ježíšem, pošle je tam Jan Křtitel, a Ježíš se jich zeptá: „Co byste chtěli?“ tak oni řeknou: „Mistře, kde bydlíš? Kde jsi, kde tě můžeme najít? Kde se s tebou můžeme setkat? Kde s tebou můžeme být?“ Ježíš chce být s Lazarem. Oni se domnívají, že Ježíš si tam jde taky poplakat, ale netuší, že teda budou svědky obrovského znamení.

Ježíš nechává odstranit kámen. Ještě je tam ta zmínka: „Pane, proč to děláš, je to nebezpečné. Bude cítit nepříjemný zápach.“ Možná jste si všimli, že na začátku toho úryvku byla zmínka: „To je ta Marie, která pomazala Pána olejem a utřela mu nohy svými vlasy.“ Tady je potřeba říct, že celý ten úryvek je z Janova evangelia z 11. kapitoly, a to pomazání, o kterém Jan tady teď mluví, vylíčí ve 12. kapitole. Ježíš řekne: „Pomazala mě k mému pohřbu.“ Zdá se, jako že to tam nepatří nebo že je to tam nadbytečné. Není. Svatý Jan tady zase dělá srovnání a říká: „Zlo vypadá špatně, zlo působí špatně a zlo kolem sebe šíří nepříjemný zápach. Dobro naopak můžeme také přirovnat a přirovnáváme ho k něčemu krásnému, dobro buduje něco krásného a dobro kolem sebe šíří také příjemný pocit, příjemnou vůni.“ Ten nepříjemný zápach s sebou nese taky to, že člověk se necítí dobře. A svatý Jan chce říct: „Když jsme bez Krista, necítíme se dobře, je nám nepříjemně. Naopak On nám nabízí, že nám u něho bude dobře.“

Kámen je znamením všech překážek, všeho toho, co stojí mezi člověkem a Bohem, všeho toho, co tam bylo postaveno, všeho toho, co my jsme si tam nastavili. A Ježíš říká: „Odstraňte to.“

A co je zajímavé, tak Ježíš potom neprosí Otce, ale děkuje mu. Děkuje mu před tímto velikým znamením. Děkuje mu za to, že dostal možnost to znamení vykonat, aby uvěřili. Celé je to o víře.

Píše se tam nakonec, že velká část těch židů, kteří tam byli a všechno to viděli, v Ježíše uvěřila. O to víc tady právě ještě vyčnívá potřeba ocenit tu víru Marty, která ještě nic neviděla, a přesto říká: „Pane, ty jsi Mesiáš, ty jsi Zachránce. Já v tebe věřím.“

Bratři a sestry, z toho dnešního evangelia odnesme si tuto výzvu k tomu, abychom i my prosili o takovouto víru, o takto pevnou, hlubokou a ryzí víru. A potom si odnesme to přesvědčení, že Ježíš zná ten nejlepší okamžik, ten nejvhodnější okamžik pro to, aby nás obdaroval. A když se něco stane jinak, než my to plánujeme, nezlobme se na Ježíše a buďme si jistí, že on nám chce dát nejenom to, o co prosíme, ale že nám chce dát ještě něco mnohem lepšího, něco co bude pro nás mnohem vhodnější.

Na počátku stojí víra

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
17.04.2014, kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
ZELENÝ ČTVRTEK
příslušné slovo Boží: 1. čt. Ex 12,1-8.11-14; ž. Žl 116; 2. čt. 1 Kor 11,23-26; evang. Jan 13,1-15;

Bratři a sestry, slavíme svátky, kterým se hebrejsky říká Pascha. Většinou se to překládá jako přejití. Slyšeli jsme v evangeliu že, jak píše svatý Jan, Ježíš věděl, že přišla jeho hodina, kdy měl přejít z tohoto svět k Otci. Ale je možné to přeložit také jako „přeskočení“ v tom smyslu, jak jsme slyšeli v prvním čtení, že egyptskou zemí bude procházet anděl, který pobije všechno prvorozené, ale domy, které budou označeny krví beránka, přeskočí, vynechá. V těch domech, které budou označeny krví beránka, i jejich obyvatelé, především ti prvorození, ale všichni, budou v bezpečí.

Jsou to svátky, které můžeme označit jako svátky víry. Na samém začátku těch svátků stojí víra, kdy Mojžíš říká: „Pomažte krví beránka veřeje i příčný trám.“ Začíná to už tím „opatřte si beránka“, ale pak se to stupňuje. Když si někdo opatří beránka, to ještě tak není nápadné, ale natřít krví veřeje, futra, to je nápadné a všichni se budou ptát: „Proč to děláš?“ a ten člověk to bude muset nějak zdůvodnit. A co řeknu? Mně to přikázal Bůh? Nebudou se mi smát? Nebudu vypadat zvláštně, hloupě? A co když to nebude fungovat, co když se tu noc nic nestane? Pokud nepřijde ten anděl a nevykoná to, co bylo slíbeno, tak druhý den určitě přijdou faraónovi vojáci.

Na počátku stojí víra – víra v to, že Bůh vstupuje do našich dějin, že vstupuje do našich životů. Snad nejpůsobivěji to vylíčil, pokud jde o Nový zákon, svatý Lukáš, kdy na začátku pašijí Ježíš říká (je to jenom v Lukášově evangeliu): „Toužebně jsem si přál jíst s vámi tohoto beránka dřív, než budu trpět.“ Ke komu to říká Pán Ježíš? Má jich tam dvanáct, jednoho velmi mladého, který má hlavu plnou ideálů, je velmi nadšený – Jan. Druhého, který je naopak skoro nejstarší z nich, je v podstatě cholerik, je velmi zbrklý, ale velmi upřímný – Petr. Potom jsou tam lidé, které bychom označili za radikální, především z nich je ten Šimon horlivec, Šimon Zélota. De facto je to jakýsi zbojník proti Římanům. Potom jsou tam lidé, kteří pracují svýma rukama – Ondřej, Šimon, Jakub, lidé kteří už znají, co přináší život, zažili určitá zklamání. A pak jsou tam lidé, řekli bychom, z druhého spektra, spíš takoví usedlí jako Matouš celník, ten nepracoval rukama. A u každého z těch apoštolů bychom našli zase chyby. Nejvíc je to vidět u Jidáše, který je označen jako člověk, který měl příliš rád peníze. S takovýmito lidmi Ježíš toužil jíst velikonočního beránka dříve, než se všechno to stane.

Když se na to podíváme z této strany, tak si můžeme říci s vírou a důvěrou: „Pane, věřím, že i pro mě tam bude místo. Věřím, že i já se podobám některému z těch apoštolů a že i se mnou počítáš ve večeřadle.“

Dům pomazaný krví beránka, jeho veřeje, večeřadlo, to jsou místa bezpečí. Na rozdíl od toho, co označujeme jako „venku“, kde probíhá nějaký chaos, kde se věci mění, kde je člověk vystaven různým pokušením, ale i nepřátelství, různým nástrahám. Člověk se nemůže zavřít v tom domě bezpečí, ale musí jít ven. Ale do toho místa bezpečí se máme vracet, právě proto, abychom načerpali. Dnes jsme tady z tohoto důvodu, abychom zde našli sílu, jak jít dál.

Často si připadáme unavení, říkáme si, že to co děláme je třeba zbytečné, že to stejně nikdo neocení, nechápe to někdo, někdo se staví vůči nám nepřátelsky, někdo je lhostejný a my si říkáme: „Co? Co s tím?“ A tak se to mění kolem nás hrozně rychle, dny utíkají. Je to všechno, říkáme, relativní. Co včera bylo, dneska není, zítra pomine. A právě do tohoto střídání všeho možného vstupuje Ježíš s tím, čemu říkáme eucharistie, díkůvzdání, se svým darem a říká: „A to je napořád.“

Totiž člověk, když se cítí ohrožený, když se mu to „drobí pod rukama“, tak se taky ptá a říká si: „O co se opřu, kde je nějaká jistota, na co bych se postavil?“ A Ježíš říká: „Já jsem ta jistota.“

Přicházíme každou neděli na mši svatou a mění se písničky, mění se i ty texty, mění se liturgická barva, ale to co se nemění, to podstatné, jsou Kristova slova. V každé mši svaté vlastně je neměnná část od „Svatý, svatý“ do otčenáše. Někteří lidé říkají: „V kostele je to pořád stejné. Proč se to pořád opakuje?“ Právě proto, abychom si uvědomili, na čem postavit svůj život. Abychom si uvědomili, že při tom střídání, při tom relativismu, ve kterém žijeme, potřebujeme mít někde ten pevný bod. A ne jenom někde, ale v někom. Protože nejde o to, že jdu do kostela, ale jde o to, že jdu na mši, že se chci setkat – já s Bohem a jeden člověk s druhým člověkem. To je to podstatné.

Bratři a sestry v tyto dny bychom to měli prožívat víc než kdy jindy. Církev nám k tomu chce pomoci tím, že ta liturgie bude jiná. Vlastně všechny ty dny, které teď budeme prožívat, jsou doslova nabity

různými liturgickými obrazy. Dnes umývání nohou, zítra tím, že nebudeme slavit mši svatou, ale budeme adorovat před křížem. Na Bílou sobotu, že se sejdeme v noci a budeme v ruce držet hořící svíce. A tak bych ještě mohl pokračovat. Zítra budou prázdné kropenky a naplní se zase až v sobotu z nově posvěcené křestní vody. Je to všechno proto, abychom si uvědomili, co máme. Zpravidla si to člověk uvědomí v okamžiku, kdy je to nedostupné, tak ocení, že něco měl. A tak nám církev na chvíli, na pár hodin odebírá některá ta gesta, některá ta znamení, ale je to proto, abychom je hlouběji prožili, abychom je hlouběji pochopili a víc přijali.

Bratři a sestry, jak jsem říkal na začátku, pascha, to jsou svátky víry. Izraelité měli věřit. Učedníci měli věřit, že Ježíš to má všechno pevně ve svých rukou. I my máme věřit, že ten dar eucharistie je adresován každému z nás osobně, pro náš život, pro to co my prožíváme, abychom v eucharistii nacházeli tu sílu. Nemůžeme tady být pořád, musíme jít ven, ale máme se sem rádi a často vracet, abychom našeho Pána chválili, děkovali a prosili ho.

Jak jsem říkal na začátku mše svaté, dnes je velký důvod k děkování. Teď bude následovat obřad umývání nohou, ale potom bude mše svatá pokračovat tím obvyklým pořádkem a v obětování budu pozdvihovat chléb a víno, kalich s vínem připravený k té proměně, a tady v tom okamžiku každý z nás by tam měl přidat něco svého. Navrhl bych, abychom dnes děkovali. Každý určitě máme za co.

Kříž je cesta

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
18.04.2014, kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
VELKÝ PÁTEK
příslušné slovo Boží: 1. čtení Iz 52,13-53,12; 2. čtení Žid 4,14-16; 5,7-9; evangelium Jan 18,1-19,42;

Bratři a sestry, vždycky když začíná nějaký církevní obřad, děláme znamení kříže a říkáme: „Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.“ Dnes tomu tak nebylo a ani nedostaneme na konci požehnání a nebudeme znovu dělat znamení kříže. Ale o to víc kříž stojí v centru celé liturgie.

První křesťané si raději zobrazovali Krista jako Dobrého pastýře, jako učitele, který sedí mezi apoštoly, mezi svými žáky. Velmi rádi měli zobrazení Krista ve večeřadle při Poslední večeři a učedníky kolem něho. Můžeme říci, že tu cestu ke kříži nějakým způsobem hledali. Proč? Protože my všichni se rodíme se starostí o svůj život. Říkáme tomu pud sebezáchovy. Náš život je to nejdražší, co máme, a když na to přijde, tak si ho hodně chráníme a velmi za něj bojujeme. A myšlenka, že Bůh, který je dárcem života, že tento Bůh by zemřel, navíc dobrovolně, tak hroznou smrtí, ta je pro mnoho lidi nepřijatelná. Je mnoho náboženství, které odmítají tuto ideu, tuto myšlenku. Pro mnoho lidí je Kristus z tohoto důvodu nepřijatelný. A svatý Jan píše svoje evangelium, aby první církvi pomohl pochopit, vstřebat, nějakým způsobem přijmout, my bychom dnes řekli, teologii kříže.

Svatý Jan během pašijí mnohokrát odkazoval „aby se splnilo Písmo“. Mluví o konkrétních výrocích, někdy jenom obecně poukazuje na Starý zákon. Především chce ukázat na proroka Izaiáše, proroka Zachariáše a žalmy. Svatý Jan říká mezi řádky: „Ve Starém zákoně je hodně míst, která mluví o Ježíši Kristu, o Božím Synu, jsou to ale náznaky, jsou to obrazy a my jsme to ne vždycky dobře pochopili, ne vždy jsme věděli, co to znamená, ale ve světle těch událostí, které se staly od Zeleného čtvrtku do Velikonoční neděle, a především v tom, co se stalo na Velký pátek, už nám to je jasnější. Už víme, jak to vysvětlit, už víme, o kom to Písmo mluvilo. Svatý Jan vlastně chce říct: „Je potřeba číst Starý zákon znovu, ale řekli bychom, s novou optikou, z nového úhlu. Pochopíme z něho víc, pochopíme víc jeho smysl.

Co chce svatý Jan říct svými pašijemi? Chce říct, že kříž je cesta. Kříž je cesta, po které jde člověk, protože člověk je slabý, chybující, ale na této cestě se k němu přidává Ježíš, Boží Syn, a ukazuje jak tento život žít, jak po té cestě jít.

Ten svatý Jan se tam snaží vždycky dávat nějaké srovnání. Já jsem si z toho pro dnešek vybral vlastně dvě, možná tři. To první: koho má Pilát propustit. Pilát operuje s termínem, kterému se říká amnestie: „Propustím vám jednoho vězně.“ No jo, ale aby vězeň mohl být amnestován, tak musí být napřed odsouzen. Jinými slovy on teda říká: „Já na něm vinu neshledávám, ale já ho teda odsoudím a hned ho zase propustím.“ Je v tom obrovská nedůslednost, obrovský zmatek. A první, co svatý Jan chce tady na tomto příkladě, na této situaci říct, je to: „Člověče, vždycky když budeš ve stavu nějakého zmatku, když budeš cítit, že ti utíká půda pod nohama, postav se před kříž, aby sis to vyjasnil, aby v tobě nebyla tato rozkolísanost, tento protimluv,“ protože Pilát si protiřečí. Ale z hlediska spásy dochází k paradoxu. Ten, který je bez viny, nedostal amnestii, ale byl zabit, ale naopak my, kteří tu vinu často nejsme ani ochotni přiznat, jsme skrze tu jeho oběť byli amnestováni, zachráněni, došlo tam k výměně.

Ale zůstaňme ještě chvíli u těch dvou osob. Na první pohled se zdá jasné, že ti lidi měli křičet: „Ježíše!“ nebo: „Židovského krále!“ Pilát jim nabízí buď židovského krále, anebo Barabáše. Proč neříká Ježíše? Protože ti dva muži se jmenovali skoro stejně. Jeden je Ježíš z Nazareta, a ten druhý se celým jménem jmenuje Ježíš Bar Abas. Ježíš znamená „Bůh je spása“, Bar je syn, Aba je otec. To jméno, který má ten člověk, který je označen jako zločinec, je jméno symbolické, jméno mesiášské. Mimochodem to „zločinec“, to mu dali Římané. To všechno, tady ten Barabáš, ti dva, kteří byli ukřižováni s Ježíšem, byli lidé, kteří bojovali proti Římu, my bychom dnes řekli vzbouřenci, povstalci. Někdo by taky možná řekl „bojovníci za národní osvobození“. Dopustili se při tom násilí, Římané tu zemi taky obsadili násilím, a tak oni si říkali: „My je tu nechceme a vyženeme je za každou cenu.“ A teď tady stojí vedle sebe dva směry života. Pilát je staví proti sobě: „Musíte si vybrat. Jednoho zvolíte a ten bude žít, a co bude s tím druhým, to je vlastně jedno. Chcete si vybrat člověka, který říká: ‚Vezmeme zbraně a půjdeme na Římany a vyženeme je odsud‘? Nabízí řešení rychlé, radikální, pro všechny pochopitelné. Anebo chcete židovského krále, Ježíše z Nazareta, který mluví o tom, že přišel vydat svědectví pravdě, že je Dobrý pastýř, že hledá ztracenou ovci a

vypadá, že absolutně odmítá násilí, on ho skutečně odmítá, nechce ho, umývá apoštolům nohy, vypadá jako slaboch, je ochotný sloužit a je ochotný se obětovat.

Bratři a sestry, měl by dnes Ježíš z Nazareta šanci? Co bychom křičeli my? Jsem přesvědčen o tom, že mnoho lidí, kteří tam křičeli: „Barabáše!“ to křičeli v dobré víře, protože si říkali: „Ten Barabáš je schopen pro nás něco udělat. Tady ten pořád jenom mluví, ten druhý. Barabáš je ochotný vzít nějakou zbraň do ruky a jít bojovat.“ Je to, můžeme říci, srážka v tom, co považujeme za spásu, za záchranu, v čem hledali ti lidé spásu a záchranu. Je to náraz, který musíme i my si vyjasnit, v čem hledáme spásu, v čem hledáme záchranu, anebo lépe řečeno v kom, v jakém pojetí.

Kříž, jak jsem říkal, je cesta. Je to cesta, která počítá s obětí. Přinést oběť je něco nepohodlného, něco do čeho se nikdo nehrne.

Opusťme tento moment a posuňme se na samotnou kalvárii, kde, jak říká svatý Jan, pod křížem stojí ženy a je tam Jan a Maria. U těch žen Jan vyzdvihuje jejich ochotu vytrvat až do konce. Ty ženy, které stály celou dobu v pozadí a staraly se o to, co apoštolové a Ježíš potřebovali, nebylo je nikdy moc vidět, nebylo je nikdy slyšet, tak naráz tam stojí. Ony zůstaly věrné. A Jan dává je jako vzor, vyzdvihuje jejich oddanost, vyzdvihuje jejich ochotu být na tomto místě, kde je to rozhodně nepohodlné. A tak to často bývá, že ti „malí obyčejní“ jsou mnohem spolehlivější než ti, kteří stojí vepředu ve chvílích nějaké oslavy a podobně. Jan chválí tuto jejich, řekli bychom, soudržnost s Pánem, jejich věrnost k Ježíšovi.

A to poslední, co chci zmínit, je dialog Krista s Marií, s Janem. Oni mu neodpovídají, ale je to výzva. „On ti bude synem, ona ti bude matkou.“ Tady se dostáváme k druhému právnickému pojmu, k adopci. Ježíš říká té Marii a Janovi: „Vy teď budete patřit k sobě.“ Adopce, to není jenom něco povrchního. Když matka porodí dítě, to dítě jí vstoupí do života. Když přijde do rodiny dítě, to dítě změní chod té rodiny. Úplně to tam potom je všechno jinak. To dítě k té rodině patří neodmyslitelně, bytostně. A stejně tak to dítě chápe svoje rodiče, že k němu patří bytostně.

A toto je vlastně poslední věc, kterou Ježíš chce naučit nás, svoje učedníky, před svou smrtí: bytostně patříme k sobě.

Co tvoří rodiče a děti? Domov. Ježíš Kristus přišel, aby nám vrátil domov, aby nám řekl, kde jsme doma, kam patříme, kam směřujeme.

Bratři a sestry, připomínejme si to vždycky, když stojíme před křížem, hlavně v těch momentech, kdy nám něco není jasné, kdy tápeme, kdy trpíme. Ježíš přišel, aby nám ukázal cestu, jak dojít domů.

Radujte se, nebojte se

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
19.04.2014 - sobota , kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
ZMRTVÝCHVSTÁNÍ PÁNĚ (Velikonoční vigilie)
příslušné slovo Boží: 1. čtení Gn 1,1-2,2; 2. čtení Gn 22,1-18; evangelium Mt 28,1-10;

Bratři a sestry, když jsme vstupovali do kostela teď, na začátku obřadu Velké noci vzkříšení, tak jediné co hořelo, byla tady tato svíce, paškál (paškál je od toho pascha), a ta svíce nám připomíná Krista. Pak jsme stáli s rozsvícenými svícemi v rukou a vyslechli jsme velikonoční chvalozpěv. A pak jsme ty svoje svíce zase zhasli a poslouchali Boží slovo a zase svítila po celou dobu starozákonních čtení pouze ta jedna jediná svíce. Je to velmi krásně vyjádřená ta myšlenka, že Starý zákon je příprava na příchod Krista. V Kristu se to všechno spojuje a od Krista se to zase naopak celé rozšiřuje.

Je to tak, jak říká ten anděl těm ženám: „Pojďte se podívat, kde ležel. Podívejte se, ale on už tam není. A nezdržujte se a spěchejte to říct dál těm, kteří nevědí, co bude, těm, kteří se bojí, protože Velký pátek jim vzal všechny jistoty a naděje.“ Tedy v Kristu se to všechno sbíhá a od něho se to zase rozšiřuje dál.

Bratři a sestry, když jsem si přečetl dnešní evangelium, tak mě napadla v zápětí taková otázka, co by pohnulo nás, abychom vstali něco po čtvrté hodině ranní a utíkali na hřbitov? Co by se muselo stát, abychom se tam vypravili? Svatý Matouš nemluví o úmyslech těch žen, ale je jasné, že jsou to úmysly ryzí, nesobecké, úmysly, které můžeme označit jako příkladné, protože jsou odměněny. První vidí to prázdné místo a první se setkávají s Ježíšem – s Ježíšem, který žije úplně jiným životem.

Na chvíli teď nechme ženy u hrobu a vraťme se do Starého zákona, do té veliké noci starozákonní, kdy Izraelité získali svobodu. Tam je to celkem jasné, proč bdí, protože jdou za svobodou. A my jsme to vyprávění o tom, jak se dostali na svobodu, vlastně slyšeli dvakrát. Bylo to ve třetím čtení, které bylo z druhé knihy Mojžíšovy, a potom v zápětí v písni. Nebylo to žalm, ale bylo to přímo pokračování toho textu druhé knihy Mojžíšovy. Ta píseň vznikla o něco později než ten text, který označujeme za prózu. Píseň, báseň. Oba texty líčí to stejné, ale ta píseň si klade za úkol, že chce vysvětlit, co se stalo v té veliké starozákonní noci.

Je to vlastně píseň, která se zpívala v Jeruzalémském chrámu při bohoslužbě, zpívaly ji střídavě dva sbory, jeden mužský a jeden ženský, a jejím cílem bylo zaujmout. První myšlenka, kterou tam nacházíme: „Chci zpívat Hospodinu, neboť je velmi vznešený.“ Velikonoce, ty starozákonní Velikonoce, to byla slavnost celého Izraele a je to slavnost celého Izraele, ale tato věta říká: „Nejde o to, aby slavil celý národ. Jde o to, aby slavil každý jedinec.“ To platilo ve Starém zákoně, tím víc to platí v Novém zákoně, protože Kristus nabízí ten svůj život každému z nás jednotlivě. Tedy jedinec musí oslavit Velikou noc – velikou noc svobody, velikou noc Vzkříšení.

Dál se tam mluví o tom, jak Bůh zasáhl. Zasáhl překvapivě, zasáhl způsobem, který nečekali. To známe z toho vyprávění v té próze. Máme být na to připraveni, že Bůh zasáhne. Už jsme o tom v době postní letos mluvili vícekrát – Bůh zasahuje, ale často je to jindy, než my čekáme, a jinak, než my to máme naplánované. Tady to bylo přesně podle těchto zásad.

Hospodin je Pán, je vládce, proto mu slouží i příroda. Proto i příroda pomáhá člověku. Ale teď se tam mluví právě o člověku. Člověk má možnost volby. Vlastně ta čtvrtá sloka mluví o tom, že člověk je pořád svobodný v tom smyslu, že si řekne: „Půjdu,“ nebo: „Nepůjdu.“ Ty egyptské vojáky nikdo nenutil, aby tam šli. Člověk má vůli, možnost dát, poskytnout svobodu nebo sebrat svobodu. Mám možnost konat dobro nebo konat zlo. Tato píseň chce vybídnout k tomu, abychom přemýšleli o tom, co budeme konat, co budeme dělat. Připomíná, že to co ze začátku vypadalo jako výhoda, veškerá ta zbroj, veškeré ty vozy, to všechno, to co vypadalo, že povede k vítězství, se naráz stalo přítěží, zadrhlo se to.

A tak to může být i v našem životě. Velmi dobře bychom si měli uvědomit a přemýšlet o tom, co je skutečně výhoda, co mi pomáhá a co naopak mě brzdí nebo co mě třeba i odvádí od svobody a od věčného života.

A nakonec, tato píseň končila takovým konstatováním: „Přivedeš a zasadíš svůj lid na hoře.“ Ten přechod přes Rákosové moře, to nebyl cíl, to byl prostředek, jak získat svobodu. Ale cílem je někam dojít. Kam? No, domů. Každý z nás má svůj domov. Uvědomme si, že ti Izraelité byli na cestě, oni

neměli domov. Tedy to slovo domov bylo něco, co jim znělo krásně, na co se těšili. Oni většinou kočovali kvůli vodě, kvůli trávě, kvůli svým ovcím a kozám. Místo, kde bude lid zasazen, jsou kořeny, místo, kde je to trvalé.

Žijeme v době, kdy mnoho lidí cestuje – z Evropy, z Asie do Ameriky a naopak, a mnoho lidí se cítí vykořeněných. Bratři a sestry, tato píseň, tento úryvek chce říct: „Člověče, ať jsi, kde jsi, tak si uvědom, kde máš své kořeny, od koho jsi vyšel a kam se máš jednou vrátit, kde jsi doma.“

Bratři a sestry, skončím zase u evangelia. Svatý Matouš nelíčí, jak Kristus vstal z mrtvých, o to mu vůbec nejde, ale jde mu o to, aby ti, kteří přijmou tuto radostnou zprávu, tuto zvěst, aby tou zvěstí byli naplněni: „Radujte se, nebojte se,“ a vzápětí, aby ji předali dál. To je smysl Matoušova evangelia, které jsme vyslechli. V tomto smyslu oslavme letošní Velikonoce.

Přijmout vzkříšení

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
20.04.2014 - neděle , kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
ZMRTVÝCHVSTÁNÍ PÁNĚ (ve dne)
příslušné slovo Boží: 1. čtení Sk 10,34a.37-43; 2. čtení Kol 3,1-4; evangelium Jan 20,1-9;

Bratři a sestry, už v noci ze soboty na neděli jsme začali slavit Ježíšovo zmrtvýchvstání. Je to příběh, ale je to příběh těžko uchopitelný. Proč? Protože nás by zajímalo, jak se to stalo. Zajímalo to vždycky lidi všech generací, ale člověka 20. a 21. století zvlášť zajímá, jak věci fungují, ten způsob provedení. Ale toto nám evangelisté nepodávají. Musíme si uvědomit, že u toho samotného okamžiku nebyl žádný člověk, tam byl pouze anděl, a lidé potom přicházejí. Ti vojáci, kteří hrob hlídali, byli venku, nebyli vevnitř.

A evangelisté nám chtějí říct něco jiného. Nepodávají popis události v tom technickém slova smyslu, ale chtějí říct, co ta událost znamená, co znamená pro mě. Jestli jste dobře poslouchali, tak ten vstupní zpěv už byl právě tady v tomto slova smyslu: Já musím přijmout vzkříšení. Jak to mám udělat, jak se k tomu mám postavit? Je to těžké, ale jako jsme se připravovali čtyřicet dnů na Velikonoce, tak teď budeme mít čtyřicet dnů na to, abychom nějakým způsobem vstřebali, přijali a žili z toho okamžiku, z té skutečnosti zmrtvýchvstání Ježíše.

Slyšeli jsme o tom, jak přichází ke hrobu Marie Magdaléna, ještě za tmy, potom jak běží pro Petra, běží pro Jana a všichni běží zpátky. A třikrát jsme slyšeli sloveso vidět. Marie Magdaléna „viděla“, že je kámen odvalený a způsobilo to v ní zmatek, toto že viděla tuto skutečnost. Potom jsme slyšeli o tom, jak Jan přiběhl ke hrobu první, naklonil se a viděl pruhy plátna. V řeckém originále je použito jiné sloveso, které znamená teoretizovat, přemýšlet, uvažovat, co to může znamenat.

Na začátku tedy zmatek, potom přemýšlení a nakonec vstoupí i Petr a znovu vidí a končí to tím, že uvěřil. Svatý Matouš nám tedy chce říct, že i ti nejbližší, kteří byli s Ježíšem, se s tím srovnávali postupně, nešlo jim to hned a že tedy my se nemáme znepokojovat, když třeba sami nebudeme vědět, jak tu událost uchopit, jak se k tomu postavit.

Aby to bylo zase trošku pochopitelnější a snadnější, tak ve druhém čtení jsme slyšeli kratičký úryvek z listu apoštola Pavla Korinťanům. Je to zajímavé. Ti korinští křesťané byli většinou Řekové a Římané, většinou ta první obec byla z pohanokřesťanů, ale svatý Pavel jim tady připomíná židovské svátky – svátky Nekvašených chlebů a svátky Beránka. Izraelité na počátku, než začnou slavit svátek nekvašeného chleba, odstraní ze svých domů všechno kvašené. Berou to tak, že to kvašené je nějakým způsobem porušené a že ten kvas tam přináší v duchovním slova smyslu určitý nepořádek. Tady o tomto symbolu bychom mohli třeba déle uvažovat, ale svatý Pavel ho převádí, používá ho v jiném smyslu. Říká, jako ty kvasinky promění to těsto v něco jiného, vypadá to jinak, chutná to jinak, tak, říká, to Kristovo zmrtvýchvstání má takhle proniknout váš život. Tedy zevnitř. Ty kvasnice působí zevnitř. Navenek se to ukáže až na konci, až je ten proces ukončen, ale ten proces začíná zevnitř.

A to stejné chce říct svatý Matouš, jak jsme to četli v noci, to stejné chce říct svatý Jan, jak jsme to slyšeli před chvílí. Kristus nemění okolnosti. V neděli ráno slunce vyšlo, v neděli večer slunce zapadlo. V pondělí vyšlo, zapadlo. Vnější okolnosti světa šly dál, ale přesto svět je jiný. V čem je jiný? Kristus mění člověka. Kterého člověka? Který se s ním setká. Jak jsme si říkali, těch setkání třeba musí být víc, třeba je na začátku člověk zmatený, protože kámen není na svém místě, třeba je to tak, že se člověk ulekne a neví v první chvíli, co má dělat, ale Kristus ho vede, pokud se člověk vést nechá.

Uvažovali jsme v noci o tom, co vedlo Marii Magdalénu a ostatní ženy k tomu, že ještě, jak jsme to slyšeli teď znovu, za tmy, tedy někdy po čtvrté hodině ranní vyrazily k hrobu, na hřbitov. A pořád se mi ta myšlenka vrací a napadla mě jedna vlastnost. Je to věrnost. Žijeme v době, kdy je hodně vědí relativních. Lidé často mění názory, dnes věří tomu a zítra něčemu jinému. Dnes chválím toho, zítra ho budu hanět. Dnes jsem nadšený pro něco, zítra zase naopak to úplně celé zavrhnu. Dnes miluji jednoho člověka a zítra budu milovat druhého a toho prvního někam odložím, zapomenu na něho. Věrnost je opakem tohoto. Věrnost v ideálech, věrnost v myšlenkách, věrnost ve vztazích. O to všechno šlo té Marii Magdaléně a těm ženám, které spěchají ke hrobu. Navíc jejich úmysly, jak už jsme to říkali, byli ryzí.

To Kristovo zmrtvýchvstání nás vede dovnitř do našeho myšlení, abychom uvažovali o tom ještě, co ani navenek třeba není vidět, a to jsou naše úmysly, aby byly naše úmysly tak opravdové, tak ryzí, jako těch kteří v neděli ráno utíkali ke hrobu.

Ještě se zastavme u úmyslů apoštola Petra. Petr byl starší než Jan, o dost, a tak velmi často se zdůvodňuje to, že tam doběhl Jan první tady tím stářím, že nebyl v takové fyzické kondici jako Jan. Ale exegeté říkají: „Asi tam šlo ještě o něco jiného.“ Petr si byl moc dobře vědom toho, že zapřel a že Jan stál pod křížem až do konce. Věděl, že Jan je v určité výhodě, a samozřejmě Petra při tom běhu napadlo: „A nepošle mě pryč? Co mu řeknu, až ho uvidím, a co mi řekne on? Určitě mě nepochválí, ale řekne mi, že mohu být dál jeho učedníkem?“ Všimněme si, že tato slabost, tyto chyby, toto selhání Petra nezastavilo a neřekl: „Já tam nepůjdu, já tam nemám co dělat.“ Běžel, možná pomaleji, ale běžel.

Naše chyby, naše nedostatky by nás v žádném případě neměly zastavit. Neměly by nás odradit od toho, abychom Krista hledali.

Bratři a sestry, v současné době se mluví o tom, že je potřeba vybudovat svět, aby měl lidskou tvář, aby byl přijatelnější pro člověka, snesitelnější a já nevím, ještě jak se to vyjadřuje. Ale často to znamená pouze snahu věci lépe organizovat. Kdežto Velikonoce, Kristovo zmrtvýchvstání nám říkají a připomínají: „Světu, člověku je potřeba připomínat, že má duši, že má ducha. Bez ducha, bez duše jakákoliv organizace nebude k ničemu. Všechno to bude možná fungovat v tom technickém slova smyslu, ale člověk rozhodně nebude šťastný.

Uvědomme si, že na konci toho běhání, toho všeho byla radost – radost ze setkání s Kristem. A to je to, co dneska si připomínáme a na čem chceme mít také účast, protože i my Krista hledáme, i my rychleji nebo pomaleji k němu směřujeme a věříme a doufáme, že budeme odměněni právě tou radostí. A tak dál při této mši svaté prosme za to, aby v nás byla skutečná radost, taková ta duchovní, abychom při všem našem snažení nemysleli jenom na tělo, ale taky na ducha. Jak už jsem říkal, budeme mít čtyřicet dnů na to, abychom do sebe ty velikonoční myšlenky nasávali, abychom se je snažili vstřebat a hlavně, abychom se je snažili uvádět do života. Ale dnes děkujme Pánu za to, že vstal z mrtvých a že říká: „Ten věčný život, ten život, který já teď žiji, nabízím také pro tebe. Pro tebe osobně ho mám nachystaný, připravený. Přijmi ho.“

Nechat Krista vystoupit ze stránek Písma a nechat ho vstoupit do našeho života

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
21.04.2014, kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
Pondělí velikonočního oktávu
příslušné slovo Boží: 1. čtení Sk 2,14.22-33; evangelium Mt 28,8-15;

Bratři a sestry, mluvíme o zmrtvýchvstalém Ježíši Kristu. Poznat zmrtvýchvstalého Ježíše nebylo úplně jednoduché. Z toho, co nám zanechali evangelisté, tak vysvítá, že s určitostí ho ti lidé poznali v okamžiku, kdy Ježíš promluvil. A Ježíš se nenechává nějak prosit, aby promluvil, ale začíná zpravidla ten rozhovor on. Zdraví, přeje pokoj, radost a tak dále.

Poznat Ježíše. Abych to trošku odlehčil, tak jsem hledal nějaký příběh a našel jsem jednu událost, která se skutečně stala, ve škole. Paní katechetka učí děti a ptá se jich: „Kdo je to Pán Ježíš, kdo je Ježíš Kristus?“ Furt děcka nezabírají, a nakonec říká: „Taky říkáme: ‚Pane Ježíši. Pane Ježíši Kriste.‘“

A teď se přihlásí holčička a povídá: „No, Pán Ježíš, to je ten pán, co ho maminka volá, když do nás na chodníku někdo vrazí.“ :) Takže i tak možno.

Ale samozřejmě jde o poznání daleko hlubší, nám by mělo jít o něco mnohem hlubšího.

Svatý Matouš nám dnes předložil vlastně dvě setkání – setkání Ježíše se ženami a setkání vojáků s velekněžími. Tou událostí, tím centrem, o co tu běží, je prázdný hrob. Ježíš, když se setkává s těmi ženami, tak jim dává úkol. Zjevení zmrtvýchvstalého není samoúčelné, není proto, aby se tím ty ženy mohly chlubit, aby mohly říkat: „Nám se ukázal, vám ne“ třeba, ale to zjevení má nějaké poslání. Něco dostaly za úkol: „Jděte, řekněte mým bratřím.“

A pak je tady to druhé setkání – velekněží a vojáků. Něco se stalo, je to situace, která je teda špatná pro vás, pro nás, a my potřebujeme z toho, jak se lidově říká, nějakým způsobem vybruslit. Tady v centru tohoto setkání je osobní prospěch všech těch zainteresovaných. Tam není žádný úkol, tak je „jak z toho vyjít co nejlépe, aby neutrpěla pověst a aby se na tom dalo eventuelně něco vydělat“.

Svatý Matouš píše své evangelium někdy kolem toho roku 70 a v té době ještě žila ta polemika, v té době ještě ti židé pořád obviňovali Ježíšovy učedníky: „Vy jste jeho tělo ukradli.“ Takže ten časový údaj, a tento výklad je rozšířený mezi židy až do dneška, neplatí do 20. nebo 21. století, ale platí do toho okamžiku, kdy vznikalo Matoušovo evangelium, kdy pořád ta polemika byla živá.

Ale chtěl bych se teď vrátit k větě, kterou jsem říkal na začátku mše svaté: Nechat Ježíše vystoupit ze stránek Písma a nechat ho vstoupit do našeho života. Je to opět příběh, je skutečný, je z Itálie a neuvádí se tam podrobnosti, protože aktéři toho příběhu jsou živí a chtějí zůstat v anonymitě.

Začíná to tím, že jedna dívka, která byla drogově závislá, jednou hodně, hodně přebrala a její spolužáci, byla to vysokoškolačka, ji odvezli do jednoho centra pro drogově závislé. To středisko vedl kněz, velmi vzdělaný, teolog, psycholog, a když té dívce začalo být lépe, tak on si s ní začal povídat. Vypráví o tom, že byl celkem dost zděšený z toho, co slyšel, protože dívka mu nadávala vulgárně, hrubě, víceméně pro nikoho neměla vlídné slovo, všechno bylo špatně, jediný její zájem byla droga. On se snažil jemně nějakým způsobem ji vést.

Takhle to pokračovalo vlastně během toho školního roku, pak byly prázdniny, dívka odjela a po prázdninách se neobjevila. Kněz tedy zašel na univerzitu se zeptat jejích kamarádů, kamarádek, co se s ní stalo, a nejlepší kamarádka této dívky mu říká: „No, otče, měl byste mít radost. Na severu vstoupila do nějaké katolické komunity a obrátila se, a snad chce vstoupit do kláštera. Posílá mi dopisy, no a tam už úplně se vyjadřuje jako řádová sestra, jako jeptiška.“ Tak kněz na jednu stranu měl radost, ale chtěl vědět víc.

A dívka za nějaký měsíc přijela navštívit svoje rodiče, navštívila i tady toho kněze, tak si povídali a samozřejmě on chtěl slyšet, co způsobilo konverzi, ten obrat. A tak nějak ve skrytu duše doufal, že mu řekne ona, že to byly ty rozhovory s ním. Ona to vycítila a říká: „Ale kdepak! Vy jste byl na mě moc jemnej, jak se říká, v rukavičkách. O prázdninách jsem šla na brigádu a dělala jsem v pizzerii, a tam byl kuchař a ten mi to dával! A ten mi narovinu říkal: ‚Holka, s tebou to není v pořádku. Ty nemáš uspořádaný život. Musíš to nějakým způsobem řešit nebo nedopadneš dobře. A musíš to řešit s Ježíšem. Vezmi si bibli a čti, ale nech Ježíše vystoupit z těch stránek Bible a nech ho vstoupit do svého života.“

Ona pak tam ještě říká, že ten kuchař k tomu občas dodal i nějaké silnější slovo, ale tady tím přímočarým přístupem, který ona napřed odmítala, prostě nebudu nic číst nebo takhle, ale potom, aby to ten kuchař nevěděl a neviděl, tak si opatřila Bibli a začala číst evangelia a pochopila, že tady tato kuchařova rada byla velmi dobrá a velmi účinná.

Takže tady se ukázalo, že ne studovaný kněz, teolog, ale člověk, jak by se to řeklo, ze života, člověk s živou hlubokou vírou dokázal tady tuto víru předat dál.

A jak jsem říkal, ta věta „nechat Krista vystoupit ze stránek Písma a nechat ho vstoupit do našeho života“ je velmi pěkná a myslím, že by mohla být programem letošní doby velikonoční pro každého z nás. Ať se tak stane.

Děkujte, protože váš Bůh je dobrý

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
27.04.2014, kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
2. neděle velikonoční
příslušné slovo Boží: 1. čt. Sk 2,42-47; ž. Žl 118; 2. čt. 1 Petr 1,3-9; evang. Jan 20,19-31;

Bratři a sestry, my jsme dnes v evangeliu slyšeli o dvou setkáních. O tom, jak Ježíš přichází mezi své učedníky hned v tu neděli, kdy vstal z mrtvých. Řekli bychom, že toto první setkání se odehrálo před týdnem, to jsme slavili velikonoční neděli. Tomáš nebyl přítomen. A teď druhé setkání, které se stalo, řekněme, dnes. Je tam ta mezera ten týden, a kdy je přítomný už i Tomáš. A zpravidla bývá věnováno hodně času tomu příběhu s Tomášem, s jeho vírou, s jeho touhou vidět Pána, dotknout se ho.

Tam je hezké to, že ten Tomáš si dal laťku vysoko. On chtěl hodně. Možná všichni toužili se dotknout vzkříšeného Pána, ale jenom on to řekl. On o to požádal a bylo mu to splněno. Vidíme tady na tomto příkladu, že Bůh plní naše přání a že se nemusíme bát předložit mu je. Pokud to budeme myslet upřímně, pokud se budeme chovat čestně, tak On nám naše přání splní.

Ale já bych se chtěl víc věnovat tomu prvnímu setkání, kdy teda Tomáš tam chyběl, kdy tam nebyl. Svatý Jan říká: „Ze strachu před židy měli dveře zavřeny.“ Přesto, že přišla Marie Magdaléna a říká: „Viděla jsem Pána, posílá mě Pán.“ Přestože se vrátila Marie Kleofášova a jiná Marie a říkaly: „Pán vstal z mrtvých.“ Přestože Petr a Jan utíkají k hrobu a anděl jim říká: „Ježíš vstal z mrtvých.“ Přesto mají strach a mají dveře zavřené.

Báli se židů, ale svým způsobem měli obavu, jak dopadne jejich první setkání s Pánem, protože oni ho zapřeli, oni utekli, oni řekli, že ho neznají, a tak v nich byla, jak se říká, malá dušička, protože oni zklamali jako učedníci. A lidsky vzato, když by se to řešilo podle lidských způsobů, podle lidských měřítek, tak by asi Ježíš měl přijít a říct: „Už s vama nepočítám.“ Anebo by neměl vůbec přijít, říct: „Když vy mě neznáte, já neznám vás.“ Ale Ježíš přichází a ujišťuje je: „Ano, pořád jste moji učedníci. Pořád patříte ke mně a já patřím k vám.“

V tom, řekli bychom, krátkém projevu, který Ježíš k nim měl hned při tom prvním zjevení, říká: „Přijměte Ducha svatého. Komu hříchy odpustíte, tomu jsou odpuštěny.“ Možná si to ani neuvědomujeme, ale v tu chvíli byla ustanovena svátost smíření, svátost Božího milosrdenství, my lidově říkáme svatá zpověď.

Ježíš, zmrtvýchvstalý Ježíš pospíchá, aby ještě ten den, co vstal z mrtvých, oznámil svým učedníkům, řekli bychom, ustrašeným bázlivým učedníkům, že jim odpouští a naopak že je pověřuje, aby Boží odpuštění zvěstovali a zprostředkovali i dál. To je veliká věc.

Měli bychom si totiž uvědomit ještě jednu souvislost, která nás nenapadne na první pohled. My jsme zpívali žalm, který má číslo 118. Už jsme ho mimochodem teď zpívali, slyšeli potřetí. Nejdříve na Bílou sobotu o vigilii Vzkříšení, potom na Boží hod minulou neděli a dnes znovu. Slova se tam trošku mění, ale zůstává tam pořád ta podstata: „Děkujte Hospodinu, neboť je dobrý. Jeho milosrdenství trvá navěky.“

Tento žalm vzniknul v době králů a v době, kdy existoval Jeruzalémský chrám. Co je zajímavé, tak ten žalm zpívali natřikrát. Král a procesí poutníků stáli před chrámem a zpívali první část. Vešli do chrámu, na nádvoří byla druhá část a před oltářem, kde bývali obětování beránci, byla třetí část. A ten žalm má také několik myšlenek, které se střídají, ale ta nejdůležitější zazní hned na začátku: „Děkujte, protože váš Bůh je dobrý.“ A toto by se mělo dotknout každého z nás. Náš Bůh je dobrý, děkujme mu za to. Nesmíme si plést dobrotu, milosrdenství, shovívavost se slabostí. To ne. My si to tak často říkáme: „Jo, toho ukecáme. On není tvrdý, on je měkký.“ Ne, náš Bůh je milosrdný, náš Bůh je shovívavý, ale rozhodně není slabý.

A kdo má děkovat za to, že náš Bůh je tak velkorysý? V první řadě Izrael. Izrael byl lid Smlouvy. Na Sinaji uzavřel s nimi Hospodin smlouvu. Ale s námi taky uzavřel smlouvu, ve křtu, a i můžeme říci, že od toho okamžiku křtu my patříme k lidu Smlouvy, i my patříme k lidu vyvolenému. Každý z nás je v Božích očích něco, v Božích očích má každý člověk velkou cenu.

Druhá skupina, která je tam jmenována, je rodina Árona. Áron byl bratr Mojžíše a stal se veleknězem a z té rodiny potom byli kněží, ti kteří byli v blízkosti Jeruzalémského chrámu, v blízkosti bohoslužby. A tady se spojují dvě věci – povolání se stává posláním. Povolání, to je něco, co

zpravidla vykonáváme, abychom se uživili. Někde si musíme vydělat peníze, nějakým způsobem se musíme uživit. Ale povolání často člověk vykonává právě proto, že musí.

Poslání, to je něco, co člověka naplňuje, co dělá jeho život šťastný, co člověk dělá rád. A když se moje povolání stane mým posláním, tak je to štěstí každého člověka. A v případě Árona a té rodiny se to stalo. Naše křestní povolání se má stát naším posláním.

A třetí kategorie, kdo má děkovat Bohu, jsou všichni bohabojní, všichni ti, kteří v něho věří, kteří se k Bohu znají, kteří se k němu hlásí. A tady už není žádné omezení, že z toho kmene, z té rodiny, z té rasy, z toho národa, ale všichni, kdo v něho věříte. Bůh není Bohem jenom pro nějakou úzkou skupinku, ale pro všechny.

A teď se úplně mění myšlenka: „Vrazili do mě, abych padl, ale Hospodin mi pomohl.“ Je to vyprávění, zpíval to menší sbor, mluvil ústy krále a vlastně tam bylo líčeno, jaká nebezpečí, jaké překážky ten král překonal. V podstatě je v tom vidět ozvěna nějakých nepřátel, války s nepřátelskými okolními kmeny. Ten král ale tam vyznává a říká: „Bůh mi pomohl. Oni do mě vrazili, ale Bůh mi pomohl. On je má síla, on je má statečnost.“ Uvědomme si, že ten král stojí v čele celého toho národa a tady vlastně s velkou pokorou ten král říká: „Já to neřídím, řídí to Hospodin a já se chci od něho nechat řídit, já se chci od něho nechat vést, protože vím, že to bude to nejlepší, co můžeme udělat.“ Mít v čele národa takového člověka s takovýmto rozhledem, s takovýmito názory, bylo určitě tenkrát dobré a hodilo by se to i nám.

A zase se ta myšlenka trochu mění a mluví se tam o tom kameni – kámen nárožní, někdy se překládá úhelný. Vlastně každá stavba má dva kameny, které jsou takové základní. Je to kámen, který je v základech, především v rohu té stavby, a zajišťuje, že se ta stavba takzvaně nerozjede. Anebo druhý kámen je v klenbě, v prostřed klenby, který zajišťuje to, že se ta klenba nezřítí dolů. Je to jedno, ty kameny jsou oba stejně důležité, bez těch kamenů by ta stavba nestála. Pán Ježíš tento výrok vztáhl přímo na sebe, říká: „Jsem to já.“ A my máme zase po vzoru toho krále toto akceptovat a nějakým způsobem říct: „Ano, Pane, ty mě držíš pohromadě, ty zajišťuješ moji existenci a já ti za to děkuji.“

A proč ten žalm tak dlouho rozebíráme a jakou to má souvislost s evangeliem? Když budeme číst pašije, tak po líčení Poslední večeře zazní věta: „Zazpívali chvalozpěv a vyšli na Olivovou horu.“ Ten chvalozpěv bylo vícero žalmů, od žalmu 114 do žalmu 118. Ježíš s apoštoly zpívali tento žalm. A apoštolové si měli na tento žalm vzpomenout třeba na Velký pátek, když Ježíše odsoudili: „Vrazili do mě, abych padl, ale Hospodin mi pomohl.“ Úplně na to zapomněli. Kdyby si na to vzpomněli, tak by měli naději, posílila by se jejich víra. Úplně zapomněli na to, co zpívali, než vyšli z večeřadla, a úplně nějakým způsobem zpanikařili a jejich víra i naděje byly v troskách. O to byla větší radost, když přichází Ježíš a říká: „Pořád s vámi počítám. Pořád jste moji učedníci, pořád mám pro vás svoje poslání, váš úkol.“

Bratři a sestry, slavíme neděli Božího milosrdenství. Boží milosrdenství je nám blízko. Boha není potřeba přemlouvat k tomu, aby byl milosrdný, přesvědčují nás o tom všechny ty biblické texty. Naopak je potřeba, abychom my lidé tuto nabídku přijali, abychom my lidé se netvářili, jako že nic nepotřebujeme.

Bratři a sestry, když budeme prožívat naše všední dny, a ty všední dny přinášejí různé těžkosti, různé problémy, vzpomeňme na apoštoly ve večeřadle, kteří čekají a říkají si: „Přijde, počítá se mnou?“ anebo si otevřme Starý zákon a přečtěme si ten žalm číslo 118, který říká: „Sice do mě vrazili, ale Hospodin mě podržel. On nedopustil, abych já padnul.“ Platilo to tenkrát, platí to i dnes.

Ale hlavně nakonec bych řekl, děkujme Pánu za jeho milosrdenství a tuto velkorysou nabídku vždycky, vždycky využijme.

K čemu to všechno bylo?

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
04.05.2014, kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
3. neděle velikonoční
příslušné slovo Boží: 1. čt. Sk 2,14.22-33; ž. Žl 16; 2. čt. 1 Petr 1,17-21; evang. Lk 24,13-35;

Bratři a sestry, dnešní texty bychom mohli shrnout do jedné věty: K čemu to všechno bylo? K čemu bylo všechno to, co podstoupil, prožil, protrpěl Pán Ježíš o Velikonocích, k čemu je všechno naše, řekli bychom, trápení, veškeré situace, které nemáme nějak rádi. Dnešní texty nám na to dávají odpověď.

Ty texty jsou velmi zajímavě poskládané. Jednak v prvním čtení, to jsme asi zaznamenali, že si svatý Petr ve svém kázání, které pronesl hned o Letnicích, hned po seslání Ducha svatého, tak do toho kázání si vypůjčil slova, věty z žalmu, který jsme slyšeli vzápětí potom. Je to žalm, který má číslo 16. A to vyprávění, které jsme slyšeli v evangeliu, řekli bychom, to je vyprávění v próze, to stejné nebo stejný obsah má právě ten žalm číslo 16.

Je to o člověku, když se budeme bavit o tom žalmu, tak tam vystupuje jeden člověk, který má chuť všechno to zahodit. Už má všeho dost a chtěl by někde začít znovu, někde s někým. Prožívá, my bychom řekli, takovou krizi. Asi bych tady měl říct, že ten žalm číslo 16 je jeden ze starších žalmů, a čím jsou ty texty starší, tím je pro nás složitější, obtížnější pochopit jejich význam, nějakým způsobem je správně vyložit. A tak tady u toho žalmu se objevuje několik možností, jak ten žalm vykládat, jak ho vysvětlit.

My totiž ani nevíme přesně, kým byl ten žalmista. Faktem je, že byl člověkem, který měl nějaké vyšší postavení ve společnosti. On v některých momentech toho žalmu mluví jako kněz a v jiných momentech jako král. S největší pravděpodobností byl knězem v Jeruzalémském chrámu nebo někým, kdo měl k tomu chrámu velmi blízko, blízko k chrámové bohoslužbě. On té bohoslužbě nějakým způsobem předsedal, vedl ji, protože tam říká: „S mým dědičným podílem i mou číší ty mně zachováváš můj úděl," a dál se tam mluví o tom kalichu. Tedy to nemohl každý. A zmiňuje i krále a tím zřejmě chce říci, že i lidé, kteří jsou úplně na špici té společnosti, že i na lidi, kteří mají nějaké, my bychom řekli, vůdčí postavení, přichází krize, slabost, okamžik, kdy ten člověk pochybuje o sobě, o tom, co dělá, a hledá. Jinak se to nedá charakterizovat.

Ten žalm vznikl v okamžiku, kdy ten žalmista překonal tady tuto krizi a děkuje za Boží pomoc, právě za to, že tu krizi překonal, že našel tu cestu, kterou považuje za správnou. Když se z té krize jakýmsi způsobem vyhrabal, dostal, tak říká: „Ty jsi můj Pán." Musíme si uvědomit, že to je reakce na okolní národy, které uctívají různé modly, a on říká: „Jenom ty, jenom tebe uctívám. Ty jsi pro mě ten na špici."

Každá doba má nějaké své modly. Současní teologové říkají, že nás nějakým způsobem trápí nebo útočí na nás modla, které se říká konzum. To je to pokušeni jako mít, vlastnit a takhle. Anebo je to modla vlastního úspěchu, že pořád budeme úspěšní, vždycky a pořád že podáme vyšší a vyšší výkon. Úspěch, výkon, konzum, to jsou tři takové problémy, které trápí současnou společnost, a ten žalm nás vybízí k tomu, abychom se zeptali čas od času každý sám sebe: „A kdo je pro tebe pán? Nebo co je pro tebe pán?" Protože někdy je to „něco" a měl by to být „někdo". Abychom tedy jakýmsi způsobem vyčistili ten prostor, zorné pole svého života.

A dál se tam připomíná v tom žalmu událost, kdy přišli do zaslíbené země, obsadili ji, každý kmen dostal určité území, ale pouze Levi a jeho synové, kteří byli pověření tím, aby vykonávali kněžskou službu, nedostali nic. Oni si mohli vybrat žít v městě, které by se jim líbilo, ale žili vlastně způsobem, který ukazoval na to, že všichni ti Izraelité jsou v té zemi hosty a že jsme na této zemi jakýmisi poutníky, kteří putují k Bohu. Neměli tady žádné území. A on zase říká: „Ty jsi to moje dědictví, ty jsi to nejcennější, co mám. Lehko se to řekne, ale říct to tak, aby to byla pravda, aby za tím stálo to vnitřní přesvědčení, to není vůbec jednoduché.

Jak už jsem říkal, děkuje za to, že mu Bůh pomáhal se z té krize dostat, on říká: „Že mi byl rádcem. Nezakolísám, když je mi po pravici," a takhle. A dál se tam mluví o tom právě, že si uvědomuje, že je povolán i k tomu, čemu se říká život věčný. Izraelité, kteří měli zkušenost z Egypta, kde Egypťané taky věřili v posmrtný život, ale brali to jako dva životy – město živých, město mrtvých. Živí – mrtví. A Izraelité proto zdůrazňují a říkají, to je jeden život. Člověk žije jeden život. Část toho života je na této zemi a druhá část, dokonalejší, je u Boha, ale říkají, je to pořád jeden život.

A tento žalm chce říct: Když hledám tento život, když hledám, jak žít dobře na této zemi, jak získat život věčný, tak v tom hledání nejsem sám. Mám někoho, kdo mi pomáhá. A to je vlastně ten příběh z evangelia.

Podařilo se mi k tomu celému najít obrazný příběh, alegorický příběh, který myslím docela dobře vysvětluje podstatu obou těch textů, ať už toho žalmu nebo evangelia. V tom příběhu vystupuje muž, který je vlastně pořád na cestách, má koně a psa. Při jedné té cestě blízko nich sjede blesk a všichni zemřou. V tom příběhu se tak poeticky říká: „Aniž si to uvědomili, všichni nastoupili cestu do věčnosti.“ A cesta do věčnosti je cesta do kopce. Slunce svítí, je velké vedro, všichni mají žízeň. Po nějaké době té cesty přicházejí na náměstí, které je celé vydlážděné mramorem, je tam mramorová brána, na náměstí je mramorová kašna a v ní je spousta vody, studené chladivé vody. U brány stojí vrátný a ten člověk se ho ptá: „Kam jsem to přišel?“ Ten strážný, vrátný říká: „Do nebe.“ A člověk říká: „Chtěl bych se napít. Mám velkou žízeň.“ A ten vrátný říká: „Ale klidně. Tady v kašně je vody dost.“ A ten člověk říká: „Ale ta zvířata, která jsou tady se mnou, mají taky žízeň.“ A ten strážný říká: „Lituji, zvířatům je sem vstup zakázán.“

A člověk se zarazí a řekne si: „Tak to nejde. Přece moji věrní průvodci nebudou strádat žízní a já sám se nenapiji.“ Tak jde dál. Pořád jde do kopce, pořád svítí slunce, žízeň je čím dál tím větší. A přijde k druhé bráně. Dřevěná vrata, za nimi je alej ze stromů, stín a zase je tam vrátný. A člověk už se neptá, kde je, ale říká: „Chtěl bych se napít. Všichni máme žízeň.“ A ten vrátný říká: „Ale jistě. Tam za těmi stromy je pramen, tam se běžte napít.“ „Můžeme všichni?“ „Ale jistě, všichni. Jak chcete. Podle libosti.“

Když se tedy všichni napijí, tak ten člověk se vrátí, aby poděkoval. Jednak děkuje, a ptá se toho vrátného: „A kde to jsem?“ A on mu říká: „No, v nebi.“ Člověk se zarazí a říká: „Ale to tam dole u té mramorové kašny říkali taky.“ Ten vrátný se usměje a říká: „Ale kdepak. Tam dole u toho mramoru, to nebylo nebe, ale to bylo peklo.“

Člověk se zarazí ještě víc a říká: „Jak to, že oni používají vaši značku? Vždyť tím matou lidi! To jim musíte zakázat. To se nesmí, aby oni používali váš název.“ Vrátný se usměje a říká: „A víte, že to ani tak nevadí? Naopak, dojde tady k takovému velkému vytřídění, protože tam zůstanou, tam se zastaví všichni ti, kteří jsou ochotní opustit své přátele.“

Bratři a sestry, tady ten příběh končí. Evangelní příběh i ten žalm chce připomenout a chce říct: „Člověče, Bůh tě neopouští.“ Evangelium je o tom, jak dva učedníci se chystají opustit Ježíše. V podstatě už na tom pracují a už nechtějí být učedníky Ježíše z Nazareta. Ale Ježíš neopouští učedníky, kteří odcházejí. Je to taková trošku slovní hříčka, ale má nám to dodat pocit bezpečí, má nám to dodat naději, hlavně v těch chvílích, hlavně v těch situacích, kdy hledáme, kdy jsme nejistí. Ježíš, Bůh nás neopouští. Neopouštějme my jeho.

Hospodin je můj pastýř

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
11.05.2014, kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
4. neděle velikonoční
příslušné slovo Boží: 1. čt. Sk 2,14a.36-41; ž. Žl 23; 2. čt. 1 Petr 2,20b-25; evang. Jan 10,1-10;

Bratři a sestry, dobrý pastýř, to je pojem! Známe tak často vyobrazeného Pána Ježíše, jak nese na ramenou nějakou ovečku, má v ruce hůl a je to takový obraz, ze kterého vyzařuje pokoj. Někdy jsou ty obrazy, řekli bychom, v takovém až naivním duchu.

Dobrý pastýř, to je myšlenkový koncept, říkáme, idea. To je způsob existence, způsob bytí, a tady ta myšlenka dobrého pastýře je velmi stará. Nacházíme ji už ve Starém zákoně a Izraelité ji přejali od okolních národů. A sice ta myšlenka byla taková, že ten, kdo má nějaké postavení, nějaký panovník, se má starat, má být dobrým pastýřem. A za to, že on se stará, projevuje nějakou péči, tak za to ti, kteří jsou mu svěřeni, nebo můžeme říct i podřízeni, oni ho za to poslouchají, respektují. Tam musí fungovat ta komunikace na obě strany. Dobrý pastýř nemůže být nikdy despota, nemůže to být nikdy tyran, který pouze nařizuje a chce, aby se vykonala, splnila jeho vůle. Dobrý pastýř je ten, který se dívá a pečuje podle toho, co vidí, že potřebují ti, kteří jsou mu svěřeni.

Samozřejmě tato idea, tento koncept dobrého pastýře často měl velké trhliny. Často zůstalo jenom u ideálu, často lidé se podle toho nechovali, ani ti dole, ani ti nahoře. A ve Starém zákoně, když se tam mluví o pastýřích, tak je tím označován král a šlechta, tedy ti, kteří mají být vzorem, kteří mají nějaké pravomoce, na druhé straně mají i odpovědnost. A často proroci kritizují chování právě té šlechty, krále a říkají: „Vy se nestaráte, vy nepečujete," a proto říkají: „Přijde sám Bůh, aby se postaral." Především prorok Ezechiel mluví o tom, že Bůh sám shromáždí to rozptýlené stádo.

No, a do toho všeho vstupuje žalm, který jsme slyšeli, má číslo 23 a my ho známe především z pohřbů. Je to žalm, který přináší útěchu: „Hospodin je můj pastýř." Je to žalm, o kterém nevíme, proč, kdy, za jakých okolností vznikl, jak byl složen, proč, z jakého důvodu. Jedna ta myšlenka, jedna z možných hypotéz je právě ta, že ten žalmista má zkušenost, že někdo, kdo měl pečovat, nebyl pastýřem, a proto ten žalmista v reakci na tu špatnou zkušenost říká: „Bůh, Hospodin je můj pastýř, jenom on."

Ten žalm je i zvláštní v tom, že to jméno Boží je hned takto na začátku. A v tom žalmu jsou dva obrazy – obraz pastýře, který hledá pastvu pro svoje stádo, a obraz hostiny. Musíme si uvědomit, že Izrael je země vlastně chudá – chudá na vodu, chudá na trávu, chudá na stromy, a proto to, co nám připadá naprosto samozřejmé – voda, pastva, tráva, tak to je tam víceméně vyjímečné. Je tam jedna jediná řeka, Jordán, a všichni musí kdyžtak přijít k ní, k této řece. Ti pastýři byli ustavičně v pohybu. Pořád vlastně hledali trávu, vodu nebo dávali pozor, aby jim to stádo někdo neukradl, eventuelně nezadávila nějaká dravá zvířata. Takže když ten žalmista mluví o odpočinutí, o spočinutí na jednom místě, tak vyjadřuje velkou touhu všech těch, které znal.

A stejně tak to platí, i pokud jde o tu hostinu. Tam je líčena veliká hostina, kde je nadbytek všeho, kde ti účastníci té hostiny nejsou schopni sníst a vypít to, co jim je předloženo. Musíme si uvědomit, že takováto hostina v životě Izraelity byla několikrát za jeho život, že to bylo něco zcela vyjímečného, že často oni se museli hodně starat, aby měli každý den co jíst, co pít. Takže proto žalmista spojuje ty obrazy pokoje, spokojenosti, hojnosti, nadbytku s Boží péčí, protože říká: „Často od člověka se tohoto nedočkám, a tak spoléhám na Boha."

A toto všechno Izraelité znali. A do toho přichází Ježíš, který uzdravuje slepého od narození. To, co jsme dnes slyšeli, je 10. kapitola z Janova evangelia. A v 9. kapitole je popsáno všechno to, co se událo kolem toho uzdravení slepého. My jsme to četli v době postní, samotný ten skutek, ale také reakci velerady, reakci Ježíšových nepřátel a reakci toho člověka.

Protože ti staří Izraelité říkali: „Hospodin je náš pastýř," a teď do toho přichází Ježíš z Nazareta, který říká o sobě: „Ale já jsem Bohem poslaný! Já jsem Bohem poslaný, já jsem ten Vykupitel, Zachránce, na kterého čekáte, a já vám mám zprostředkovat tuto péči." A nějakým způsobem vlastně Ježíš musel dokázat, doložit, že to co říká, je skutečně pravdivé, že si nevymýšlí. A Ježíš na sebe vztahuje ten titul Dobrého pastýře, ten koncept, tuto myšlenku a říká: „Já budu ten nejlepší. Jestli někdo chcete, tak mě můžete napodobit, můžete mě následovat, ale odteď já vám budu vzorem, jak to dělat, jak projevovat tu péči."

Ježíš potom přechází do druhého přirovnání. V evangeliu zazněla dvě přirovnání. Protože to první nepochopili, tak Ježíš přidává druhé a říká: „Já jsem dveře.“ Zdánlivě to spolu nesouvisí, ale doplňuje se to. Každá stavba, aby byla spojená s vnějším světem, aby dobře fungovala, musí mít nějaký vstup, dveře. A zároveň ty dveře, ten vstup, to je, jak se říká, nejslabší místo. Když by se nějaký nepřítel chtěl dostat dovnitř, tak půjde přes ten vstup, přes ty dveře.

Takže dveře na jednu stranu umožňují komunikaci, jít dovnitř, jít ven. Dveře na druhou stranu zase uzavírají, oddělují, dávají pocit bezpečí. Tady vevnitř jsem doma, tam jsem venku. Vevnitř se chovám uvolněněji, protože se cítím bezpečněji. Venku si třeba dávám větší pozor. A toto všechno platí i v duchovním slova smyslu. A sice Ježíš je ten, který nám přišel připomenout, že Bůh nám dává svobodu a Bůh nechce, abychom i ten koncept, tu myšlenku Dobrého pastýře, abychom to přijali, protože musíme, ale chce, abychom ji přijali, protože chceme, protože se nám to líbí, protože je nám to sympatické, protože cítíme, že On to s námi cítí dobře.

Bůh je tedy ten, který nebere svobodu, ale naopak ji zdůrazňuje, tuto svobodu, a vybízí člověka: „Používej ji.“ Naopak často tyrani tu svobodu člověku berou. A Ježíš tady v tom, když říká: „Já jsem dveře,“ tak také nás vybízí a říká: „Ty se, člověče, musíš naučit tu svoji svobodu používat.“

Když se ještě kratince vrátím k tomu žalmu, ten pastýř má v rukou v tom žalmu dvě hole – jednu, o kterou se opírá, a druhou, kterou má k tomu, aby eventuelně bránil své stádo, ale hlavně aby tou druhou holí udržoval to stádo pohromadě. Pastýř se musí naučit obě ty hole používat, přiměřeně, správným způsobem. A v duchovním slova smyslu Ježíš nás vybízí a říká: „Člověče, dostal jsi dary. Nauč se je používat. Nauč se používat i ten dar svobody, který jsi dostal. Poznej svoje dary, poznej, co umíš, a nech to ožít, zapoj to do svého života. Pokud to neuděláš, bude to tvoje škoda a tvůj život bude prázdný. Bude tam zkrátka a dobře něco chybět.“

Ježíš, když říká: „Já jsem dveře,“ tak nám říká: „Na jednu stranu já ti umožním, abys nějakým způsobem komunikoval s Bohem, abyste komunikovali mezi sebou, ale na druhou stranu vy se také musíte naučit rozlišovat, naučit používat.“

Bratři a sestry, Dobrý pastýř, jak jsem říkal, je takový návod, životní koncept. My jsme dostali svědomí a svědomí nám říká, co máme dělat a co dělat nemáme. Ale svědomí není absolutní norma. Svědomí je norma, která musí být k něčemu poměřována, a tou nejvyšší normou je právě život Ježíše Krista, jeho evangelium, jeho slova a jeho skutky, protože to vytváří jednotu. A Ježíš to shrnuje do toho jednoho a říká: „Já jsem Dobrý pastýř.“

Bratři a sestry, děkujme mu, že nám dává tento vzor, že nám dává tento návod. Na druhou stranu zase ten návod nenechme ležet ladem a učme se ho dobře používat nebo snažme se tento návod my, každý z nás, ve svém životě naplnit, uskutečnit.

Ať se vaše srdce nechvěje

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
18.05.2014, kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
5. neděle velikonoční
příslušné slovo Boží: 1. čtení Sk 6,1-7; 2. čtení 1 Petr 2,4-9; evangelium Jan 14,1-12;

Bratři a sestry, slyšeli jsme začátek 14. kapitoly Janova evangelia. Je to začátek takzvané eschatologické řeči. Eschatologie je nauka, jak se říká, o posledních věcech tady této země, o druhém příchodu Kristově, o začátku toho, čemu říkáme věčný život. Lidé to často mají spojené s nějakými katastrofami nebo takhle, ale Ježíš mluví o tom jinak. Lidé by rádi slyšeli nějaké datum, ale Ježíš se tomuto zásadně vyhýbá a říká: „To není vaše věc. Vaše věc je to, abyste na to setkání, protože v první řadě to bude setkání, abyste na toto setkání byli připraveni.“ A Ježíš vlastně sděluje apoštolům: „Já od vás odejdu,“ a slyšíme jejich reakci. Je zaznamenána reakce dvou z nich, Tomáše a Filipa, ale všichni z toho dostali strach: „Co teď budeme dělat? On nás tu nechává samotné!“ A apoštolové mají strach z prázdnoty, z nejistoty. A to stejné se týká nás. Je to úplně stejné, jsme stejní lidé. A Ježíš začíná tím, že říká: „Ať se vaše srdce nechvěje.“ Když skončí celou tu řeč, tak znovu zopakuje tuto zásadu, ať se vaše srdce nechvěje, a dokonce tam řekne, neděsí.

My bychom čekali, že Ježíš nám řekne, co máme dělat, než on přijde, čím máme vyplnit svůj život. A on nám říká, co v první řadě dělat nemáme. Nemáme se nechat spoutat strachem, nemáme se nechat spoutat nejistotou, nesmíme si nechat vzít svobodu. Ti apoštolové pořád ho tlačí k tomu, jestli by to třeba nezměnil, že by třeba zůstal. A Ježíš se jim snaží vysvětlit, že je nutné, aby odešel.

Celý ten úryvek, který jsme slyšeli, je o víře, o víře člověka k Bohu, ale svým způsobem také o důvěře, kterou má Bůh v člověka. I když se tam mluvilo potom o lásce, tak hlavní myšlenkou je víra.

Proč je nutné, aby Ježíš odešel? Když má dítě dospět, tak mu rodiče musí dát větší prostor, říkáme zpravidla, svobodu. Teď nemám na mysli tím slovem „dospět“ ani tak do nějaké výšky v centimetrech, spíš jako do toho, čím rozumíme v tom vnitřním slova smyslu „vzít svůj život do svých rukou“. Musí rodiče ustoupit a nechat to dítě projevit. Začíná to tím, že se dítě naučí zavázat si boty, obléct se, ale jednoho dne to taky pokračuje tím, že to dítě samo nastoupí do autobusu, který ho někam odveze, a celkem asi často rodiče trnou, možná to někde z povzdálí pozorují, jestli všechno probíhá tak, jak probíhat má, ale ti rodiče dobře cítí, že pokud to dítě má dorůst, dospět, vzít svůj život do svých rukou, musí mu dát tu svobodu, musí mu dát prostor, musí ho nechat rozhodnout, projevit se. I třeba za tu cenu, když zůstaneme u toho příkladu s tím autobusem, že mu ten autobus třeba několikrát ujede.

A tak Ježíš říká apoštolům: „Odcházím proto, že vás mám rád a že vám důvěřuji.“ Oni říkají: „Jestli nás máš rád, tak zůstaň.“ A on říká: „Ne. Já vás mám skutečně rád, a proto odejdu. Proto odejdu, abych vás nechal projevit se.“ Je to zvláštní myšlenkový pochod, ale je pravdivý a je v něm velká důvěra v člověka, je v něm velký respekt ke každému z nás, který Ježíš k nám chová.

Celý ten text svatý Jan napsal jako poslední z evangelistů. Ta eschatologická řeč je ve všech čtyřech evangeliích, ale v těch prvních třech jsou ty výrazové prostředky trošku jiné. Svatý Jan psal s větším odstupem a už zažil to, čemu se říká „život první církve“, kdy první křesťané čekali, že Kristus přijde velmi brzo, a když nešel, tak se museli zamyslet nad tím, co slyšeli, a uvědomit si, že neposlouchali dobře, že nepochopili dobře, co jim Ježíš chtěl říct. A stalo se taky to, že ze svého života z víry byli unaveni a ptali se, jak ten život z víry, jak by to mělo vypadat. A svatý Jan veden Duchem svatým si rozpomněl na všechno to, co jim Ježíš řekl, a veden Duchem svatým vlastně zaznamenal tady ty myšlenky, co se týkají, řekli bychom, třeba i druhého příchodu Kristova, ale jsou tam vlastně i rady pro to, jak má žít ta první křesťanská obec, jak má vypadat náš život z víry.

A vystavěl tady svatý Jan takovou docela složitou konstrukci. Ježíš se ve své řeči odvolává na některé svoje výroky, které už pronesl, odvolává se na Starý zákon a dokonce prorokuje ještě i dopředu k tomu, co se teprve stane. Zastavíme se nad některými těmi momenty.

„Jdu, abych vám připravil místo v domě mého Otce.“ To je velice složitá teologická myšlenková konstrukce. Co je pro Ježíše domem Otce? To je chrám. Když dvanáctiletého Ježíše Josef s Marií najdou v chrámu, tak když se Maria ptá: „Co jsi nám to, dítě, udělalo?“ tak Ježíš říká: „Copak jste nevěděli, že musím být v domě svého Otce, že musím být tam, kde jde o věc mého Otce?“ Tedy dům Otce je chrám. Na druhou stranu Ježíš říká svým odpůrcům: „Zbořte tento chrám, který jste stavěli 46 let a já ho za tři dny postavím znovu, jinak.

Když Ježíš mluví o tom, že odchází, aby připravil místo, a že se zase brzy vrátí, tím nemyslí svůj druhý příchod, jak říkáme, na konci času, ale myslí tím Velikonoce, to rozpětí mezi Velkým pátkem a nedělí Zmrtvýchvstání. „Brzy zase přijdu," ale: „To, co dělám, dělám proto, abych vám připravil místo v domě svého Otce. My známe tu větu: „Ježíš umřel, vstal z mrtvých, aby nás spasil, aby nás zachránil," ale tady svatý Jan používá jiný obrat. Dům otce, to je místo, kde jsme doma, kam trvale patříme, kde se s každým z nás počítá. Je to řečeno tak nějak důvěrně, osobně. Ta věta: „Kristus umřel, vstal z mrtvých pro spásu každého z nás" zní trošku šablonovitě a cize, neosobně, ale když tady Jan říká: „Ježíš odešel na Velký pátek, aby nám připravil místo v domě Otce a v neděli se vrátil, aby nám řekl, že to místo je připravené, tak je to úplně něco jiného. Je to místo pro mě, místo pro tebe, pro každého z nás. Je v tom velice osobní rozměr.

A potom pokračuje dál: „Já jsem cesta, pravda a život." „Já jsem", to je odpověď na otázku Mojžíšovu. Bůh posílá Mojžíše do Egypta, zjevuje se mu v hořícím keři a Mojžíš se ptá: „Já tam přijdu, a oni se zeptají: ‚Kdo tě posílá?' Co mám říct?" A Bůh mu z toho hořícího keře říká: „Já jsem, který jsem." A Ježíš říká: „Já jsem cesta, pravda a život."

Pro věřícího Izraelitu cestou, jak dosáhnout společenství s Bohem, jak dosáhnout věčný život, byl Zákon, pět knih Mojžíšova zákona, řekli bychom, soupis toho, co má dělat, toho co dělat nemá. Izraelští rabíni tento soupis dovedli téměř k dokonalosti, ale k takové tabulkové dokonalosti, a vypočítali 365 příkazů, 248 zákazů. To byla cesta. Ale Ježíš teď tady posouvá víru svých apoštolů úplně někam jinam a říká: „Pro vás nebude měřítkem kniha. Vy nemáte následovat poučky, vy nemáte následovat pravidla, vy máte následovat osobu, mě." A proto taky říkáme, že máme číst evangelia, abychom se seznámili s Ježíšem a jeho následovali. Zdůrazňuje se tam ta osoba Ježíše Krista, ne právě nějaká pravidla, ne poučky, ale živého Ježíše.

On je cesta, on je pravda. Jaká pravda? My se setkáváme s různými pravdami. Já jsem nedávno slyšel taky o tom, že pravda může být nadbytečná. Je to úplná hloupost. Ale Ježíš nám přišel říct pravdu o nás a o Bohu. My často máme zkreslený obraz o Bohu a zkreslený obraz o sobě. Často lidé říkají: „Bůh se zlobí. Bůh se hněvá a je potřeba si ho udobřit. Je potřeba si ho naklonit." Ale to udělal Ježíš, on Boha udobřil a Bůh se rozhodně nezlobí, ale co Bůh čeká, je že my přijmeme jeho podanou ruku, jeho nabídku k tomu společenství, že my se vrátíme domů. Lidé totiž často v té své pokřivené pravdě se snaží hodit ten problém na Boha, že Bůh je ten problém. Ne, problém je člověk – člověk, který často nechce uznat, nechce přijmout, nechce se vrátit domů.

A nakonec právě Ježíš říká: „Já jsem život," tedy to co člověk žije s plným vědomím, to kde nepřežívá, ale kde se naplno raduje, kde je naplno s druhými, kde je mu dobře, v plnosti.

Potom dál pokračuje Ježíš zase v takové velmi zvláštní konstrukci, pro nás dost těžko pochopitelné, a já bych z toho chtěl vypíchnout jednu jedinou myšlenku. Mluví se tam o motivech. Ježíš zdůrazňuje, že hodnotu našemu jednání dávají motivy, proč to dělám. Zdůrazňuje a připomíná a říká: „Bůh všechno, co udělal, udělal proto, že vás má rád, každého z vás." Bohužel nám to zní jako fráze, už jsme to slyšeli mockrát, ale tady je to na místě. To je motiv Božího jednání – starost, zájem, péče. A my víme, že člověk může udělat i velké dílo, velkou věc, ale v okamžiku, kdy je tam nějaký špatný motiv, jak říkáme, něco zištného, nějaká vypočítavost nebo něco podobného, tak celé to velké dílo je tím zmenšeno, zničeno, jeho hodnota je prakticky nulová. Naopak i třeba malé skutky, které se každý den opakují, které považujeme za nic mimořádného, pokud je v nich ryzí úmysl, pokud je v nich ta touha, zájem, starost, péče o toho druhého, tak potom tyto skutky, které se zdají nepatrné, mají svou velkou hodnotu.

Bratři a sestry, abych to celé nějak shrnul, zakončil. Ježíš tím, že odchází, nenechává prázdný prostor, ale naopak přenechává ten prostor nám a říká: „Já ti věřím, já ti důvěřuji. Já potřebuji, abys dospěl, aby dospěla tvoje víra." Když ti bude dobře, děkuj za svoji víru. Když ti bude zle, opři se o svoji víru a vzpomeň si na tu větu: „Ať se tvoje srdce neděsí, ať se tvoje srdce nechvěje." Teď Ježíše sice nevidíme, ale jeho zájem o nás, jeho péče o nás v žádném případě nekončí.

Zachovávat přikázání z lásky

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
25.05.2014, kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
6. neděle velikonoční
příslušné slovo Boží: 1. čtení Sk 8,5-8.14-17; 2. čtení 1 Petr 3,15-18; evangelium Jan 14,15-21;

Bratři a sestry, text z evangelia, který jsme slyšeli, je velmi poetický a na první přečtení si možná ani neuvědomíme, že to Ježíš řekl na Zelený čtvrtek. Je to velekněžská modlitba, je to jeho závěť, jeho řeč na rozloučenou. Vlastně za méně než 24 hodin Kristus bude mrtvý. A tento text, který zní vlastně tak opravdu poeticky, on je taky hluboký a z toho plyne určitá potíž, jak to uchopit. Trošku to tam zurčí jak voda, tak to přetéká, proplétá se to a takhle. Jeden italský teolog říká, že tady se mluví o věcech, které jsou s naším životem velice úzce spojeny a jsou s tím naším životem spojeny tak, jako třeba voda a chléb. A o vodě a chlebu až tak mnoho nepřemýšlíme, ale konzumujeme je, přijímáme je, jíme je. A jak on říká, i tento text je potřeba jakýmsi způsobem se do něho ponořit, přijmout ho. Ale zase jsme u toho, jak.

O co tedy jde v tomto textu? Minulou neděli, to co předcházelo tomu dnešnímu, hlavní myšlenkou byla víra. Hlavní myšlenkou toho, co jsme dnes slyšeli, je smlouva. Tím, co Kristus vytrpí o Velikonocích smrtí a zmrtvýchvstáním, uzavře novou smlouvu. A na toto připravuje apoštoly. A aby si to apoštolové aspoň trochu uvědomili, aby je přiblížil tady tomu cíli, tak připomíná, nastiňuje tu starozákonní smlouvu.

Může nám to připadat zvláštní, smlouva – láska, ale jde to dohromady a jde to dohromady docela dobře. Když Izraelité uzavřeli Smlouvu, dostali Desatero, Desatero je znamením té Smlouvy, a v Desateru v prvním přikázání, které my známe ve zkrácené verzi od svatého Augustina „v jednoho Boha věřiti budeš“, tak v druhé knize Mojžíšově můžeme číst: „Slyš Izraeli. Hospodin je jediný Bůh. Miluj svého Hospodina celým svým srdcem, celou svou silou a celou svou myslí.“ Tedy miluj. Znamením té smlouvy je láska. Ale láska ne jako cit, ne jenom jako nějaké nadšení, kdy člověk bude vzdychat. Znovu nám bude průvodcem svatý Augustin, který říká, že láska je záležitost celého člověka.

Co je celý člověk, jaké schopnosti má člověk? Především jsou tři: cit, rozum a svobodná vůle. Samozřejmě i smysly do tohoto patří, ale zůstaneme u těch tří. Cit, to je něco, čím to začíná. Ale cit bývá černobílý. Buď jsem z někoho nebo z něčeho nadšený, nadšená, začnu to obdivovat a vidím na tom jenom klady, jenom výhody, anebo zase jsem z něčeho tak otrávený, něco mě tak nazlobilo, rozhodilo, že už toho člověka nechci víckrát potkat, víckrát vidět a všechno je to špatně. Cit je radikální, černobílý. Buď absolutně jsem nadšený, nebo absolutně zhnusený, otrávený.

A do tohoto vstupuje rozum, který poskytne jakousi korekci, opravu. Ten rozum řekne: „Vždyť ten, koho ty tak bezmezně obdivuješ, taky něco neumí, má své limity.“ A naopak zase třeba ten, kdo se ti na ten první dojem, na první setkání zdál, že je to úplně všechno špatně, i tento člověk zase má nějaké své klady a může ti něco nabídnout.

A jako poslední do tohoto procesu vstupuje vůle, která nakonec řekne: „A protože toho člověka znám, tak s ním chci být. Protože ho znám dobře, protože znám ty klady i ty negativa, tak chci s tímto člověkem být.“

A tato úvaha má proběhnout i v otázce naší víry, a řekli bychom, naší smlouvy s Bohem. Tedy Ježíš nechce jenom nějaké citové nadšení, ale chce i rozumovou úvahu, abych si rozumem uvědomil: „Aha, jemu mohu skutečně věřit. On to myslí vážně. To, co slibuje, tak splní.“

Ježíš připravuje učedníky na to, že odejde, a samozřejmě, jak naznačil, že půjde, že se něco bude dít, tak učedníci se lekli a Ježíš dál je utěšuje a říká: „Nezůstanete sami.“ Ten proces toho zapojení citu, rozumu a vůle, to není záležitost jednorázová, ale to děláme de facto každý den znovu a znovu, a Ježíš říká: „V tomto procesu, nebudete sami. Přijde Duch svatý.“

Kdo je Duch svatý, jak ho popsat? A Ježíš říká: „Bude to pomocník, přímluvce, bude to Duch pravdy.“ Přímluvce, paraklétos, řecky nebo latinsky advocatus. Advokát je ten, kdo je přivolán. Advocare, volat k někomu, k něčemu. Ten advokát je někdo, kdo přijde na pomoc k někomu, kdo je z něčeho obviněný, a on mu přichází na pomoc, aby mu pomohl obhájit se. A Ježíš říká: „Já vám pošlu někoho, kdo vám bude pomáhat. Jeho úkolem, jeho posláním bude, aby byl s vámi.“ A jak jsem říkal na začátku mše svaté, Ježíš to říká oznamovacím tónem: „To je hotová věc. On přijde, s

tím můžete počítat. Ale jde o to, abyste s ním právě počítali. Aby vy jste byli disponováni pro přijetí jeho pomoci."

Dál to potom vysvětluje obrazem, který všichni známe, obrazem, který je svým způsobem smutný. Když někomu zemřou rodiče, tak to dítě je sirotkem, je bez ochrany. Ztratil ochránce, živitele, ale ztratil také milující bytost. Prostě tomu dítěti v okamžiku, kdy mu zemřou rodiče, tak se mu hroutí svět. A ti učedníci si takto připadali a Ježíš říká: „Nebojte se. Já budu s vámi. Budu s vámi jinak, ale ta podpora tu bude. Ta podpora bude pořád pokračovat."

Ježíš dál potom mluví o tom, kdo „má moje přikázání". To je zajímavý obrat, mít přikázání. Známe spíš zachovávat, respektovat nebo porušovat. Ale to mít jako vlastnit, to by nás asi nenapadlo. Protože my rádi vlastníme věci příjemné, mám auto, mám dům, mám tu a onu věc, ale mít přikázání? Ježíš tady tímto chce říct: „To, co já vám nabízím, to přikázání, které já vám nabízím, není bič, není to nějaký karabáč, ale je to zase něco, co pomáhá, a vy to můžete mít." Tak jako nám pomáhá auto dostat se z místa na místo, tak jako nás dům chrání, poskytuje nám bezpečí, tak všechno, co Ježíš nám nabízí, je pro naše dobro. Akorát jde o to, abychom my na to přišli, abychom to přijali.

Jako u poslední takové věci bych chtěl zůstat tady právě u toho „zachovávat přikázání z lásky". Nám to nejde nějak moc dohromady. A i sám Ježíš, když mluví tady na toto téma, tak tam najdeme několik příkladů. Nejznámější příklad zachovávání přikázání je v podobenství o marnotratném synovi, kdy ten starší syn, který zůstal doma, říká: „Neporušil jsem jediný tvůj příkaz." Ale je to zachovávání nebo respektování nějakých norem bez nadšení, bez nějakého zaujetí, spíše právě ze strachu, a je to jenom jakási rozumová chladná kalkulace: „Budu zachovávat, otec se mnou bude spokojený." A Ježíš v tom podobenství vysvětluje a říká: „Toto Bůh nechce." Máme tam zapojit všechny ty tři schopnosti, které máme. Bylo by chybou, aby tam byl zapojený jenom cit, a bylo by chybou, kdyby tam byl zapojený jenom rozum. Musí tam být zapojené všechno, protože pokud tam něco nebude, tak to tam skutečně bude chybět.

Bratři a sestry, Ježíš přišel, aby uzavřel novou smlouvu. Tato smlouva, jakkoliv to zní překvapivě, je spojena s naší láskou, s jeho a s naší láskou, s tím, jestli my chceme svůj život spojit s tím jeho.

Ježíš se vrátil k Otci také jako Syn člověka

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
01.06.2014, kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
7. neděle velikonoční
příslušné slovo Boží: 1. čt. Sk 1,12-14; ž. Žl 47; 2. čt. 1 Petr 4,13-16; evang. Jan 17,1-11a;

Bratři a sestry, slavíme dnes Ježíšův návrat k Otci. Když to apoštolové od Ježíše uslyšeli před Velikonocemi, když začal mluvit o tom, že odejde, tak první reakce byla taková opravdu lidská, řekli bychom, téměř přirozená: „Pane, ne!“ Když jsme s někým rádi, je nám spolu dobře, tak nechceme, aby to skončilo. Bojíme se rozdělení, rozloučení a chtěli bychom tu změnu buď nějak zrušit, aby nebyla, anebo aspoň oddálit. A Ježíš postupně, na několikrát, se snaží apoštolům vysvětlit, že je to potřebné a že to bude dokonce pro ně dobré, aby on odešel. Samozřejmě apoštolové s tím mají problém a teprve velmi, velmi zvolna nějakým způsobem chápou, co má Ježíš na mysli, a velmi zvolna přijímají tu myšlenku, že je to pro ně dobré. Proč je to dobré?

Jak už jsem zmínil na začátku mše svaté, Ježíš odchází, aby udělal místo, aby udělal místo pro příchod Ducha svatého, Pomocníka, Utěšitele. To je jedna věc. A druhá věc, Ježíš odchází, aby udělal místo svým učedníkům, aby jeho učedníci, to jsme i my, abychom mohli, řekněme, dospět. Protože apoštolové, když ho měli pořád vedle sebe, tak si pořád připadali jako ve škole. Ve škole člověk objevuje nové věci, má z toho radost. Na jednu stranu škola je určitá, řekli bychom, jistota, je tady jakési vedení, ale na druhé straně je tady i jakási kontrola, a ta ne vždy je příjemná.

Pomyslně, obrazně řečeno, apoštolové o Velikonocích měli složit maturitu a neobstáli v ní docela dobře. A druhý pokus dostali o slavnosti Seslání Ducha svatého. Ten už dopadl podstatně lépe. Ježíš tedy říká: „Já vám svěřím to, co jsem tady založil, to co jsem začal. Odteď se o to budete starat vy.“ Musíme uznat a říct: „Pane Ježíši, je to od tebe velká odvaha, protože my na tom nejsme o nic lépe než ti apoštolové. I my často musíme opakovat, i my často to nezvládneme na první pokus.“ Ale co je zvláštní, Ježíšovi to nevadí. Jeho by velmi mrzelo, kdybychom to takzvaně vzdali, kdybychom takzvaně rezignovali tady na tuto jeho nabídku.

Slavnost Nanebevstoupení Páně je důležitá ještě z jiného důvodu. Ježíš se vrací k Otci. Syn Boží se vrací k svému nebeskému Otci. Na tom by nebylo nic divného, protože on je tam doma, oni patří k sobě, ale k Otci se také vrátil Syn člověka, a to je na tom právě to krásné a to důležité. Ježíš se svým oslaveným tělem pořád zůstává člověkem a je v nebi. On prošel tou cestou, kterou měl projít Adam a Eva, a potom všichni další lidé, ale Adam a Eva svým hříchem, svou neposlušností tady tuto cestu zavřeli. A Ježíš ji znovu otevřel, úplně. A to je důvod k té radosti, to je důvod, proč oslavujeme jeho návrat k Otci.

Jak máme tento návrat k Otci slavit? To nám radí, dává nám návod žalm. My jsme ten žalm slyšeli už letos, slyšeli jsme ho při průvodu na Květnou neděli, a ten žalm říká: „Všechny národy, tleskejte rukama, jásejte Bohu radostným hlasem.“ Pro ty z vás, kteří byste to hledali, je to žalm číslo 47. Je to žalm, který byl složen pro liturgickou slavnost. Izraelité měli během roku několik velký svátků. Největší svátky byly na jaře Velikonoce, svátky Paschy, a tyto svátky mohli slavit jenom ti, kdo přijali izraelskou víru, izraelské náboženství. Nesměli je slavit cizinci.

A naopak na podzim, to jsou tyto svátky, o kterých mluví tento žalm, kdy se slavilo jednak posvěcení Chrámu, kdy se slavil začátek nového roku, řekli bychom, občanského roku, pro Izraelity to začínalo v době našeho podzimu, někdy v říjnu, a tyto svátky už mohli slavit všichni, všichni kdo tam přišli. A jedním z vrcholů těchto svátků byl slavnostní průvod s Archou úmluvy z hory Sijón na horu Mória. Na hoře Mória stál chrám. A do tohoto průvodu se mohl zapojit každý, spontánně přijít, kdo chtěl. Všichni, všechny národy, prostě kdo chcete, přijďte. Tleskejte rukama.

Tleskání je spontánní projev radosti. Někdy se to očekává, že se začne tleskat, při nějakém projevu, ale jinak tím spontánně lidé dávají najevo: „Toto se mi líbí, z tohoto mám radost.“ A často nezůstane jenom u toho, že člověk tleská, ale taky něco volá. Většinou to není nic nějakého hlubokomyslného, je to takový spontánní projev radosti, nějaký výkřik. Tady to přeložili tím slovem „jásejte“. Někdy se taky překládá jako plesejte, radujte se. Jak říkám, je to těžko přeložit. Myslí se tím všechny ty spontánní výkřiky, kdy člověk dává najevo svou radost, to že je šťastný, že je spokojený, a říká: „Bohu, Bohu jásejte, protože máte důvod jemu, před ním projevovat tady tuto svoji radost.“ Nemá to být něco nařízeného, ale má to být spontánní, má to být svobodné, protože chcete.

Zase je tady zdůrazněno, že Hospodin je ten král, tady se říká veliký král. Tady vidíme takovou zajímavou stopu a vidíme, že určité myšlenkové postupy se v dějinách objevují stále. Mnozí králové se nespokojili s tím, že jsou nazýváni králi, ale chtěli být něco víc. Velkokrál, to je takový titul, který se používal tam ve starém Orientu. Především babylónský král a Peršané se takhle nechávali titulovat, to jsou velkokráli. My to známe i z dnešní doby. Nestačí, že je někdo hvězda, musí být superhvězda, nestačí že je to obchod, ale musí to být supermarket, hypermarket, a pořád se to stupňuje a člověk se pořád nějak nespokojuje s něčím a hledá nějaké oslavné tituly. A ten žalmista tady říká: „Jestli teda chcete někoho oslavovat, tak opravdu někoho, kdo si to zaslouží, někoho kde to sedí, někoho komu to náleží plným právem. Neudělujte ty tituly jen tak, neudělujte je jenom tak, aby to byla prázdná slova, ale někde, kde to má svoji váhu."

No, a dál se tady vlastně mluví o tom, jak tu archu nesli, jak u toho troubili, jak vůbec celé to procesí vypadalo. A celé to procesí, kdy nesli tu archu do Chrámu, mělo připomínat obsazení země zaslíbené. Protože dokud byli v Egyptě, tak byli otroky a Egypťané jim říkali hebrejové, bezdomovci - lid, národ, který nikam nepatří. Ale ta země zaslíbená, to je domov, to je jistota. To je místo, kde se cítím dobře, kam se rád vracím, místo, kam patřím. A Ježíš tím nanebevstoupením říká: „Já jsem odešel, abych vám připravil domov, abyste věděli, kam patříte."

Tím, že Ježíš odešel, řekněme, on už došel toho cíle, on se tam vrátil, a před námi ten cíl naopak je. Ukázal nám ho a říká: „To je cíl a za tímhle pojď. Nenech se přemluvit, nenech se odradit těžkostmi, nenech se zlákat nějakými klamnými cíly, ale měj před očima tento cíl a měj před očima toto místo, protože to je tvůj domov. Tam patříš, k tomu jsi byl povolán a já tě tam čekám."

Takže, bratři a sestry, Ježíš, když odešel, neodešel, že by nás opustil, ale odešel, aby udělal místo Duchu svatému a abychom my, jeho učedníci, řekněme, mohli dorůst a chovat se jako dospělí křesťané. Kéž se tak stane.

V tichu o dary prosit, a potom je začít používat

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
08.06.2014 - neděle , kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
Slavnost Seslání Ducha Svatého
příslušné slovo Boží: 1. čt. Sk 2,1-11; ž. Žl 104; 2. čt. 1 Kor 12,3b-7.12-13; evang. Jan 20,19-23;

Bratři a sestry, jak jsem říkal na začátku mše svaté, slavíme Hod Boží svatodušní, třetí největší svátky liturgického roku. Přesto tyto svátky mnoho lidí ani nezaregistruje. Pro lidi nevěřící zpravidla je to obvyklý víkend. Je to dáno tím, že není žádné volno. Ale i mnoho lidí věřících si řekne: „Aha, je neděle.“ Ale že by ta neděle byla něčím zvláštní?

Svatodušní svátky nemají žádné lidové zvyky, jako mají Vánoce koledu a Velikonoce pomlázku. A na Svatodušní svátky si ani zpravidla neposíláme pozdravy. Na Vánoce, na Velikonoce ano, ale na Svatodušní svátky ne. Musím se pochlubit, já jsem ránu jednu esemesku dostal a měl jsem z ní velikou radost.

Bratři a sestry, bylo by škoda, abychom neoslavili Svatodušní svátky, abychom přešli svátky letnic, ve kterých si připomínáme příchod Ducha svatého.

Skutky apoštolů, první čtení nás vedlo do toho okamžiku letnic, kdy se to stalo. Evangelium nás vedlo o 50 dnů předtím, o 50 dnů dříve, do velikonoční neděle. Ale oba ty texty spolu souvisí. Je zajímavé, jak spolu souvisí, řekli bychom, v takových detailech. Vyplývá z toho, že svatý Jan, který psal poslední, zřejmě znal Lukášovo dílo Skutky apoštolů a navazuje na to. Když líčí svatý Jan, jak apoštolové byli ve večeřadle v té velikonoční neděli, tak píše: „Ježíš přišel tam, kde byli učedníci.“ Ale když mluví Lukáš o té stejné skupině na tom stejném místě o 50 dnů později, tak říká: „Všichni byli společně pohromadě.“

Když se čte evangelium a slyšíme o tom, jak Ježíš přichází do večeřadla, kde byli učedníci ze strachu za zavřenými dveřmi, tak tam ten strach, bázeň, obavy doslova cítíme. A cítíme z toho, jak každý z nich tam byl vlastně sám v nějakém svém koutku, který si vytvořil, se svými obavami, se svým strachem z budoucnosti. A naopak svatý Lukáš nám říká: „Oni tam nejenom byli fyzicky jeden vedle druhého, ale oni byli spolu, oni tam byli kvůli společné věci, oni se sjednotili.“

Bratři a sestry, uvědomme si, že obě ty události, to hlavní, se vždycky událo vevnitř. Teprve potom, až dojde k té vnitřní proměně, člověk muže vyjít ven a něco začít dělat nebo říkat.

Ježíš přichází k apoštolům do večeřadla. V tu chvíli to večeřadlo se vlastně podobá hrobu. Je zabarikádované, zavřené, plné strachu. Hrob v tu chvíli už je prázdný, kámen je odvalený, ale apoštolové to musí nějakým způsobem do sebe vstřebat, aby mohli jít dál.

Ježíš přichází a zdraví je: „Pokoj vám.“ Můžeme říci, Ježíš, který dobře ví, co apoštolům chybí, co je trápí, co jim schází, tak také zná, řekli bychom, tu náplast na to, to řešení, ví, jak z té situace. On ví, že jim chybí pokoj, a proto jim ho přeje.

Bratři a sestry, Duch svatý je ten, který i nás uschopňuje, abychom viděli, co kde chybí, a abychom to tam jím vedení dokázali přinášet.

„Po těch slovech jim ukázal ruce a bok.“ Je to gesto velmi symbolické. Ruce, jsou to ty stejné ruce, které na Zelený čtvrtek apoštolům umyly nohy. Ruce člověka dokáží něco vyrobit, dokáží pomáhat, ale dokáží také uhodit, dokáží ublížit. Ježíš, Boží Syn, si nechal ruce přibít na kříž, aby řekl: „Bůh vám nikdy neublíží. Bůh nebude ten, který by vás chtěl ničit, ale Bůh je ten, který vám umývá nohy.“

Bok - bok je symbolickým místem, odkud se člověk rodí. Z nitra matky vychází nový život. Z boku Krista se všichni znovu rodíme.

A nakonec Ježíš vlastně přikazuje apoštolům: „Přijměte Ducha svatého!“ Na konci této krátké věty je vykřičník. Přijměte ho! Je to na vás. On přichází, on je nachystaný rozdávat své dary, ale otázka zní: „Jste vy ochotní je přijmout?“ A Ježíš říká: „Neváhejte, přijměte!“

Vdechl na apoštoly. Je to gesto, které je v Novém zákoně zcela ojedinělé. Ve Starém zákoně je dvakrát. Při stvoření člověka Bůh vdechl člověku dech života, a v knize proroka Ezechiela, kdy Ezechiel vidí suché kosti a zase Bůh vdechl těmto suchým kostem dech života a ony ožily.

Kdo je ta třetí Božská osoba, Duch svatý? Z pravidla je právě srovnáván s dechem, s dechem života. Co žije, dýchá. Naopak, co nedýchá, už je mrtvé. O Duchu svatém nedokážeme říci mnoho v tom smyslu, že bychom ho nějak byli schopni popsat. Ale co dokážeme a z čeho ho dokážeme

nějakým způsobem uchopit, přiblížit se k němu, jsou účinky, to co on dělá, to co koná. Duch utěšitel, Duch přímluvce, Pomocník, Dárce darů.

Bratři a sestry, dary Ducha svatého můžeme rozdělit do takových dvou velkých skupin. Mluvil o tom právě svatý Pavel v Listě Korinťanům, a říká: „Ty dary jsou na jedné straně mimořádné.“ To je třeba to, kdy apoštol Petr začal kázat a všichni ti lidé z těch různých zemí, kteří tam byli, mu rozuměli. To byl zázrak, který se od té doby ještě několikrát zopakoval v dějinách církve, ale je to něco mimořádného. A pak jsou dary Ducha svatého, které nemůžeme označit jako mimořádné. Jsou to dary, které nás mají provázet každý den našeho života. Co to je? No, to je třeba to, že z těch apoštolů, kteří se tak hrozně báli, se stali lidé odvážní. Že z těch apoštolů, kteří o Velikonocích, ještě než přišel Pán, přemýšleli, kdo z nich kam uteče, jak si zachrání život, tak potom dokázali vytvořit to, čemu se říká to společenství. A tady tyto dary, tyto projevy Ducha svatého, které v sobě nemají nádech žádného zázraku, ale jsou to také takové zázraky, které Duch svatý koná pro každého z nás, tyto jeho dary a tyto jeho projevy nás mají provázet.

Dnes končí doba velkonoční. Začne liturgické mezidobí, doba, která má právě takový nádech všednosti. My si máme uvědomit, že Bůh nás chce provázet naší všedností. Chce být s námi tam, kam půjdeme, tam kde budeme, a podporovat nás svými dary. Ale jak jsem říkal v průběhu promluvy, všechno to začíná uvnitř. O ty dary je potřeba prosit, ty dary je potřeba přijmout, někde v tichu, v modlitbě, a potom je možné otevřít dveře, vyjít ven a ty dary začít používat. Oba ty momenty, obě ty fáze jsou velmi důležité a bez nich by to nefungovalo. V tichu o dary prosit, a potom je začít používat. Když takto přijmeme dary Ducha svatého, tak nejlépe oslavíme toho, který nám je sesílá.

Spása, to jsou vztahy v plnosti

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
15.06.2014 - neděle , kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
Slavnost Nejsvětější Trojice
příslušné slovo Boží: 1. čt. Ex 34,4b-6.8-9; ž. Žl Dan 3; 2. čt. 2 Kor 13,11-13; evang. Jan 3,16-18;

Bratři a sestry, všechny texty, které jsme slyšeli, včetně žalmu mluví právě o vztazích, o vztazích člověk – Bůh. My se dnes máme nějakým způsobem zadívat, připomenout si znovu, jak Bůh jedná.

V prvním čtení i evangeliu je taková velmi zajímavá situace. V evangeliu přichází Nikodém, aby si ujasnil pár věcí. Je zajímavé přečíst si to, co předcházelo. Tady ten kratičký úryvek, který jsme slyšeli, je z 3. kapitoly Janova evangelia. V té druhé kapitole Ježíš udělá svůj první zázrak před učedníky na svatbě v Káni Galilejské, a potom jdou do Jeruzaléma na svátky a Ježíš vyžene z Chrámu prodavače a udělá v Chrámu pořádek. A pro všechny ty, kdo to vidí, se Ježíš stane, řekli bychom, jakýmsi reformátorem, ten kdo chce obnovit bohoslužbu a vůbec celé náboženství Izraele. Mnoho lidí mu v tu chvíli tleskalo, samozřejmě mnoho lidí taky bylo nazlobených. Zlobili se především ti, kterým patřily ty krámky a ty věci v nich.

A teď přichází Nikodém, aby si ujasnil důležitou věc: „Pane, s tou razancí, kterou's vyhnal ty obchodníky, budeš pokračovat? V uvozovkách, ten bič, ten provaz, který jsi měl v ruce – budeš dál takhle postupovat, anebo to bude nějak jinak?“

Nikodémovi se na jednu stranu líbila ta razance Pána Ježíše, na druhou stranu, protože to byl člověk moudrý, si uvědomoval, že pak by bylo těžké, velmi těžké obstát. A Ježíš ho uklidňuje a říká: „Ale kdepak. Je potřeba očistit, udělat pořádek, ale tento pořádek, to není cíl. Cílem je věčný život, spása, a tuto spásu je možné přijmout jako dar.“

Situace ve Starém zákoně, ve starozákonním čtení, je také velmi zajímavá. Slyšeli jsme o tom, jak Mojžíš má vystoupit na horu Sinaj a má v ruce desky, ty desky jsou mimochodem prázdné, ale Mojžíš už půjde na horu Sinaj podruhé. Když tam byl poprvé a dostal první desky, tak v okamžiku, kdy se vracel, tak zjistil, že už tancují kolem Zlatého telete, že na něho vlastně ani nepočkali.

Ty kamenné desky jsou symbolem stálosti. V tehdejší době to bylo zvykem, že zákony, aby bylo ukázáno, že platí stále, protože i v tehdejší době se zákony měnily velmi často, tak je tesali do kamene, aby si je každý mohl přečíst, a chtěli tomu dodat jakousi váhu. A proto Izraelité dostávají Desatero na kamenných deskách. A jak víme, Mojžíš, když zjistil, že tancují kolem Zlatého telete, tak ty desky rozbil.

A nyní Izraelité, když z toho celého vystřízlivěli, tak si kladou jinou otázku: „Dostaneme druhou šanci? Uzavře Bůh s námi tu smlouvu znovu, nebo budeme ji moci obnovit? Protože my jsme to nezvládli, my jsme ji nezachovali a vlastně ještě než se ten náš vyslanec vrátil, tak už jsme tu smlouvu hodili za hlavu.“

A tak když Mojžíš je vyzván, aby vystoupil podruhé na horu Sinaj, je mezi lidmi velké očekávání. Je jasné, že teď se rozhodne a vrátí se s obnovenou smlouvou anebo se vrátí s tím, že Bůh už s námi nechce mít nic společného. No, a změna je v tom, že Mojžíš si má vzít dvě kamenné desky, které jsou prázdné, a Bůh na ně napíše svůj zákon. Je v tom skryto to obrazné, že Bůh chce ten zákon napsat, tam se říká, do srdce každého člověka. Musíme si uvědomit, že v té době srdce bylo považováno za místo, za sídlo rozumu. Že Bůh, zkrátka a dobře, chce ten svůj zákon, tu svoji smlouvu vepsat do nitra, do přirozenosti každého člověka.

Když Mojžíš vidí, že Hospodin přichází, vzývá jeho jméno. Je to vlastně, řekli bychom, jakýsi obranný mechanismus. Budu vzývat jeho jméno, budu ho chválit, protože vím, že ti lidé, kteří stojí dole, smlouvu porušili.

A teď je tam velmi zajímavá pasáž: „Potom Hospodin prošel kolem něho a zvolal: ‚Hospodin, Hospodin, Bůh milosrdný a milostivý, shovívavý, velmi laskavý a věrný.“ Kdo to zvolal? Hebrejský text umožňuje obojí čtení. Buďto to zvolal Hospodin, anebo to zvolal Mojžíš. Teologové se kloní k tomu, že to zvolal Hospodin, že je to jeho výpověď o sobě samém, ale i člověk je vyzván, aby se přidal k tomuto zvolání.

Když se s někým třeba setkáme, tak toužíme po tom zjistit, jaký je, jaké ten člověk má vlastnosti, jak se chová, jak jedná. A tak ho pozorujeme. Někdy se zeptáme někoho dalšího: „Co si myslíš, jaký on

je?“ Ale to není úplně správná cesta. Mohli bychom se zeptat také toho člověka: „A co ty o sobě říkáš?“ Židé se takto ptali Pána Ježíše: „Kdo jsi, co o sobě říkáš?“

My se o Bohu učíme různé vlastnosti, že je všemohoucí, vševědoucí, všudypřítomný. To všechno je pravda. Také že je silný, že je mocný, že je pánem. Ale v tuto chvíli, když Hospodin tváří tvář selhání jeho lidu má říct něco o sobě, má říct, jaký je, tak říká: „Jsem milosrdný a milostivý. Shovívavý, velmi laskavý a věrný.“

To shovívavý znamená doslova, že někdo udělal něco špatného, a ten, kdo ho má potrestat, mu dává čas, odkládá provedení toho trestu. To je shovívavost.

Laskavý a věrný. No, to „věrný“, muselo znít opravdu jako takový velmi silný políček. Uvědomme si, Hospodin s nimi uzavřel smlouvu a ještě než se Mojžíš vrátil z hory Sinaj, trvalo to teda čtyřicet dní, tak Izraelité už tu smlouvu porušili. Takže oni byli nevěrní té smlouvě. Hospodin říká: „Já jsem věrný.“

Bratři a sestry, tady tento úryvek Písma svatého bychom si měli častěji číst v okamžiku, kdy budeme cítit nějakou vinu, kdy budeme cítit, že v našem životě není něco v pořádku, protože tento úryvek je opravdu plný útěchy a toho milosrdenství. Říká, že Izraelité dostali druhou šanci. Pak dostali třetí, čtvrtou, pátou, nevím kolikátou. A s námi je to úplně stejně a dostáváme tyto šance jenom proto, že náš Bůh je milosrdný, milostivý a věrný.

Bratři a sestry, dnes, kdy nějakým způsobem chceme rozjímat, přemýšlet o vztazích Nejsvětější Trojice, tak si znovu máme uvědomit, že Bůh, náš Bůh, je obrácený ve svých vztazích k nám. Ty vztahy Nejsvětější Trojice jsou, řekli bychom, otevřené, nejsou uzavřené, a Bůh touží po tom, abychom my chtěli být jeho přáteli. To je velmi zajímavá situace. On touží po tom zahrnout nás do svého přátelství, ale nechává nám svobodu. Záleží na nás, jak my se rozhodneme. Měli bychom se v určitém slova smyslu podobat Nikodémovi, který přišel sice v noci a tajně, ale přišel proto, aby si ty věci ujasnil, a odešel s velkou radostí, že Ježíš, který přišel obnovit Smlouvu, přišel obnovit Zákon, tak říká: „To všechno jsou prostředky. Cílem je spása.“ Spása, to jsou vztahy v plnosti. Spása, to je to, kdy mezi člověkem a Bohem nic nestojí. A toto člověk může přijmout jenom jako dar a z tohoto velkého daru se máme radovat.

Víra je hodnota, kterou máme rozdávat

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
28.06.2014 - sobota , kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
Předvečer svátku sv. Petra a Pavla
příslušné slovo Boží: 1. čtení Sk 3,1-10; 2. čtení Gal 1,11-19; evangelium J 21,15-19;

Bratři a sestry, co nám chtějí říci ty dnešní texty? Jsou to texty, které se čtou v předvečer svátku svatých Petra a Pavla. Zítra, v den slavnosti se budou číst jiné texty. Třeba hned první čtení ze Skutků apoštolů nám chce říct, že víra je hodnota, kterou máme rozdávat. My často bereme svoji víru tak, že ve víře něco žádáme, ve víře prosíme. Ale Petr a Jan, když šli do chrámu, tak ze své víry rozdávali. V našem případě to asi nebudou zázraky, ale pořád platí tady toto, víra je hodnota, kterou my máme rozdávat.

Petr a Jan se k tomu propracovávali, můžeme říci, dost obtížně. Jan stál pod křížem, Petr zapřel. Oba dva utíkali v neděli o Velikonocích ráno k hrobu. A tímto se propracovávali k této víře, aby si uvědomili, že víra je něco, o co se máme dělit. Neuměli to hned. Taky to po nich Pán hned nechtěl, ale dal jim na to čas.

Když se přesuneme k evangeliu, my jsme četli kousek z poslední kapitoly Janova evangelia. První kapitola z Janova evangelia se nazývá Prolog, předmluva, a ta poslední mezi teology se nazývá Epilog, závěr, doslov. Proč? No, protože ta první kapitola vypráví o tom, co bylo před příchodem Ježíše Krista na svět. Vlastně básnicky tam svatý Jan mluví o tom, co se událo od stvoření světa až po ten moment, kdy Boží Syn přichází na svět.

Potom celé to evangelium až do 20. kapitoly je líčení toho, co Boží Syn tady na tomto světě říkal, jak jednal. A celé to evangelium se dá shrnout do jedné věty, co Jan chce říct: „Ježíš nám, lidem, přišel předat Otcův dar.“ Takto krátce se dá charakterizovat celé Janovo evangelium. A ta poslední kapitola, jednadvacátá, tady ten, řekli bychom, epilog, závěr, doslov, mluví o době po Ježíšově zmrtvýchvstání, řekli bychom, po době Ježíšova působení, a už mluví o tom, co dělají a budou dělat Ježíšovi učedníci, jak to bude pokračovat.

V té jednadvacáté kapitole se mluví vlastně o dvou takových principech, o principu, který se nazývá jako institucní, instituce, ten představuje Petr, a o principu, který představují dary, charismata, ten tam symbolizuje svatý Jan. A evangelista Jan tam pojednává o tom, jak oba ty principy mají spolupracovat, jakým způsobem mají vycházet jeden druhému vstříc.

Přímo ten úryvek, který jsme teď četli, začal slovy: „Ježíš se zeptal Šimona Petra: ‚Šimone, synu Janův, miluješ mě víc, než ti zde?‘“ A je jasné, že evangelista pokládá tu otázku každému z nás.

Ježíš oslovuje prvního z apoštolů a říká mu Šimon. Neříká mu Petře, ale Šimone. Tak to začalo. Když se potkali, byl to Šimon, syn Janův. Ježíš tedy říká: „Jsme na začátku. Co bylo, bylo a můžeme začít znovu.“ Ježíš je ten jediný, který dává člověku možnost začít znovu, kdoví pokolikáté.

Ježíš přichází k apoštolům do Galileje na břeh Genezaretského jezera, a tady se naznačuje, říká: „Posnídali“, tedy ráno, za úsvitu, za rozbřesku, to jsou takové jako hraniční situace, to jezero, voda, břeh, na druhé straně tma, světlo, a Jan tím chce říct: „Ježíš, Boží Syn, přichází do všech těch hraničních situací našeho života, kdy to ještě není všechno jasné, kdy člověk neví, jak se má rozhodnout, na kterou stranu má jít.“

A co Ježíš žádá, je odpověď na otázku: „Miluješ mě víc než tito zde?“ Je to narážka na situaci v domě Šimonově, kdy se divili, že Ježíš přijímá tu hříšnou ženu, a on říká: „Jí bude více odpuštěno, protože víc milovala.“ A potom je to narážka na takovou Petrovu snad až ješitnost, kdy on před Velikonocemi se vychloubal, že on je ten nejstatečnější, že on je ten, na kterého je největší spolehnutí, a pak víme, že teda zapřel.

„Miluješ mě víc než tito?“ Je to opravdu, jak když vystřelí taková pružina. Člověk zpozorní a říká si: „A můžu odpovědět, mám právo odpovědět?“ A všichni cítíme, že nejde jenom o to něco říct, ale že bude potřeba taky tu odpověď obhájit. A proto Petr odpověděl takovým zvláštním způsobem. Bohužel v tom českém překladu není zachycený, je to velká škoda, ale v tom originále tom je. Tam každý z nich používá jiné sloveso. Na tu otázku: „Miluješ mě víc než tito?“ tak Petr doslova odpověděl: „Ty víš, že jsem tvůj přítel.“ Už se neodvážil říct tady toto, jako miluju tě. Před tím zapřením, před Velikonocemi by řekl: „Ano, Pane,“ ale teď už má tu zkušenost, že raději ne. A Ježíš mu říká: „Pas,“ prvně mu dává ovce. Pást ovce a pást beránky, to není výsada, ale to je starost. On

na něho nakládá břemeno. On říká: „Budeš je mít na starosti, ty se o ně odteď budeš starat místo mě, protože já odcházím.“ Takže je to okamžik udělení primátu, ale musíme si uvědomit, že svatý Petr, když tady toto přijme a přijal, tak on dobře věděl, že přijímá odpovědnost. Že tady nejde jenom o to, aby ho oslavovali, ale že jde především o to, že on o ně o všechny bude mít starost.

Podruhé se Ježíš zeptá: „Miluješ mě?“ a on znovu řekne: „Ty víš, že jsme tvůj přítel.“ A potřetí se stane něco velmi zvláštního a velmi krásného. Ježíš se zeptá: „Petře, jsi můj přítel, miluješ mně jako přítel?“ Ježíš sestoupí dolů. Petr si nedovolí už vystoupit nahoru, protože má za sebou tu zkušenost noci ze čtvrtku na pátek, kdy zapřel, kdy třikrát řekl: „Neznám toho člověka,“ a proto teď našlapuje velmi opatrně. A Ježíš se snižuje k němu dolů a říká: „To stačí.“ Protože ten Petr si stojí za tím svým prohlášením: „Jsem tvůj přítel.“ Už nedělá nějaká veliká prohlášení, jako: „Budu tě následovat vždycky všude...“ a říká: „Jsem tvůj přítel. Chci být tvůj přítel. Věřím, že se mohu považovat za tvého přítele.“ Je to upřímné, je to ryzí a je to všechno to, čeho je Petr v tu chvíli schopen. A Ježíš to, jak se říká, přijímá, bere a říká: „To stačí. Já si to na tobě cením,“ a potvrzuje Petra v tom jeho postavení prvního z těch dvanácti apoštolů. Protože po tom okamžiku, kdy Petr zapřel, nevěděl, jestli vůbec se ještě bude moci počítat mezi těch dvanáct, a už vůbec nepočítal s tím, nebo neuvažoval o tom, že by se mohl vrátit na to původní první místo. Lidsky, podle lidských kalkulací to první místo obsadil Jan, protože Jan stál pod křížem, ale Ježíš tam vrátil Petra.

Bratři a sestry, je to krásný úryvek o tom, kdy jsme vyzváni k tomu, abychom dali odpověď. Nečeká se od nás odpověď nějaká slavnostní, nečeká se od nás fráze, nečeká se od nás, jak se říká, nějaké velkolepé prohlášení, ale očekává se od nás upřímná odpověď, za kterou si budeme stát. A potom i my uslyšíme výzvu, kterou to evangelium končilo: „Následuj mě. Pojď za mnou, mám pro tebe místo.“ Nebo: „I s tebou počítám.“

Nabízím ti, člověče, svou pomoc, aby tvůj život byl radostný a naplněný

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
06.07.2014, kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
14. neděle mezidobí
příslušné slovo Boží: 1. čt. Zach 9,9-10; ž. Žl 145; 2. čt. Řím 8,9.11-13; evang. Mt 11,25-30;

Žalm má číslo 145 a je to modlitba – modlitba před jídlem, a je to taková velmi krásná modlitba, která začíná, řekli bychom, úzkým pohledem na ten stůl. Ten Izraelita děkuje za to, že má co jíst. A potom se ta modlitba rozšiřuje, to je na tom to krásné, a nakonec do té modlitby je zahrnutý celý svět, a řekli bychom vlastně, i problémy celého světa s tím, že je tam nabídnuto i jejich řešení. Krása tady této modlitby spočívá v tom rozšiřování se, že to neskončí jenom tím prvním pohledem na to, co ten modlící se člověk vidí před sebou, ale že to pokračuje i dál a že on do toho svého děkování zahrne prakticky celý svět.

No, a pokud jde o evangelium, tam jsou důležité souvislosti. Předchází tomu Ježíšova kritika, kdy v Kafarnaum nebyl přijat a říká: „Běda ti Korozaime, běda ti Betsaido, běda ti Kafarnaum.“ Přemístí se, je ale pořád v Galileji víceméně vlastně na břehu Genezaretského jezera, a teď jsou kolem něho lidé, kteří v něho uvěřili. A Ježíš tyto lidi vlastně chce povzbudit ve víře a říká de facto dvě myšlenky. První: „Velebím tě, Otče, že jsi odhalil ty důležité věci maličkým.“

Proč to tato říká? Vlastně obě ty myšlenky jsou polemikou se Starým zákonem. Ta první myšlenka, o tom, že se Otec ukázal maličkým, polemizuje s některými židovskými rabíny, kteří říkali, že spásy může dojít jen vzdělaný člověk. Že pokud je někdo nevzdělaný, tak že spásy nemůže dosáhnout, což samozřejmě je svým způsobem nějak traumatizující, někoho to vylučuje: „Ty se tam nedostaneš. Ty nemáš to správné vzdělání, ty správné znalosti.“ A Ježíš vlastně tady říká přesný opak. Říká: „Ale, kdepak. Je to určeno pro všechny, tu možnost mají všichni.“ To znamená, ti lidé z toho měli velikou radost.

Tady v tuto chvíli já jsem si vzpomněl na jeden příběh ze života Jana Maria Vianneye, faráře arského, kdy on, jak chodil do kostela, tak viděl, že tam velmi často sedí jeden sedlák. Skutečně člověk, který měl, jak se říká, pět obecných. A už v té době faráře arského se lidé modlili z knížek a jak to tak bývá, tak i když se modlili sami, tak se jim pohybovala ústa. A tady ten sedlák neměl s sebou žádnou knížku, ústa se mu nepohybovala, byl tam velmi často a dlouho. Jednou si Jan Maria Vianney dodal odvahy, zastavil ho a říká: „Vy se nemodlíte?“ A tady ten sedlák mu říká: „Já vidím jeho, on vidí mě, a to nám stačí.“ A v tu chvíli ten farář arský pochopil, že tento sedlák dostal od Boha veliký dar hluboké modlitby beze slov, říká se tomu kontemplace a nazírání. Že tedy byl obdarován člověk, kde by to nikdo nečekal, kde by to nikdo nepředpokládal. A Jan Maria Vianney začal mít tady k tomuto člověku hlubokou úctu a byl velmi vděčný Bohu za to, že rozdává Bůh tyto své dary takto prostě obyčejným lidem.

A ta druhá myšlenka: „Pojďte ke mně všichni.“ Tato myšlenka je zase v určité opozici vůči Starému zákonu, kdy Izraelité byli vyvoleným lidem, oni, a tady Ježíš říká: „Pojďte všichni.“ Vztahuje se to na všechny národy, úplně na všechny lidi, a vztahuje se to, tam je to myšleno, ještě i na ty, kteří ho odmítli – v Kararnaum, v Nazaretě, v Korozaimu, v Betsaidě, na všechny ty, kteří mu řekli ne. Tak i těmto on říká: „Pojďte ke mně.“

Máme si uvědomit, že toto je zase jedna z velmi důležitých Božích vlastností: Bůh zve. Patří to k jeho jakési podstatě, On nás zve. Zve všechny. Že jo, zpravidla, když my něco pořádáme, tak přemýšlíme, koho pozveme, koho nepozveme, kdo už se tam nevleze z nějakých důvodů, a jsou samozřejmě i takové situace, kdy si řekneme: „A toho nepozvu. Toho tam nechci. S tím se nechci potkat. Toho takzvaně nemusím.“ A Ježíš říká: „Pojďte všichni.“ V tom je právě ta krása a v tom je naše štěstí, že Bůh nás takhle zve všechny k sobě.

„Kdo se lopotíte a jste obtíženi.“ Že se člověk s něčím namáhá, že má nějaký problém, že ho uvnitř něco tíží. To něco uvnitř se těžko vysvětluje, těžko se to popisuje. To nemusí být ani nic hmatatelného nebo takhle. Těžko to druhý člověk pochopí. A Ježíš tady říká: „Nebojte se mi toto svěřit. Já to pochopím. Já vím, co vás může tížit, a já vám z toho pomůžu. Vezměte na sebe mé jho.“ Jho je to dřevo, které spojuje dvě tažná zvířata, a je to něco, čeho se to zvíře snaží zbavit. Ale na druhou stranu to jho umožňuje, aby to zvíře využilo smysluplným způsobem svoji energii, tu sílu, kterou má. Na jednou stranu je to jho omezení, na druhou stranu je to pomůcka, velmi platná k tomu, aby pole bylo zoráno, oseto, uvláčeno, nevím co ještě. A Ježíš říká, přišli totiž mnozí, kteří nabízeli nějaké recepty, nějaké myšlenky, ale vždycky se nakonec ukázalo, že člověk byl víc

nějakým způsobem spoután, zotročen, anebo naopak se cítil prázdný, nespokojený. Ale Ježíš říká: „To, co nabízím já, na první pohled může vypadat, a často to tak vypadá, že je to něco, co svazuje, co nějak brání. Ale na druhou stranu, když se člověk podívá na konec, do důsledku, tak vidí, že je to pomoc. Že ty jeho zásady člověku pomáhají k tomu, aby jeho život byl naplněný. To je to, po čem všichni toužíme, aby náš život byl naplněný. Abychom mohli nějakým způsobem večer usínat šťastní, spokojení, ráno se probouzet a říct: „Pane, je tu nový den. Děkuji ti za něho, beru ho, chci ho naplnit s tvou pomocí něčím pěkným.

Bratři a sestry, občas si vzpomeňme na tyto dvě zásady. Ježíš říká: „Každý z vás je pozván, každý může přijít, a nabízím ti, člověče, svou pomoc, aby tvůj život byl radostný a naplněný.“

O střetu dobra a zla

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
13.07.2014, kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
15. neděle mezidobí
příslušné slovo Boží: 1. čtení Iz 55,10-11; 2. čtení Řím 8,18-23; evangelium Mt 13,1-23;

Bratři a sestry, prožíváme na jedné straně dobu dovolených, táborů, dobu odpočinku, na druhé straně je to i doba sklizně, doba žní, tedy zvýšeného úsilí těch, kteří pracují v zemědělství. Je dobré si připomenout, že v době Pána Ježíše v zemědělství pracovala většina lidí. Většina lidí nějakým způsobem se podílela na tom, aby byla zajištěna výživa nebo spíš obživa celého toho společenství a byli tedy více spjati tady s tím, řekli bychom, zemědělským cyklem nebo s tím prostě, jak se střídají jednotlivá roční období, a s tím, co se děje na polích, v zahradách a v tomto slova smyslu a směru. A Ježíš toho využil a mluví o svém slovu jako o semeni.

Ale když se vrátíme ještě do Starého zákona, tak už vlastně prorok Izaiáš, jak jsme to slyšeli, přirovnává Boží slovo k vodě. Ježíš přirovnává svoje slovo k semeni, k obilí, k obživě, k jídlu, prorok Izaiáš přirovnává Boží slovo k vodě. Tedy obojí potřebuje naše tělo k životu a vychází nám z toho, že naše duše potřebuje také nějakým způsobem živit, vyživovat, musíme se o ni starat.

Když přišli Izraelité do zaslíbené země, tak ti původní obyvatelé, Kananejci, uctívali božstvo, modlu, které se říká Baal. A právě tady tato modla byla svázána, řekli bychom, s tím rokem, že na jaře, jak se všechno probouzí, příroda ožívá, tak Baal se rodí, v létě potom se sbírá úroda a na podzim, na začátku zimy, když příroda se ukládá k spánku, že ten Baal ubírá. Bylo to takové náboženství na jednu stranu jednoduché, na druhou stranu přitažlivé.

Naproti tomu víra v Hospodina, v Boha Jahve, byla víra taková složitější, abstraktnější, těžší na představu, a proto si někteří Izraelité kladli otázku: „A jak to je?“ a neměli v tom jasno. A žalm, který jsme slyšeli, má číslo 65, je to sborová píseň, která se zpívala pravděpodobně při dožínkách, při oslavě sklizně, ale hodí se i při jiných příležitostech, takže to určení není zcela jisté a jasné, tak je to píseň, která je jakousi polemikou nebo zpěvem, který kritizuje to pohanství a vybízí k tomu, aby si člověk uvědomil, od koho má to, co k životu potřebuje.

Když si uvědomíme vlastně to, že zemědělec nachystá půdu, připraví, zaseje, a pak čeká. Rolník není ten, kdo vložil do toho semínka tu sílu, která vzbudí to semínko k životu a začne klíčit. Tady tuto sílu, tu schopnost růst tam nedal žádný člověk, ta tam byla dána při stvoření. A to jsme my schopni nějakým způsobem ovlivnit, modifikovat, ale ten základ nejsme schopni my vytvořit, ten vytvořil někdo jiný, a ta píseň chce říct právě tady toto.

My jsme z toho žalmu slyšeli asi poslední třetinu, možná menší polovinu. Ten žalm začínal tím, že Hospodina je možné chválit v tichu. Je to zajímavá myšlenka ve Starém zákoně, kde často ta bohoslužba je hlasitá. Mluví se tam o nadšení, o zpěvu, o modlitbě a takhle. A tady se poprvé objevuje ta myšlenka: I v uctivém tichu je možné chválit Boha. Ticho je bohoslužba.

A potom se tam mluví dál o tom, že toho Boha chválí právě v chrámu, ale že z toho chrámu prýští voda. Čili že ten chrám není uzavřený, že to ovoce z toho půjde nějakým způsobem dál. Potom už jsme to slyšeli. Je to tedy jakási kritika pohanství - řekli bychom, toho starověkého, ale i toho moderního. To známe, není to tak dlouho, co se zpívaly ještě písně jako Poručíme větru, dešti, a podobně. Je to vlastně tedy píseň, která říká: „Člověče, uvědom si, co jsi schopen, co umíš, a taky co neumíš, a přijmi s pokorou jako dar to, co neumíš, to co dostáváš od Boha.“

A tady na ten žalm přímo nějakým způsobem navazuje evangelium. Jsme ve 13. kapitole Matoušova evangelia a slyšeli jsme, že je učil mnoho podobenství. V té 13. kapitole je jich 8. Ježíš vychází z domu a sedl si u moře. To není skutečné moře, je to Genezaretské jezero, ale Ježíš nejenom tím, že vychází ven, tak umožňuje, aby kolem něho se shromáždilo to velké množství lidí, ale je to právě to gesto, které navazuje na to starozákonní gesto: Bůh není uzavřený. Bůh není úředník, ke kterému ty musíš přijít. Vlastně každý úřad má někde kancelář, nějaké místo, nějaké sídlo, a když člověk něco chce, tak se tam musí dostavit a tam to vyřídí. Ale Bůh je ten, který přichází, který tedy vychází člověku vstříc. On je ten, který vlastně navazuje ten první kontakt. Ježíš na tom místě byl první, a ti lidé přišli za ním.

Vstoupil na loď a posadil se. Jednak je to praktické, my dnes víme, že vodní hladina funguje jako mikrofon a jako reproduktor zároveň, zesiluje hlas, umožňuje těm, co jsou na břehu, že to slyší. Uspořádání je typické pro starověk, učitel sedí, žáci stojí. A Ježíš používá příklad, který všichni

znali. Je to podobenství opravdu ze života. Třeba podobenství o milosrdném Samaritánovi se nikdy asi nestalo, i když na té cestě třeba nějací zloději byli, přepadávali lidi a určitě se našel někdo, kdo pomohl tady těmto přepadeným. Ale tady toto, ten příklad toho, jak rozsévač rozsévá, to znali, to se tam opakovalo. Na některých místech Svaté země, třeba u Jericha, se úroda sklízí třikrát za rok, čili je to příklad velmi častý, běžný. A tady z toho příkladu, z toho příběhu vidíme, že oni se o ta pole starali jinak než my, a je to doloženo i z archeologických nálezů. Prvně se silo. Ten rozsévač, ten komu patřila ta půda, šel a rozhazoval obilná zrnka a rozházel je všude. Rozházel je na cestu, rozházel je do toho trní nebo třeba i na tu skalnatou půdu. Teprve potom vzali takový jednoduchý pluh a to pole zorali. Rozorali tu cestu a vytrhali ty trnité keře a snažili se, aby na ta zrníčka se dostalo alespoň trochu hlíny, která by je uchránila, než začne období dešťů.

Tady to, že v tom podobenství rozsévač rozsévá všude, není znamením nějaké hlouposti, nějaké pošetilosti, ale je to znamením velkorysosti, obrazem Boží velkorysosti, že on nevylučuje dopředu nikoho, že neříká: „Tobě ne, tobě jo, tobě ne," ale všem: „Máš možnost, máš příležitost. Jsi vítaný, jsi očekávaný, jsi pozvaný." A ten hospodář nebo ten rozsévač není ten, který by se dopředu nějak strachoval, který by si říkal úzkostlivě: „Tak co, bude z toho něco? Nebude z toho něco?" Ne, on velkoryse rozdává.

Teď jsme asi se dostali do místa, kde se to rozděluje. Teď můžeme začít rozebírat ta jednotlivá místa, kam to zrní padlo, to se dělá většinou, ale my dnes půjdeme jiným směrem. My zůstaneme u toho celku. O čem je to podobenství? To podobenství je o, řekli bychom, střetu dobra a zla. Všechna ta podobenství, která potom Ježíš bude přednášet, jsou o střetu dobra a zla. Proč? Je to v nás ve všech. Všichni si klademe tu otázku, jak je to možné, že to zlo vítězí, jak je to možné, že to zlo se jeví tak přitažlivé, jak je to možné, že je to tak lákavé a že na první pohled to člověka splete. Uvědomme si, že tedy v tom podobenství jsou nějaké čtyři čtvrtiny a ty tři čtvrtiny padnou na zem, z toho nic nebude.

A tak to pokračuje i dál v těch dalších podobenstvích, kdy Ježíš mluví o Božím království, a Ježíš tam chce potom vysvětlit jednu hlubokou pravdu: To Boží království funguje jinak, než my bychom čekali, než my jsme zvyklí. A Ježíš nakonec vysvětlí, že zlo je poraženo v okamžiku, kdy ono samo o sobě si myslí, že zvítězilo, že vyhrálo. Ježíš to ve svém životě dokázal na Velký pátek, kdy umírá na kříži. To je ten paradox, ve svém životě v okamžiku smrti ten Zlý se domnívá, že vyhrál, že byl zabit Boží Syn, že zvítězil. V tu chvíli to Zlo je poraženo. Ale my bychom chtěli, aby bylo poraženo nějak jinak, ale Ježíš vysvětluje, že ne.

On chce říct ještě jednu důležitou věc. Celé to končilo slovy: „Kdo máš uši, slyš." Já jsem řekl tady tuto větu a říkám: „Slyšeli jsme slovo Boží." Slyšeli jsme skutečně? K čemu je ucho? No, k poslouchání, ke slyšení. Slyšíme spoustu informací, mnoho se toho k nám dostává každý den, ale otázka je, kolik z toho bereme vážně, kolik z toho pustíme dovnitř, protože si říkáme: „Toho je tolik, že to snad ani nemůže být pravda, ani to všechno nemůžeme obsáhnout," tak to takzvaně filtrujeme. Nemělo by se stát, že bychom odfiltrovali něco důležitého a nemělo by se stát, že naopak budeme naslouchat nějakým hloupostem, myslím naslouchat s tím vnitřním zaujetím.

Ježíš tady říká důležitou věc: „Ty jsi to pole. Ty jsi to pole, kam to padá. Ty jsi ale ještě i někdo jiný, někdo druhý. Ty jsi ten rozsévač." V tomto podobenství Ježíš se staví do role toho rozsévače, ale v okamžiku, kdy skončilo jeho veřejné působení, on tuto funkci předal apoštolům a ti ji předali dál. A tak se tady dostáváme do takové zvláštní situace. Na jedné straně je každý z nás polem, tím místem, do kterého se seje, kam se seje, ale na druhé straně jsme zase rozsévači, kteří mají sít.

Na konci, když Ježíš mluví o tom užitku, třicetinásobný, šedesátinásobný, stonásobný, tak opustil, řekli bychom, praxi, kterou oni znali, protože podle archeologických výzkumů zpravidla z jednoho pytle zrní vyzískali, vytěžili, vypěstovali dalších osm pytlů. Když to bylo devět, deset, tak to spíš byla výjimka a velký úspěch. Ale Ježíš, když mluví o užitku třiceti, šedesáti, stonásobném, tak chce říct: „Vaše dobré skutky mají tak velkou hodnotu, že převáží to zlo. Vaše dobré skutky, pokud se do toho nějakým způsobem zapojíte, tak to převáží." Ta jedna čtvrtina, která přinese užitek, má tolik síly, aby vyvážila celou tu ztrátu.

A tak, bratři a sestry, odnesme si z toho tady tu myšlenku. Jsem na jedné straně pole, ale na druhé straně jsem rozsévačem. Tedy jsem tím, kdo má přinést užitek, nemám se úzkostlivě starat nebo ptát se: „Bude to k něčemu, nebude to k něčemu?" ale když vidím, že mohu vykonat něco dobrého, tak to dobro mám vykonat. Na druhé straně jsem rozsévačem, tedy tím, kdo má povzbuzovat, kdo má vybízet ty druhé, aby se chovali podobně.

Kéž se nám to s Boží pomocí podaří.

O oltářním obraze svatého Jakuba

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
27.07.2014 - neděle , kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
Svátek sv. Jakuba, apoštola
příslušné slovo Boží: 1. čtení Sk 15,7-21; 2. čtení 2 Kor 4,7-15; evangelium Mt 20,20-28;

O čem dnes budu mluvit? Nebudu mluvit o textech, které jsme slyšeli, už jsem o nich mluvil v uplynulých letech, ale protože teď je taková doba, kdy se mluví o obrazech, především teda tady o obrazu Panny Marie z Veveří, tak jsem si říkal, že by nebylo špatné, abychom si něco řekli o tom obraze, na který se díváme. On už tady visí zhruba 200 let a myslím si, že málokdo se před tím obrazem zastavil a díval se, co to vlastně znamená, co tam je a co nám ten obraz chce říct.

Není to ikona tak, jak Madona z Veveří, ale i přesto jsou v něm určité myšlenky a ten autor, který ho namaloval, chtěl nějakým způsobem se sdělit, něco nám chtěl předat. Ten obraz se jmenuje Svatý Jakub, jak káže a rozdává almužnu. Když se dobře podíváme, možná byste museli jít blíž nebo se postavit někde na bok, tak vidíme, že ten svatý Jakub jde. To je takové první. Jednu nohu má zdviženou, jednou stojí na zemi. Jde. Je na cestě. Neumím si představit, že by rozdával nějaké peníze. On je neměl za svého života. A s tím kázáním – když se dobře podíváme, tak na tom obraze má ústa zavřená. Káže, ale jinak než my bychom čekali.

Jak jsem říkal, vrátíme se ještě k té myšlence, že jde. My také jdeme životem, a teď je otázka kam, kde se pohybujeme, na čem se pohybujeme. Museli byste jít opravdu na bok, abyste viděli, že on stojí na kameni, na něčem pevném. To je jedna velmi důležitá myšlenka, kterou nám ten autor chce předat: „Člověče, vybírej si, na co se postavíš, na co se spolehneš, čemu dáš svoji důvěru.“ No, a potom, jestliže on stojí na něčem pevném, tak na to pevné, na tu skálu, on potom zve ty ostatní.

Celý ten obraz je vlastně takový hodně tmavý a pouze malá část je světlá. I za tím Jakubem je jakási tma, ale je to myšleno tak, že tou tmou jsou věci, které jsou v našem životě nepříjemné, těžké, složité. A tím světlem jsou věci naopak příjemné, radostné, šťastné. A ten svatý Jakub je na cestě. Je na cestě z té tmy ke světlu. On tak na to světlo i ukazuje. To gesto je takové zvláštní. Dá se vyjádřit vícero způsoby. Může to být gesto varovné, jako: „Pozor. Dejte si pozor, kam šlápnete, kam půjdete.“ Může to být gesto i pozdravné. Když člověk mává, tak to může být takhle.

Jak říkám, je to pohyb, který se dá vysvětlit několika způsoby, každopádně je ta dlaň otevřená. Otevřená dlaň je gesto přátelství, gesto, které nabízí spolupráci. Naopak vždycky, když je ta dlaň zavřená, tak to znamená něco nepřátelského, znamená to: „Pozor, nebudeme spolu kamarádit.“ Jakub má tu ruku otevřenou a tím chce říci: „Jsem váš přítel.“

Když se podíváme ještě na jeho osobu, na tu jeho postavu, tak vidíme, že mu u sebe nebo kolem sebe věci, které potřebuje poutník na cestu. Má hůl, má nádobu na vodu a ty mušle. Ty mušle vlastně původně, které se staly jeho znakem a později znakem firmy Shell, to jsou ty Jakubovy mušle, tak to byla přírodní nádobka na nabírání vody, eventuelně i jídlo se dalo do toho dat.

Jsou to tedy věci, které člověk potřebuje na cestě. My jdeme životem, cestou. Potřebujeme k tomu věci. Tady to, co má ten Jakub, jsou věci užitečné. My jsme často obklopeni spoustou věcí. Jsou užitečné? Pomáhají nám? Nebo nás naopak zdržují, zabírají místo, berou naši energii, my je musíme někde stěhovat, přebírat a podobně? Měli bychom se naučit věci, které jsou kolem nás a které používáme, nějakým způsobem hodnotit podle toho, jestli jsou užitečné a pomáhají nám, anebo naopak jestli nás nebrzdí, nezdržují.

Ten svatý Jakub je obklopený lidmi. Navíc on s těmi lidmi komunikuje – tou rukou, eventuelně slovem, ale to první je vlastně ten pohyb. Je mezi lidmi. Svatý Jakub skutečně nebyl žádný solitér, byl to první biskup v Jeruzélemě a byl obklopený lidmi a měl úspěch. Proto ho král Herodes dal popravit, protože mu ten úspěch záviděl. A tak stejně i my jako ten Jakub nikdo z nás nežije sám a nikdo z nás by neměl být takový solitér.

Před takovými vlastně ještě třiceti, čtyřiceti lety se pořád mluvilo o kolektivu, o tom, že kolektiv je všechno, že ten jedinec neznamená nic. A dneska se to otočilo, jak se říká, o sto osmdesát stupňů, a dneska se zase mluví o právech jedince, zdůrazňuje se jeho důstojnost a já nevím co, a zapomíná se na to, že každý jedinec je součástí nějakého kolektivu. Najít ten zdravý střed, abychom nikomu neubrali nic z jeho práv a abychom také nezapomněli, že patříme do nějakého společenství, do nějaké skupiny, to je velmi těžké. A ten Jakub dokázal právě lidi spojovat.

Vidíme, že na tom obraze jsou lidé různě oblečení. Mají to být zástupci, všech možných, jak se dřív říkalo, stavů, dneska by se řeklo nějakých sociálních tříd, sociálních skupin. A když se podíváme dobře, tak přímo naproti tomu Jakubovi je postava, která je na zemi. To je nemocný. To je nemocný chudák, který nemá nikoho, který je na tom opravdu velmi zle. Pokud Jakub udělá ještě dva kroky, dojde k němu. A tady nám autor chtěl říct jednu důležitou myšlenku a krásnou myšlenku: Nevyhýbat se tomu, kdo potřebuje moji pomoc. Je to zase ta myšlenka: Jsem součástí nějaké skupiny, někam patřím, a v té skupině jsou lidé, kteří jsou mi příjemní, jsou lidé, kteří vypadají hezky, které mám rád, ale jsou tady i lidé, kteří jsou mi třeba nesympatičtí a lidé, kteří potřebují moji pomoc, a já bych se jim neměl vyhýbat. Je to těžké, je to obtížné. I tomu nás učí svatý Jakub a připomíná nám to tady ten obraz, na který se díváme vždycky, když sem přijdeme do kostela.

Nějak bych to měl asi zakončit. Asi to celé shrnu. Jsme na cestě, jsme na životní cestě, a máme se ptát: „Kam jdu, co je cílem mé cesty? Mám vůbec vytýčený cíl?“ Ten cíl je tady nějakým způsobem zobrazený tím světlem. Na cestě k tomu cíli potřebuji věci. Mám volit takové prostředky, které mi pomohou. Na té cestě k cíli nejdu sám, ale jsem obklopen lidmi. Jsou tady lidé, kteří mě budou podporovat na té cestě k cíli, se kterými půjdu rád, ale jsem také obklopen lidmi, kteří sami nejsou schopni k tomu cíli dojít a naopak potřebují moji pomoc. Neměl bych se jim vyhýbat, ale měl bych jim nabídnout to, že je doprovodím.

Tak, já myslím, že to bude stačit pro tuto chvíli. Těch myšlenek by tam bylo ještě více, ale tyto jsem objevil, když jsem se na ten obraz v uplynulém týdnu díval několikrát, a věřím, že to bude povzbuzením pro nás. Asi ne pro ten dnešní sváteční den, ale potom pro ty dny všední, které přijdou.

Důvěřuj, že jsem ti dal to, co potřebuješ pro svůj život

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
03.08.2014, kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
18. neděle mezidobí
příslušné slovo Boží: 1. čtení Iz 55,1-3; 2. čtení Řím 8,35.37-39; evangelium Mt 14,13-21;

Bratři a sestry, dočetli jsme 13. kapitolu z Matoušova evangelia, posunuli jsme se o kapitolu výš, a ta situace se, řekli bychom, dramaticky mění. Ve 13. kapitole bylo osm podobenství o Božím království, ale na začátku 14. kapitoly svatý Matouš líčí, jak král Herodes slaví své narozeniny, jak je to velkolepá oslava a jak ten král, jak se říká, už neví, co by, a jak tady této jeho nálady, takové povznesené, nabubřelé, využije Herodias a její dcera Salome a připraví o život Jana Křtitele. Celé to vyprávění končí slovy, že potom přišli učedníci Jana Křtitele a pohřbili Janovo tělo.

Když se to Ježíš dozvídá, rozhodne se, že odejde na opuštěné místo. Proč? No, protože Jan Křtitel je a byl předchůdce a Ježíš ví, že i ten důvod smrti bude stejný, jeho i Janův. Jan byl umlčen proto, že říkal něco, co bylo nepohodlné, co určitá skupina nechtěla slyšet. A Ježíš ví, že to stejné bude důvod, motiv, proč se ho budou chtít jeho nepřátelé zbavit, aby ho umlčeli. A Ježíš v tento moment chce být sám, ale sám s Bohem, aby to v modlitbě promeditoval, aby to v modlitbě nějakým způsobem přijal.

Teologové dnes kladou to opuštěné místo na východ od Genezaretského jezera, tam co dnes označujeme jako Golanské výšiny. Není to poušť v pravém slova smyslu, vy jste si mohli všimnout, že tam bylo hodně trávy, jak říká evangelista, ale je to místo opuštěné, místo, kde je daleko do civilizace, místo, kde se nedá trvale žít. A svatý Matouš staví do jakéhosi protikladu ta dvě místa – Herodův palác, palác je místo, kde by mělo být příjemné žít, místo, kde by člověk měl být šťastný, a naopak tady toto nehostinné místo, které můžeme označit jako určitou pustinu, tedy místo, kde člověk nemůže žít trvale, kde by to mělo být jenom místo nějakého, řekněme, trápení, živoření a takhle, a naopak tady v tom dnešním vyprávění se to stalo místem hlubokého zážitku a takové hluboké zkušenosti člověka s Bohem.

Ježíš chce být sám, ale protože těm lidem, kteří ho poslouchali, s ním bylo dobře, tak ho hledají. Musíme si uvědomit, že ti lidé museli vyvinout nějakou námahu, zjistit si, kde Ježíš bude, co s ním je. Museli zapojit i svůj, řekli bychom, rozum nebo intuici: „Aha, sedají na loď. Tak kam asi mohou jet?“ a takhle. A potom museli zapojit i svoje ruce a nohy a museli jít.

Bůh čeká, že ho budeme hledat. To je ta naše práce, to je ten náš díl toho, co my k tomu máme přidat. A potom si můžeme být jisti, že se nám nechá nalézt. Nebude se před námi skrývat. A dokonce že kvůli nám třeba i změní svůj plán, svůj úmysl. My tomu říkáme zázrak. Nestává se to příliš často, ale je to možné. A o takovém zázraku jsme slyšeli i v evangeliu. To je první zázrak. Ježíš chce být sám, ale když ti lidé přijdou, on jim neřekne: „Co tu děláte? Já jsem chtěl být sám. Jste tu navíc, nějak nepasujete do mých plánů, do toho co já jsem se rozhodl, že udělám.“ Ne. Naopak ti lidé se cítí přijati. Z čeho? No, ne ze slov, ale z gest. Uzdravil jejich nemocné.

Ježíš je předtím učil, učil je slovy. A teď je taky učí, ale učí je činem. Jedná, koná. A Ježíš dobře ví, že jakékoliv slovo v tuto chvíli by bylo špatně. Tady je potřeba jednat. Ježíš v tom má jasno, kdy je potřeba mluvit a kdy je potřeba jednat. My v tom jasno nemáme a někdy to zaměňujeme, a potom to není dobře. Není to v pořádku a nemůže z toho vzejít nějaký dobrý výsledek. A co ještě bývá horší, tak jsou situace, kdy člověk cítí: „Teď by bylo potřeba něco udělat, ale jednodušší bude něco říct. To nestojí tolik námahy, člověk se u toho zpravidla nezapotí a bude to jednodušší.“ Ale to je potom úplně špatně. A tak měli bychom prosit za to, aby nás Duch svatý vedl, kdy mluvit, kdy jednat, a když budeme cítit, že je potřeba jednat, aby nám Duch svatý dal odvahu, abychom skutečně jednali, konali.

Ježíš záměrně celou tu situaci, to co se tam děje, připodobňuje k tomu, jak když Mojžíš vyvedl Izraelity z Egypta, přešli přes Rákosové moře a šli přes Sinajskou poušť. Ježíš to dělá zcela záměrně. On chce navodit tuto atmosféru a chce říci: „Já jsem nový Mojžíš. Já jsem zase někdo, kdo vás povede. Ani ne tak do nějaké jiné země, ale kdo vás povede na té vaší duchovní cestě.“ A je tady jedna velká změna. Když Izraelité vycházeli z egyptského otroctví, tak museli jíst ve spěchu, v rychlosti, oblečení, přepásaní, s holí v ruce. Ale tady Ježíš říká: „Posaďte se.“ Ježíš tímto gestem znovu říká: „Mám na vás čas. Nezdržujete mě, nejste tady navíc, neotravujete mě. Budu tady s vámi tak dlouho, jak vy to budete potřebovat, jak dlouho vy budete chtít.“

Ale ještě předtím, než došlo k tomu: „Posaďte se," tak se objevil ten problém, jak je nakrmit. Ten problém řešil i Mojžíš. A tady přicházejí apoštolové. Nereptají, ale mají starost. U Mojžíše Izraelité reptali: „Proč jsi nás vyvedl?" Ale tady říkají: „Co budeme dělat?" a hned navrhují řešení: „Pošli je pryč, ať se každý postará sám o sebe." Oni hledají řešení, řekli bychom, z venku. Buď ať někdo přijde a něco donese, anebo asi nikdo nepřijde, jsme na opuštěném místě, tak ať jdou oni. Ať si každý obstará někde něco.

Člověk je náchylný k tomu chtít řešit ty situace z venku: „Ať někdo přijde, ať mi někdo pomůže, ať se někdo o mě postará, ať mi někdo dá peníze." Kolikrát to bylo v našich dějinách, že musí někdo přijít někde z venku, aby nám pomohl, aby nás zachránil. Nepřijde, proč by musel. A Ježíš říká apoštolům: „Nehledejte to řešení venku, ale hledejte ho vevnitř, uvnitř."

Proč lidé nechtějí hledat řešení uvnitř? No, protože s tím bývá spojeno určité nepohodlí, ale velmi často lidé podceňují ty prostředky, které mají k dispozici. „Pane, my sice máme pět chlebů a dvě ryby, ale (to už neříkají, ale je to tam v tom kontextu) to nebude stačit ani pro nás. Z toho se nenajíme ani my." Podceňují to, co mají, podceňují možnosti, které jim dal Bůh, které jim dal Otec. Nevěří si.

A tak tedy celé to dál, to je také výuka, ale Ježíš bude teď učit těch dvanáct apoštolů důvěře v něho, anebo, řekli bychom, takové správné sebedůvěře. Bude je učit používat dary, které dostali, a bude je učit, aby věřili v pomoc Boží, v pomoc Ducha svatého.

Ježíš vzal chléb a požehnal. Stejně i ryby. Vzal chléb. To už není jenom obilí, ale to je hotový výrobek. Je v něm obilí, které vyrostlo na poli, tomu dal vyrůst Bůh, a potom dál je to práce lidských rukou. Je to tedy jakési společné dílo. A Ježíš toto společné dílo bere a žehná. Co to znamená, co to je požehnat něco? Znamená to říct nějakou formuli. Jakou, jaký je její smysl? Když někdo někomu nebo něco žehná, tak vlastně svolává Boží pomoc, Boží ochranu, prosí o Boží přátelství, ale vlastně tím také vyznává a přiznává s pokorou: „Nestačím na všechno sám. Nejsem schopen zařídit všechno sám, potřebuji tvou pomoc." Do určité míry ten člověk vlastně vyznává svoji slabost. A Ježíš říká: „Takhle všechno, co děláte, vkládejte to do té Boží ochrany, proste o Boží ochranu, proste o to, aby Bůh vám byl blízko, a potom uvidíte, potom z toho společného díla bude ještě mnohem větší ovoce, než jste čekali.

„Najedli se všichni a zbylo." Jde tam o dvě věci. Jde tam jednak o to, aby si uvědomili, že na začátku měli sice málo, ale na konci měli mnohem víc, a měli to proto, že Bůh dává a dává vrchovatě. Ne jenom trošku, ale ještě zbylo. Tady to gesto, že zbylo, bylo vlastně pro všechny ty pochybovače, kteří se třeba domnívali, že to nebyl nějaký zázrak, že to byl jenom nějaký sebeklam. Tak na konci je tedy víc než na začátku.

A potom se tam ještě mluví o těch, kteří tam byli, kteří jedli. Je tam číselný údaj pět tisíc mužů, a potom je tam taková nepatrná zmínka: „Kromě žen a dětí." Ve starověku, v době, kdy žil Pán Ježíš, ženy a děti nikdo nepočítal, ti byli navíc, s těmi se nepočítalo. A evangelista tady tím chce říct: „Bůh počítá všechny. Bůh ví o všech a počítá s každým. A každý je pro něho důležitý, každý má v Božím plánu záchrany své místo."

Bratři a sestry, jestli budete mít čas, zkuste si přečíst ten začátek 14. kapitoly, jednak tu hostinu, která byla u toho Heroda, během které přišel Jan Křtitel o život, a potom vyprávění o tomto zázraku, o této hostině, která je výrazem toho, jak se Ježíš stará. Ale chce říct ještě mnohem důležitější věci nebo další věci, a sice: „Nikdy mě neobtěžuješ. Nemám dovolenou, nemám prázdniny, mojí prací je starat se o tebe. Dávám ti to, co potřebuješ. Důvěřuj, že jsem ti dal to, co potřebuješ pro svůj život, a neboj se to používat. A neboj se rozdělit se. Uvidíš, že na konci toho budeš mít mnohem víc, než jsi toho měl na začátku."

Pokoj je úsilí člověka a je to dar Boží

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
10.08.2014, kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
19. neděle mezidobí
příslušné slovo Boží: 1. čt. 1 Král 19,9a.11-13a; ž. Žl 85; 2. čt. Řím 9,1-5; evang. Mt 14,22-33;

Bratři a sestry, texty, které jsme teď slyšeli, tak už jsme v minulosti na každý ten text samostatně rozjímali, zamýšleli jsme se nad tím, a dnes bych chtěl, abychom se na ty texty podívali víc dohromady, protože, jak už jsem to zmínil na začátku mše svaté, ve všech těch textech můžeme najít společnou jednotící myšlenku, a to je sice hledání pokoje. Pokoje pro společnost, pokoje pro nějakou učitou skupinu lidí, ale i toho vnitřního pokoje, který potřebuje každý z nás k tomu, abychom byli šťastní.

Ty texty nám předložily lidi v různých dobách, v různých situacích, v podstatě ale vždycky se dostali do nějaké svízele a nějaký ten pokoj jim chyběl. Když to vezmeme od Starého zákona, Eliáš, který prožil takovou zvláštní událost, kdy svolal na horu Karmel vyznavače Hospodina a také kněze a proroky bůžka Baala, a tam byla ta známá zkouška, připravili obětní zvíře, ale na tu hranici nedávali oheň, nezapalovali ji a prosili, aby ten bůh, který je pravý, aby seslal oheň. Vyhrál Eliáš, a lidé, když to viděli, tak za jakéhosi vzteku, pomsty, pobili ty kněze a proroky bůžka Baala, protože ti lidé byli rozhořčení tím, že tady tito kněží a proroci je vlastně uváděli v omyl. A když se to dozvěděla královna Jezábela, tak vzkázala Eliášovi, že ona nechá zabít jeho.

Na jedné straně tedy Eliáš zažil velký triumf, ale je vyčerpaný a musí utíkat. A utíká, aby byl mimo dosah krále Achaba i královny Jezábely, a utíká až na samé hranice Egypta, tedy do místa, které je neobydlené, do místa vlastně, kde už je jiné království. Tam už neuctívají vůbec Hospodina, ale je to místo, které je pro Izraelity velmi důležité. Na Chorebu s nimi Hospodin uzavřel Smlouvu.

A tak Eliáš, který je vyčerpaný, který se domnívá, že už nic nemá cenu, že ho stejně nikdo neposlouchá, tak tady v tomto momentě se setkává s Bohem, kdy je úplně na dně. A jak jsme slyšeli, před Bohem bylo zemětřesení, silný déšť, krupobití, vítr, ale Bůh potom přichází v jemném vánku, aby dodal pokoj, aby dodal sílu. Ne, aby toho člověka ještě víc zdeptal, ale naopak, aby ho pozdvihl.

Něco podobného, ale v trošku jiném pojetí, bylo v žalmu. Ten žalm jsme rozebírali velmi podrobně v adventu. Má číslo 85, vznikl po návratu z Babylónského zajetí a zpíval se na Nový rok. Izraelský Nový rok připadal na náš podzim. Ale když lidé něco začínají, tak jednak si kladou předsevzetí, a ptají se, co ten nový rok přinese, co tam bude. A ti Izraelité, když se vrátili z Babylónského zajetí, tak Jeruzalém byl zbořený, Chrám byl zbořený, královská dynastie byla vyvražděná, oni politicky spadali pod Persii, ekonomicky se jim nedařilo a to, čemu říkáme mravní a náboženská obroda, postupovala velmi pomalu. Tedy špatně, v mnoha odvětvích špatně. A tak ten začátek toho 85. žalmu je označován jako takový žalozpěv, nářek, kdy oni vlastně na začátku toho nového roku prosí a říkají: „Pane Bože, ať to není aspoň horší, než to bylo loni.“ Oni víceméně se ani neodvažují prosit, aby to bylo lepší, ale jenom ať to není horší. Už jsme unavení, už jsme vyčerpaní, už nevíme jak dál. Všici se nám smějou.

A do toho přichází odpověď, která je v jednotném čísle a máme za to, že ji řekl prorok. Jsou to prorocká slova pronesená v Chrámu, která byla potom v tom žalozpěvu přidána jako odpověď, kdy tento prorok mluví o blízkosti Boží a říká: „To, co potřebujete, je pokoj. Ale ten pokoj nepřijde sám o sobě. On je navázán na další věci a říká, na co. Na milosrdenství, věrnost, spravedlnost a pokoj.“ Tyto čtyři věci spolu souvisí. Ony jsou to nějaké hodnoty, ale jsou to také lidské vlastnosti, jsou to postoje.

A dál ten prorok říká: „To hlavní, o co tady běží z vaší strany, je věrnost.“ Co to je věrnost? To je určitá stálost, to že člověk nemění názory, nemění svoje nálady, to že není jako ta korouhvička na nějaké věži, která se otáčí podle větru, ale že je na něho spolehnutí.

Potom dál ten prorok tady připomíná a říká dvě věci: „Věrnost vypučí ze země, spravedlnost shlédne z nebe.“ Celá ta záležitost toho pokoje vnitřního i vnějšího se staví nebo buduje ze dvou stran. Je to úsilí člověka a je to dar Boží. Vypučí ze země, shlédne z nebe. Obojí je potřeba. Je potřeba, abys, člověče, budoval, stavěl, ale je potřeba, abys taky prosil, protože tyto věci nejsou jenom dílem tvým, ale jsou také darem.

No, a v evangeliu se setkáváme s tím, jak svatý Petr přichází o svůj pokoj, o svoji vyrovnanost v jednom momentu. Tady u toho Eliáše i u těch Izraelitů na Nový rok v bohoslužbě chrámové to byl jakýsi postoj, kdy oni už dlouho cítili, že jim ten pokoj chybí, že jsou vyčerpaní, že jsou nešťastní. Ale Petr, to je záležitost okamžiku, ale je to víceméně to stejné.

Jestli si vzpomínáte, minulou neděli jsme se bavili, rozjímali jsme o tom zázračném nasycení. Apoštolové navrhují Ježíšovi: „Pusť ty lidi domů. Rozpusť zástupy, ať se nají, ať se postarají každý sám o sebe.“ Jistě, těm lidem, když by jim řekli: „Postarejte se každý sám o sebe,“ v těch lidech by byl neklid. „Jak? Co tady teď uděláme?“ Panika. „Kam půjdeme?“ A Ježíš říká: „Vy jim dejte najíst.“

A v tuto chvíli, kdy to „dobře dopadlo“, všichni se najedli, tak Ježíš dělá věc, která je z logiky tohoto světa špatně. On rozpouští zástup. Apoštolové by chtěli v tuto chvíli, aby zástup zůstal. „Pane, proč je pouštíš? Teď je potřeba toho využít. Teď by tě prohlásili za krále. Teď bys získal nějaké body. To je přece špatně!“ Podle logiky tohoto světa je to špatně, ale podle Boží logiky, podle Ježíšovy logiky je to naprosto v pořádku. Proč? No, protože když by Ježíš ty zástupy nerozpustil, tak už by v tom byl určitý nátlak: „Vy tu musíte zůstat. Já jsem vám dal najíst, a vy mě teď musíte oslavovat.“ To Ježíš nechce, proto říká: „Teď běžte. Teď můžete jít v pokoji domů. Teď už se nebudete strachovat, že na té cestě odpadnete, že nedojdete. Teď můžete jít v pokoji.“ A naopak vyzývá vlastně všechny svým příkladem: „Přemýšlejte o tom, co jste viděli, co jste zažili a každý sám si k tomu vytvořte závěr a sám udělejte rozhodnutí. Bude to v pokoji. Nebude to ve zmatku, nebude to ve spěchu. Budete svobodní.“

Ježíš posílá apoštoly pryč ještě z jednoho důvodu, a sice aby apoštolové nezpychli. Protože oni rozdávali ty chleby, oni rozdávali ty ryby, a tak byli v nebezpečí, že si budou připisovat nějaké zásluhy na tomto zázraku, a to by zase bylo špatně. Proto je Ježíš posílá pryč.

To co se stalo dál, na to apoštolové víceméně byli zvyklí. I když se jim nechtělo, Ježíš říká: „Sedněte do loďky, jeďte na druhou stranu.“ Jezdili přes to jezero asi dennodenně, jezdili i v noci, protože ryby se tam chytaly hlavně v noci. A my víme, tady v českém překladu je ráno nebo k ránu, ale řecký originál říká, že se to stalo mezi čtvrtou hodinou a šestou hodinou ranní, že k nim Ježíš přichází. Tedy oni už měli být dávno na druhé straně, a ta situace, to co se tam stalo kolem nich, tak to je záležitost, která symbolizuje to, co se děje v životě každého z nás. Ta lodička, to jsou nějaké naše jistoty, to čeho se držíme. Jsou to jistoty silně relativní, protože i s námi se to často hýbe, naklání, nabírá to vodu, nejede to směrem, který my bychom chtěli, který bychom si přáli. Ale držíme se toho. Držíme se toho, protože si říkáme: „Furt lepší nějaká jistota, než abysme byli v té vodě a museli plavat.“

Ty vlny a to všechno kolem, to jsou události, které nemůžeme ovlivnit, to co přichází, to co nedokážeme uveslovat. Normálně oni už měli doveslovat na druhou stranu, a byli někde vprostřed. Samozřejmě z toho byli vyčerpaní, ale taky, cizím slovem se říká, frustrovaní. Prostě ztráceli naději: „Jak to? Už jsme měli být tam. Už jsme měli být v bezpečí, a ono to nejde. A proč to nejde? A jak to, že to nejde?“

Odpovědi na tyto jsou nebo nejsou. No, protože je vítr. Ale prostě jste tady. Jsme tady. Jsme často někde jinde, než kde bychom chtěli být. A teď přichází Ježíš. V té situaci nepokoje, ztráty důvěry, ztráty naděje přichází Ježíš. Eliáš byl taky úplně někde jinde, než kde chtěl být.

Ježíš přichází a člověk se bojí. Člověk je ostražitý: „Co bude? Co zas kdo bude chtít?“ Ale v tuto chvíli ta ostražitost je na závadu, protože člověk má strach. Bude něco chtít, bude mít požadavky. A on nepřichází, aby měl požadavky. On přichází, aby pomohl, aby dodal pokoj, aby dodal naději, aby ukázal ten směr: „Tudy!“ A v tuto chvíli Petr v sobě vykřeše víru: „Jsi-li to ty, ať jdu.“ Ta víra je malá, my to víme, ale je nějaká. A jakmile je nějaká víra, tak Bůh s touto vírou může pracovat: „Ano, pojď!“

A Petr jde, ale protože, my už to víme, je ta víra malá, tak se začne topit. Ale Ježíš mu okamžitě přiskočí na pomoc, a v tuto chvíli, zase je to paradox, v této chvíli vyroste Petrova víra. Proč? Kdyby Petr dokázal jít po té vodě, kdyby se netopil, vrátili by se na tu loď, no tak by Petr vyrostl před těmi jedenácti. Obrazně nebo doslova by ho poplácávali po ramenou a říkali by: „Ty jsi dobrej. Já bych nenašel odvahu přelézt ten bok té loďky, ale ty seš fakt teda dobrej.“ A v Petrovi by mohl vyrůst pocit falešné jistoty, falešného uspokojení, sebeuspokojení: „Jsem dobrej.“ Ale v okamžiku, kdy ten Petr se topí, tak jakékoliv sebeuspokojení je pryč. Jakýkoliv pocit toho: „Já jsem něco udělal, já něco mám, nějakou víru,“ to je pryč. Je tu jenom prosba: „Pane, zachraň mně!“

On křičí: „Ježíši, zachraň mě!“ Ježíš, hebrejsky Jehošua, znamená „Bůh je spása“, „Bůh je záchrana“. On křičí: „Bože, zachraň mě.“ Takto křičí všichni lidé. Nikdy nikdo nevolá nějakého

filosofa, nějakého vědátora, nějakého revolucionáře. Všichni, když je zle, křičí: „Pane Bože, pomoz!“ A Bůh pomáhá.

A v tuto chvíli, kdy ho Ježíš vytahuje, vyrostla Petrova víra. Je to paradox, ale je to tak. A Petr v tu chvíli zažil: „Ano, v mé slabosti On je mi blízko, a v tom je můj pokoj. V tom mohu být klidný, že On mě vytáhne, když já to budu potřebovat, když ho budu prosit.“

Bratři a sestry, jakmile prosíme, jakmile vykřešeme aspoň tu jiskřičku víry (Ježíš mu řekne: „Malověrný.“ Jsi malé víry), tak se podobáme otci, který přišel prosit Ježíše za uzdravení svého syna, svého posedlého syna. A Ježíš říká: „Věříš, že to mohu udělat?“ A ten otec říká: „Věřím. Pomoz mé malé víře.“ A tady se vlastně připodobňujeme tomuto člověku, a jestliže prosíme o posílení naší víry, Bůh může pracovat.

Abych to celé nějakým způsobem uzavřel. Slyšeli jsme o mnoha lidech, kteří ztratili pokoj. Buď v jednu chvíli je zachvátila panika, jako Petra, nebo třeba dlouhodobě, jako ty Izraelity, když se vrátili z Babylónského zajetí, jako Eliáše, který pochyboval o tom, jestli má jeho mise smysl, ale vidíme, že když budeme prosit, Bůh překvapivě nám přichází na pomoc tam, kde bychom ho nečekali, kde bychom se toho nenadáli.

Odnesme si z dnešní toto ujištění, tuto jistotu. A potom odnesme si to vědomí, že pokoj v nás i kolem nás je potřeba na jedné straně budovat, a na druhé straně o něj prosit.

Víra překonává bariéry, víra maže rozdíly

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
17.08.2014, kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
20. neděle mezidobí
příslušné slovo Boží: 1. čt. Iz 56,1.6-7; ž. Žl 67; 2. čt. Řím 11,13-15.29-32; evang. Mt 15,21-28;

Bratři a sestry, jak čteme teď postupně letos Matoušovo evangelium, tak jsme asi v polovině 15. kapitoly, a před tímto úryvkem o té kananejské ženě, kdybyste si otevřeli Písmo svaté doma, tak byste mohli číst o tom, jak Ježíš vede dlouhý rozhovor s farizeji a znalci zákona, kteří vlastně s ním vedou debatu, a ta debata končí tím, že Ježíš říká: „Tento lid mě ctí ústy, ale jejich srdce je daleko."

A potom Ježíš vlastně odchází. Odchází z této debaty, která nepřinesla žádný výsledek, a odchází do míst tyrského-sidónského kraje, tedy do míst, kde žije velmi málo Izraelitů, do míst, kde by neměli být „věřící lidé", aspoň ne věřící Izraelité. A setkává se s jednou ženou, nevíme přesně, z jakého je národa nebo kmene, říká se kananejská žena, tedy z toho původního obyvatelstva, a tato žena na rozdíl od těch znalců zákona a farizejů s ním nevede učenou debatu, ale říká se, že k němu křičela. Ona se modlila. To: „Smiluj se nade mnou!" vlastně znamená: „Prosím tě, pomoz mi!"

Je to prosba, tedy ona ví, že nemá nárok, že Ježíš jí není nic dlužen. Ona mu nemůže poručit, ale může ho prosit, velmi úpěnlivě. Je to dáno i teda intenzitou toho hlasu. Křičela až tak, že to apoštolům bylo nepříjemné. Budila rozruch. Co je zajímavé, tak tady je to přeložené jako: „Pošli ji pryč," ale je možné ještě jiné čtení v tom smyslu, jako: „Vyhov jí, ať jde pryč, ať se jí zbavíme."

Je zajímavé, že apoštolové po tom zázračném nasycení lidí, když jim Ježíš jde naproti, tak se bojí, že je to přízrak. Tato, řekli bychom, pohanská žena, která by neměla mít nějaké ponětí, kdo to je, tady ten Ježíš z Nazareta, ona ho tituluje a říká mu: „Synu Davidův." To znamená, ona ví, kdo to je, ví, z jaké je rodiny. Ona je informovaná a ona ho uznává. Pro ni je Pánem. Ona to tam zopakuje třikrát. To znamená, že ona říká: „Já vím, kdo jsi. Já tě nemohu úkolovat, ale mohu tě prosit, velmi naléhavě a z celého srdce, protože neprosím za sebe, ale prosím za někoho, koho mám ráda, za svou dceru." Je to zajímavé, že ona právě neprosí za sebe, ale prosí za tu dceru, a jde do toho, jak se říká, naplno.

Svatý Matouš tady toto líčí tak zevrubně ještě z jednoho důvodu. Svatý Matouš psal svoje evangelium pro křesťany, kteří se obrátili ze židovství, a tyto židokřesťany svatý Matouš chtěl pohnout k tomu, aby začali hlásat Krista, aby se stali misionáři v pohanském prostředí. Proto svatý Matouš ve svém díle se zmiňuje o Mudrcích z východu, prvních pohanech, kteří se klaněli Kristu, líčí žádost římského setníka, který přijde a prosí za svého nemocného sluhu, a to je to známé: „Nezasloužím si, abys vešel pod mou střechu, ale řekni jen slovo a můj služebník bude uzdravený," a potom píše o této kananejské ženě. O těchto pohanech, kteří měli obrovskou víru. Víru, která byla vzorem, inspirací i pro samotné Izraelity.

Bratři a sestry, z pohledu Izraelitů ti pohané byli mimo, venku. Z našeho pohledu my se také nazýváme věřící lidé, ale musíme si uvědomit, že nemáme „patent na víru" a že zde mohou být mnozí, kteří tu víru mají velmi silnou, a na druhou stranu se může zdát, že tito lidé stojí někde venku. Víra je totiž to, co překračuje, překonává ty rozdíly.

Ježíš mlčí a je zajímavé, že jí neodpovídá. Bere se to jako určitá zkouška, jestli ona vydrží. Musí vlastně víckrát poprosit o to, co má na srdci. A Ježíš se baví nejdříve s apoštoly a říká jim: „To moje veřejné působení je omezeno na izraelský národ." To byl taky jeden takový argument k tomu, když se potom v Antiochii řešilo, jestli pohané, když budou pokřtěni, jestli musí přijmout i další nařízení Mojžíšova zákona. A právě se tam říkalo: „Ježíš svoje působení omezil na vyvolený národ." Ale faktem je totiž, že když potom Ježíš to svoje působení končí a odevzdává tu misi k pokračování apoštolům před nanebevstoupením, tak jim říká: „Jděte, učte všechny národy." Už to není omezeno jenom na jeden národ, na vyvolený národ, ale na všechny. A to, co právě překonává ty bariéry, je víra. Víra prostupuje z jednoho národa do druhého, víra je to, co, můžeme říci, nějakým způsobem maže ty rozdíly.

Lidsky řečeno v té době, i dneska, taková největší nadávka pro toho druhého byla: „Ty jsi nevěřící pes, ty jsi pohanský pes." I dneska to mnozí používají a je to bráno jako veliká potupa, velké zesměšnění, velká urážka. A tak právě ten pes, který je na druhou stranu nejlepším přítelem člověka, tak se nezaslouženě stává symbolem něčeho jako toulavého života, myslí se ten pes, který

nemá pána, který se potuluje od jednoho domu k druhému bezcílně po ulicích. A tady je to zmírněno. Mluví se tady o psících, aby to nebylo tak drsné.

A celá ta otázka zní: „Kdo má nárok na to, aby dostal ten chléb, který patří dětem, který patří synům?“ Opravdu jenom ti synové, jenom ty děti a nikdo jiný? A Ježíš vlastně nakonec ukáže a řekne: „Ženo, ta tvoje víra je tak veliká.“ Říká, víra je to, co z těch ponižovaných, z těch uražených (už to nechci víckrát opakovat), z těch, kterým bylo nadáváno, zlořečeno, tak víra z těchto lidí dělá syny, dělá děti. Ježíš právě tady tímto, že neodpovídal, že nemluvil, a ta žena tou vytrvalostí dokázala, jak je ta její víra pevná, a potom, když zavedl tady ten dialog, tak tím ukázal, že přijde doba, kdy to Ježíšovo poselství bude otevřeno úplně všem a úplně pro všechny.

Bratři a sestry, víra v Boha jako Otce je hodnota, která bourá bariéry, ničí všechny přehrady. Jde o to, abychom my, v první řadě my, kteří se ke Kristu hlásíme, abychom měli tuto víru. A pokud cítíme, že ta naše víra je slabá, abychom prosili o silnější víru. Tak, jako prosili ti apoštolové: „Pane, dej nám více víry.“ Tak, jak už jsem to tady říkal minule, protože je to moje oblíbené místo, jak ten tatínek prosí za toho posedlého syna a Ježíš se ptá: „Věříš, že to mohu udělat?“ „Věřím. Pomoz mé malé víře.“ Prosme tady všechny ty, kteří byli silní ve víře, aby se za nás u Boha přimlouvali, abychom my měli alespoň částečně víru tak pevnou, jak ji měli oni.

Kým pro tebe jsem?

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
24.08.2014, kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
21. neděle mezidobí
příslušné slovo Boží: 1. čtení Iz 22,19-23; 2. čtení Řím 11,33-36; evangelium Mt 16,13-20;

Bratři a sestry, dnešní evangelium je výjimečné. Je výjimečné v tom, že se ptá Ježíš: „Kdo jsem?“ To není, že on by nějak o sobě pochyboval nebo že by to nevěděl, ale jde mu o to, aby to věděli učedníci, ti jeho nejbližší. Do této chvíle se ptali lidé: „Kdo to je, ten rabi z Nazareta?“ Když přišel do Nazareta, tak se ptali ti Nazareťané a říkali: „Je to syn Josefův, příbuzný Judův, Jakubův. Kde se to u něho vzalo, taková moudrost a ty zázraky?“

A je to tedy Ježíš, kdo se ptá. V té první části dnešního úryvku vlastně pokládá dvě otázky. Ta první ještě je taková trošku, řekli bychom, nezávazná. Ta druhá už jde přímo na tělo.

Ještě než se dostaneme k těm otázkám, tak se zastavme u toho místa, kde se to stalo – v kraji u Césareje Filipovy, to je v dnešním Libanonu na úpatí pohoří Hermon, v místě teda, kde už nežili Izraelité, kde byli pohané. Na jednu stranu tam Ježíše nikdo neznal a on a učedníci tam měli klid. Na druhou stranu vlastně tady toto prostředí už napovídá a říká, jak to bude, že často bude potřeba, aby Ježíšovi učedníci na otázku, kým je pro mě Ježíš, odpovídali v pohanském prostředí – v prostředí, kde Ježíše neznají, kde ho nikdo neuctívá, kde se k němu nikdo nehlásí, kde v něho nikdo nebo málokdo jenom věří. Tedy to prostředí bude vyžadovat právě tu odpověď. Už to prostředí bude zvát k tomu, aby člověk vydal svědectví.

„Za koho mě lidé pokládají, co o mně říkají?“ Je k tomu potřeba určitá pokora, aby se člověk zeptal, co se o mně vykládá, co se o mně říká, protože riskuje, že se dozví něco, co ho nepotěší, něco co se mu nebude líbit, že ten obraz, který on má o sobě, tak bude jiný, že jiní ho vidí jinak.

A jak odpovídají učedníci? Jan Křtitel, Eliáš, Jeremiáš nebo některý z proroků. Jsou to všechno velké postavy izraelského národa, nebo my bychom řekli z Písma. Všechny ty postavy mají jedno společné: během svého života ti lidé nebyli pochopeni, nebyli přijati, a to ocenění nebo docenění se jim dostalo až po smrti. Sice byli oceňováni jako velcí, ale když je prorok po smrti, tak už je víceméně neškodný, není nebezpečný. Jeho dílo je uzavřené, už nemůže ničím překvapit, už se k tomu nemůže nic přidat. Všichni to chápeme. Ale když je prorok živý, to je jiná! Protože tady je nebezpečí, že prorok bude mluvit o mně, že bude mě napomínat. Když napomíná ty druhé, tak z toho máme radost a říkáme si: „Dobře jim tak,“ ale je tu nebezpečí, že by se to mohlo týkat mě, a to je nepříjemné.

Mrtvému prorokovi stačí prokazovat úctu. Někde má hrob, někde má nějaký pomník, projít okolo, položit květinu, poklonit se. To celkem moc nevyžaduje, trochu respektu, trochu úcty. Ale s živým prorokem, to je jiná. A tak Ježíš teď to převádí a jde, jak by se to řeklo, na kořen. Ptá se: „A co říkáte vy? Taky jsem pro vás někým, komu se prokazuje úcta, anebo jsem prorokem, který je živý? Kým jsem pro vás?“

Je zajímavé, že na tu první otázku, Matouš říká, odpověděli. To znamená, bylo jich víc, nebo většina něco řekla. Na tu druhou: „Co o mně soudíte vy? Kým jsem pro tebe?“ I když je jich tam dvanáct, tak je to vlastně otázka, která směřuje ke každému z nich jednotlivě. A oni cítí, že je potřeba dát odpověď, nebo spíš, že odpověď bude daná. I když z nich nevyjde žádné slovo, i tím dají odpověď.

A v tuto chvíli odpovídá první Petr – Petr, který na jednu stranu má k tomu dispozici, byl cholerik, byl člověk, který rychle mluvil. Ne vždycky to dopadlo dobře. Víme, v noci ze Zeleného čtvrtku na Velký pátek, když byl v domě velekněze, ohříval se u ohně a říkali mu: „Ty patříš taky k těm Ježíšovým učedníkům?“ tak říká třikrát: „Nevím, neznám, nevím, o kom mluvíte, nepatřím.“ Ale v tuto chvíli Petr odpovídá, řekli bychom, spontánně, upřímně, řekli bychom, z ryzího srdce. Nepřetvařuje se. Je to odpověď, která není definicí, je to odpověď, která nepochází z toho, že by to vymyslel, že by to vybádal, že by na to přišel rozumem, ale je to odpověď, která vznikla v modlitbě. Je to odpověď, která vznikla v meditaci. Taky mu Ježíš hned vlastně na to říká: „To není tvoje dílo, ale to vzniklo v rozhovoru mezi tebou a Otcem. Otec ti to dal jako dar.“

„Ty jsi Mesiáš, Syn živého Boha.“ Petr dává tuto krásnou odpověď, ryzí odpověď, ale na druhou stranu zase ani Petrovi v tuto chvíli není jasné, co bude Mesiáš dělat, co Ježíš z Nazareta jako Mesiáš udělá. On si ho představuje jako Mesiáše, který vjede do Jeruzaléma, vyvolá povstání a

vyžene Římany. Protože Ježíš udělá úplně něco jiného, proto v závěru, to je vlastně taková třetí část, říká učedníkům: „Nikomu neříkejte, že jsem Mesiáš," právě z tohoto důvodu, že je ještě potřeba ujasnit, co kdo chápe, co si představuje pod tímto pojmem. Ježíš dobře ví, že oni ještě nedospěli k tomu pojetí, které on uskuteční.

A v druhé části toho dnešního úryvku probíhá rozhovor mezi Šimonem a Ježíšem. Šimon za toto své upřímné ryzí krásné vyznání jako odměnu dostane funkci – funkci kamene. Ono česky se to překládá jako skála, ale tam je doslova petra, pietra, to je kámen. K čemu je kámen? No, aby se na něj něco postavilo. Kámen vydrží, kámen udrží, kámen dává stabilitu, odolává. Kámen má skutečně význam, má funkci, praktickou funkci. Kámen, někdy sice ano, ale málokdy, je na ozdobu. Ve stavbě je jeden jediný kámen, který je na ozdobu, a to je kámen základní, myslím ten, který je nějak ozdobený a slavnostně vsazený do fasády. Ten skutečný základní kámen zpravidla nebývá vůbec vidět.

Petr dostává funkci kamene, a to je spojeno s autoritou. Nebo spíš by se to řeklo, ta autorita je spojena s touto funkcí kamene, z toho, kdo dává stabilitu, kdo dává oporu, na koho je možné se spolehnout.

A teď bychom mohli mluvit o autoritě v církvi, o autoritě ve společnosti, o autoritě v rodinách, zaměstnání, a tak dále, a tak dále. Protože vyjma malých dětí každý z nás je někomu nadřízen a má nějakou autoritu. A tak tedy nemá cenu tady toto rozebírat, jako co by kdo by měl dělat, ale je potřeba podívat se na to z tohoto pohledu: Používám svoji autoritu, aby byla kamenem, aby byla tím, co drží, tím co dává stabilitu, tím co dává ten základ? Jak to udělat, abych svoji autoritu používal takhle, aby takhle fungovala?

A potom je potřeba být Ježíšovým učedníkem. A jak se stanu Ježíšovým učedníkem? No, tím, že dovolím Ježíšovi, aby se mě zeptal. My mu často klademe otázky: „Pane, jak to bude? Pane, jak to myslíš? Pane, jak to dopadne?" eventuelně: „Co mám dělat?" Ale dovolme Ježíšovi, aby on se zeptal nás, mě: „Kým pro tebe jsem? Co pro tebe znamenám? Jaké mám v tvém životě místo? Kam mě zařadíš?" A počítejme s tím, že se nás bude ptát opakovaně. A nebude stačit jedna naše odpověď. Budeme muset odpovídat znovu a znovu. Ty naše odpovědi nebudou vždycky stejné, to bude v pořádku, to vůbec nevadí, ale důležité je, aby ty naše odpovědi byly takové upřímné, ryzí a aby byly plodem meditace, modlitby, setkání s Otcem. A potom, až odpovíme, tak budeme skutečnými Ježíšovými učedníky, tak jako Petr a ostatní apoštolové.

Ježíš vždycky jde první

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
31.08.2014, kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
22. neděle mezidobí
příslušné slovo Boží: 1. čtení Jer 20,7-9; 2. čtení Řím 12,1-2; evangelium Mt 16,21-27;

Bratři a sestry, dnešní evangelium navazuje bezprostředně na to, kde jsme skončili v četbě minulou neděli. Pořád vypráví o událostech, které se staly blízko Cesareje Filipovy, tedy na severu Izraele a v dnešním Libanonu, jak Šimon vyzná o Ježíšovi: „Ty jsi Mesiáš, Syn živého Boha“, a Ježíš mu na to říká: „Ty jsi Šimon, a odteď se budeš jmenovat Petr, Skála.“ Ale ta scéna končila momentem, kdy Ježíš říká apoštolům: „Nikde neříkejte, že já jsem Mesiáš,“ protože Ježíš ví, že apoštolové, jeho učedníci, pod tím pojmem mesiáš si představují něco úplně jiného, než jak to naplánoval Bůh Otec, a než to, co má Ježíš uskutečnit. Oni si jako Zachránce, Pomazaného, představují někoho, kdo přijede do Jeruzaléma, vyvolá povstání, vyžene Římany a stane se novým židovským králem. A jak víme, Ježíš přišel, aby vykonal něco úplně jiného, ale v tom ještě apoštolové nemají jasno a bude to trvat, než přijmou to, co jim Ježíš říkal. On jim to řekne na třikrát, v Matoušově evangeliu máme tři předpovědi Ježíšova utrpení.

Ježíš v tuto chvíli učí apoštoly, těch dvanáct. Učí je, řekli bychom, narovinu, bez obalu. Už to není žádné podobenství, ale jsou to přímá rovná slova, a apoštolům to dává velkou práci přijmout to, nějakým způsobem se s tím srovnat. Na té Petrově výtce, na tom, co Petr říká Ježíšovi, vidíme, jak jsou si daleko, myslím, pokud jde o myšlení a o postoj. Ale začněme u toho, že Ježíš jim říká, že „bude muset“. On je Boží Syn, on nemusí vůbec nic.

Dneska je posledního srpna, a děcka, zítra budete muset jít kam? Do školy. :) Někdo se třeba těší, ale když se o něčem řekne, že je to naše povinnost, tak to zpravidla bereme jako něco tíživého, něco co na nás doléhá a rádi bychom se toho zbavili. Když o něčem říkáme, že musím, já musím udělat to nebo ono, jít tam nebo onam, tak vlastně tím slovem „musím“ naznačuji: „Kdyby bylo na mně, tak tam nepůjdu, tak to neudělám.“ A Ježíš tady říká: „Kvůli vám jsem přijal tuto povinnost. Já jsem to nemusel, ale kvůli vám jsem to na sebe vzal.“ Je to jakési povzbuzení pro nás, když na nás bude doléhat něco tíživého, tak abychom si na toto vzpomněli.

Vícekrát můžeme slyšet větu, že Kristus se nám stal podobným ve všem vyjma hříchu. A když se řekne ve všem, tak to taky může být jako v ničem. Je to takové obecné. Ale když se do toho ponoříme hlouběji a uvědomíme si, že se nám stal podobným třeba v tom, že přijal povinnosti, tak už řekneme: „Aha, tak on opravdu se nám stal blízkým. On se s námi opravdu ztotožnil.“ Je dobré to rozklíčovat a vidět to konkrétně, a potom je nám zase postava Ježíše bližší a víc oceníme, co všechno on pro nás udělal.

„Jít do Jeruzaléma, mnoho trpět od starších, velekněžích a učitelů Zákona.“ Ježíš tady teď mluví o třech kategoriích lidí, kteří se snažili zviditelnit se, ukázat se. Ti první svými znalostmi, ti druzí svým bohatstvím a ti třetí svou mocí. A Ježíš tady říká: „Já jsem nepřišel, abych se před někým ukazoval.“ Ježíš toho věděl nejvíc, má nejvyšší moc, patří mu celý svět, je nejbohatší. A přesto on to nepoužívá v tom smyslu, aby se blýsknul, aby se ukázal, aby se zviditelnil, jak my tady říkáme, ale používá to, aby byl užitečný, aby byl prospěšný, aby pomohl.

Ježíš kritizuje způsob existence tady těchto skupin a říká: „Toto není správně, s tímto nemějte nic společného.“ A končí to tím: „Budu zabit.“ Všimněte si, že se tady neříká: „Zbaví mě života,“ nebo: „Moje existence skončí.“ Oni na to nemají sílu. Nejsou schopni zbavit Ježíše existence, protože on sám je život, ale už se tady ukazuje ten obraz Mesiáše, který podle logiky tohoto světa prohraje. Co to je za zachránce, který prohraje? To přece je nějaký divný zachránce. To přece nemůže fungovat. Podle logiky tohoto světa by to nemělo fungovat. A Petr si tedy bere Ježíše bokem.

Na jednu stranu nechce mluvit přede všemi, to znamená, má k Ježíšovi jakousi úctu. Na druhou stranu je to ten moment, kdy žák napomíná učitele, kdy vlastně žák říká učiteli: „Ty se mýlíš, ty to máš špatně.“ No, tak všichni víme, jak by to dopadlo, minimálně nějakou poznámkou a oznámením rodičům a podobně. Ale co je ještě zajímavé, Petr je skálopevně přesvědčen o tom, že on má pravdu. Dokonce je o tom tak přesvědčen, že si bere Boha za svědka: „Bůh uchovej.“ Aby dodal Petr svým slovům větší váhu, tak tam používá Boží jméno. Tedy je velmi přesvědčen, velmi jaksi zabetonován ve své pravdě.

O co Petrovi jde? Každý člověk pro sebe chce to, o čem je přesvědčen, že to je dobré. Jdu za tím, o čem jsem přesvědčený, že to bude pro mě dobré a užitečné. A Petr pro Ježíše chce, co sám považuje za dobré. Petr má Ježíše rád. Chce pro něho to, co chce pro sebe. Co to je? No, úspěch. Úspěch, aby tleskali, a to vítězství. A nějak není mu vůbec jasné, proč by to mělo být jinak. Ale je v něm jakýsi stín pochybnosti, protože, to vyplývá z té scény, jak to pokračuje, Petr nestojí před Ježíšem, nedívá se mu do očí, ale stojí bokem k němu. Postaví se jakoby k jeho uchu, a teď to začne do něho „hustit“, jak se lidově říká.

Ježíš první, co udělá, tak se k němu otočí čelem. Ježíš nedělá nic bokem, Ježíš nedělá nic skrytě, ale staví se před člověka čelem. A říká Petrovi, říká mu to velmi ostře. On totiž ten český překlad, že Petr si ho vzal stranou a začal mu to rozmlouvat, je takový jemný. Tam je doslova, začal mu to vytýkat. A tak také ta Ježíšova reakce vlastně odpovídá tomu, jak to začalo: „Jdi mi z očí, satane!“ Proč ho nazývá takto? Protože Petr na jednu stranu chvíli předtím vyznal: „Ty jsi poslaný od Boha.“ Zaklíná se Bohem, používá Boží jméno, i tady říká: „Bůh uchovej,“ ale Ježíš mu chce říct: „Jsi na velkém omylu. Vidíš to velmi špatně, zúženě a myslíš na sebe, skutečně jenom na ten svůj vlastní prospěch, a to je málo.“ De facto vlastně Ježíš říká: „Už teď nejde o lásku, ale jde o sebelásku.“ V tomto je ten rozdíl.

Opět český překlad „jdi mi z očí“ sice naznačuje ten směr, ale je opět jemný. Doslova tam je: „Jdi za mě.“ Je to jednak řečeno, kam se má Petr postavit fyzicky, ale je tam taky řečeno, kam se má postavit právě duchovně. Zachránce je Ježíš, Zachránce jde první, ale tady se to prohodilo a Petr se pokusil postavit se na první místo a Petr si neuvědomil, že on není zachránce, ale on by chtěl Zachránce řídit. On by chtěl, aby Zachránce přijal jeho představy.

Četl jsem takovou zajímavou myšlenku, napsal to italský teolog Silvano Fausti, že Ježíš není věšák na naše falešné představy o Bohu. Ale i my jsme čas od času v situaci Petra, kdy se snažíme Ježíšovi nebo Bohu vnutit svou představu. A jak jsem říkal, já bych to chtěl zopakovat, na té Petrově reakci na Ježíšovo upozornění o kříži a takhle, se ukazuje ta vzdálenost, jak si byli daleko v postojích, v názorech, jak si byli vnitřně vzdáleni.

A Ježíš tedy říká: „Běž za mě.“ Na jednu stranu tím Petra, jak se říká, usazuje, posílá ho na to správné místo: „Tam patříš, patříš za mě.“ Ale na druhou stranu Ježíš říká každému z nás právě: „Pojď za mnou.“ Co to znamená - následuj mě, ale taky to znamená, zůstaň za mnou, protože nemůžeš jít přede mnou. Ježíš vždycky jde první. V lidské společnosti velmi často se stává, že různí vůdcové a vedoucí, a jak se říká, pohlaváři, a já nevím, jak se všem těm tam nahoře říká, tak jdou v čele, když je nějaká oslava, když je ti druzí chválí, když jim ti druzí tleskají. Ale v okamžiku, kdy jde takzvaně do tuhého, tak se schovají na nějaké bezpečné místo, do nějakého úkrytu a pošlou ty ostatní: „Vy to vyřiďte.“ Ale Ježíš bude vždycky první. On bude první na Květnou neděli, kdy budou volat: „Hosana!“ bude první na Zelený čtvrtek, kdy bude apoštolům umývat nohy, a bude taky první na Velký pátek, kdy ponese kříž.

A tak tedy tady toto upozornění: „Pojď za mnou,“ je vlastně návod, jak si uchovat pokoj a klid. Ten, kdo jde první, to má vždycky nejtěžší. Jednak musí sledovat cestu, nebo někdy i hledat cestu, a když si třeba vzpomeneme na zimu a na tu zimu, kdy bývá hodně sněhu, tak ten, kdo jde první ve sněhu, tomu se jde nejhůř, protože on takzvaně tu cestu prošlapává. A toto dělá Ježíš tím, že jde první. Takže je to moment, který nás má uklidnit a dodat nám jistotu: „Přede mnou jde někdo. Já tu cestu nemusím pracně hledat, já ji nemusím prošlapávat. Já si akorát musím dát tu práci, abych toho Ježíše, který jde přede mnou, abych ho neztratil, abych ho následoval, abych se ho držel.

Bratři a sestry, kéž tedy tady toto upozornění, které dal Ježíš Petrovi a které platí pro každého z nás, je nám trochu výstrahou, abychom sami sebe netlačili na to první místo, ale hlavně ať je pro nás právě tou jistotou: „On jde přede mnou a je tam vždycky, ať prožívám radost nebo bolest, něco snadného nebo něco těžkého. Ježíš je vždycky ten, který jde přede mnou.“

Každé zlo vylučuje z komunity

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
07.09.2014, kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
23. neděle mezidobí
příslušné slovo Boží: 1. čtení Ez 33,7-9; 2. čtení Řím 13,8-10; evangelium Mt 18,15-20;

Bratři a sestry, přímo v žalmu byla vzpomenuta cesta Izraelitů z egyptského otroctví do svobody přes poušť. Ten žalm vzniknul zřejmě až po návratu z babylónského zajetí a zpíval se v Jeruzalémském chrámu při bohoslužbě. Ten žalm má vlastně dvě části. To první je výzva k děkování, k oslavě Boha, a potom jakési prorocké napomenutí.

Tu první část, tu výzvu k oslavě Boha, zpívaly dva sbory, které si odpovídaly, a bylo to určeno těm poutníkům, kteří právě přicházeli do Chrámu. Mělo je to naladit svátečně. Ale ten žalm, jak jsem říkal, připomíná cestu – cestu z otroctví do svobody, cestu, která měla své těžkosti, své problémy a cestu, která se několikrát málem zadrhla. Víme dobře, že ti, kteří vyšli z Egypta, do zaslíbené země vůbec nevstoupili. Trvalo to čtyřicet let, než se tam vlastně jejich děti dostaly.

Ty zádrhely, ty problémy vyplývají z toho, že každý člověk je originál, je jedinečný, a vyplývají ještě z druhé skutečnosti, a sice že po pádu do dědičného hříchu naše přirozenost je narušená, je nakloněná ke hříchu.

Jeden spisovatel, jmenuje se Thomas Merton, napsal knihu Žádný člověk není ostrov. Skutečně nikdo z nás není robinson a nežijeme sami na pustém ostrově. Setkáváme se s lidmi a z toho pramení různé příjemné, ale i nepříjemné situace. A ty texty pojednávaly především o těch těžkostech. A ve všech těch textech, jak jsme je slyšeli od toho starozákonního až po evangelium, tak je jedna myšlenka, a sice to, o co tu běží, o co tu jde, je to, aby se ta naše životní cesta nezastavila, aby se to nezadrhlo. Jde o to odstraňovat tyto překážky, odstraňovat tyto problémy.

Ta izraelská cesta se hodně zadrhla na dvou místech, které se jmenují Massa a Meriba. Jsou to obrazné, symbolické názvy, symbolická jména, která vystihují, co se na těch místech stalo. Jedno znamená pokušení a druhé znamená svár. Pokušení uctívat nějakého jiného boha nebo bohy, a svár, ať už mezi sebou anebo mezi člověkem a Bohem.

V evangeliu ten začátek, ten výrok se nazývá O bratrském napomenutí. Pán Ježíš v některých momentech, v některých ohledech postavil svým učedníkům vyšší nároky, než jsou ve Starém zákoně. Ale tady kupodivu tu laťku snížil. Ve Starém zákoně ve třetí knize Mojžíšově, když se mluví o tom, že někdo spáchal to, čemu se říká veřejný hřích, nějaké zlo, které bylo evidentní, všichni to viděli, tak ten člověk měl být veřejně pokárán, veřejně napomenut. Samozřejmě to je nepříjemné a je otázka, co to s tím člověkem udělá. Ježíš tady vychází vstříc, řekli bychom, naší dobré pověsti, naší stydlivosti, nebo nevím, jak bych to ještě nazval, a říká: „Začněte v soukromí, než s tím půjdete ven."

Druhá kapitola, jestliže toto nějakým způsobem nepomohlo, tak navozuje soudní jednání. V Izraeli každé jednání soudu se opíralo o výpověď dvou nebo tří svědků. Tady nejde o to někoho soudit, ale jde tady v tomto výroku o to, aby ti, kteří tam u toho budou, všichni, ten napomínaný, i ti, kteří ho nějakým způsobem napomínají, aby všem bylo jasné, že je to vážná situace, že to není jenom nějaké slovo, že nejde jenom o to něco říct, ale že všichni by měli vědět, co budou říkat, měli by to mít rozmyšlené, protože cílem je, co bylo už v té první větě: „Dá-li si od tebe říci, svého bratra jsi získal." To je to, o co tu běží. O to, aby se odstranily ty zádrhele. To je cíl.

No, a když nepomůže ani tady toto, tak potom se s tím má jít do společenství, do komunity. Je to zajímavé, že tady je vlastně použito poprvé v Matoušově evangeliu slovo církev.

A co tím vším Ježíš chce říct? Hledejte způsob, jak ty vztahy urovnat, jak odstranit ty zádrhele. Protože někdo by mohl říct: „Já jsem to zkoušel, on nechce, tak já to vzdávám." A Ježíš říká: „Zkoušejte to znovu. Hledejte další a další způsoby. Nenechte se třeba odradit tím, že se to nepovedlo napoprvé."

Latinsky společenství se řekne komunita, a jestliže někdo nějakým způsobem stojí bokem, tak se říká, že je mimo tu komunitu. Latinsky je to exkomunikace. Každé zlo vylučuje z komunity. Začala teď škola a děti nosí různé zprávy ze školy, ať už ty známky vyšší, nebo třeba že i tam něco provedli nebo takhle. A kolikrát je to tak, že dítě přijde domů, nic neřekne, ale už se staví bokem. Méně

mluví, snaží se těm rodičům moc se neukazovat, nevyčuhovat a takhle, a už z toho ti rodiče poznají, něco se stalo, něco tam bylo. Každé zlo odděluje.

Cílem, to o co tady Ježíšovi jde, aby se to rozdělení zahladilo, aby nikdo nebyl exkomunikován. Ten, kdo koná to zlo, svým způsobem z té komunity vylučuje sám sebe, ale jestliže i ta komunita by ho vyloučila úplně, tak ho to zlomí.

Ježíš říká: „Ať je pro tebe jako pohan nebo jako celník.“ Všimněme si, že Ježíš v žádném případě neschvaloval, co dělali celníci, že vybírali víc, že kradli, že si nechávali peníze pro sebe, ale nepřerušil s nimi kontakty. Farizejové mu to vyčítají: „Jí s celníky a hříšníky.“ Ježíš v žádném případě neschvaloval, co ti lidé dělali, ale nepřerušil s nimi kontakt, aby je získal, aby je přivedl zpátky. Samozřejmě tady potom by byla praktická otázka, na kolik ty kontakty a takhle, protože Ježíš Kristus je jeden a my jsme jeho učedníci, ale v žádném případě si nesmíme hrát na vykupitele a zachránce, Zachránce je jeden, ale faktem je to, že Ježíš je ten, který nikoho neposílá pryč.

Často se překládá ta exkomunikace, že to je vyloučení. To není dobrý překlad a nevystihuje, o co se tady jedná. Když mluvíme o té komunitě nebo tady o tomto slovu, tak ve mši svaté je část, která se latinsky nazývá communio, my tomu česky říkáme přijímání, nebo svaté přijímání. Tady to české označení není příliš výstižné. Vystihuje polovinu, že člověk jde a přijme někoho, Ježíše. To communio znamená přijímání a odevzdávání, nebo přijímání a dávání. V komunitě, ve společenství to totiž takhle funguje, v tom rodinném společenství. V každém správném společenství člověk něco odevzdá, a protože odevzdávají všichni, tak všichni taky přijímají. Nějakým způsobem nad tím v praktickém životě nepřemýšlíme, nepitváme, nerozebíráme to, ale když to funguje, tak jsme šťastní, jsme spokojení a máme z toho radost. A to je to, o co tady Ježíšovi běží, aby tady bylo to vzájemné odevzdání nebo dávání, a potom i to vzájemné přijetí, získat toho, kdo je vedle mě, kdo je se mnou v té komunitě. Tak si na to vzpomeňme vždycky, když jdeme ke svatému přijímání, že Ježíše přijmeme, ale že i my mu máme odevzdat sami sebe, a vyprošujme si, aby naše farnost byla co nejlepší komunitou, aby to vzájemné přijímání a vzájemné odevzdávání fungovalo co nejlépe.

Kříž jako symbol setkání

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
14.09.2014 - neděle , kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
Svátek Povýšení svatého kříže
příslušné slovo Boží: 1. čtení Nm 21,4b-9; 2. čtení Flp 2,6-11; evangelium Jan 3,13-17;

Bratři a sestry, vzpomínám si, jak jedna řádová sestra říká: „Víš, mluvit o kříži, to je krásné a jednoduché, ale nést ho, to je problém, to je těžké.“ A myslím, že mi dáte za pravdu všichni. Kříž nám připomíná něco nepříjemného, něco těžkého, něco, čeho bychom se chtěli zbavit. Ale ten dnešní svátek Povýšení svatého kříže nás chce vést ještě k jiným myšlenkám.

Před II. vatikánským koncilem, před reformou kalendáře, byly dva svátky: Nalezení svatého kříže a Povýšení svatého kříže. To nalezení připomínalo historickou událost, kdy císařovna Helena, matka císaře Konstantina, nechala kopat v Jeruzalémě kus od Golgoty, a oni tam vlastně v místě, kde bylo smetiště, našli to příčné břevno z Kristova kříže. Toto připomínal ten první svátek. A po II. vatikánském koncilu z těch dvou svátků byl udělán jeden.

Myšlenkově ty svátky byly velmi blízko, ale to Povýšení svatého kříže jde ještě dál. Nestačí jenom něco nalézt, něco vidět, něco objevit. Je potřeba si to přivlastnit. A o tomto mluví dnešní texty.

Ten starozákonní text ze 4. knihy Mojžíšovy mluví o tom, jak Bůh je blízko Izraelitům, když jdou na špatnou stranu. Ono to začínalo tím, že Izraelité táhli k Rákosovému moři, ale to znamená, že oni se vraceli do Egypta. Oni šli úplně špatně. A přesto Bůh byl s nimi. Bůh je nám blízko se svou pomocí, i když jdeme špatně. Ale ta jeho pomoc je často jiná, než my bychom čekali.

Už v tom starozákonním čtení je nějakým způsobem zakomponováno to, že i ty, člověče, musíš pro svoji záchranu něco udělat. Nebude to jenom mechanicky, že Bůh to jaksi odpracuje za tebe. Ale on ti to nabídne, a bude na tobě, jestli ty to přijmeš. Vždycky tam bude zachována svoboda. To málo, co měli udělat Izraelité, bylo podívat se, zvednout oči.

Žalm? Je to žalm, který je poměrně dlouhý. Má číslo 78 a má 72 veršů, každý verš má aspoň dva řádky, a je to takové vyprávění, vyučování, které bylo dosti dlouhé. Zase to má tu výhodu, že když to někdo zpívá, tak ten, kdo poslouchá, má čas o tom přemýšlet. A tady ten žalmista zopakoval, řekli bychom, celé dějiny spásy nebo záchranu, vysvobození izraelského národa z egyptského otroctví. Neřekl vůbec nic nového, ale důraz, který z toho vyplynul, byl: „A co s tím ty, kdo mě slyšíš, co s tím ty dneska uděláš? Jak si to přivlastníš? Objevíš tam to podstatné a bude tito k užitku?“

A stejným směrem jde evangelium. My jsme četli kratičký úryvek ze setkání Ježíše a Nikodéma. V Janově evangeliu je vyhnání prodavačů z Jeruzalémského chrámu vlastně na začátku a oni se ho ptají: „Jak to, žes to udělal? Jak nám dokážeš, že máš pravomoc toto dělat, měnit tady zaběhnuté pořádky?“ A Nikodém přichází, aby se na to Ježíše taky zeptal: „Jaks to myslel?“ A Ježíš ho vede dovnitř, za to, co se stalo, za tu událost, vede ho k tomu, co ta událost znamená, co tím myslel. A chce říct, Ježíš o sobě říká: „Já jsem přišel, abych odstranil všechny nánosy a abychom se dostali k tomu bodu, kdy se nebe setká se zemí, kdy se člověk setká s Bohem.

A tady se dostáváme ke kříži. Kříž je jedno z nejstarších geometrických znamení, vyobrazení, dvě čáry, které se protínají. Je to známo víc jak 700 let před narozením Krista, znali ho už Asyřané. Je to symbol, který je daleko třeba starší než čtverec. A ten kříž je symbolem setkání protikladů, nebe a země, člověk - Bůh, čas a prostor, voda – oheň, vzduch – země, místo, kde je možné se setkat. Připomíná také zprostředkovatele, nebo prostředníka, a toho, kdo to zprostředkování potřebuje. Tedy místo setkání, místo, kde i protiklady se mohou spojit.

Potom, jak šel čas, tak Féničané vymysleli kříž jako nástroj smrti, především pro otroky, pro všechny, které chtěli potupit. A v době Krista kříž, jak ho používali Římané k zabíjení otroků, k popravám otroků, byl právě znamením té potupy. A myšlenka, že Bůh, Boží Syn, by se nechal zabít takto potupným způsobem, byla pro mnohé překážkou: „To je přece nějaký slabý Bůh!“ I Nikodém s tím má velký problém: „Ty nemůžeš odstranit ty, kteří ti to chtějí udělat? V čem je tvoje síla?“ A to je to. Ježíš mu právě říká: „Ta síla Boží není v té moci, není v nějakém hřmotu, ale v obdarování, v darování, že Ježíš sám svým tělem na Velký pátek se stane tím bodem, kde se nebe a země setkají, kde se setká Bůh a člověk.

První křesťané s tím měli velké problémy a jejich znamením byla ryba. Vůbec první kříž, jeho nápis, pochází z roku 136 a nachází se v městě, které se jmenuje Palmira. Potom další tři, čtyři vyobrazení

kříže známe z 2. a 3. století po Kristu. Je známo vyobrazení z Říma, z takzvané pážecí školy, kde byli mladí muži a mezi nimi byl nějaký křesťan, jmenoval se, doufám, že to nespletu, Anaximenes, a oni udělali kříž na nějakou figurku s oslí hlavou a napsali: „Anaximenes uctívá svého Boha.“ Ti Římané to vůbec nechápali, vůbec nedokázali pochopit, že nějaký bůh by se neprojevoval silou nebo mocí, téměř až násilím. A až středověk vlastně odstranil tady tu myšlenku té potupy a uvědomil si, že tím, co Kristus udělal, změnil tu symboliku, odstranil tu potupu.

A dnes my se vracíme k tomu, co bylo vlastně v tom původním – setkání, setkání protikladů, kde se to všechno spojuje. A my dnes přicházíme, abychom Kristu děkovali za to, že to udělal, že vzal ten kříž. Kříž, teď se vracím na začátek promluvy, je pro nás symbolem něčeho nepříjemného, něčeho, co bychom chtěli odstranit. Ale má se pro nás stát symbolem setkání.

Kříž jsme udělali na začátku této bohoslužby, budeme ho dělat i na konci. Zkusme spočítat, kolik křížů za den uděláme. Znamení kříže by nemělo být jenom nějaké úvodní znamení. Už to samo o sobě by mělo být modlitbou a může to být modlitbou. Když jsme byli jako bohoslovci v semináři, tak jsme to znamení kříže za den udělali hodněkrát, bylo to několik desítek. Teď si to spočítali spolužáci, protože jak byl seminář, tak na začátku a na konci každé vyučovací hodiny, na fakultě a takhle, a někteří si stěžovali a říkali: „To je moc. Nešlo by to nějak změnit, něco s tím udělat?“ V té době byl rektorem náš současný biskup Vojtěch, a když se ho na to ptali, jestli by se to nedalo zmenšit, ten počet křížů, které za den děláme, tak on jim říká: „To není ta správná cesta. Zaměřte se na to, abyste ten okamžik prožívali.“

Bratři a sestry, zkusme při každém znamení kříže, při každém tom pohybu rukou si uvědomit: „Je to moment, kdy se mohu setkat.“ Snažím se k tomu vést i děti z naší farnosti, a proto vlastně každou hodinu náboženství začínáme a končíme znamením kříže, aby věděli, že to je modlitba, ve které voláme ke všem třem božským osobám a prosíme je, abychom se dokázali setkat – mezi sebou navzájem, a samozřejmě s Bohem.

Pán tě zavolal na svou vinici

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
21.09.2014, kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
25. neděle mezidobí
příslušné slovo Boží: 1. čtení Iz 55,6-9; 2. čtení Flp 1,20c-24.27a; evangelium Mt 20,1-16a;

Bratři a sestry, podobenství, které jsme právě slyšeli, je v první řadě nepohodlné. Připadá nám to, že ti, kteří se dřeli celý ten den, tak že nebyli spravedlivě odměněni. Všimněme si, že svatý Matouš v úvodu k tomu podobenství říká, že Ježíš ho řekl svým učedníkům. Většinu podobenství Ježíš adresoval lidem, kteří byli kolem něho. Podobenství je nějaký názorný příběh, většinou snadno pochopitelný, a Ježíš touto metodou, tímto způsobem učil všechny ty, kteří k němu přicházejí. Ale toto podobenství Ježíš adresuje těm, kteří jsou mu blíž, kteří jsou s ním, řekli bychom, v trvalejším kontaktu, od kterých se očekává, že toto podobenství snadněji přijmou. Nechci říct pochopit, ale přijmout. Člověk to podobenství musí přijmout, a potom usiluje o jeho pochopení.

Není to jednoduché, ale je to podobenství pěkné. Vypráví o tom, že Bůh je hospodář a hospodář je zase někdo, kdo se stará. A tento hospodář je na jednu stranu spravedlivý, ale taky velkorysý. Pro Ježíšovy učedníky přijmout toto podobenství bylo možná ještě těžší než pro nás. Proč? Protože Izraelité odvozovali svoji spásu ze dvou věcí, a sice první, příslušnost k vyvolenému národu, a zachovávání Mojžíšova zákona. Vycházelo jim z toho, že tu spásu si lze nějakým způsobem odpracovat. To první, tu příslušnost k tomu národu, mohl ovlivnit, kdo se nenarodil jako žid, mohl přistoupit k víře Izraelitů, a potom tedy mít s nimi účast na obřadech a takhle. Ale tedy vycházelo z toho, že je možné tu spásu nějakým způsobem odpracovat. A toto Ježíš zbořil a říká: „Ne, vůbec ne. Takhle to prostě nefunguje.“

A jak to tedy funguje? Spása je ze strany Boha dar a ze strany člověka se očekává dobrá vůle, připravenost tento dar přijmout. Takto to funguje.

Ti první dostali smluvený denár, což byly slušné peníze. Byla to obvyklá denní mzda dělníka, z které vyžil on a uživil z toho i svoji rodinu. Nebylo to tedy málo. A na konci z toho podobenství vyplývá, že ten pán je natolik přející, že to dá i těm, kteří pracovali tu jedinou hodinu.

Toto podobenství nechce říct a v žádném případě neříká, že spaseni budou všichni lidé. Toto podobenství dokonce neříká ani to, že člověk, který by se obrátil, jak se říká, na smrtelné posteli, že do toho nebe tak nějak proklouzne. To podobenství toto neřeší. Toto podobenství mluví o povolání člověka a říká: „Hospodář vychází opakovaně a opakovaně volá.“ Každého z nás Bůh v životě opakovaně volá k sobě. Ne jednou, ale mnohokrát, a očekává, že to jeho volání nepůjde do prázdna, že člověk bude disponován, připraven toto přijmout.

Jak? Všichni ti dělníci, kteří byli postupně najímáni na práci na vinici, byli najímáni na jednom místě, na tržišti, kde se prodávaly věci, kde se obchodovalo, kde se najímali dělníci. Jinými slovy oni ze své strany udělali maximum, co udělat mohli. Jejich přístup nebyl takový: „Však je to jedno. On mě asi nikdo nenajme, tak já zůstanu doma.“ A takto si to mnoho lidí říká: „Vždyť je to jedno, jestli teda věřím od mládí a podle té víry nějak žiju, anebo teda až se bude blížit nějaký ten věk, tak já potom začnu něco dělat.“

To kdepak. Toto podobenství mluví o tom, že člověk ze své strany vykoná to, co se od něho čeká. Oni přišli na to místo, kde dělníci byli najímáni, a tam doufali, že budou najati. A v této své snaze, v tom očekávání byli vytrvalí, ti poslední nejvíc. Uvědomme si, že ti první, kteří nesli tíhu dne i horko, tak měli jistotu. Hospodář s nimi smluvil denár. Oni tam pracovali, oni se tam potili, ale měli jistotu: „Mám uzavřenou smlouvu, mám jistotu. Můj dnešní den má smysl, protože já tady něco udělám a uživím za to sebe i celou svoji rodinu.“

Bůh nám nabízí jistotu. Nabízí našemu životu směr a cíl. Víra není jistota. Tady ty pojmy se nekryjí, naopak trošku si protiřečí. Ale ti, kteří stáli na tom tržišti a čekali, že budou najati, ti žili v obrovské nejistotě: „Co přinesu domů?“ A Ježíš v tom podobenství právě chce zdůraznit a říct těm, kteří nesou tu tíhu dne i horko, těm, kteří si stěžují a zoufají: „My to oddřeme, na nás to všechno leží,“ tak říct: „Nebuď smutný z toho, že tady hodně pracuješ třeba, ale raduj se z toho, že máš tu jistotu, že jsi povolán, že víš o tom, že můžeš žít z toho, že Pán tě zavolal na svou vinici a řekl: ‚Pojď, já mám pro tebe práci.‘“ Jinými slovy, já mám pro tebe smysl tvého života, já mám pro tebe poslání. Nebudeš ve svém životě jenom stát a třást se, jak to dopadne. Ty můžeš mít už jistotu, že víš, jak to dopadne, že budeš odměněn.

Pak je tam velmi zajímavé na konci to, kdy ten hospodář říká tomu jednomu: „Závidíš, že jsem dobrý?“ V řeckém originále je to řečeno úplně jinak. Je to způsob vyjadřování. V tom řeckém originále je napsáno: „Anebo je tvé oko zlé?“ My říkáme, závidíš, že jsem dobrý, a v té řečtině se to řekne jinak.

Jaké je naše oko, s jakým pohledem se díváme na ty, kteří jsou kolem nás, na to co se děje kolem nás? Jistě, je kolem nás mnoho nepříjemného i mnoho zlého, ale náš pohled, naše oko by nemělo být zlé. Máme se nechat inspirovat tou velkorysostí hospodáře, který přichází a hledá dobrou vůli. Hledá člověka, který je disponován, který je připraven, a potom i tohoto člověka povolá.

Bratři a sestry, takže jak se k tomu postavit, na čem záleží naše spása? Co se od nás očekává? V první řadě se od nás očekává ochota přijmout dar. Očekává se od nás, že budeme nějakým způsobem vnímaví pro dary, které nám Bůh dává, a očekává se od nás i nějaká práce pro tuto společnost a pro Boží království. Kéž tedy na toto nikdy nezapomeneme a žijeme z té radosti: „Jsem povolán a vím, že každá moje námaha v tomto životě bude Bohem, Otcem, Hospodářem odměněna.

Jakou dá člověk náhradu za svou duši?

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
28.09.2014 - neděle , kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
Svátek sv. Václava
příslušné slovo Boží: 1. čt. Mdr 6,9-21; ž. Žl. 1 Kron 29; 2. čt. Mt 16,24-27; evang. 1 Petr 1,3–6;2,21b–24;

Bratři a sestry, když si připomínáme osobu nějakého světce, nebo i vůbec nějakého významného člověka, tak si zpravidla připomínáme to, co bychom nazvali jako poslední dějství, závěr, jakýsi vrchol toho svědectví, které ten člověk vydal, nebo jakési korunování díla, které za celý život vykonal. A mnohdy tak je to právě i u toho svatého Václava. Když bychom se zeptali lidí, co o něm vědí, tak by možná dokázali říct, že byl zabit v té Staré Boleslavi, ale nějaká hlubší znalost už velmi často chybí.

Texty, které jsme teď právě před chvílí slyšeli, byly schválně vybrány tak, aby nějakým způsobem zdůraznily určité rysy Václavova života a aby připomněly, řekli bychom, tu cestu. Protože to svědectví, které on vydal v té Staré Boleslavi v ten okamžik ráno, kdy jeho bratr Boleslav napřed proti němu vlastně vystoupil sám, když ho Václav odrazil, tak poslal další svoje lidi, a na jedné straně to končí smrtí Václavovou, ale na druhé straně je zde zase Václavovo odpuštění vůči Boleslavovi.

Tedy cestě k tomuto, řekli bychom, vrcholnému dějství předcházela jakási příprava, zrání. Tomu odpovídá také první čtení ze Starého zákona z knihy Moudrosti, a potom i to druhé čtení z listu apoštola Petra. Jestli jste dávali pozor, tak tam to bylo stupňováno jako schůdečky. Jeden schůdek navazuje na druhý, a samozřejmě, když bude chybět jeden schod, tak se celé schodiště zboří, nebude stát. A oba ti svatopisci nám toto chtěli jakýmsi způsobem předat. Chtěli nás upozornit na to, že i v našem životě, pokud má dojít k jakémusi vyzrávání, tak tomu musí odpovídat jednotlivé kroky našeho života. Jsou to malé dílčí kroky, je to otázka toho, jak člověk zaujímá postoje, jaké má názory, o co se zajímá a takhle. A to postupně vytvoří celé to schodiště, celou tu škálu toho, že potom na konci je něco skutečně krásného.

Žalm, který jsme dnes slyšeli, on to vlastně nebyl žalm. Byl to text ze závěru první knihy Kronik, a tady ta první kniha Kronik pojednává mimo jiné taky o Davidovi. David byl taky člověk, který se takzvaně vyšvihl. Na začátku nebyl ničím. Byl synem Jeseovým, synem, s kterým se nepočítá. Když Samuel přišel, aby pomazal jednoho z Jeseových synů za krále, David nebyl doma. Jeho nezavolali, jeho nikdo nebral vážně. Na druhou stranu mu svěřili péči o stádo.

On se tedy vypracoval, vyšvihnul se a byl skutečně králem v tom slova smyslu, že byl panovníkem, který pečuje. David byl dobrý válečník, David byl upřímný člověk, David byl horlivý, David nebyl diplomat. Toto nikdy neuměl a taky toho pak několikrát v životě litoval, protože udělal kvůli tomu chyby.

A tento David měl velké přání – postavit Hospodinu chrám. Ale prorok Nátan říká: „Ne, postaví ho až tvůj syn Šalamoun.“ Nicméně David vykonal velké přípravy a svým způsobem začal. A toto je další taková myšlenka, velmi důležitá myšlenka, která se projevila i v životě svatého Václava. I Václav pokládal základy.

David, i když věděl, že ten chrám nepostaví, tak s obrovskou velkorysostí shromažďoval veškerý materiál, i lidi, návrhy a tyto věci, i když věděl, že on to už nedokončí a že jemu nikdo nepoděkuje. Žijeme v době, kdy mnoho lidí se pouští jenom do toho, kde mají představu, perspektivu, že to dokončí a že za to budou pochváleni, že jim za to někdo poděkuje.

Pokládat základy, tedy něco, co je v zemi, co nakonec nebude vidět, to není příliš populární, do toho se nikomu moc nechce. Ale Václav toto dělal. Byl inspirován Davidem.

A tento král David na smrtelné posteli se modlí. To, co jsme slyšeli v tom žalmovém zpěvu, tak byla Davidova modlitba, řekli bychom, předsmrtelná, tedy jakási závěť. A v této závěti David vyslovuje několik myšlenek. Ta první myšlenka, když viděl ty hromady těch věcí, které buď nakoupil on, nebo lidé tam nanosili jako dary pro budoucí chrám, a on si uvědomuje: To všechno, co tady je, tak jsme vlastně napřed my dostali od Boha.

Takže jak to je? Ne, že my stavíme Bohu chrám. On si vlastně staví chrám sám, my jsme jakýmisi prostředníky, protože my to stavíme z toho, co jsme napřed dostali od něho.

Uvědomuje si potom další takovou důležitou myšlenku. Dokud Izraelité chodili po poušti, tak vnímali svůj život jako cestu, která má cíl. Ten cíl, řekli bychom, fyzický, dojít do zaslíbené země, a ten cíl duchovní, dojít do té duchovní zaslíbené země k věčnému životu s Bohem. Ale když se usadili, tak se toto nějakým způsobem otupilo, začalo se to ztrácet. A David tady znovu vyslovuje tu myšlenku: Život člověka je cesta. Každá ta správná cesta má východisko, má start, ale má také cíl.

A potom ještě David v té modlitbě rozjímá nad tou myšlenkou, jestli ten chrám vůbec potřebujeme. Protože Bůh je všudypřítomný, tak je potřeba nějaký chrám? My ho potřebujeme. On je skutečně všudypřítomný a my bychom se k němu mohli modlit kdekoliv, ale my potřebujeme to místo, kde se budeme moci ztišit a kde se s ním budeme moci setkat, kde se s ním budeme moci setkat v plnosti.

A co je celý člověk? To je tělo a duše. A teď už se dostáváme právě k evangeliu – vnímat člověka v jeho celku. Toto Václav jako panovník uměl velmi dobře, vnímat oba ty rozměry, ten rozměr tělesného života i duchovního.

My jsme v evangeliu slyšeli úryvek opět z 16. kapitoly, to je Ježíš s apoštoly v Césareji Filipově, a ta známá otázka: „Za koho mě pokládají lidé, za koho mě pokládáte vy?“ až se celý ten dialog dostane k tomu, že Ježíš jim říká: „Půjdeme do Jeruzaléma, budu trpět, budu zabit.“ A Petr říká: „To se nestane.“ Ježíš ho posílá za sebe: „Jdi mi z cesty,“ a teď Ježíš dává tady toto ponaučení, které jsme dnes právě slyšeli.

Jak cenná je duše, co pro nás představuje duše? Jak moc s ní počítáme ve svém životě? Se svým tělem počítáme dost, že jo, abychom měli co jíst, aby nám nebylo zima a podobně, ale jak moc počítáme se svojí duší?

Už kdysi, kdysi dávno jsem četl kratičký příběh, svým způsobem je banální, ale vzpomenu si na něho vždycky, když právě se čte toto evangelium. Ten příběh je skutečný, vypráví o tom, jak po 2. světové válce do Himalájí, do nejvyšších hor světa, se začali hrnout turisté, jak se říká, ze Západu. A tito turisté, protože počítali se svým tělem, aby se příliš neunavilo v tom řídkém vzduchu, tak si najímali šerpy, nosiče. Oni počítali se svým tělem, takže tenkrát ty expedice tam nosily obrovské vybavení, spoustu věci. Dneska už je to vybavení mnohem skromnější.

A takhle jednoho dne jedna ta výprava vystoupala do jednoho sedla a ti, řekli bychom, horolezci z toho Západu chtěli jít dál. Ale ti místní šerpové rozbalili ty plachty, položili ten náklad a sedli si. A ti Evropané říkají: „Musíme dál, je hezky, využít počasí, jo, ještě bychom se dostali o pár set metrů dál.“ A ti se nechtěli hnout.

Tak přes toho tlumočníka, jako co to má znamenat, o co tu jde, a teď ten tlumočník vykomunikoval něco, co pro ty lidi ze Západu bylo těžko pochopitelné. Ti šerpové říkali: „Už jsme dnes vystoupali dost. Vystoupili jsme vysoko a musíme počkat, až nás dostihnou naše duše. Pak budeme pokračovat.“ Pro ty Evropany naprostá hloupost, téměř nesmysl, ale šerpové se nehnuli. Přenocovali na tom místě, a druhý den usměvaví naložili náklad a šli dál. Všechno stihli, nic nezmeškali a ti lidé ze Západu si uvědomili, že díky těmto několika hodinám získali možnost podívat se kolem sebe.

Co bylo zajímavé, ti šerpové seděli a dívali se do země. Ti Evropané to využili k tomu, že se podívali kolem sebe a uvědomili si celou tu krásu toho místa, kam došli. Protože když člověk putuje, když jde, tak vidí před sebou tu cestu, soustředí se na ten jeden výsek. Ale když se zastaví, tak se může otočit a vnímat celek. A toto je, bratři a sestry, potřeba v každé době. Uměl to Václav, a my se to chceme učit.

Když se vrátíme ještě k evangeliu, tak tam byla ta otázka: „Nebo jakou dá náhradu člověk za svou duši?“ Je tam otazník. Možná jsem to měl víc zdůraznit při četbě textu. Ježíš pokládá tuto otázku. Jakou dá člověk náhradu za svou duši? Chtěl, aby se jeho dvanáct apoštolů nad tím zamyslelo. Měli bychom se nad tím zamyslet i my.

Jakou můžeme dát náhradu? Žádnou. Není nic cennějšího, co bychom měli, co bychom vlastnili, co by utvářelo náš život. Naše duše a naše tělo patří k sobě. Když budeme teď za chvilečku zpívat modlitbu Vyznání víry, tak tam budeme zpívat, že věříme ve vzkříšení duše i těla. To obojí budeme mít na věčnosti, a proto jak myslíme na svoje tělo, tak mysleme i v tomto pozemském životě na naši duši.

O přijímání Božích darů

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
05.10.2014, kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
27. neděle mezidobí
příslušné slovo Boží: 1. čt. Iz 5,1-7; ž. Žl 80; 2. čt. Flp 4,6-9; evang. Mt 21,33-43;

Bratři a sestry, jak jsem říkal na začátku mše svaté, třikrát jsme vyslechli podobenství o vinici. Třikrát jsme slyšeli vlastně stejné téma, ale pokaždé to bylo jinak důrazné. Asi nejdůraznější bylo to třetí, z evangelia. Proč? Protože Ježíš toto podobenství řekl ve Svatém týdnu. Už vjel do Jeruzaléma na Květnou neděli a s největší pravděpodobností toto podobenství řekl velekněžím a učitelům zákona ve středu Svatého týdne, tedy dva dny před svým ukřižováním.

Všimněme si taky to, že není adresováno učedníkům, ale je adresováno lidem, kteří stojí vně, mimo, kteří otevřeně o sobě říkají: „My s tebou nekamarádíme. Nejsme tvoji přátelé."

Je to tedy velmi důrazné podobenství, ale cílem toho podobenství není je ještě víc odradit, nebo jak by se to lidově řeklo, naštvat je. Cílem není vytvořit ještě větší příkop, ještě prohloubit to nepřátelství. Cílem je získat je. Ale tady je právě ta otázka, jak se člověk k tomu postaví, co slyší, jakým způsobem na to budu reagovat. A to je to, o co tu běží ve všech těch třech případech. Zase jsou to všechno podobenství, to znamená, je to plné různých obrazů.

Když se zastavíme u toho žalmu, u toho prostředního vyjádření, které jsme slyšeli, tak to je zřejmě z těch všech tří příběhů nejstarší. Má se za to, že to vzniklo někdy asi 700 let před narozením Pána Ježíše jako reakce na pád a zánik severního izraelského království.

Už vlastně ten žalm, který má číslo 80, je dost dlouhý. Má tři části a my jsme z něho slyšeli třetí část, podobenství o té vinici. Všechny ty tři části společně spojuje refrén. Ten jsme slyšeli na konci: Hospodine, Bože zástupů, obnov nás, rozjasni svou tvář a budeme spaseni. To je jednotící myšlenka, myšlenka té obnovy.

Vinná réva ve své podstatě byla planá rostlina, která dlouhým šlechtěním, vytrvalostí těch pěstitelů, vytvořila keř, který má mnoho odrůd, který je velmi ceněný a jehož plody tedy se používají k oslavě. Ale pokud by se nikdo o tu vinnou révu, o tu vinici nestaral, tak ona by zase zplaněla. To je první taková základní myšlenka.

V odpovědi bylo, že dům Izraele je vinicí Páně, protože ve starém Egyptě byl za ten vinný kmen považován pouze král. Král byl ten, který měl nárok na zvláštní boží péči od těch jejich bůžků, od těch jejich model. A toto je druhá myšlenka, velmi důležitá. Byla důležitá pro Izraelity, je důležitá i pro nás: Každý člověk je obklopen touto Boží péčí, touto Boží vytrvalostí a rozmanitou péčí.

Už je to asi delší dobu, co jsem tady o tom mluvil, co všechno se každý rok na tom vinohradu musí udělat, a je toho skutečně hodně. Nebudu se teď tím zdržovat, nebudu to opakovat, ale vinice obecně je symbolem vytrvalé péče, obrazem vytrvalé péče. A Izrael si na tuto péči zvyknul a začal ji brát samozřejmě. A naráz se začali divit, když to „přestalo fungovat", a oni říkali: „Bože, už o nás nepečuješ!" A přicházejí proroci a říkají: „Ale on pečuje, ale problém je na vaší straně. Ne na straně toho, kdo dává, ale na straně toho, kdo přijímá."

Slyšeli jsme v tom žalmu oslovení „Hospodine, Bože zástupů". Pro nás je to jméno Boha takové slavnostní, že jo? Ale ono to bylo ještě něco víc. On to byl bojový pokřik. Opravdu s křikem tady tohoto začínali bitvy a říkali si: „Tak my se tady zaštiťujeme jménem našeho Boha, nemůžeme přece prohrát!" Prohráli. A teď si říkají: „Jak je to možné?" A říkají: „Bože, za to můžeš ty." A prorok přichází a říká: „Ne, zase ten problém, ta chyba je na vaší straně, na straně příjemce. Tady nejde o žádnou magii, tady nejde o to, že když vyslovíte nějaké jméno, že se něco stane. Takhle to přece nefunguje."

To, o co tady vlastně jde v tom refrénu, je ta obnova: „Hospodine, Bože zástupů, obnov nás." A ta obnova má zase několik tváří. Bylo zničeno jedno království, takže oni samozřejmě toužili po tom, aby bylo obnoveno. Toužili po hospodářské obnově, politické obnově a ten žalmista připomíná a říká: „A tady musí jít ještě o tu obnovu vnitřní. Bez toho to nebude fungovat."

Zmínil jsem se tady několikrát vlastně o těch chybách na straně příjemce. Jaké mohou být ty chyby? No, první je to, že příjemce ten dar bere automaticky, že za něj není vděčný. Nebo že ten dar ignoruje, tváří se, jako že nic nedostává. Anebo další možnost, víceméně krajní, ta je právě v tom evangeliu, že příjemce do slova a do písmene chce ten dar ukrást. To je to, co Ježíš kritizuje a co

říká těm velekněžím a učitelů zákona. Říká: „Vy se toho chcete zmocnit násilím, a je to naprosto zbytečné, protože vy to dostanete jako dar.

V tom žalmu je ještě několik takových zajímavostí. Jak jsem říkal, ten žalm má číslo 80 a v žaltáři je 150 žalmů. Ale židovští učenci si dali tu práci, že spočítali písmena, všechna písmena v celém žaltáři, a vyšlo jim, že tento žalm je právě v polovině. Nejde o slova, ale jde o písmena. A ta polovina má být v místě, kde čteme: „Pustoší kanec z lesa.“ A přímo v tom „lesa“, tam je písmenko, které hebrejsky se řekne ajin, a to že je ta přesná polovička toho žaltáře, a tak proto v hebrejské bibli tady toto písmenko je vždycky zdůrazněno a je napsáno trochu výš, aby bylo vidět.

To je tedy víceméně jenom taková zajímavost, ale ta věta „pustoší kanec z lesa“, je velmi zajímavá. Samozřejmě navozuje ten obraz někoho, kdo škodí, a je to tady popsáno způsobem, který je celkem snadno pochopitelný. Ale celý ten text je možné chápat také duchovně. Kdo je ten kanec a eventuelně to okolí kolem něho?

Izraelité žili obklopeni pohanskými národy a velký vliv na život Izraele mělo pohanství Egypťanů a pohanství Řeků. Ten kanec je vzat z řecké mytologie. Je známo to, jak různí ti řečtí bohové a polobohové bojují s různými divokými zvířaty. V řeckých bájích je popsán Adonis, který byl napaden právě divočákem a byl jím rozsápán. Tedy ten kanec, to je to řecké pohanství.

A to egyptské pohanství je schováno v tom lese. Ono totiž je možné ten text číst ještě jinak. Tam to písmenko ajin se může zaměnit za písmenko alef, a pak by se to četlo „kanec z říčního ramene“. Jenže to jako nedává smysl. Takhle, když se to čte „kanec v řece“, tak to nemá smysl. Jenže co je tou řekou? Tou řekou je právě Nil. Čili toto čtení se používá pouze v tom duchovním výkladu, aby se přiblížily ty dvě oblasti, odkud přicházely ty pohanské vlivy, které víceméně pomalu potichu prostupovaly život Izraele, a ten žalmista říká: „Je to nebezpečné. Člověk musí dávat pozor, čemu věří, komu věří, na co, na koho spoléhá, a musí nějakým způsobem třídit myšlenky, které k sobě pustí, myšlenky, které potom považuje za důležité.“

Abych to celé nějak shrnul. Jak jsem říkal, těch chyb je několik variant. Ježíš mluví o té chybě toho, že se toho chtějí zmocnit. Ježíš je velmi důrazný, protože je to ty dva dni před těmi Velikonocemi. Ale mnohem častěji nás trápí to, co bylo spíš v těch starozákonních, že bereme ty dary automaticky, anebo že se tváříme, že jsme žádný dar nedostali.

V minulých dnech jsem hledal nějaký text, a tak jsem přečetl asi dvě knížky rychle, a jako vedlejší produkt jsem tam objevil jeden příběh, který právě se hodí na to, jak ty dary bereme buď automaticky, nebo že se tváříme, že jsme žádný dar nedostali.

Je to příběh fiktivní, obrazný, který vypráví o jednom mladém začínajícím podnikateli, který žije v nějakém moderním městě a spěchá na obchodní schůzku. Jak to v těch moderních městech bývá, města jsou přeplněná, silnice ucpané, on to špatně spočítá a jede pozdě. A teď teda prosí: „Pane Bože, prosím tě, pomoz mi dostat se přes tu dopravní zácpu, protože jinak firma zkrachuje.“ Zácpa se nějakým způsobem uvolní, on projede, přijede tam, kde by měl vystoupit a hledá místo na zaparkování. Teď objíždí ty bloky, nikde žádné místo a: „Pane Bože, prosím tě, pomoz mi najít to místo k tomu zaparkování, jinak to dopadne špatně.“ Místo není. „Pane Bože, když mi ho pomůžeš najít, když mi ho ukážeš, já budu chodit každou neděli do kostela a budu chodit ještě včas k tomu.“ A místo není. Jezdí furt dál, úplně zoufale, a: „Pane Bože, jestli teda nezkrachuju, jestli toto vydržím, tak já budu chodit každý měsíc ke zpovědi, další svátosti budu přijímat.“ Furt místo není, furt jezdí a furt nic. No, a teď přidává, jak to místo není: „Já se budu modlit ráno i večer,“ a pak úplně v nejvyšším zoufalství, kdy už zbývají asi poslední dvě, tři minuty, říká: „A Pane Bože, jestli mně teď pomůžeš, tak já si budu i Bibli číst každý večer.“ No, a v tu chvíli asi čtyři nebo pět metrů před ním od chodníku z řady těch zaparkovaných aut začne vycouvávat jedno auto a uvolí se jedno místo. A náš člověk okamžitě řekne: „Pane Bože, už se nemusíš obtěžovat, už se tu jedno místo udělalo.“

Bratři a sestry, Bůh, když nám nic nehrozí, tak není důrazný. Ale když hrozí nějaká škoda, tak je důrazný. To jsme viděli u Pána Ježíše. Bůh nás obecně vybízí, abychom byli vnímaví a abychom se snažili vidět jeho dary, abychom si toho byli vědomi a abychom tyto dary používali. Každý z nás si tedy odpovězme na otázku, jaké dary dostávám každý den a jak je používám.

Běžte na místa, kde cesta opouští město

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
12.10.2014, kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
28. neděle mezidobí
příslušné slovo Boží: 1. čtení Iz 25,6-10a; 2. čtení Flp 4,12-14.19-20; evangelium Mt 22,1-14;

Ježíš mluví o svatbě. Svatba, nejradostnější událost v životě člověka. My se často ptáme a říkáme si: „Co v tom nebi budeme dělat? Nebudeme se tam nudit?“ A Ježíš, když o tom něco říká, tak říká: „Budete se tam radovat.“

V tomto podobenství je přirovnán Bůh ke králi. Předtím byl přirovnán k hospodáři, k majiteli vinice, teď je přirovnán ke králi. Proč? Protože král byl ten, kdo měl poskytovat ochranu. Král neměl tu hodnost proto, aby se mu klaněli, ale proto, aby chránil, aby pečoval. A toto tady vlastně Ježíš zdůrazňuje. Ten král se stará. Stará se o toho syna, kterému vystrojil svatbu, a stará se o to, aby lidé mohli přijít, aby svatebčané mohli přijít.

Musíme si uvědomit, že každé podobenství je jako zrcadlo, které je nám nastaveno. My se dost často domníváme, že podobenství je takové okno, které nám zprostředkuje pohled, jaké to bylo v minulosti. To je chyba. Podobenství je zrcadlo, které nám říká, jak to teď vypadá se mnou.

A tady v tom podobenství, které jsme dnes slyšeli, jsou vlastně tři roviny. Třikrát král zve. Ježíš toto podobenství říká velekněžím a starším lidu, a oni dobře věděli, o čem je řeč, aspoň ze začátku. To první pozvání je právě pozvání Izraele od východu z Egypta až po příchod Mesiáše. To druhé pozvání je také především pozváním Izraele. Je to vlastně období, kdy ještě žili první apoštolové. Uvědomme si, že i ten, kterému říkáme apoštol národů, svatý Pavel, nejdřív, když přišel do nějakého města, tak šel do synagogy, obrátil se k židům, a s nimi začínal svoji misii. A teprve když on odmítli, tak se obracel k dalším. Celých 15 kapitol Skutků apoštolů vypráví především o tom, jak se apoštolové obracejí na židy a snaží se je získat pro evangelium.

A to třetí pozvání, to je období církve. To třetí pozvání začíná tím, že řekl těm služebníkům, aby vyšli na rozcestí. To říká český překlad. Řecký originál říká trošku něco jiného. Tam říká: „Běžte na místa, kde cesta opouští město.“ Město je symbolem bezpečí, město je symbolem prosperity. Mimo město, mimo hradby bylo nebezpečí. U těch městských hradeb taky sedávali žebráci, tedy ti, kteří byli nějakým způsobem obtížní, kteří nevěděli s tím životem, co si s ním počít, nedokázali se zařadit ani tam, ani tam, a tady do těchto míst, kde se ty cesty zužují, kde je nebezpečno, kde jsou ti, kteří třeba nevědí co se svým životem, posílá král své služebníky.

A Ježíš tady právě upozorňuje na to a říká: „Svatební síň se naplnila, všemi, mohl přijít každý, kdo chtěl.“ A teď začíná další takové jako třídění. My, když nás někdo pozve na nějakou oslavu, tak zpravidla dostaneme papír, kartičku, pozvánku. V té době dostávali ti pozvaní šaty. V pátek jsme to tady řešili, že šaty v té době byly platidlem. A král, aby nikoho neuvedl do rozpaků, tak když je zval, tak jednak to pozvání bylo řečeno ústně, nebylo napsáno, a ten kdo zval, předal šaty. Tím bylo řečeno vlastně, že ten král mu dává všechno, co potřebuje, ten pozvaný, aby nebyl zahanben, aby se mohl opravdu s radostí zúčastnit této oslavy.

Takže když se ptá ten král, a je zajímavé, že začíná: „Příteli.“ Všimněme si, že teda mu bude něco vytýkat, bude to velmi vážné, ale pořád ho oslovuje příteli. Ježíš v Getsemanech osloví Jidáše slovem příteli. Říká: „Příteli, jak to, že jsi sem přišel bez svatebních šatů?“ On vlastně říká: „Já jsem ti je poslal. Kams je zašantročil, co jsi s nimi udělal, za kolik jsi je prodal?“ A proto s ním jedná takhle tvrdě.

Díky Bohu my dnes jsme ještě o kousek dál a víme, že s pomocí Boží je možné ty svatební šaty získat znovu. Je možné získat Boží odpuštění, je možné začít znovu. Ale to by nás nemělo svádět k tomu, že si řekneme: „O nic nejde, získám ho znovu,“ protože nikdo z nás nemá zaručené, že to budu zrovna já, kdo ho získá, kdo bude mít na této zemi tolik času, aby mohl začínat pořád znovu a znovu.

Ale, bratři a sestry, toto podobenství nám chce říct tolik: Bůh nás zve. Zve nás do radosti a dává nám všechny prostředky k tomu, abychom my ten svůj život mohli prožít v určitém pokoji, v určité harmonii a radosti. A je na nás, abychom to, co nám Bůh dává, abychom to přijali a používali na tom správném místě. Svatební šaty se měly použít na svatební hostině, ne je prodat. Čili tedy ty dary, které dostáváme, máme používat, navíc ještě na správném místě ve správný čas a v žádném případě je nikde nezašantročit.

Stavitel mostů

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
19.10.2014, kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
29. neděle mezidobí
příslušné slovo Boží: 1. čtení Iz 45,1.4-6; 2. čtení 1 Sol 1,1-5b; evangelium Mt 22,15-21;

Bratři a sestry, jak jsem říkal na začátku mše svaté, prožíváme dnes den modliteb za misie a při té příležitosti je možné číst jiné texty, než které jsme četli. My jsme četli normálně texty, které připadají na 29. neděli v mezidobí. Zdálo se mi zbytečné ty texty nějakým způsobem měnit, protože myslím, že ty texty, všechny, které jsme slyšeli, jsou dostatečně misijní. Mluví o nějakém poslání, o nějakém úkolu, který si předsevzali různí lidé a ty texty taky tak trošku jdou do politiky. Včera skončily volby, takže je to vhodné pro naši situaci.

Druhé čtení, první list apoštola Pavla Soluňanům, je nejstarší spis Nového zákona. Soluňská církevní obec, to je první křesťanská obec tady v Evropě, a svatý Pavel, když potom šel dál a pokračoval ve svém působení, ve své misii, tak na Soluňany pořád myslí a píše jim. Ten list je velmi krásný. Začíná takovým velkým povzbuzením. Musíme si uvědomit, že ta první křesťanská obec, to byla zase menšina. Oni byli takové zrníčko písku někde v takovém tom velkém moři lidí, kteří vyznávali jiná náboženství, hlásili se k jiným bohům. A tak je Pavel povzbuzuje, dodává jim odvahu, utěšuje je. Je to skutečně krásný příklad toho, jak lidé, kteří jsou od sebe daleko, jak myslí jeden na druhého a jak jeden druhého podporují, alespoň tedy tím dopisem, ale hlavně modlitbou.

Mise v prvním čtení, je to mise Izaiášova, kdy on prorokuje o králi Kýrovi. To je Peršan, pohan, člověk, který nikdy neznal Hospodina a ani v něho nevěřil. Pokud nějakým způsobem ho uznával, tak ho uznával jako jednoho z těch pohanských bohů. A Izaiáš chce říci tady tímto proroctvím asi tolik: Bůh ve své misi, ve svém plánu počítá s každým člověkem, pro každého je tam místo. A Bohu stačí, jestliže ten člověk hledá dobro, pravdu, jestliže chce prospět druhým. I na tomto Bůh už staví a nepřehlédne i to nejmenší dobro, které ten člověk udělá. A je jedno, jestli je ten člověk věřící nebo nevěřící.

Svatý Pavel píše potom v jednom svém listě, že hledá co nejvíc kladných položek na našem účtu. Ano, je to skutečně tak, že Bůh nepřehlédne ani sebemenší dobrou maličkost, kterou jsme vykonali, a odmění to. My to často přehlédneme, ale on ne.

No, a mise v evangeliu? Je to mise, poslání Božího Syna Ježíše Krista, který je opět připraven setkat se s kýmkoliv, kdo přijde. A tady slyšíme o misi, o poslání herodovců a farizejů. Pro ty z vás, kteří byste ten text hledali, je to ve 22. kapitole Matoušova evangelia. Je to text, který nám se líbí. Máme z toho takový dobrý pocit: Ten Pán Ježíš jim to natřel. Oni ho chtěli chytit, a on v tom neuvázl a vymotal se z toho s takovou krásnou elegancí.

Líbí se nám to taky proto, že nám se nepodaří vždycky takhle vyváznout z různých nástrah a dost často se do toho zamotáme. A proto je nám tento text velmi sympatický, moc se nám líbí. Ale na pochopení a na vysvětlení je to text poměrně těžký. Proč? No, protože všichni účastníci toho setkání, toho střetu, promýšleli, co řeknou, a každé slovo tam má své místo a vysvětlit to a pochopit je docela obtížné.

Takže tedy my se vrátíme na začátek toho úryvku. Říkal jsem, je to ve 22. kapitole, ale začalo to o kapitolu dřív. V 21. kapitole Ježíš vyhání kupce z Chrámu, dělá další divy a přicházejí velekněží, farizejové, saducejové a ptají se ho a říkají: „Vysvětli nám, dokaž nám, že to můžeš dělat. Čí mocí to děláš?“ A Ježíš jim položí otázku a říká: „Od koho byl křest Jana Křtitele, od lidí nebo od Boha?“ Oni se jdou poradit a teď si říkají: „Když řekneme od lidí, tak naštveme ty lidi, protože lidé považovali Jana za proroka. Když řekneme od Boha, tak nám Ježíš řekne: ‚Proč jste mu neuvěřili?‘“ Takže porada skončí slovy: „Nevíme.“

Ježíš teda jim taky řekne: „Když vy mně nechcete odpovědět, ani já vám neodpovím.“

Aby se tomuto vyhnuli, tak vymysleli tady ten sladký úvod: „Mistře, víme, že jsi pravdomluvný, učíš cestě k Bohu podle pravdy, nedbáš lidských ohledů, nehledíš na to, čím kdo je.“ Jak se říká, jako když másla ukrajuje a med maže. Je z toho doslova cítit, že to nemysleli upřímně, ale že to bylo vymyšlené a že tím chtěli odlákat Ježíšovu pozornost. A hlavně jim šlo o to, aby Ježíš nemohl říci, nevím.

Ale vraťme se ještě chvíli k těm postavám. Kdo tam k Ježíšovi přišel? Farizejové, herodovci. Teď se dostáváme k té politice. Dvě skupiny, které se nesnášely. Farizejové říkali, že to, že v zemi Izraelitů vládnou Římané, že to je Boží trest za špatné chování místních obyvatel. Herodovci říkali, že to, že zemi izraelskou spravují Římané, že to je Boží požehnání. A to jsou záznamy, to je napsané, to jsem si nevymyslel.

Takže vidíme, to jsou prostě dva protichůdné směry, dva protichůdné tábory, ale v tuto chvíli je to podle té zásady, že náš společný nepřítel z nás dělá přátele, tak se spojí. Je to jak v té politice. Před volbami na sobě nenechají, jak se říká, nit suchou. Pak když se to teda všechno sečte tak, aby nějak ta koalice vyšla, jo, tak budeme kamarádi. Přesně to se stalo tady. Mají společného nepřítele, zapomenou na rozpory a jdou.

A pokládají tady tu otázku, kterou už jsme slyšeli. Říkají si: „Je to dokonalá past," a oni čekají ano nebo ne. Je vůbec nenapadne, že by to nějak mohlo být jinak. Ježíš jim říká, aby mu podali ten peníz. Ježíš ten peníz nemá. Proč? No, protože na tom penízi, jak jsme slyšeli, na tom denáru, byl vyobrazený císař. Byla tam jeho podoba. Na líci císař Tiberius, na rubové straně jeho matka, císařovna matka Livie. A protože tam jsou ty obrazy lidí, tak Izraelité, židé, vůbec ty peníze neměli mít u sebe. Bylo to chápáno jako modloslužba. Svatý Matouš to nevysvětluje, protože to tenkrát všichni věděli.

Tedy první věc je ta, že Ježíš je nachytá, že ty peníze mají u sebe. To už je první moment. Ale všimněme si, že Ježíš se tady u toho nezdržuje. Ježíš toto přechází. A v tuto chvíli už oni vědí: „Už má nad náma navrch. Mohl by nám vytknout tady tuto skutečnost, že my se sami nechováme podle toho, co říkáme." Ale Ježíš toto nechává bokem a soustřeďuje se na něco důležitějšího.

Zastavme se ještě chvíli u té mince. Byl to denár, zase ten Matouš nevysvětluje, co to je. Byla to poměrně často používaná mince, slitina stříbra a mědi. Toho stříbra v té minci byly asi čtyři gramy, tedy nic moc. A ty dva obrazy, na jedné straně Tiberius, na druhé straně ta Livie. Teď bych trošku odbočil. Před nějakou dobou běžel seriál v televizi Já, Claudius, a často se tam mluvilo o babičce Livii. Ve vztahu k tomu Claudiovi to byla jeho babička. Byla to žena, která to tam skutečně řídila a nechala popravit nebo odpravit značné množství osob, všech těch, kteří se jí nehodili do toho jejího plánu. A tato Livie byla zobrazena na té minci jako bohyně míru. Bylo to tedy to, čemu se říká pozlátko nebo fasáda. Pro ty, kteří neviděli do toho zákulisí, co se tam dělo, tak to mělo ukazovat, jak je to všechno krásné a harmonické.

No, a teď tam byly nápisy. Kolem hlavy toho Tiberia bylo latinsky napsáno Tiberius Caesar Divi Augusti filius Augustus. Znamená to Tiberius císař, božského Augusta syn, a tady to Augustus by se zřejmě přeložilo jako král nebo panovník. Ony jsou to vlastně všechno jména. A kolem té Livie bylo napsáno Pontifex Maximus. To byl titul nejvyššího kněze, doslova to znamená Nejvyšší stavitel mostů, a je to docela důležité, ještě se k tomu dostaneme.

Ježíš chce, aby se podívali na ten denár, a říká: „Co je císařovo, dávejte císaři, co je Božího, dávejte Bohu." Ale co se má dávat císaři? A toto je velmi složitá otázka, protože když věříme v Boha, věříme, že Bůh stvořil tento svět, stvořil i toho císaře, koneckonců minimálně připustil, že ten císař má tu svou moc, že Bůh to dovolil, aby on měl tady tuto moc, tak co teda se má dávat císaři? A tady ti vykladatelé Nového zákona říkají, na co bychom se měli soustředit. Jednak bychom si měli ujasnit, co je to moc Boží a co je to moc člověka.

Čím se charakterizuje, jak se projevuje moc člověka? No, tím, že bere, ty daně. Ta mince byla drobná, malá, čtyři gramy stříbra, ale bylo jich hodně, a tak všem připomínal Tiberius, říkal: „Tady vládnu já, tady je to moje." A tím, že platili tou mincí, tak uznávali jeho vládu. Takže ta lidská moc se projevuje tím, že bere – peníze, daně, jiné další věci. Jak se projevuje moc Boží? My se často domníváme, že se projevuje úplně stejně, a proto se jí bojíme. Ale ona se projevuje darováním. Moc Boží se projeví ve finále tím, že Ježíš vezme kříž a ponese ho na Golgotu.

Když se zeptáme, co dal Ježíš Kristus Bohu, když sám říká: „Co je Božího, dávejte Bohu"? No, tak mu dal nás, ale dal mu nás právě jako ty děti, že spravil ten porušený vztah. To je jedna myšlenka, že Boží moc se projevuje obdarováním nebo obdarováváním.

Druhá myšlenka, že křesťan, když se dívá na tento svět a na ty události, které tady jsou, tak by měl vždycky vidět jednotlivého člověka. Často se mluví o společnosti, o národu a podobně. To všechno jsou jako davy, masy, ale křesťan se má snažit vidět jednotlivého člověka, tak jak nás vidí Bůh. Potom je to totiž úplně jinak. Potom se nestane to, že by člověk sklouzl k tomu, co bylo na té minci,

že je tam ta habaďura, že je tam někdo zobrazený jako bůh nebo bohyně míru, a přitom se chová úplně nějak jinak.

Ještě bych tady zmínil jednu věc, kterou jsem možná měl zmínit na začátku, otázku. Svatý Matouš tady chce znovu připomenout a říct, jak je scestná ta otázka těch farizejů a herodovců. Otázka, to je něco, co slouží člověku k tomu, aby si rozšířil obzory, aby se vzdělal, aby byl chytřejší, moudřejší, a to je v pořádku. Ale tato otázka, kterou oni pokládají Ježíšovi, je otázka, která má zabít. Má zlikvidovat Ježíše. Ne zabít ho nějakou zbraní, ale ať řekne, co řekne, tak to bude špatně, a buď ho ukamenují lidé, nebo ho zavřou Římané za to, že pobuřuje. A to je další poselství tohoto textu, co nám Matouš chce říct: „Takhle se, křesťane, neptej, toto nedělej. Nechtěj svými otázkami zabít, ale naopak tvé otázky mají vést k tomu, aby se rozšířila radost, aby se rozšířilo vědění."

A nakonec, co svatý Matouš tady tím textem chce říct? Je to nenápadné, ale jde mu o to, aby ukázal, připomněl nápis na kříži, Ježíš Nazaretský, král židovský. A tady jde o srovnání těchto dvou nápisů – toho, kdy Tiberius říká, že je syn božského Augusta, a Ježíš z Nazareta na kříži je králem židů. A teď z toho vyplývá, když se porovnají tyto dva nápisy, že Ježíši Kristu, Božímu Synu, patří ten titul Stavitel mostů, nejvyšší kněz. Protože on tím, že vzal ten kříž, postavil znovu ten most mezi nebem a zemí, mezi člověkem a Bohem. A toto je vlastně poselství tady tohoto textu a svatý Matouš chce říct: „Křesťane, ty který následuješ Ježíše Krista, usiluj o to, abys byl taky takovým stavitelem mostů, a všechno co v životě děláš, aby skutečně bylo pravdivé. A ve svém chování nezapomínej na tu moc Boží, která chce všechny obdarovávat.

Jestliže chcete dojít k Bohu, tak musíte jít skrze člověka

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
26.10.2014, kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
30. neděle mezidobí
příslušné slovo Boží: 1. čtení Ex 22,20-26; 2. čtení 1 Sol 1,5c-10; evangelium Mt 22,34-40;

Když se řekne přikázání, třeba Boží nebo vůči Bohu, tak my se často domníváme, že to půjde právě tou cestou, jako musíš někam dojít, musíš něco odříkat a podobně. Ale jestli jste dobře poslouchali už i to první čtení, byly to příkazy, ale vždycky se to týkalo člověka: Neutiskuj, ber ohled, nezapomeň, že i ty jsi byl v této tíživé situaci.

Je to zvláštní, ale Bůh nás vyzývá, abychom k němu došli skrze člověka, přes druhé lidi. Tedy vlastně ta Boží přikázání, ony se nezdržují nějakou teorií, ale přímo nás vyzývají jít do praxe. Neexistuje krátká definice, krátká věta, co je to láska, to hledali ve starém Řecku, ale víme všichni, jak jedná, jak se chová člověk, který miluje, který má rád. A Ježíš říká: „Jděte touto cestou."

Možná ještě bych měl říct na úvod, že tady toto setkání s těmi farizeji bylo velmi očekávané, všichni, kdo tam byli okolo, tak čekali, co Ježíš řekne. Poslal pryč saduceje. Saducejové, to byli ti šlechtici, kteří říkali: „Je pro nás požehnání, že jsou tady Římané. Je pro nás požehnání, že jsme okupováni cizí mocností." Lidé je za to nenáviděli. Ježíš odolá tomu střetu s nimi, a teď přicházejí ti, kteří jsou obdivováni. Farizejové byli obdivováni pro svoji znalost toho, čemu my říkáme Starý zákon. Je správné, je potřebné znát základy víry. Ale toto Ježíš nekritizuje, nekritizuje jejich znalosti, ale víceméně vlastně říká: „Vy to neumíte dobře používat. Vy to špatně používáte, to co jste se naučili."

Co se naučili? Jsou to ta moje svým způsobem oblíbená čísla. Rozdělili celý Starý zákon na příkazy a zákazy a došli ke dvěma číslům, 365 příkazů, 248 zákazů. Dohromady je to 613 pouček. Mnozí to znali, téměř zpaměti, a proto byli obdivováni. A Ježíš říká: „Ale lepší by bylo, kdybyste byli obdivováni pro to, jak dokážete sladit teorii s praxí," protože to jim nešlo. Oni se soustředili na doslovné dodržování těch předpisů, a právě ztratil se z toho člověk.

Tady tomu doslovnému a takovému, řekli bychom, až otrockému dodržování se říká legalismus. A Ježíš říká: „To ne. To nebude fungovat, protože Bůh si vybral člověka." Člověk je cestou, kterou jde Bůh. Ježíš se stal člověkem.

Ježíš tam neříká nic nového. V té první části Ježíš cituje 5. knihu Mojžíšovu, v té druhé části cituje 4. knihu Mojžíšovu. Ale nové je to, že to spojuje a říká: „Jestliže chcete dojít k Bohu, tak musíte jít skrze člověka." A potom říká, že člověk má mít toho druhého rád jako sám sebe. Jinými slovy Ježíš říká: „Mějte každý rád sám sebe."

My si řekneme: „Není to nějak špatně?" Není. Opakem lásky je sebeláska, to je špatně. Ale mít se rád správně, to znamená přijmout svoji existenci, svůj život jako dar, děkovat za něj, radovat se z něho, že svého života a snažit se rozvíjet všechny dary, které jsem dostal. Potom člověk bude mít rád i druhé.

Člověk, který nepřijal svoji existenci, který je nějakým způsobem sám ze sebe, nevím jak to mám říct, znechucený nebo podobně, člověk, který je utrápený sám nad sebou, tak ten nebude mít rád druhé. Ono mu to totiž nepůjde. Takže je to zvláštní, ale ta cesta začíná od toho, že se máme každý naučit mít správně rádi sami sebe, abychom potom mohli mít správně rádi i ty druhé.

Bratři a sestry, Ježíš říká těm farizejům: „Nějak už přestaňte teoretizovat a snažte se to žít." A toto je poselství, které platí i pro nás.

Roucho si do běla vyprali v Beránkově krvi

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
01.11.2014 - sobota , kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
Slavnost Všech svatých
příslušné slovo Boží: 1. čt. Zj 7,2-4.9-14; ž. Žl 24; 2. čt. 1 Jan 3,1-3; evang. Mt 5,1-12a;

Dnes slavíme slavnost Všech svatých a chtěl bych, abychom se zamysleli nad prvním čtením, které bylo z knihy Zjevení. To, co jsme slyšeli v tom zjevení v nebi a na zemi, jsou to dvě takové vize, které spolu úzce souvisí, ale obě ty vize jsou naplněny pokojem. A přitom je to vloženo, je to čtení ze 7. kapitoly knihy Zjevení, kdyby to někdo doma hledal, tak je to vloženo mezi obrazy, mezi zjevení, kterým se říká „lámání pečetí“. Těch pečetí je sedm a v podstatě rozlomení jakékoliv té pečetě s sebou přináší něco nepříjemného.

Ten smysl je v tom, že svatý Jan vedený Duchem svatým říká: „Člověk, který se odvrátí od Boha, tak vždycky to nakonec skončí nějak špatně.“ A mezi šestou a sedmou pečeť, mezi ty, řekli bychom, zvěstování těch různých útrap a nepříjemností až katastrof je vloženo toto zjevení – zjevení, ve kterém vystupují dva zástupy lidí. Jeden je na zemi a druhý je v nebi.

Ale celé to zjevení začíná posláním anděla, který je poslán od Boha a říká: „Neškoďte zemi, neškoďte moři ani stromům, dokud nepoznamenáme na čele služebníky našeho Boha. A celý ten děj se jaksi zastaví.

A tady už se dostáváme k první takové duchovní myšlence, která může být pro nás velmi užitečná. Máme se zastavit čas od času i v našem životě. I na nás se valí hodně nepříjemných věcí, zážitků, zkušeností, situací. Máme se zastavit a hledat pokoj. Máme se zastavit a uvědomit si, že dobro je silnější než zlo. Bůh je silnější než zlo. Mnohdy totiž o tom pochybujeme. Mnohdy si říkáme, jak to skutečně je.

„Dokud nepoznačíme pečetí.“ Je to obraz a musíme to takto chápat. V tomto obraze těm poznamenaným je na čelo udělána značka písmene T, tau. Známe to i tady z našeho obrazu Madony z Veveří. Je to to tau, které dělali Římané po bitvě, když počítali vojáky a zjišťovali, kdo přežil a kdo je mrtvý. U těch, kteří byli živí, u jeho jména v seznamu udělali to písmeno Tau. U toho, kdo byl mrtvý, namalovali písmeno Théta, jako thanatos (řecký bůh smrti). Tady je to ale symbolem. A co to znamená? Když ve starověku označili pečetí nějakou věc nebo i člověka, otroka, tak se tím říkalo: Tato věc, jako otrok, je majetkem někoho. A tento někdo si svůj majetek dobře střeží. Tedy svatý Jan říká: „Jste majetkem Božím a on si vás ohlídá.“ Ne, že by vás hlídal, ale dá pozor, aby vám nikdo neublížil. A to je smyslem tady tohoto prvního obrazu.

Bůh přichází, aby nás podpořil. Ta podpora nespočívá v tom, že by odstranil nepříjemnosti, těžkosti, ale ta podpora spočívá v tom, že dá sílu a vytrvalost, abychom to zvládli, abychom to s jeho pomocí překonali. Bůh přichází, aby při všech těch problémech, při všech těch těžkostech, při setkání s jakýmkoliv zlem, aby člověk dokázal zachovat pokoj. Tedy i my čas od času se zastavme a prosme o pokoj. Hledejme tento pokoj a uvědomme si, že Bůh o nás ví.

Tak, a teď se tam říká, kolik jich bylo, těch poznačených, 144 tisíc. Tisíc je znamení plnosti. 144 je dvanáct krát dvanáct. Víme, že to je oblíbené číslo v Bibli a opět znamená plnost – dvanáct kmenů Izraele, dvanáct apoštolů a další. Svatý Jan tím chce říct: „Bůh na nikoho nezapomene.“ V těch lidských seznamech často bývají chyby, často se na někoho zapomene nebo je tam někdo navíc, často jsou tam nepřesnosti, ale Boží záznamy, ty jsou v pořádku. A Duch svatý skrze apoštola Jana, který napsal to zjevení, říká: „Neboj se, člověče. Bůh o tobě ví, že jsi na cestě k němu, a on ti na té cestě poskytne tuto podporu.“

Potom se tam říká, že tito poznamenaní, poznačení, byli ze všech kmenů izraelského lidu. Víte, to zjevení, to jsou obrazy, které se různě prolínají. Ty dva zástupy mají také naznačit Starý a Nový zákon, ale mají naznačit také ty, řekli bychom, kteří jsou na cestě, to jsme my. Těch 144 tisíc v tuto chvíli jsme my. Ale chtějí také říct, že to, co Bůh slíbil ve Starém zákoně, v Novém zákoně splnil. A chtějí říct, že vyvolený od toho okamžiku příchodu Ježíše Krista je každý, kdo se k Ježíšovi hlásí.

No, a teď se tam dostáváme k druhému obrazu, který je v nebi. To jsou ti, kteří už došli do cíle té cesty, a tady už se neudává žádné číslo. Veliký zástup, který by nikdo nespočítal. Taky se tam říká: Ze všech kemnů, národů, plemen a jazyků. Svatému Janovi jde o to, aby zdůraznil, že to není omezeno na nějaký národ, že to není omezeno na jazyk nebo že tam není prostě daná překážka, ale že záleží skutečně na člověku, jestli chce dojít, jestli chce přijmout spásu.

„Před trůnem a před beránkem, oděni bílým rouchem s palmami v rukou.“ Bílá je znamení života a je to zajímavé, právě že naši předkové nosili bílé šaty na pohřby. Až do doby Josefa II. bylo zvykem, že se shromažďovali lidé na pohřeb oblečení do bílých šatů, protože si právě připomínali a říkali: „Ano, ten člověk, s kterým my se tady teď loučíme při tom pohřbu, on už žije věčným životem a on už má ten život v plnosti. A nám toto připomíná ta bílá barva, kterou máme na sobě.“ Pak se to změnilo, víceméně z praktických důvodů, a černá je chápána jako barva smutku. Ale máme si uvědomit, že ten člověk, který odchází z tohoto světa, z této, řekli bychom, pouti, tak už došel cíle své cesty. A z toho se máme radovat.

Je tady připomínka toho, jak na Květnou neděli lidé, kteří zdraví Ježíše, mávali palmovými ratolestmi. Palma je znakem mučedníků. Svatý Jan tím chce říci: „Každý, kdo se hlásí k Ježíšovi, musí počítat s tím, že nepůjde jenom o chvíle radostné, že to nebude jenom oslava, ale že se v jeho životě objeví i těžkosti. Na to vlastně odpovídá ten stařec.

„Přišli z velikého soužení.“ Když budeme hledat, co tím svatý Jan myslel, tak zjistíme, že když psal toto zjevení, tak císař Domicián pronásledoval křesťany a bylo to velké pronásledování, byla to velká nepříjemnost. Ale my můžeme obecně říci, každý z nás v životě se dostane někdy do situace, kdy si říká: „Mám toho dost,“ a obecně platí, že naše těžkosti, naše nepříjemnosti se nám zdají ty největší. A co máme udělat v tuto chvíli? Na to odpovídá i to zjevení: „Roucho si do běla vyprali v Beránkově krvi.“

Vyprat v červené barvě něco doběla, to nefunguje. Ale tady se mluví o spojení našeho utrpení s utrpením Ježíše Krista. To znamená, člověk má právo na to říct: „Ano, už toho mám dost, už je toho na mě moc.“ Ale je potřeba, aby ta věta pokračovala: „Pane Ježíši, ty to víš, že je toho na mě moc, že pod tím padám. Prosím tě, posil mě.“ Takhle je to správně. Nestačí jenom si postěžovat, ale je potřeba hledat tu pomoc u toho, kdo mi pomoct může. Kdo mě může podpořit, posílit. A to je Ježíš. Můžeme vzpomenout na jeho úzkost v Getsemanské zahradě, můžeme vzpomenout na to, jak on nese kříž, ale koneckonců teďka několik minulých nedělí jsme četli v evangeliu o tom, jak na Ježíše dotírají jeho nepřátelé. Tu farizejové, tu saducejové chtějí ho chytit za slovo, jestli neřekne něco špatně. Jsou to takové věci, řeklo by se, zdánlivě malé, ale jsou to věci unavující. A to stejné zažíváme my. A tak tady tyto svoje těžkosti a tyto problémy spojme s Ježíšem a u něho hledejme tu posilu, u něho hledejme tu pomoc.

A mně tam se líbí ještě jedna věc. Tam to začíná tak, že jeden ze starců se mě zeptal: „Kdo jsou tito?“ A svatý Jan na to říká: „To víš ty. Já to nevím, ale ty to víš.“ Ale ten dialog začíná ten stařec. Tady v Písmu svatém stáří je synonymem moudrosti, vyzrálosti. A tento text nám chce říci ještě jednu věc. Jak člověku přibývají roky, tak by měl být moudřejší, měl by být vyzrálejší a ty, kteří jsou mu svěřeni, by měl vést k tomu, aby si kladli ty správné otázky, ty důležité otázky. Stáří má být nápomocno v kladení otázek a v hledání odpovědí. Ale těch důležitých, protože my se často ptáme na věci, které můžeme označit za podřadné, banality, hlouposti a podobně.

Bratři a sestry, dnes si tedy připomínáme, říkáme, svátek Církve vítězné, prostě těch, kteří už jsou v nebi. My patříme k církvi, které se říká putující. My jsme tím putujícím lidem Božím. Dnešní svátek nás má naplnit radostí z toho, že mnozí už tam jsou, a má nás znovu ubezpečit, ujistit, že Bůh očekává i nás a že nám dává všechny potřebné dary a prostředky k tomu, abychom i my došli do cíle této své životní cesty.

Kéž se tak stane.

Pevný bod může nabídnout právě jenom Bůh

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
02.11.2014 - neděle , kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
Vzpomínka na všechny věrné zemřelé
příslušné slovo Boží: 1. čt. Dan 12,1-3; ž. Žl 130; 2. čt. Sk 10,34a.37-43; evang. Lk 7,11-17;

Bratři a sestry, o dnešní památce Věrný zemřelých je možné kombinovat texty ke mši svaté, a tak jako žalm jsem zvolil poměrně známý žalm, který má číslo 130 a začíná těmi slovy „z hlubin volám k tobě, Hospodine“. V hebrejském originále dokonce se říká „z bezedných hlubin volám k tobě, Hospodine“. Nevíme, kdy tento žalm vznikl, ale byl zařazen mezi takzvané poutní písně. Je jedenáctou poutní písní v žaltáři. Jsou to skladby, které se zpívaly v procesí anebo i přímo v Jeruzalémě v Chrámu jako součást bohoslužby poutníků a tento žalm měl za cíl navodit, řekli bychom, takovou kající atmosféru, pomoci těm poutníkům, kteří přicházeli do chrámu, aby se zamysleli jednak nad sebou, a aby si uvědomili, proč do toho chrámu přicházejí, co je to důležité, co si chtějí vyprosit. Protože my často prosíme za různé věci, ale to první v řadě, tak musíme vždycky prosit za to, aby se srovnal můj vztah k Bohu. Musíme prosit za vlastní odpuštění, a teprve potom můžeme předkládat další prosby. Proto taky vlastně na začátku každé bohoslužby, každé mše svaté je ten úkon kajícnosti.

Tento žalm, latinsky se mu říká De profundis, církev zařadila mezi takzvané kající žalmy, šestý ze sedmi kajících žalmů. Tedy tento žalm má takové výsadní postavení jak v Novém zákoně, tak měl i výsadní postavení ve Starém zákoně. Modlily se ho rády i různé osobnosti. Asi nejznámější osobností, která se k tomuto žalmu hlásila, byl ten reformátor Martin Luther, protože on měl strach, jestli mu Bůh odpustí jeho chyby, jeho viny. A tento žalm právě ujišťuje člověka o tom, že to odpuštění je skutečně velké, široké, tam se používá to slovo hojné.

Ale co tomu odpuštění musí předcházet? Musí tomu předcházet uznání viny. „Volám k tobě, Hospodine, vyslyš můj hlas. Tvůj sluch ať je nakloněn mé snažné prosbě.“ To, jak je to postavené, jak je to poskládané, vyjadřuje to, že ten žalmista je si vědom svých chyb.

Ještě jsem měl říct asi tu důležitou věc, že ten žalm se zase zpíval na dvě části. Zpíval zpěvák a jemu odpovídal sbor. Některé části toho žalmu jsou v jednotném čísle, některé v množném, ale vždycky se má na mysli celý národ. Všichni nějakým způsobem patříme k sobě a všichni musíme prosit o odpuštění a Boží slitování.

Takže ten zpěvák začal zpívat a vyjádřil tu myšlenku, že všichni ti, kteří tam jsou, uznávají svoje viny. A pro toto, že uznají ty viny, tak prosí o odpuštění. Vlastně je to situace, která je úplně jiná než na začátku Písma svatého, kdy když první lidé zhřešili, Bůh se ptá Adama: „Cos to udělal?“ tak on říká: „Žena mě svedla.“ Bůh se ptá ženy: „Cos to udělala?“ a ona říká: „Had mě svedl.“ A takhle si to přehazují jak horký brambor a nikdo z nich nechce přiznat chybu, nikdo z nich nechce říct: „Ano, já za to můžu. Je to má vina.“ Tak tady je to v tom žalmu přesně naopak.

Navíc ještě ten žalmista přirovnává toho člověka, který udělal něco zlého, k někomu, kdo se topí, a říká vlastně: To zlo se podobá velké mase vody, ve které člověk nějakým způsobem se topí. Nemůže najít pevnou oporu, nemůže najít to, od čeho by se odrazil, a hledá ten pevný bod. Nějakou skálu, něco, někoho, to místo, od kterého by řekl: „Tak, a teď tady od tohoto začnu.“ A tento pevný bod může nabídnout právě jenom Bůh. A ten žalmista si je toho dobře vědom a toto připomíná a říká: „U Boha hledejte bod toho obratu.“

Dál tam srovnává jednání člověka a Boha: „Budeš-li uchovávat v paměti viny, Hospodine, kdo obstojí? Ale u tebe je odpuštění.“ Vlastně on si uvědomuje, že Bůh se liší, jeho jednání se liší od našeho jednání. Jak? No, my s těmi druhými zpravidla jednáme podle toho, jak oni jednají s námi. Někdo přijde a žádá nás o pomoc, tak my mu klidně řekneme: „Tak tys mně nepomohl, tak já ti teď taky nepomůžu.“ Anebo zase naopak, i když se nám moc nechce, tak řekneme: „Dobře, protože ty jsi mi pomohl, tak já ti pomůžu.“ Je to takové trošku obchodnické jednání a Bůh by mohl jednat taky tak. Ale žalmista si uvědomuje a říká: „Ale ne, on to nedělá. On je v tomto úplně jiný než my, a my bychom si měli vzít příklad, nechat se inspirovat tím jeho.“ Je to nesmírně těžké, ale je to cesta.

A potom dál říká: „Doufám v Hospodina, duše má doufá v jeho slovo, má duše čeká na Pána více než stráže na svítání.“ Mluví o slovu. My víme, že to Boží slovo má tu vlastnost, že se stává. Bůh slovo neříká, ale Boží slovo se stává, tedy splní se. A tady v tomto ten žalmista vyjadřuje jistotu a říká: „Na to je spolehnutí. Vždycky se to stalo, vždycky Bůh splnil to, co řekl, a tak věří, že to bude

takhle i dál.“ Ale chtěl by tu dobu té nejistoty zkrátit, chtěl by, aby byla co nejkratší, a tak to přirovnává ke strážným, kteří hlídají nějaké město, něco, a čekají, až bude světlo, aby ta jejich služba mohla skončit.

Každý, kdo chodí na noční směny nebo kdo byl třeba na vojně, párkrát jsem byl taky ve stráži. Ve 3 hodiny ráno, to je hrozný. To se člověku chce tak zoufale spát, čas se tak vleče. Každý dospělý ví a říká: „Ano, to ráno přijde, to určitě, ale už aby to tady bylo,“ a připadá to člověku nekončené. A ten žalmista právě říká: „Bože, já už bych chtěl takhle zažít to, že budu mít tu jistotu, že jsi mi odpustil. Prosím tě, nenechávej mě tady v té nejistotě, která mě nějakým způsobem drtí a nejsem schopen dělat vůbec nic.“

A nakonec se tady mluví o tom, že Hospodin vykoupí Izraele ze všech jeho provinění. Tím ten žalm končí. Musíme si uvědomit, že zachránit lidi v žádném případě nebyla Boží povinnost, že je to jeho svobodné rozhodnutí. On taky mohl říct: „Tak jste si to vybrali,“ jak se lidově říká: „Co jste si nadrobili, to si snězte, a sami se v tom nějak plácejte.“ Ale Bůh právě takhle nejedná. A v této větě, v tomto výroku je ten žalm prorocký: „On vykoupí Izrael.“

Používá se tady obrat pro koupení otroka, nějaký člověk koupil otroka, anebo tomu člověku dal svobodu. Koupit, prodat, to je jedna věc, ale tady se mluví o vykoupení. To znamená, je to posunuté o stupeň dál, kde nejde jenom o záměnu pánů, ale že ten člověk, ten otrok, dostal svobodu.

Tento výrok: „On vykoupí,“ myslí se Hospodin: „On vykoupí Izrael ze všech jeho provinění,“ je obsažen v Novém zákoně dvakrát. Nejdřív v Matoušově evangeliu, a potom v listě apoštola Pavla Titovi. Oba ty texty se čtou na Vánoce, protože mají vztah k narození Krista. U toho Matouše v okamžiku, kdy Josef chce propustit svoji snoubenku Marii, zjevuje se mu anděl a říká: „Neboj se. Vezmi si ji za ženu, protože ona počala dítě, syna. Až se narodí, dáš mu jméno Ježíš, a on vykoupí Izrael ze všech jeho provinění, ze všech jeho hříchů.“

Bratři a sestry, tady tento žalm, znovu říkám, má číslo 130, když by ho někdo hledal, působí velmi utěšujícím dojmem. Jeho účinky jsou, že utěšují člověka, dodávají mu nějakou sílu, odvahu, aby přes všechny svoje slabosti šel dál. My dnes slavíme památku Věrných zemřelých, a tak si připomínáme ty naše drahé a máme si uvědomit, že život každého z nás se měří sice na roky, ale skládá se z jednotlivých dnů. Některé ty dny jsou významné, velké, ale většina dnů je takzvaně všedních, ale o té naší věčnosti se rozhoduje v ty dny všední.

Jeden lékař, jmenuje se Howard Kelly, vzpomíná, jak za časů svého studia, kdy byl docela bez peněz, tak si přivydělával tím, že prodával po domech, po ulicích papírové kapesníky a takové různé maličkosti, a moc mu to nešlo. A jednou, kdy ty obchody už vůbec nešly a měl docela velký hlad, tak se rozhodl, že zazvoní u dveří jednoho domu a poprosí, jestli by mu nedali něco k jídlu. Udělal to, ale on čekal, že mu přijde otevřít nějaká maminka, nějaká starší paní nebo někdo takový. A přišlo otevřít mladé krásné děvče, a on se zastyděl. A tak ze sebe vykoktal, jestli by teda nemohl dostat sklenici vody, že má žízeň. Nicméně ta dívka poznala, že má hlad, byl takový hladový student, a tak donesla aspoň velkou sklenici mléka. Zase ho nechtěla zahanbit tím, že by tam hned začala něco nosit, také byla v rozpacích.

No, a když teda student vypil sklenici, tak říká: „Co jsem dlužen?“ V kapse měl pár drobných a tiše doufal, že ta dívka neřekne nějakou vysokou sumu. A ona říká: „Nic. Maminka říká, že za laskavost se neplatí.“ A s touto větou se rozloučili. Maminka říká, že za laskavost se neplatí. Nicméně náš student Howard si zapamatoval oči této dívky. Říká, že byly krásné velké černé. Stal se lékařem a stal se odborníkem na imunologii, na různé, jak se dnes říká, vzácné choroby. A po nějaké době, asi po dvaceti letech, byl požádán o konzultaci u jednoho případu, člověk není případ, u jednoho onemocnění. A když uviděl adresu, odkud přišla ta pacientka, tak ho hned napadlo: „To je to město, kde jsem vyrůstal, kde jsem byl. Jestli to není ona nebo někdo,“ a tak se šel tak trošku potají podívat, kdo to je. Byla to ona. On ji poznal, ona jeho ne. A tak on se snažil ze všech sil, aby jí pomohl v tuto chvíli. Ten boj s tou nemocí byl dlouhý, ale nakonec s Boží pomocí, jak on říká, se to podařilo.

No, a když už měli teďka tuto paní, už to nebyla slečna, ale paní, propustit z nemocnice domů, tak jí vystavili účet za to léčení. Howard zašel do kanceláře a říká: „Dejte mi ten účet. Já se o to postarám.“ Podíval se na to a napsal tam dvě věty, na ten účet, dolů. A potom to zanesl této už vyléčené pacientce.

Ona se tak s určitou nedůvěrou na ten účet zadívala, protože si říkala: „To budu splácet zbytek celého života, to bude určitě vysoká suma.“ Suma vysoká byla, ale pod tou sumou bylo napsáno: „Vše bylo uhrazeno sklenicí mléka. Váš Howard Kelly.“

Bratři a sestry, z malých věcí, z drobností mohou vyrůst skutečně věci velké. My za to dnes chceme děkovat těm našim drahým, kteří už nejsou mezi námi. Sami se chceme inspirovat jejich příkladem a chceme to dělat podobně, abychom se u Boha jednou všichni shledali.

Pozorujte Boží skutky

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
09.11.2014 - neděle , kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
Svátek Posvěcení lateránské baziliky
příslušné slovo Boží: 1. čt. Ez 47,1-2.8-9.12; ž. Žl 46; 2. čt. 1 Kor 3,9c-11.16-17; evang. Jan 2,13-22;

Bratři a sestry, bazilika Svatého Jana v Lateráně, jak se to říká, to je zkrácený titul. Celý ten plný titul je, že je to bazilika Nejsvětějšího spasitele, svatých Jana Křtitele a Jana Evangelisty v Lateráně. Navíc je tam ještě napsáno na průčelí toho kostela, že tento kostel je hlava a matka všech kostelů ve městě, myslí se v Římě, ale také na celém světě. Ve městě a na světě. Ten kostel byl vysvěcen v roce 324, a jak šly dějiny, tak můžeme říci, že na tom kostele, na té bazilice, byla dobře vidět ta období, kdy církev byla na vzestupu, a zase naopak, kdy církev prožívala nějakou krizi.

Když se vrátíme úplně na začátek, tak Laterán je jeden z římských pahorků a bydlela na něm patricijská rodina, kteří se jmenovali Lateráni, a byla to velmi vlivná rodina. Císař Nero tuto rodinu obvinil z nějakých daňových machinací a poslal je do vyhnanství. Ale víceméně to bylo vykonstruované, protože se chtěl zbavit jejich vlivu. A jak to tak bývá, tak zabral jejich majetky a na místě, kde oni měli dům, tak nechal postavit kasárna, to se tak dělá, a v těch kasárnách byli vojáci vlastně až do začátku 4. století, kdy došlo k soupeření mezi Konstanciem a Maxenciem. A ti vojáci v těch kasárnách, tato legie, se přidala k Maxenciovi, protože to vypadalo, že Maxencius vyhraje. V okamžiku, kdy vyhrál Konstantin, tak vojáci museli pryč, protože jim Konstantin nevěřil, a poslal zase vojáky do jakéhosi vyhnanství na hranicích Římské říše, do dnešní Francie, do tehdejší Galie, a celé to území zabral do sebe a rozdělil ho víceméně na dvě části. Jednu tu část věnoval papeži a druhou část si ponechal. Na té části pro papeže nechal postavit kostel, baziliku a bydlení, vlastně dům, a vedle si postavil svůj palác.

Vlastně všechny ty stavby jsou trošku stranou od antického Říma. Konstantin to udělal proto, aby neprovokoval zbytečně pohanské kněze. Na druhou stranu tím, že si postavil svůj palác vedle papežova paláce, tak dal jasně najevo, komu fandí, komu věří, ke komu se hlásí. No, a papežové vlastně tady v tomto paláci sídlili od 4. do 14. století.

Možná ještě jsem měl říct pro zajímavost, že tu baziliku vysvětil papež, který měl jméno Silvestr I.

Ta bazilika není zvláštní tím, že by tam byl pohřbený třeba nějaký apoštol nebo takhle, to ne. Jsou tam sochy dvanácti apoštolů v nadživotní velikosti. Do té baziliky se vchází dveřmi, které původně byly v římském senátu. Jsou to spíš vrata, dřevěná vysoká vrata pokovaná bronzovým plechem. A díky tomu, že vlastně to přenesli z toho senátu tady do této baziliky, tak se tato vrata zachovala. Jinak by je někdo určitě buď ukradl, anebo by ten plech roztavili a použili na něco jiného.

Ten kostel je význačný tím, že v něm zasedalo pět církevních sněmů. Nejznámější 4. lateránský v roce 1215 stanovil, že každý katolický křesťan má nejméně jednou za rok jít ke svátosti smíření a nejméně jednou za rok přijmout eucharistii, svaté přijímání. A další vůbec ustanovení ovlivňující náš náboženský život byla přijata právě v této bazilice.

Jakýsi zvrat nastává v okamžiku, kdy se papežové přestěhovali do Avignonu, a bazilika začíná chátrat. Dokonce se propadl strop a ty ruiny, které tam zůstaly, začali využívat pastýři ovcí. Na noc tam zaháněli svoje stáda, protože říkali: „Je to výhodné. Přes ty zdi se sem nedostane žádný zloděj, žádný vlk nebo jiná šelma, a ty vrata, to vždycky na noc nějak zahradíme, zatarasíme.“

A tak když se v roce 1377 na přemlouvání Kateřiny Sienské vrátil z Avignonu papež Řehoř IX. a tuto zkázu viděl, v tom paláci se taky nedalo bydlet, tak se odstěhoval do Vatikánu. A od té doby papežové potom sídlí ve Vatikánu.

Ale stejně když to ten Řehoř viděl, v jakém je to úpadku, jak je to právě zbořené, tak ho to velmi, velmi zasáhlo a za několik málo měsíců umírá. Když se vrátil z Avignonu, tak byl v Římě necelého půl roku.

No, potom tu baziliku opravovali. Poslední oprava byla někdy v roce 1720. A dneska, jak jsem říkal, je to katedrála svatého otce. Nebo vždycky to byla katedrála svatého otce, protože svatý otec mimo toho, že se stará o celou církev, tak je také biskup města Říma. Na to se někdy trošku zapomíná, že on má vlastně dva úkoly.

My máme s papežem spojený Vatikán, ale tam jsou ty úřady a všechno to, co se týká celosvětové církve. Kdežto když takový Říman jde, řekli bychom, na svoje biskupství, tak jde do Lateránu. A tam

také svatý otec se setkává s těmi, kteří patří do římské diecéze. Dneska by tam měla být bohoslužba, potom tam bývá vždycky jedna bohoslužba o Velikonocích, a potom tam bývá slavnost Božího těla. Ta je vždycky ve čtvrtek v Římě a začíná před bazilikou Svatého Jana v Lateráně a potom pokračuje procesím do druhé baziliky Panny Marie Větší, Santa Maria Majore, a tato slavnost je taková, řekli bychom, komorní. Svým způsobem je to malá slavnost. Když se podíváte na televizi, tak vidíte, že ve Vatikánu se třeba na náměstí svatého Petra shromáždí padesát, šedesát tisíc lidí, někdy i víc. A tak tady na to Boží tělo do toho Lateránu přijde třeba „jenom“ deset tisíc lidí. A tím pádem je to takové všechno přirozenější, menší, ten kontakt je takhle víc osobní a je to opravdu taková slavnost té římské diecéze, nebo těch lidí, kteří vlastně v tu chvíli zrovna v Římě pobývají.

Lateránská bazilika má ještě takové zvláštní kouzlo pro všechny bohoslovce a kněze tady z České republiky, kteří pobývají v Římě, protože za tou bazilikou je Lateránská univerzita, kam jsem teda taky mohl dva roky chodit, a víceméně každý den jsme chodili kolem té baziliky, anebo se dalo jít i přes tuto baziliku. To znamená, je to takový jeden z římských kostelů, ke kterému tady ti všichni studenti mají takový zvláštní a osobní vztah.

Tak tolik k tomu, co jsem chtěl říct vlastně, že ten biskupský kostel svatého otce není ve Vatikánu, ale v Lateránu. A teď bych chtěl něco málo říct k dnešnímu žalmu. Říkal jsem si, proč je vybrán zrovna tento žalm, a myslím si, že to koresponduje s tím momentem, kdy ten papež Řehoř XI. se vrátil z toho Avignonu a uviděl, jak je to tam všechno v těch ruinách. Ale jak to je?

Ten žalm má číslo 46 a vznikl s největší pravděpodobností pro slavnost korunovace, tedy uvedení nového krále do úřadu. A ten žalmista připomíná tomu králi i těm lidem, kteří se tam shromáždili k té slavnosti, a říká: „Teď sice prožíváte slavnost, je vám dobře, ale potom přijdou dny všední a taky bude hůř. A tak i v ty dny všední, i když přijdou to, čemu my říkáme krize, nezapomeňte, že Bůh vás neopustí. Tam je použit termín „i kdyby se kácela země“. Ten žalmista nepředpovídá žádnou katastrofu, ale říká: „Kdyby přišla sebevětší katastrofa, nezapomeňte, že Bůh je nejlepší pomocník v nouzi.“

Potom se tam dál mluví o tom, že z Jeruzaléma teče řeka. V Jeruzalémě není žádná řeka. Slyšeli jsme tento obrat i v prvním čtení, že z chrámu vytéká řeka a všude, kam se dostane ta voda, tak je všechno uzdraveno. Člověk potřebuje pít, každá rostlina potřebuje také vodu. Zde tento obraz funguje v duchovním slova smyslu. To co nám dává ten duchovní život, co nás uzdravuje, je Boží slovo. Slovo v tom smyslu, ne že by nás to slovo nějakým způsobem deptalo, ale spíše nám radí, ukazuje cestu, povzbuzuje, vede.

Potom jsou v tom žalmu použity tři jména pro Boha: Nejvyšší, Bůh Jákobův a Hospodin zástupů. Nejvyšší, tak oslovovali ještě Kananejci svoje pohanské bohy. Nedávali žádné jméno, ale říkali jenom Nejvyšší. Vyjadřuje to tu moc. Je to tedy pojmenování hodně vzdálené, ze vzdálené doby.

Druhé to pojmenování je Bůh Jakubův. Jaký měl vztah Jakub k Hospodinovi, k svému Bohu? Když ukradl prvorozenecká práva a utíká, protože Ezau ho chce zabít, setkává se s Bohem a Bůh mu říká: „Já jsem tvůj Bůh.“ A Jákob mu říká: „Když mně dáš jídlo, když mně dáš vodu na cestu, když mě dovedeš v pořádku k mému strýci Lábanovi, když se vrátím zase zpátky domů do země Kannán, tak já v tebe budu věřit. Je to až taková drzost. On nemá nic a klade si podmínky. K velkému překvapení Bůh toto přijímá a říká: „Dobře.“ Bůh splnil svoji část dohody a je nutno dodat, že i Jákob splnil potom to, co tady sliboval. Tedy Bohu nevadí, že třeba máme na něj požadavky, ale chce, abychom to mysleli upřímně a abychom s ním byli v kontaktu.

A to třetí jméno Hospodin zástupů, to byl válečný pokřik, už jsme tady o tom mluvili, válečný pokřik z doby Soudců i z doby Královské.

Takže těmito pojmenováními, těmito jmény žalmista chce říct: „V dávné minulosti i v nedávné minulosti, vlastně i v přítomnosti Bůh vždycky splnil to, co slíbil.“ Z toho plyne naše víra a naše naděje, že splní to, co slíbil, i v budoucnosti. Proto se můžeme do té budoucnosti dívat tady s touto nadějí, s tím vědomím, že Bůh je nejlepší pomocník v nouzi.

Ale co se od nás očekává? Od nás se očekává, že budeme vidět tuto jeho pomoc: „Pozorujte Boží skutky.“ Tedy, člověče, přemýšlej o tom všem, co se děje kolem tebe, za všechno dobré a krásné děkuj, a jestliže se bude dít něco, co se ti nelíbí, tak v žádném případě neztrácej naději a víru.

Co je to bázeň?

P. Mgr. Václav Rychlý, OPraem
16.11.2014, kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
33. neděle mezidobí
příslušné slovo Boží: 1. čtení Př 31,10-13.19-20.30-31; 2. čtení 1 Sol 5,1-6; evangelium Mt 25,14-30;

Přátelé, když zastupuji tady v okolních farnostech a navštěvuji vaše kostely, tak mně vždycky někde něco utkví v paměti a pak si na něco vzpomenu a občas někde třeba při společném zamyšlení použijí. A zrovna dneska jsem si vzpomenul na sochu, která je v Moravských Knínicích. Je tam ztvárněná svatá Anna, jak drží na klíně Pannu Marii a v rukou má otevřenou knihu. Ten tvůrce do té knihy vepsal jednu jednoduchou, ale dneska trošičku možná hůř srozumitelnou větu: Bázeň je počátkem moudrosti Boží.

Je to důležitá věta, a abychom ji správně pochopili, tak musíme od sebe oddělit diametrální rozdíl mezi dvěma slovy: strach a bázeň. Co je to bázeň? Snažil jsem se uvažovat nad tím termínem a došel jsem k závěru, že je to možná něco, co jsem prožíval v dětství, kdy jsem měl milující maminku, a když jsem se s ní před jedenácti lety loučil, tak jsem musel říct a vyjádřit s pohnutím, že jsem vždycky byl přesvědčený, že to je ta maminka, která by pro syna do ohně skočila, obětovala sama sebe a tak dál. A toto já jsem od útlého dětství cítil, co vy jste třeba doma také poznávali, že vaši rodiče by se za vás obětovali, že jste to nejcennější, co mají. A z toho vycházel vztah k těm rodičům. Ne vztah v strachu, kdy se člověk bojí třeba nějakého trestu, ale vztah lásky, ve kterém má svoje místo bázeň.

Co je to bázeň? To bylo možná to, že já jsem se bál, že něco udělám špatně a že tím prostě třeba tu svoji maminku zarmoutím. Že třeba vy se budete ve škole špatně učit a zarmoutíte vaše rodiče. Že třeba něco udělám zle a naruší to můj vztah s rodiči. Udělá to třeba špatnou pověst naší rodině.

Něco, co jsem poznával v jiném rozměru třeba u svých spolužáků, kteří když dostali ve škole nějakou poznámku nebo nějakou tu kouli, tak se báli přijít domů, protože měli strach, že dostanou výprask. To já jsem nikdy nepoznal, že bych měl strach přijít domů. Měl jsem bázeň, abych neudělal něco špatně. Měl jsem bázeň, abych nezarmoutil ty, které mám rád, a o kterých vím, že milují mě. Měl jsem vztah důvěry, i když jsem ne vždycky všemu rozuměl, ale snažil jsem se poslouchat, protože jsem věděl, že to rodiče se mnou myslí dobře. Věřil jsem jim.

Něco podobného člověk prožívá později, když naváže vztah lásky s partnerkou, s partnerem, tak se snaží všechno dělat pro to, aby tu milovanou bytost nezarmoutil, aby udělal, co jí vidí na očích. Také to není vztah v strachu, ale je tam jakási bázeň kromě lásky, která je nad tím vším pochopitelně.

Myslím si, že toto může být ta příčina, proč na jedné straně v dnešním evangeliu zůstávají ti, kteří vydělali hodně, a tím nemyslím jenom deset hřiven, ale vydělali, vyzískali místo v Božím království. A zůstává tam jeden nešťastník, kterému bylo vzato všechno, co měl. Ne proto, že by byl míň podnikavý, míň schopný, Myslím si, ani ne proto, že by byl jiný, ale protože měl strach. Strach je něco, co přichází od toho Zlého, od ďábla. Je to taková ta koukol, kterou zaseje v pšenici, a když ta koukol přeroste tu pšenici a zahubí ji, tak už tam není z čeho brát. Strach je něco, co nepatří do vztahu lásky, ať už mezi lidmi, nebo mezi člověkem a Bohem. Tam patří láska a patří tam důvěra a patří tam bázeň, abych nezarmoutil, abych neudělal něco špatného.

To může být možná klíč k pochopení toho dnešního evangelního úryvku, který není o počtu vydělaných hřiven a o podnikání a vyzískání já nevím čeho všeho dalšího, ale je o vztahu člověka a Boha. A to je možná to nejdůležitější, co bysme si měli v závěru církevního roku uvědomit, abysme obstáli v budoucnosti při tom účtování, při porovnávání nebo počítání hřiven, které jsme rozmnožili anebo nerozmnožili. Nebude to asi o počtu těch hřiven, ale bude to o vztahu člověka a Boha. Nebude to ani o těch zásluhách, které budeme mít, ani o těch životních prohrách, co se nám nepodaří, a hříších, kterých se dopustíme, ale bude to o našem vztahu k Bohu.

Máme se připravovat. Církev se dávno oprostila od toho, že by počítala kdy a kde a já nevím co dalšího, ale možná tím každoročním zamyšlením v těchto posledních dnech církevního roku nás chce zorientovat podle kompasu věčnosti, abysme nezabloudili, abysme nezaměnili správné pořadí hodnot, abysme nepovažovali za důležité to, co budeme muset zanechat v tomto prostoru a čase, a abysme naopak ve svých životech povýšili na to nejdůležitější to, co má trvalou hodnotu.

Kdysi někdo moudrý, možná těmi zbožnými slovy řečeno svatý, když se ho zeptali na to, co by dělal, kdyby se dozvěděl, že dnes zemře, tak odpověděl, že by dál konal to, co dělá jindy, pracoval a modlil se. Kéž by to tak bylo i v našich životech, kéž bysme i my byli takhle připraveni.

Kéž se tak stane.

Budeme tázáni jenom na lásku

P. Mgr. Václav Rychlý, OPraem
23.11.2014 - neděle , kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
Slavnost Ježíše Krista Krále
příslušné slovo Boží: 1. čtení Ez 34,11-12.15-17; 2. čtení 1 Kor 15,20-26.28; evangelium Mt 25,31-46;

Chci si v životě užívat, cestovat, poznávat, míst dostatek peněz, abych mohl v spokojenosti žít, budovat vztah lásky, rodinu a radovat se ze svých dětí. Byla by lež, kdybysme řekli, že tyto hodnoty jsou nám vzdálené a že jsou to hodnoty jenom těch, kteří nechodí do kostela. Každý z nás touží po štěstí, potom aby měl zajištěný dnešek i zítřek. Přejeme si to při různých příležitostech, na začátku roku, o Vánocích, o svátcích, narozeninách a znovu říkám, nalhávali bysme si sami sobě, kdybysme tvrdili něco jiného.

Ale na rozdíl od těch nevěřících poznáváme ještě něco dalšího, ještě jeden stupeň štěstí. Nejenom dneska a zítra, ale také pozítří, jednou, až nás Pán k sobě zavolá. A víme dobře, že už tady na zemi se rozhoduje o tom, jaká bude ta moje věčnost, jestli bude šťastná anebo nešťastná. A tak bysme nebyli dětmi světla a byli bysme nemoudří, kdybychom něco pro tu šťastnou věčnost nedělali teď. Neznamená to, že musíme jenom trpět a jenom být smutní a nesmíme si užívat světa, ale měli bysme něco dělat pro svoji věčnost, pro svoji budoucnost u Boha.

Minulou neděli a ještě neděli předtím jsme uvažovali o těch posledních věcech, o Božím soudu. Minulou neděli to bylo vlastně rozdávání těch hřiven. A došli jsme k závěru, že ne vypočítávání nějakých nedostatků a hříchů, ale vztah k Bohu nám otvírá cestu do Božího království. A ten služebník, který ten vztah neměl, který se bál, který měl strach, tak ten skončil někde v propadlišti dějin.

Dneska nám Pán dává tu laťku ještě trošku výš a chce po nás nejenom, abysme něco nedělali, nejenom abysme k němu měli vztah, ale abysme ho také poznávali ve světě. Nejenom pasivita, zdržet se špatného jednání, ale vytvářet něco hodnotného, poznávat ho ve svých bližních.

Jistě, děláme to. Máme svoje přátele, svoji rodinu. Kdo z nás nejde na návštěvu třeba za prarodiči. Když někdo z rodiny onemocní, tak za ním chodíme do nemocnice. Když by někdo z vaší rodiny se dostal do vězení, tak určitě za ním půjdete i do toho vězení, ale co ti, kteří jsou třeba vzdálení, kteří mně nějakým způsobem ublížili? Nejenom že se s nima mám usmířit, pokud to trvá ještě dnes, ale já bych měl být ochotný jim také pomoci. Jednou bude velkou obžalobou asi každého z nás, kteří žijeme relativně v blahobytu, když třetina světa hladoví a mají velký nedostatek.

Toto všechno je obsaženo v myšlenkách té poslední neděle církevního roku, kdy se snažíme tak trošku bilancovat a vytýčit cesty do budoucna, co máme dělat. Naši předkové dobře věděli, že bez Božího požehnání je marné lidské namáhání. Proto se snažíme s Bohem být a nestavět jenom všechno jako výsledek své práce a svého umu a intelektu a podnikání a já nevím čeho všeho ostatního. Ale měli bysme také dělat něco navíc. Poznávat Pána na cestě, snažit se mu sloužit ve svých bližních.

Je to nejbezpečnější cesta ke spáse. Říká moudrá žena dvacátého století, že na posledním soudu budeme tázáni jenom na lásku. A tak kéž nikdo z nás na tom Božím soudu nestojí s prázdnýma rukama.

Člověk je povolán, aby prožil život tvůrčím způsobem

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
30.11.2014, kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
1. neděle adventní
příslušné slovo Boží: 1. čtení Iz 63,16b-17.19b; 64,2b-7; 2. čtení 1 Kor 1,3-9; evangelium Mt 13,33-37;

Bratři a sestry, my začínáme nový církevní rok, opět budeme prožívat dobu adventní, jsme tedy na jakémsi začátku, ale evangelní úryvek, který jsme slyšeli, je naopak, řekli bychom, na konci. Je to závěr 13. kapitoly Markova evangelia, a slova, která jsme slyšeli teď před chvílí, to jsou poslední slova, která Ježíš pronesl jako učitel. Ve 14. kapitole už svatý Marek začíná líčit pašije, Ježíšovo utrpení. A my celkem přesně víme, co se stalo nebo jak to probíhalo tady v tom, co je líčeno v té 13. kapitole.

Ježíš si vzal s sebou tentokrát čtyři učedníky – Petra, Jakuba, Jana a Ondřeje. Posadili se na Olivetské hoře a dívali se na Jeruzalémský chrám. Je to krásný pohled, moc krásný, a Ježíš dává svým učedníkům rady pro okamžik, pro chvíli, kdy už on nebude s nimi. Oni to zatím ještě úplně nechápou.

Hlavním tématem celého toho rozhovoru je bdělost, ale ne bdělost v tom smyslu, jako když nějaký voják na stráži se dívá, jestli se neblíží nepřítel. Ne bdělost v tom smyslu, aby se hledal nějaký protivník, buď vnější, nebo vnitřní, ale bdělost v tom slova smyslu, aby člověk používal dary, které dostal. My bychom mohli toto také označit jako určitou tvořivost. Člověk je povolán k tomu, aby prožil svůj život, řekli bychom, tvůrčím způsobem.

Samozřejmě apoštolové začali takovou tou známou otázkou, kdy bude konec: „Pane, ty to určitě musíš vědět, kdy bude konec.“ A Ježíš jim říká, ti, kdo hledají nějaké takové to datum, tak ho buď hledají, že chtějí být středem pozornosti, anebo jsou to lidé, kteří se bojí. Je to výrazem strachu, připravit se, nějak se zabezpečit na to setkání.

A Ježíš říká, to je zbytečné. Je tu jiný způsob, jak se připravit právě na toto setkání. A Ježíš dává krátký příběh, říká se tomu parabola. Mluví se tady o pánovi, který se vydává na cestu. V řeckém originále je použito sloveso, které označuje, jako že ten pán odjíždí za hranice na velmi dalekou cestu. Když někdo odjíždí za hranice na dalekou cestu, to znamená, že ten svůj domov už nebude mít pod kontrolou. Nebude tak snadné, aby se vrátil. Nemůže se rychle vrátit a zkontrolovat si, jestli je hotová veškerá práce, jestli jsou splněné jeho příkazy. A tady právě Ježíš už zdůrazňuje a říká: „Dostáváte tu autonomii.“ Bůh není ten kontrolor, který se dívá, jestli máte všechny položky splněné.

„Odešel z domu, dal svým služebníkům plnou moc.“ Služebník je člověk, jehož práce náleží někomu jinému. Proto je to služebník. Ale tady slyšíme, že služebník dostal plnou moc. Tedy svým způsobem už přestává být služebníkem.

„Každému dal jeho práci a vrátnému nařídil, aby bděl.“ Každý má svou práci. Neřekl jim: „Dělejte všichni všechno.“ Kdyby každý dělal všechno, tak by to navozovalo pocit, že si stačí každý sám, pocit, že nepotřebuji nikoho jiného. Ale když každý má svou práci, a tady tím Ježíš myslí to, aby člověk používal dary, které dostal, tak to toho člověka naplňuje nějakým štěstím, radostí, uspokojením, protože dělá to, co umí, dělá to, co se mu daří, dělá to, co ho baví. Ale na druhé straně také ví, že si neudělá všechno sám a že potřebuje ty druhé. A svoje dary člověk bude dávat a dary druhých bude přijímat. A to je harmonie, ke které nás Ježíš volá.

„A vrátnému nařídil, aby bděl.“ Vrátný je taková zvláštní funkce. Na jednu stranu on nepracuje rukama, ale jeho přítomnost je velmi důležitá, protože ten vrátný svolává. Když někdo přijde, vrátný nesmí propásnout příchozího. Nesmí propásnout příchozího, který by byl vzácnou návštěvou, a musí svolat všechny ty, kteří jsou v domě, aby tuto vzácnou návštěvu přišli přivítat. Na druhou stranu také nesmí propásnout někoho, kdo by do toho domu chtěl přijít škodit, třeba nějakého zloděje, a zase musí svolat na obranu.

Vrátný je tedy ten, kdo oznamuje zprávy, důležité zprávy. Svým způsobem vrátným v tomto příběhu je každý z nás, protože i ke každému z nás dosahují, doléhají různé zprávy a na nás je, co s tím uděláme. Bohužel se stává to, že maličkosti, hlouposti, ty s radostí předáváme dál, kvůli tomu svoláváme druhé, ale věci zásadní nám třeba někdy unikají. A na toto zase Ježíš chce nás upozornit a vyzvat, abychom nezapomněli oznamovat těm druhým to důležité, to podstatné, to

zásadní a naopak to, co je malicherné, to, co je podřadné, tak to aby zůstalo, abychom to už nešířili dál.

No, a teď Ježíš mluví o tom, kdy může ten pán přijít, kdy se může vrátit. Přijde navečer, o půlnoci, za svítání, dřív se říkalo za kuropění, nebo ráno? A toto jsou už časy, které známe právě z pašijí, z Ježíšova utrpení. Na večer slavil s apoštoly Poslední večeří, první mši svatou. O půlnoci, v noci trpěl úzkost v Getsemanech a byl zrazen. Za svítání ho Petr zapřel a ráno, ráno byl odsouzen. Ježíš schválně zmiňuje právě tyto doby, protože když je nám dobře, tak my nemáme problém očekávat příchod Pána. Ale když je nám těžko, když je nám zle, tak si říkáme: „Pane, tys nás tady nechal. Tys nás v tom nechal samotné, mě jsi nechal samotného. Kde jsi?“ A Ježíš schválně zmiňuje tyto okamžiky, aby nás ujistil, že i v tuto chvíli je s námi. S námi v tom smyslu, že nás podporuje.

Mluvíme celou dobu o tom, že tyto rady dal Ježíš svým apoštolům v okamžiku, kdy už se chystal odejít. Ježíš odchází, ale to neznamená, že by nás opustil, že by nás tady právě ponechal, jak se říká, na holičkách. Ne, v žádném případě. A říká nám, tou nejlepší přípravou na to setkání bude to, čemu se říká činorodost. Máme svůj život prožít činným, činorodým způsobem. Bylo by chybou, kdybychom svůj život brali jako nějakou čekárnu, pasivně. V každé čekárně totiž člověk chce rychle pryč, říká si: „Už abych to měl za sebou.“ Čekání, takové to pasivní čekání, je velmi nepříjemné a vůbec se nám nelíbí. Opakem je právě tato činorodost, to kdy na jednu stranu používáme dary, které jsme dostali, na druhou stranu přijímáme dary od těch ostatních, a tak vytváříme harmonii.

Bratři a sestry, stojíme na začátku doby adventní, ať aspoň něco z těch myšlenek, z toho co jsme tady slyšeli, ať je nám povzbuzením a může se to pro nás stát i takovým programem pro ten advent, který právě dnes začíná.

Vraťte se k ryzosti

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
07.12.2014, kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
2. neděle adventní
příslušné slovo Boží: 1. čtení Iz 40,1-5.9-11; 2. čtení 2 Petr 3,8-14; evangelium Mk 1,1-8;

Bratři a sestry, zamysleme se nad slovy evangelia, která jsme právě slyšeli. Markovo evangelium je první, nejstarší z těch čtyř evangelií a je taky nejstručnější. Většina knih má nějakou předmluvu a předmluva, kterou napsal svatý Marek ke svému dílu, je skutečně stručná, ale každé slovo tam má nějaký význam nebo můžeme říci hluboký význam. Žádné slovo tam není zbytečně. My se zastavíme u těch prvních dvou: „Začátek evangelia.“ Už to první slovo „začátek“ odkazuje na první stránku Starého zákona, na První knihu Mojžíšovu, kde můžeme číst: „Toto je počátek nebe a země.“ A svatý Marek veden Duchem svatým chce říct: „Tady je nějaký nový začátek.“ Vyvrcholením toho prvního začátku bylo uzavření Smlouvy, to že Izraelité dostali zákonodárství, Desatero.

Na jednu stranu tedy byli národem vyvoleným, ale na druhé straně zase teda ten Bůh na ně měl požadavky, a ne vždycky oni dokázali těm požadavkům, jak se říká, dostát, ne vždycky dokázali splnit to, co po nich Hospodin žádal. A právě když je někde nějaký příkaz, nařízení a podobně, tak se taky objeví myšlenka: „A kdo to bude kontrolovat? A co když já to nesplním, co bude se mnou? Nepřijde trest?“ Když je tady nějaké provinění, je možné to provinění nějak smazat, odčinit, je možné začít znovu? Toto jsou otázky, které se táhnou celým Starým zákonem, a první evangelium říká: „Je tu nový začátek a bude to radostná zvěst.“ Evangelium je radostná zvěst doslova, radostná zvěst o odpuštění hříchů. Protože to už právě říkal Jan Křtitel, mluvil, volal k pokání, aby byly odpuštěny hříchy.

Tedy Jan Křtitel říká: „Ano, je možné začít znovu. Pro každého, kdo uzná, že se dopustil nějaké chyby, kdo té chyby bude litovat a kdo se chce napravit. Toto jsou tři nutné předpoklady. Pokud je někdo takový, že říká: „Já nepotřebuji, já jsem neudělal nic špatně, nepotřebuji odpuštění,“ tak tomu člověku nemůže být odpuštěno, protože to odmítá.

Jan Křtitel říká, že tím, kdo toto zprostředkuje, kdo to bude hlásat, je Ježíš Kristus, Syn Boží. To teď přeskočíme, o tom budeme mluvit třeba někdy příště, ale Jan zdůrazňuje citáty. Jsou to dva citáty – z proroka Izaiáše a z proroka Malachiáše, on je spojuje a mluví se v nich o poušti. Ten Izaiáš adresoval svůj výrok zajatcům v Babylóně. A jako těm zajatcům v Babylóně se zdála jejich situace bezvýchodná, tak prorok jim připomíná situaci Izraelitů v Egyptě a říká: „Je tu východisko. To východisko má Bůh a on vás povede, pokud vy se vést necháte. A půjdete přes poušť.“

Izraelité s Egypta chodili 40 let. Když se vraceli z Babylóna, šli přes jinou poušť, a tu poušť přešli asi za týden. Ale vždycky ta poušť má připomenout člověku, že je na cestě a má ho vést ta poušť k tomu, aby se zamyslel nad svojí životní cestou. Poušť pomáhá člověku, aby uvažoval, protože na poušti je ticho. Na poušti, která je taková, řekli bychom, syrová, na poušti, která rozhodně vypadá jinak než město, než vesnice, na poušti se žije jinak než třeba ve městě nebo nějaké úrodné krajině. V té úrodné krajině člověk se obklopí pohodlím, ale také je tu nebezpečí, že člověk začne řešit věci, které jsou naprosto podružné, které jsou banální, okrajové. Ale na poušti člověk musí řešit především čtyři věci, které jsou naprosto zásadní. Musím najít vodu, musím najít jídlo, musím najít nebo vyrobit stín, aby mě slunce nespálilo přes den, a musím se v noci zahřát, abych nezmrznul. Jsou to zásadní věci, které musím splnit, abych si uchoval život. A starost o tyto zásadní věci ty obyvatele pouště natolik zaměstnávala, že na další věci už neměli čas. Další zbytečnosti už neřešili.

A tak Jan Křtitel se postavil tady do této pouště, aby připomněl Izraelitům, aby připomněl i nám: „Zajímejte se o to, co je důležité pro váš život, a zbytečnosti nechte někde bokem. Vraťte se k tomu podstatnému.“

Izraelité měli v tom zákonodárství, že každý dospělý Izraelita třikrát za rok musí přijít do Jeruzalémského chrámu. Zbožní Izraelité to také vykonávali. Jan Křtitel se ale postavil do pouště. Je to protiklad – protiklad k Chrámové hoře, která má plochu jeden kilometr čtvereční, zdi místy vysoké víc jak čtyřicet metrů. Na průčelí toho chrámu byl pozlacený hrozen, který byl velký několik metrů, tedy nádhera. Nádhera, kterou nechal vybudovat Herodes Veliký, který na druhou stranu zase nechal pozabíjet betlémské chlapce. Je to vlastně jakési dílo člověka. Ta poušť je dílo Boží. Na

té poušti není žádná tady takováto nádhera, tato okázalost, ale na té poušti je ryzost. A Jan Křtitel říká: „Vraťte se. Vraťte se k této ryzosti.“

Jan Křtitel křtil, proto se mu tak říká. Křtilo se ponořením. V tom je vlastně ten pohyb dolů a pohyb nahoru. A v našem životě je to tak, že člověk se narodí, žije a zemře. Ale ten křest to obrací. Ten pohyb dolů symbolizuje smrt. Pohyb nahoru a vynoření symbolizuje život. A tak toto gesto říká: „Člověče, budeš žít.“ Voda je znamením očištění, znamením života. A Jan Křtitel říká: „Po mně přijde ten, který vás bude křtít Duchem svatým.“ Tady to označení duch není příliš dobré, ten český překlad, protože ono to dřív znamenalo to stejné co dech. To víme. Kdo žije, dýchá. Kdežto ten duch, to je něco rozevlátého, na co se nedá sáhnout. Takže tedy Jan Křtitel říká: „Budete ponořeni do svatého života. Budete dýchat tímto svatým životem, protože Bůh vás do něho ponoří a dá vám na něm účast. On vás vezme k sobě.“

A teď když to ještě trošku jako protáhneme, tak do té řady těch lidí se postavil za nějakou dobu i Ježíš Kristus. Postavil se do té řady na místě, kde byli všichni ti lidé, kteří chtěli začít znovu. A bylo to na cestě, na konci této cesty u Jordánu, a potom dál ta cesta pokračovala až právě do toho skalního města, které se jmenuje Petra.

Jan Křtitel se postavil na břeh Jordánu, na místo, kde byl brod, a všichni ti lidé, kteří tam přicházeli, museli zpomalit, nachystat se na přechod té říčky. On to není žádný veletok. Museli si vykasat šaty, zkontrolovat náklad na vozech, na těch oslech, velbloudech, a pak teprve mohli jít dál. A toho Jan využil a mluvil k nim. A je v tom i symbol: „Zastav se, člověče, zkontroluj si tu svoji životní cestu, svůj náklad, směr a podobně, abys dobře došel.“

To byly cesty, které byly, řekli bychom, všední. Za obchodem, za výdělkem, za nákupem, aby získali, z čeho budou žít, a takhle. A mezi tyto lidi se postaví Ježíš Kristus. A on nám chce říct: „Já jsem s tebou na tvé životní cestě. Ale počítej se mnou, nezapomeň, že jdu po tvém boku a udělej mi tam místo. Já tam jsem, protože s tebou chci sdílet tyto každodenní cesty.“

Takže, bratři a sestry, ať prožíváme dobu adventní s tímto vědomí, že on je se mnou, on je se mnou v té všednosti. On mně vede, řekli bychom, na určitou poušť, abych si zkontroloval, kam jdu, kudy jdu, jestli nebloudím, abych si uvědomil, co je v mém životě podstatné, a na to abych se soustředil, a co je naopak vedlejší, a to abych třeba nechal být.

Neboť je blízko tvoje spása

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
14.12.2014, kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
3. neděle adventní
příslušné slovo Boží: 1. čtení Iz 61,1-2a.10-11; 2. čtení 1 Sol 5,16-24; evangelium Jan 1,6-8.19-28;

Bratři a sestry, text dnešního evangelia je hodně podobný tomu, co jsme slyšeli minulou neděli. Minulou neděli to bylo z pera svatého Marka, teď je to z pera svatého Jana a všechno je to inspirováno Duchem svatým. A tak abych neříkal víceméně to stejné, tak jsem si připravil takové zamyšlení právě nad tím zpěvem, kterému se říká roráty. Snažil jsem se k tomu vybrat potom i nějaké záběry, nějaké fotky ze Svaté země, co by se k tomu vlastně hodilo. Mluví se tam o té vodě, mluví se tam o Sijónu, mluví se tam o tom, jak je Jeruzalém v rozvalinách, mluví se tam vlastně potom i o dalším skalním městě, které je v Jordánsku, které se jmenuje Petra, a o Beránkovi.

Celý ten zpěv můžete najít v kancionálu a má číslo 128. Jestli chcete, tak si to můžete i nalistovat. Vzniklo to ve Francii na začátku 17. století. Nevíme, kdo to sestavil. Byl to zřejmě nějaký mnich, který se hodně modlil a hodně studoval, protože jsou tam myšlenky především z knihy proroka Izaiáše. Především jsou to myšlenky, které nacházíme mezi 45. a 55. kapitolou. Je to zpěv, který je rozdělený na 4 sloky a refrén, protože advent má ty 4 neděle, a je to vlastně jakýsi průvodce adventem. My se setkáváme s takovými brožurkami, které nám říkají, co máme dělat, pomáhají nám, jak prožívat dobu adventní. A tento mnich vlastně sestavil taky takového průvodce. Není tam vždycky myšlenka na jeden den, ale je tam myšlenka na týden. Umožňuje to to, že člověk, když se nad něčím zamýšlí týden, tak jde do větší hloubky.

Když to nějak tak shrneme, co nalézáme v těch jednotlivých slokách, tak první sloka popisuje situaci, že jsou na tom špatně. Druhá sloka odpovídá na otázku, proč se to stalo. V třetí sloce je vyslovena prosba o záchranu a ve čtvrté sloce je příslib záchrany. Řekli bychom, že ty tři sloky přednáší člověk a ta čtvrtá sloka, že to je odpověď Boha právě na naše prosby, na naše stesky, na tu naši situaci, která je často složitá.

Jak už jsem říkal, začíná to refrénem, který se do češtiny překládá: „Dej rosu nebe nad námi.“ Je to věta, která je právě z knihy proroka Izaiáše, z 45. kapitoly. Tam prorok mluví o králi Kýrovi, který dovolil Izraelitům vrátit se zpátky do jejich země, a mnozí se ptali: „Není tenhle Kýros ten Mesiáš? Není ten Zachránce?“ A prorok právě říká: „Není. Je to dobrý král, ale je to člověk. Zachránce, to bude sám Bůh. To nebude jenom obyčejný člověk.“ A prorok připomíná to, co jsem zmínil na začátku: Jako pro náš pozemský život potřebujeme vodu, pro náš duchovní život potřebujeme být v kontaktu s Bohem. A některé věci si můžeme vyprosit, ale hodně věcí dostáváme, získáváme jako dar. A to už je vůbec první taková myšlenka, být vděčný právě za dary.

A teď už se dostáváme k té první sloce, kde se mluví o tom, že Sijón je opuštěný, Jeruzalém je liduprázdný. Je to vlastně taková vzpomínka. „Dům tvé slávy, místo, kde chválili tě naši otcové, kde k chvále tvé zpívali naši otcové.“ Je to jakýsi stesk, který v sobě obnáší, zahrnuje nářek těch vyhnanců, kteří když byli v Babylóně, si uvědomovali: „My jsme něco měli. Nebyli jsme na tom vůbec špatně, Ale tenkrát jsme byli nespokojení, reptali jsme, brbrali jsme, nelíbilo se nám to. Ale teď nemáme nic. Rádi bychom měli aspoň to, co jsme měli předtím.“

Často je to tak, že člověk když něco má, tak si toho neváží, až v okamžiku, kdy o to přijde, tak si uvědomí: „Ano, já jsem opravdu něco měl.“

Mluví se tam právě o hoře Sijónu, kde je hrob krále Davida, mluví se tam o Jeruzalému, myslí se tím ta chrámová hora. To je podle Bible hora Mória, kde Abrahám obětoval Izáka a kde stál Chrám, který je zbořený. K čemu je chrám? K tomu, aby se člověk setkal s Bohem. A co děláme, když přijdeme do našeho chrámu? Zpravidla prosíme. Za to, za onoho, za to aby se něco povedlo, aby mně se nic nestalo, aby se nestalo nic těm, které mám rád a podobně. A tady ten autor připomíná a říká: První myšlenka, s kterou bychom měli vstupovat do chrámu, je myšlenka Boha chválit a Bohu děkovat, a teprve potom přidat prosby.

Advent je doba, kdy máme víc děkovat, zamyslet se nad tím, co dostáváme, a být za to vděční.

Místo, kde měli děkovat, kde měli chválit, se nazývá místo pokoje, Jeruzalém. Jeruzalémem by mohla a měla být celá země, ale pro „politikaření“, pro hledání vlastního prospěchu, to místo, kam oni měli chodit a nalézat pokoj, tak se stalo rozvalinami, protože oni pokoj neměli v sobě.

To není tak, že když se nějaké místo pojmenuje: „Toto je místo pokoje," že tam ten pokoj bude. To by byla magie. Ale jestliže ti lidé v sobě budou mít ten pokoj, pak tam ten pokoj skutečně bude. Jestliže ti lidé budou hledat pokoj, budou o něj usilovat. Je to tedy zase výzva, o co máme v adventu usilovat: o pokoj. O pokoj pro každého z nás, každý pro sebe, a potom bude pokoj i mezi lidmi.

Proč se to stalo? Už jsme u té druhé sloky. Proč je to všechno v těch rozvalinách? Bůh je připravený odpustit člověku, ale člověk musí uznat chybu a litovat. Bez toho to nejde. Žijeme v době, kdy zpravidla obviňují vždycky toho druhého: „Ten za to může. Ten, oni, támhle ti." Ten viník se hledá vždycky někde jinde. Je to snazší. A tady to začíná právě tím: „Pro hříchy své." Je to uznání viny. Nehledám tu chybu, neukazuju prstem na nikoho, ale začnu od sebe. Je to obrovské jakési přiznání, je to obrovský skutek pokory a toho, že člověk se skutečně chce podívat do svého nitra.

Potom je tady připomínáno nebo přirovnáváno k tomu, jako když upadne listí ze stromu. To je vyloženě obrat tady evropský. Potom na těch diapozitivech dál uvidíte i něco málo stromů, ale je jich tam velice málo. V Izraeli není listnatý les. Jsou tam fíkovníky, olivovníky, je tam vinná réva, ale listnatý les tam není. My tady v tomto místě můžeme vzpomenout na to, kdy Ježíš mluví o podobenství o vinném kmeni. Říká: „Já jsem vinný kmen, vy jste ratolesti, Otec je vinař. Jestliže ta ratolest upadne, odpadne, už nepřinese plody." Advent je doba, ve které máme se znovu zamyslet nad tím, na kolik jsme spojení s Kristem, na kolik jsme mu blízko.

A třetí sloka, ve které je vyslovena prosba o záchranu, o to, aby Bůh změnil k lepšímu věci, které nejsou v silách člověka. Tady mluví o tom, že „pošli toho, jenž přijít má, ať přijde ten, jenž přijít má, pošli Beránka, ať vládne zemi, od skály na poušti, k hoře sijónské dcery". Beránek se objevuje vlastně už v okamžiku, kdy odcházejí z Egypta. Je symbolem záchrany. Jan Křtitel ukáže na Ježíše a řekne: „To je beránek, který snímá hříchy světa. To je Beránek Boží." Tedy ten, kdo nás zastoupí. A v tomto se spojují obě ty myšlenky – vysvobození i zastoupení v podání té oběti.

Ale jak to bylo s tím skalním městem nebo o co tady jde hlavně? Jak všichni víme, tak Abrahám, praotec vyvoleného národa, měl dva syny. S otrokyní Hagar měl syna Izmaela a se svojí manželkou Sárou syna Izáka. Izmael je považován za praotce Arabů. Izmael ale musel udělat místo Izákovi. Hagar a Izmael byli vyhnáni. Tedy jsou tady dva národy, dvě větve, které uctívají společného prapředka Abraháma, velmi si ho váží, ale nemohou najít společnou řeč. Je toho mnoho, co je rozděluje.

Ten Izmael měl syna, který se jmenoval Nabajot, někdy se to čte Nebajot, a z něho podle tradice vznikl kmen, který se nazývá Nabatejci. A ti obývali území, které je v takovém skalním masivu. Skála se řecky řekne petra, a přes toto území vedly obchodní cesty. Byla to poušť, nehostinné místo. Oni tam dokázali přežít a dokázali to zboží přepravovat, jako jediní. Izraelité už v té době žili usedlým způsobem života, byli zemědělci, chovatelé dobytka, ale v podstatě to byli nepřátelé. A ukončit toto nepřátelství v podstatě není v lidských silách, a proto je tady ta prosba: „Bože, prosíme tě, aby ses ujal zemí, na které my nestačíme, věcí, které jsou nad naše síly. I toto ti svěřujeme a od tebe očekáváme pomoc. My však chceme přidat to, čemu se říká dobrá vůle."

No, a poslední čtvrtá sloka mluví o té záchraně. Už je tady ten příslib té záchrany. Celý tón té písně se otáčí a už je to jako že mluví Bůh. A důležitá myšlenka, důležitý moment je to, že „neboť je blízko tvoje spása". Mnoho lidí se domnívá, že Bůh je nám někde daleko. Ale právě tento adventní zpěv chce připomenout a chce říct: „Bůh je blízko. Je velmi blízko tomu, co prožíváš, ví o tvých starostech, ví o tvých radostech, a pokud ty ho pozveš do svého života, pocítíš jeho pomoc a ten pokoj, který on ti nabízí.

Bůh bude s tebou, a to je důvod k radosti

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
21.12.2014, kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
4. neděle adventní
příslušné slovo Boží: 1. čtení 2 Sam 7,1-5.8b-12.14a.16; 2. čtení Řím 16,25-27; evangelium Lk 1,26-38;

Než se dostaneme k dnešnímu evangeliu, tak bych chtěl něco málo říct k Betlémskému světlu. Letošním mottem je věta: Sdílení štěstí vám přinese pokoj. Není to citát z Písma svatého, ale je to myšlenka, která byla převzata ze 14. kapitoly z listu Římanům, konkrétně z veršů 17-19. Tady ta pasáž z toho listu Římanům vysvětluje, že život je mnohem víc než jídlo a pití a že bychom mnohem víc se měli zaměřit na to, abychom budovali mír, spravedlnost a vůbec usilovat o takovou radostnou existenci. A ta radost ze života se právě může odrážet i tenkrát, když lidé sedí u stolu, jí a jí společně a k tomu stolu vlastně pozvou někoho.

Betlémské světlo je letos rozváženo již po dvacáté osmé a vždycky každý rok se hledá nějaké dítě, které má tu čest, že zapálí od té lampy v Betlémě tady toto světlo, které je potom rozváženo do mnoha zemí. Tak letos tím dítětem, kterému se říká pro ten rok Dítě světla, je devítiletý Ticián Lonacher z Lince. Chodí do základní školy, která má jméno Základní škola Otto Glock v Linci, a učitelé v této škole stáli před takovým docela velkým úkolem. Do té školy chodí 190 dětí, což by nebylo až tak nic zvláštního, ale těch 190 dětí pochází z 31 zemí. Lidé z těchto 31 zemí se schází v té škole a ti učitelé se právě snaží různými integračními programy, aby ty děti měly úctu jeden k druhému a aby pochopily právě, že ty kultury se mohou obohatit. A právě ten Ticián je považován za člověka, který se snaží velmi intenzivně žít lásku k bližnímu. On velmi podporuje spolužáky, kteří mají jiný mateřský jazyk, než je němčina, a on sám říká: „Jde mi o to, aby se vyznali. Je mi jedno, odkud děti pocházejí a jakou mají barvu pleti. Hlavní je, že spolu všichni vycházíme. Hodně se učíme jeden od druhého.“

A tady ten Ticián zapálil nebo odpálil to Betlémské světlo už měsíc před Vánocemi 24. listopadu v bazilice Narození v Betlémě. To světlo bylo předáváno v sobotu 13. prosince ve Vídni, tentokrát v největším evangelickém kostele. A do naší republiky bylo dovezeno již po dvacáté páté a už pravidelně v té Vídni přebírají to světlo brněnští skauti a spolu s těmi brněnskými skauty i skauti s Veverské Bítýšky.

Takže moc děkujeme. Po mši svaté si budete moct odpálit ať už od věnce nebo oltářních svící a odnést to světýlko domů.

Já bych se teď chtěl ještě vrátit před Betlém do Nazareta. Svatý Lukáš začíná svoje evangelium zprávou o dvou zvěstováních. Anděl je poslán k Zachariášovi do Chrámu, aby mu řekl, že budou mít s Alžbětou syna a Zachariáš nevěří, nechce to přijmout, tuto myšlenku. A potom je anděl Gabriel poslán do města do domu, do obyčejného domu, aby požádal o souhlas Marii. Gabriel znamená Boží moc. Vůbec tady v tomto úryvku hrají takovou velkou symboliku jména a už ta jména mají toho čtenáře nějakým způsobem postrčit, jakým směrem má uvažovat.

Gabriel znamená Boží moc. My si často představujeme Boha jako někoho, kdo zneužívá svoji moc, protože tak to často dělají lidé. Ale Boží moc se projevuje tak, jak se projevil Gabriel, tak jak mluví. Přichází, zdraví a žádá o souhlas, nikoho „netlačí ke zdi“, ale žádá o svobodný souhlas.

„Byl poslán do galilejského města Nazaret.“ V Galileji ti Izraelité nebyli zrovna vzorem víry. Za takové ty sloupy víry se považovali v Judsku a v okolí Jeruzaléma. Ale Nazaret znamená potomek. Je to z hebrejského slova netzer, a to znamená potomek nebo potomstvo. Je to tedy znovu, jak říkám, takové symbolické pojmenování.

„K panně zasnoubené s mužem jménem Josef, a ta panna se jmenovala Maria.“ Oba byli z Davidova rodu. Josef je jméno, které nalézáme už ve Starém zákoně, a odkazuje nás na události, které se staly v Egyptě. Stejně tak i Marie nebo Miriam nebo Mariam. Starozákonní Josef je první Izraelita, který se nedobrovolně dostane do Egypta. Nicméně Bůh mu žehná, a on této situace využije a stane se faraónovým zástupcem a dostane jméno Zachránce světa.

Josef znamená „Bůh přidá“. Když se Josef narodil, tak právě jeho otec Jákob řekl: „Bůh mi přidal dalšího syna.“ Ale to „Bůh přidá“ taky znamená, že Bůh přidá k naší snaze, k tomu co my děláme. A víme, že ten novozákonní Josef pokračoval v tom, co dělal ten starozákonní. Pečoval, staral se, dával pozor, ochraňoval. A tak Bůh přidal jeho péči k tomu svému vykupitelskému dílu.

Budeme, bratři a sestry, slavit Vánoce. O každém z nás platí, že máme taky přidat něco, to v čem jsme dobří, to co umíme, to co zvládáme. To přidejme tady k tomu, co přinesl Bůh, to dejme k tomu přicházejícímu Bohu, a ta oslava bude mít mnohem větší hloubku, bude mnohem intezivnější a my mnohem víc zažijeme právě taky tu radost a pokoj.

Maria nebo jak jsem říkal Mariam nebo Miriam, byla starší Mojžíšova sestra, které dali do rukou košík a řekli, aby ho dala do rákosí na břehu Nilu a aby dávala pozor, co se stane. A tak novozákonní Marie bude dávat pozor na Zachránce světa, na Vykupitele, bude pečovat o toho, který nebude schopen se postarat o sebe sám. Tady se dostáváme k hlubokému tajemství. Bůh, stvořitel světa, ten, na kterém my jsme závislí, se dává do rukou nám lidem. Dobrovolně se stává, řekli bychom, neschopným se postarat sám o sebe, a potřebuje naši pomoc, naši spolupráci.

Anděl, když přichází k Marii, tak ji zdraví řecky: „Chaire, chaire Maria.“ Znamená to: „Raduj se.“ Byl to pozdrav, který byl naprosto normální, obyčejný a zapadá do celé té scény. Na stránkách Písma svatého je to pozdrav výjimečný. Zpravidla ti Boží poslové zdraví: „Neboj se.“ Ale Marii ujišťuje, že má důvod se radovat.

Svatý Jeroným, když překládal Písmo svaté do řečtiny a hebrejštiny do latiny tak se mu přeložit to „raduj se“ zdálo příliš všední, každodenní, a proto to přeložil tady tím: „Buď zdráva,“ a tak se to překládá i do dalších národních jazyků. Není to špatně.

Nemoc je následkem dědičného hříchu a anděl přichází k té, která byla uchráněna dědičného hříchu, a tedy člověk, který je bez hříchu, je zdravý, na těle i na duši. Takže tento pozdrav je v pořádku, ale my se dnes zase vracíme k tomu, řekli bychom, všednímu, každodennímu „raduj se“.

Protože ten anděl říká: „Bůh bude s tebou, a to je důvod k radosti. Máš důvod k radosti.“ A toto je myšlenka, s kterou bych teď chtěl skončit. I my přes všechny těžkosti našeho života máme důvod k radosti. Prožijme těch několik málo dnů doby adventní, které nám zůstávají do Vánoc, a přemýšlejme, co nám dělá radost a za tu radost děkujme.

Přijmout Ježíše, to se rovná projít bránou pokory

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
24.12.2014 - středa , kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
Slavnost Narození Páně
příslušné slovo Boží: 1. čt. Iz 9,1-6; ž. Žl 96; 2. čt. Tit 2,11-14; evang. Lk 2,11-14;

Bratři a sestry, prožíváme, slavíme Velkou noc narození, nový začátek. Těch nových začátků známe vícero. I my si třeba říkáme čas od času, začnu znovu. Nový začátek někdy bývá s elánem a někdy člověk musí začít znovu, třeba když se přestěhuje, když změní zaměstnání a podobně. Anebo se začíná znovu po nějaké katastrofě, když třeba voda odnese dům.

Takový první nový začátek, o kterém jsme slyšeli v dnešních textech, tak to bylo v žalmu: „Zpívejte Hospodinu píseň novou, zpívejte všechny země. Zpívejte Hospodinu, velebte jeho jméno.“ Třikrát nám to žalmista opakoval.

Ten žalm vznikl krátce po tom, co se vrátili z babylónského zajetí nebo vyhnanství, a začínali skutečně, jak se říká, od nuly. Začínali od toho, že stavěli města, stavěli Chrám. Ale taky budovali společnost, budovali vztahy, bylo potřeba obnovit bohoslužbu. A začali s nadšením. Mělo to své problémy, své těžkosti, ale nevedli si špatně. Až teda to skončilo tím, že přišel Alexandr Veliký a maličké Izraelské království vlastně pohltil.

Druhý nový začátek, o kterém jsme slyšeli, už byl v evangeliu, a bylo to to sčítání. Byl to začátek, který byl znamením, můžeme říci, arogance, znamením nadřazenosti. Tady se zdůrazňuje, že to bylo první sčítání, které bylo v celé říši, aby se v celé říši provedlo sčítání. Tím císař Augustus a ti, kteří vládli s ním, říkali: „Počítejte napevno s tím, že jste našimi poddanými. My vám teď vládneme, my jsme tady pány a počítejte s tím, že nám budete platit daně a tak to bude.

To sčítání, to byl běh na dlouhou trať. Bylo to oznámeno rok dopředu a skutečně to trvalo dlouho. A bylo to vlastně výrazem jakési sebejistoty: „Naší vládou nemůže nic otřást.“ A je jasné, že pokud pro to byl někdo nadšený, tak to byli pouze ti římští občané. Ale většina ostatních porobených národů dávala najevo, že se jim to vůbec, ale vůbec nelíbí.

A třetí nový začátek, to je narození Ježíše Krista. Když se už podíváme na ty dva začátky, které se tady střetly, ten začátek s tím sčítáním a ten začátek s narozením, tak to jde právě proti sobě. To sčítání je, jak už jsem zmínil, výrazem autority, nadřazenosti. A z tohoto pohledu se zdá, že Josef s Marií jsou takovými malými kolečky v běhu dějin, takovými malými kolečky, vlastně o kterých nikdo neví, na které nikdo nebere ohled. Tak to vypadá z pohledu politiky. Ale z pohledu Božího je to úplně jinak. Josef s Marií pokorně jdou. Někdo by řekl, museli. To je otázka. Ale Bůh se chystá i přes tu aroganci římského císaře splnit to, co slíbil, to co řekl prorok Micheáš, že v Betlémě se narodí jako potomek krále Davida Zachránce, Vykupitel.

Někdo by mohl říct: „Vždyť je to jedno, kde se narodí. Mohl se narodit v Nazaretě, mohl se narodit v Jeruzalémě, mohl se narodit kdekoliv. Vždyť je to maličkost. Hlavně, že přišel.“ Na jednu stranu je to maličkost, ale to že Bůh splnil právě tuto maličkost, kterou předtím slíbil, že dodržel slovo ve věci, která je svým způsobem nepodstatná, protože znovu říkám, důležité je, že Zachránce přišel, tak tímto Bůh chce říct: „Na moje slovo je polehnutí, a když vám něco slíbím, tak vám to taky splním.“

Když se podíváme na ten obrázek, který vidíte, tak jak jsem říkal na začátku mše svaté, jmenuje se to Brána pokory. Původně ten vchod byl mnohem větší, ale byly s tím problémy, protože nevěřící vjížděli na koních do té baziliky a narušovali tak průběh bohoslužeb, a nebylo možné je tam nepustit. A tak někdo vymyslel to, že se ten vchod začal zmenšovat, až se zmenšil na to, jak to vidíme. Tak nějak to vyšlo z praktického pohledu, ale má to hluboký symbolický význam. Člověk se musí sklonit, aby mohl vstoupit na místo, kde se Kristus narodil. Pohled člověka musí jít k zemi. Tato noc narození nás vybízí k tomu, abychom se podívali do dvou směrů, pod svoje nohy, před sebe, abychom se podívali, na co šlapeme. Jestli náhodou nešlapeme po něčem krásném, pěkném, jestli nešlapeme po něčem, co nám připadá příliš obyčejné, všední. To je jedno, jestli je ta věc všední nebo nevšední. My máme ty věci hodnotit jinak, jestli je to dobré nebo špatné. A každé dobro je svým způsobem nevšední a v žádném případě bychom po něm neměli šlapat. Neměli bychom šlapat po žádném člověku, který usiluje konat dobro.

Ono to jde ještě dál. Když člověk projde tou bazilikou Narození, tak jde dolů, a to připomíná tu větu: „Porodila svého prvorozeného syna a položila ho do jeslí,“ ještě dolů, ještě níž. To nejcennější, co

Bůh měl, je úplně nejníž, kvůli nám, a může se s ním setkat každý, kdo se sníží, kdo se skloní, kdo se podívá, co je před ním, co má před svýma nohama.

Tato noc nás vybízí k tomu, abychom také zvedli svoje oči a podívali se nahoru, podívali se na toho, kdo k nám přichází, abychom vnímali svýma očima tu krásu, která je kolem nás.

O pastýřích, o jejich ochotě jít do Betléma, o tom budeme rozjímat zítra při dopolední mši svaté. Teď bych chtěl zůstat u něčeho jiného. Co to znamená, sklonit se, co to znamená vnímat to, co je před mýma nohama? V určitém slova smyslu znamená to děkovat. Být pokorný znamená také být vděčný.

Bratři a sestry, jestliže se chceme setkat se Spasitelem, musíme projít bránou pokory. Ne jenom, že skloníme hlavu navenek, ale že se skloníme uvnitř, a to nám umožní vidět náš život v jiném světle. V jakém? Udělejme si během vánočních svátků čas a poděkujme, u jesliček tady v kostele, doma, kdekoliv jinde, poděkujme za všechno dobré, co jsme dostali během tohoto roku, za všechnu Boží pomoc, za všechnu Boží ochranu a prosme Pána, aby přijal naše úsilí.

Když se podíváte na Betlém, tak jsou tam figurky, pastýři a figurky, které něco přinášejí. Říká se jim darovníčci. A my jsme zvyklí takto si to představovat, že tam každý něco donesl. Historická pravda asi byla taková, že ti lidé byli tak chudí, že neměli co donést, a ani se na tu návštěvu nijak nepřipravovali, šli spontánně, takže toho s sebou moc neměli. Ale jedna legenda vypráví o tom, jak právě přicházeli lidé do Betléma, každý něco nesl, protože viděli, že Svatá Rodina je chudá. Ale Josef musel někam odejít, a tak ty dárky přebírala Maria. Jednou rukou držela Ježíška a druhou rukou brala ty dárky. A v určitý moment se stalo, že už měla ty ruce plné, už to neměla kam dávat, a tak se dívala a hledala, koho by poprosila o pomoc. A všimla si, že tam někde vzadu je takový človíček, který nic nenese. Asi právě proto, že ten člověk nic nenesl, tak se neodvažoval přijít dopředu a stál vzadu.

Maria se na něho podívala, usmála se na něj a poprosila ho, jestli by šel k ní. On nesměle přišel, ale přišel, nenechal se prosit, přijal tu výzvu. A když přišel, tak Maria mu dala do náručí Ježíše a ten člověk ho přijal, podržel a jeho oči se rozzářily radostí, protože on dostal dar.

Bratři a sestry, jakkoliv my přinášíme svoje úsilí, jakkoliv my přinášíme to, co jsme s Boží pomocí zvládli, buďme si vědomí toho, že jsme to my, kdo přijímá ten největší dar. A přijmout tento dar, přijmout Ježíše, to se rovná projít bránou pokory.

Kéž se tak s Boží pomocí stane.

Co by se stalo, kdyby pastýři nešli k jesličkám?

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
25.12.2014 - čtvrtek, kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
Boží hod vánoční
příslušné slovo Boží: 1. čtení Iz 62,11-12; 2. čtení Tit 3,4-7; evangelium Lk 2,8-20;

Bratři a sestry, přečetl jsem kousíček z evangelia, které už jsme slyšeli v noci, a potom pokračování. Je to celý ten úsek, oddíl o pastýřích. A při té noční bohoslužbě jsem také mluvil o tom, že tady ta Veliká noc narození nás vede k tomu, abychom se podívali před sebe, to co nám leží u nohou, abychom náhodou nešlápli na něco pěkného, krásného, dobrého, ale že nás ta noc také vede k tomu, abychom se podívali nahoru, na toho, kdo přichází. Abychom se zkrátka a dobře dívali dál. A tento pohled nám právě pomohou uskutečnit pastýři.

Co by se stalo, kdyby pastýři nešli k jesličkám? Nebyla by to žádná vina, nebyl by to žádný hřích, nebylo by to nic zlého, ale naopak nevzniklo by něco dobrého. Jak se říká, oni sami by měli škodu. Nikdo by jim nemohl nic vyčítat, ale oni sami by si museli vyčítat: „My jsme nepřijali nabídku. Nám bylo nabídnuto, že tam můžeme být první a nám bylo nabídnuto, že se z toho setkání budeme radovat.“

Bratři a sestry, my jsme rádi, když jsme někde první. Být první, to znamená být nejlepší, být pochválený, být vzorem. A mít radost, to je to, po čem všichni toužíme. Ne jenom nějaké takové chvilkové veselí, nějaký humor, ale radost jako životní postoj. Ta radost nevznikne sama od sebe, ale musíme ji někde brát. A můžeme ji načerpat právě teď o Vánocích.

Začátek toho úryvku: „V té krajině nocovali pod širým nebem pastýři,“ se odehrál mimo město. Za chvilečku uvidíte záběry z místa, kterému se říká Pole pastýřů. Podle tradice tam mladý David pásl stáda svého otce, své rodiny, když pro něho poslali, aby šel domů, že je tam prorok Samuel a čeká na něho. A Samuel potom mladého Davida pomazal za krále.

To místo není ničím moc význačné. Stojí tam takový prostý kostelík, jehož výstavbu financovali kanadští křesťané, a v tom kostelíku jsou tři obrazy, jak andělé mluví k pastýřům, jak potom pastýři se setkávají se svatou rodinou a jak se vrací v radosti domů. K tomu se ještě dostaneme. A potom je tam klenba, kopule, která je prosvětlena takovými malými okénky, spíš skleněnými dlaždicemi, a ta kopule má připomínat právě tu hvězdnou oblohu.

Pastýři získali to právo být u jesliček jako první. Kdo jsou tito pastýři? Jsou to lidé, kteří jsou takoví drsní, nevzdělaní. Oni neměli čas chodit do školy. Na jednu stranu být pastýřem, to jako nebylo nic moc, protože pastýřem se stal ten, kdo se právě ničím nevyučil, ten kdo neměl řemeslo, ten kdo neměl školy. Na druhou stranu právě být pastýřem posle Písma svatého má velký kredit. Vždyť v Novém zákoně sám Ježíš říká: „Já jsem váš pastýř, já jsem Dobrý pastýř.“ Dobrý pastýř se totiž především stará o někoho jiného, o někoho, kdo je mu svěřený. V tomto slova smyslu Maria a Josef jsou pastýři Božího Syna, protože se o něho starají. Každý z nás je někomu pastýřem, každý z nás se o někoho stará. A tito pastýři s Betléma, oni nebyli zrovna vzorem nějakého náboženského života. Oni stáli spíš na pokraji, ať už té lidské společnosti, tak i té náboženské. Většina rabínů se na ně dívala, jak se říká, úkosem: „To jsou ti, co jsou z venku. Oni nepatří úplně k nám.“

A tito dostávají tu milost, že mohou být u jesliček první, a oni ji využijí. Pospíchali. My nevíme, kolik z nich, jestli šli všichni pastýři. Mohli tam být dva, mohlo jich tam být dvacet. Někdo asi u těch stád zůstat musel. Nevíme, nakolik prožívali ten vnitřní boj: „Jít, nejít? Má to cenu, nemá to cenu? Nezdálo se nám to, nebyl to přelud? Bude to stát opravdu za to?“ Anděl říká: „Zvěstuji vám radost pro vás, pro všechen lid.“ Bude opravdu ta radost stát za to? Peníze to nebudou, na radost se nedá šáhnout. Určitě prožívali takový nějaký boj ve svém nitru. Ale nakonec šli, dokonce se říká, pospíchali.

A tito pastýři jsou první. Ježíš se vícekrát obrací k těm, kteří jsou, my bychom řekli, vně. O tom, že je Mesiáš, Boží Syn, o tom se bude bavit se samařskou ženou u studny Jakubovy, tedy s příslušnicí neizraelského národa. Vybere si dvanáct apoštolů, ale když bude potřebovat na Velký pátek pomoc, tak mu pomůže Šimon z Kyrény, který nebyl jeho učedník. A první, kdo se dostane do ráje, do nebe, bude zločinec, který visí po Ježíšově boku, který ho vyzná jako Mesiáše. Tedy zase někdo, kdo je vně.

Pro Ježíše tady to rozdělení, uvnitř, vně, pro něho to nemá žádný význam. On pozval ty pastýře proto, aby řekl: „Já to vidím jinak. Já se na vás nedívám, kdo patříte do jakého národa, ale kdo jak jste upřímní, kdo jak očekáváte a chcete přijmout dar.“

Pak se tam říká taková zvláštní věta: „Pastýři se zase vrátili.“ Skoro jako by tam ta věta nepatřila. Kam se vrátili? No, k těm stádům. Ale svatý Lukáš tím chce říct ještě něco jiného. O návratu taky mluvilo první čtení: „Řekněte siónské dceři: S sebou má svou mzdu a před sebou má svůj zisk.“ Dost dlouho mi vrtalo hlavou, o čem je tady řeč, spíš o kom je tu řeč. Je to připomínka toho, kdy se praotec Jákob vracel od svého strýce Lábana. Vracel se s tím, co vydělal, vracel se se svými dvěma ženami, Leou a Ráchel, a se svými dětmi. A před sebou má svůj zisk. Co to bylo? On se vracel do země, která mu byla slíbena. Ale on nevěděl, jak to dopadne, protože tam v té zemi byl jeho starší bratr Ezau, kterého on okradl o ta prvorozenecká práva.

Takže na jedné straně vracel se a něco měl ve svých rukou, ale před ním byla nejistá budoucnost. Usmíří se se mnou bratr, odpustí mi? Anebo budeme žít v nepřátelství? Člověk vždycky má něco v rukou a něco očekává. A to co očekáváme, není jisté. A tady právě přichází Ježíš, který říká: „Já budu s tebou v tom očekávání, aby ses mohl vrátit.“

Jákob se vracel do země, kde se narodil, Jákob se vracel ke svému bratrovi, aby to urovnal, aby to dal do pořádku. Jákob se vracel, aby srovnal vztahy. Pastýři se zas vrátili. Vrátili se ke svým denním povinnostem, k tomu co dělali každý den, ale věříme tomu, že se vrátili už jiní. Že už to nebrali jako povinnost, jako práci, ale třeba jako službu.

A tak, bratři a sestry, i na nás je, abychom se vrátili, jeden k druhému, k Bohu. To slovo „vrátit se“ má Lukáš velmi rád. V evangeliu ho použije 22 krát a ve Skutcích 11 krát. Mimo svatého Lukáše nacházíme to sloveso „vrátit se“ v evangeliu pouze 5 krát. Je to tedy Lukášovo velmi, velmi oblíbené a preferované slovo. Je to sloveso, znamená to nějaký pohyb. A nejde jenom o ten pohyb vnější, ale jde právě o to vnitřní rozhodnutí, třeba jako když se marnotratný syn vrací ke svému otci.

Vrátit se. Vánoce nám nabízejí možnost, abychom se i my vrátili. Abychom i my třeba opravili to, co se během toho roku pokazilo, abychom potom zažili to, co zpívali ti andělé: „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem, v kterých má Bůh zalíbení.“ My to míváme napsané nad betlémem, ale ti andělé to zpívali tady na tom poli pastýřů. Zpívali to a říkali to těm pastýřům, kteří, jak jsem říkal, zrovna nebyli nějakým vzorem. Tím spíš, pokud budeme my chtít, tak si máme uvědomit, že jsme lidmi, v kterých má Bůh zalíbení. Přes všechny naše chyby, přes všechny naše nedostatky, On má zalíbení v každém z nás.

Ať nás toto poznání těší, ať z toho čerpáme opravdovou radost a pokoj.

Vánoční příběh o třech stromech

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
26.12.2014 - pátek , kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
Svátek sv. Štěpána, prvomučedníka
příslušné slovo Boží: 1. čtení Sk 6,8-10; 7,54-60; evangelium Mt 10,17-22;

Chtěl bych se zamyslet nad tím, co jsou Vánoce. Když jsem třeba poslouchal nedávno rozhlas, tak tam ten redaktor říkal: „Doufám, že už jste si prošli televizní program a zatrhali všechny pohádky, které chcete letos o Vánocích vidět.“ Když řeknu pravdu, tak mě to krapet nadzvedává, protože Vánoce nejsou pohádka. Ale mnoho lidí to takhle bere.

Právě už svatý Lukáš si dává tu práci, aby řekl: „To je realita.“ Proto říká: „Když císař Augustus nařídil to sčítání..., když v Sýrii byl místodržitelem Quirinius ...,“ jde mu o to zasadit to přesně do času, aby zdůraznil a řekl: „Ježíš přichází na tento svět. Na tento svět, kde je tolik chyb, tolik slabostí, tolik těžkostí, kde se často ty události vyvíjí jinak, než my bychom chtěli a než my bychom si přáli.“ A do této reality přichází Ježíš jako Zachránce.

A teď už se dostáváme tady k tomu, o čem chci mluvit, právě k té situaci, kdy se něco vyvíjí jinak, než my si plánujeme, než my bychom si přáli. Tak v jižním Tyrolsku, to je hornatý kraj, se vypráví příběh o třech stromech.

Začíná to opravdu, jako že zpod mechu vyraší tři semínka. Napřed ani není poznat, co to bude. Napřed to jehličí splývá s tím mechem, ale postupně, jak jde den za dnem, tak se začíná ukazovat, že to budou tři stromy. A jak ty stromy rostou, tak se dívají kolem sebe, na ty hory, na slunce, pozorují potok, který teče o kousek dál a jako všechno, co je mladé, všechno co začíná, tak i tyto stromy mají své sny, svoje přání, čím by chtěly být, kam by se chtěly dostat, a tak si to vyprávějí. První strom říká: „Já se hrozně rád dívám na nebeskou oblohu a ty hvězdy tam mi připadají jako drahokamy, jako diamanty. Já bych chtěl být nejkrásnější. Já bych chtěl být nejkrásnější a přál bych si, až dorostu, až mě podetnou, aby ze mě udělali schránku na poklad, pokladnici. Aby mě potáhli zlatem, nějaký šperkař aby mě ještě zdokonalil a dovnitř dali ty největší a nejvzácnější poklady, jaké na světě jsou.“

Druhý strom se zase naopak díval dolů. Díval se na potok, který tam tekl kousek od nich, a říkal: „Mně se líbí ten potok. On teče někam do údolí, tam se z něho stává řeka. Tu řeku nic nezastaví, ten potok je svobodný, on si plyne, a já bych chtěl být nejsilnější. Chtěl bych být nejsilnější, aby ze mě udělali stožár, stěžeň na loď, nejlépe na největší loď na světě. A já bych potom brázdil oceány, řídil by mě nějaký skvělý kapitán a vozil bych krále a takové význačné osobnosti. To bych si moc přál.“

A ten třetí strom říká: „Já bych chtěl zůstat tady, mně se líbí tady, ale chtěl bych být největší. A chtěl bych, aby sem přicházeli lidé, aby se na mě dívali, a když se ke mně postaví a já budu největší, tak zakloní hlavu a podívají se až úplně nahoru a uvidí do nebe a přál bych si, aby si vzpomněli na Boha.“

Roky plynuly a ty stromy rostly, až skutečně jednoho dne se tam objevili dřevorubci. Ty dva první stromy zajásaly a říkaly si: „Blíží se naplnění našich snů.“ A ten třetí strom si říká: „Snad přišli jenom pro ty první dva.“ První dřevorubec se zastavil u toho prvního stromu, který chtěl být nejkrásnější, a říká: „Jsi skoro dokonalý. Opravdu jsi dokonalý,“ a podetnul ho.

Druhý dřevorubec přišel k druhému stromu a říká: „Jsi veliký! Jsi veliký, no uvidíme. Uvidíme, co se s tebou dá dělat.“

A třetí dřevorubec, když přišel k třetímu stromu, tak v tom třetím stromu se zatajil dech a jeho větve zašuměly: „Já tu chci zůstat, nech mě tady.“ Nicméně dřevorubec říká: „Ty dva jsou lepší, ty jsi takový obyčejný. Ale to nevadí, já se spokojím i s tebou, s obyčejným dřevem,“ a také ho podetnul.

Větve, které ještě před chvílí zpívaly v tom větru, větve, po kterých ještě před chvílí poskakovaly veverky, tak ty zůstaly na svahu a vesničané si je odnesli na spálení, a ty kmeny odvezli do údolí. První kmen se dostal do truhlářství a čekal, že z něho udělají tu pokladnici. Ale po pokladnicích zrovna nebyla sháňka, nikdo je nechtěl, nebylo co schovávat do pokladnice. Spíše bylo potřeba užitečné věci, nějaké vybavení, a tak z něho udělali žlab. Strom si říká: „Ale to je takové nízké. Já jsem chtěl něco lepšího.“ Ale nepomohlo mu to.

Druhý strom přivezli do přístavu. Zajásal a říká si: „Je to tady. Je to tady, udělají ze mě ten stožár, ten stěžeň.“ Nicméně nebyla sháňka ani po velikých lodích, byly potřeba spíš malé. A tak z něho udělali takovou kocábku. Nebyla ani velká, spíš malá, nebyla ani moc pevná, spíš křehká, a tak si řekli: „Ta na moře nemůže, to by nevydržela. Nemůže ani do nějaké dravé řeky. Tak půjde na jezero.“ A vozili tou kocábkou každý den ryby a za nějakou dobu celá ta lodička nasákla pachem těch ryb. Nebylo to moc příjemné.

A třetí? Třetí strom odvezli do tesařství a tesař ho rozřezal na trámy. A protože nikdo zrovna trámy nepotřeboval, tak ho uskladnil ve stodole a řekl si: „Však se uvidí. On tě někdo bude potřebovat.“ Roky plynuly a ten první strom, z kterého se stal žlab, tak byl smutný ze svého nízkého postavení. Až jednou večer na něho zasvítila zvláštní hvězda, v okamžiku, kdy žena do něho položila dítě. Vedle ženy stál muž a říká: „Marie, kolébka by byla lepší, ale nestihl jsem ji udělat. A Marie říká: „Josefe, to nevadí. Ježíšovi bude stačit i tady tento žlab. Vždyť je krásný, vždyť je to nádherné dřevo.“ A strom pochopil, že teď skutečně v sobě nese, skrývá, ten největší poklad.

Roky plynuly a jednoho dne večer přišel na břeh jezera tady k té naší kocábce učitel, rabi, se svými žáky. Sedli si do ní a rozhodli se, že se přeplaví na druhou stranu jezera. Rabi byl unavený, a tak usnul, a během té cesty se strhla bouře. Loďka nebo spíš ten strom se bál a říká: „Jsem už starý, stará. Už to nevydrží moje dřevo na těch bocích a já nedovezu učitele a jeho žáky v pořádku na druhou stranu jezera.“ Učitelé se taky báli, a tak vzbudili svého učitele a říkají: „Rabi, je ti jedno, že se tu utopíme?“ On se postavil, podíval se, co se děje, okřikl bouři a řekl: „Mlč!“ A bouře utichla, vítr přestal a náš druhý strom, z kterého byla loď, pochopil, že skutečně veze to největšího pána nebe, země i vody.

A uplynulo několik málo měsíců a naráz ze stodoly vytáhli trám, na který téměř všichni zapomněli. Bylo to v pátek dopoledne, a tlačili ho někam mezi dav lidí, mezi zlé lidi, a vprostřed toho davu byl jeden takový potlučený, otrhaný, na kterého všichni křičeli a všichni mu nadávali, a náš trám uvázali na záda tohoto člověka. Až došli na místo, tak toho člověka k tomu trámu dokonce přibyli. Náš strom, trám, se styděl, bylo mu ho líto, a téměř plakal, protože nechápal zlobu těch lidí a nevěděl, proč on zrovna, proč zrovna on.

Ale když v neděli ráno vyšlo slunce a hrob byl prázdný, tak všechny ty tři stromy pochopily, že jim bylo splněno jejich přání a že dostali mnohem víc. Že ten, který chtěl být nejkrásnější a chtěl v sobě schovávat nejkrásnější a nejvzácnější poklady, tak skutečně v sobě měl Zachránce. Ten, který chtěl vozit hodnostáře, krále, tak měl tu čest, že posloužil tomu nejvyšším hodnostáři. A ten, který si přál zůstat na místě a přál si odkazovat lidi na Boha, tak i jemu se to splnilo, protože když se lidé podívají na kříž, vždycky si vzpomenou na Boha. Tak se splnila jejich přání, jejich sny. Nesplnily se způsobem, kterým oni si mysleli, že se to stane, ale pochopili, že dostali mnohem víc.

Tak, bratři a sestry, když teď prožíváme dobu vánoční, tak se zamysleme nad svým životem a poděkujme Pánu Bohu za to, že plní naše přání, naše prosby, naše touhy, ale ať nás nepřekvapí, že On to udělá svým způsobem a vždycky nám dá víc, než kolik my čekáme.

Sám Bůh stačí

P. ThLic. Marek Hlávka, farář ve Veverské Bítýšce
28.12.2014 - neděle , kostel sv. Jakuba ve Veverské Bítýšce
Svátek sv. Rodiny
příslušné slovo Boží: 1. čtení Gn 15,1-6;21,1-3; 2. čtení Žid 11,8.11-12.17-19; evangelium Lk 2,22-40;

Bratři a sestry, evangelium, které jsme slyšeli, uslyšíme znovu na Hromnice, a tak se teď aspoň na chvíli vrátíme k Abrahámovi. První čtení nám představuje praotce víry jako člověka slabého, jako člověka, který si vzdychá, vyčítá a vůbec přemýšlí, jestli všechno to, co dělal, jestli to mělo nějaký smysl. Říká si, proč. Proč jsi mě, Bože, vzal z té země, kde jsem se narodil, proč jsi mě vedl tady do té země Kanán, kde jsem cizincem, kde mi nic nepatří. V tu chvíli mu tam nepatřil ani metr čtvereční té země a neměl děti. A říká si teda, k čemu všechny ty námahy. A on to vidí svýma očima. Vidí to tak, že dědit po něm bude jeden z jeho služebníků, který se jmenuje Eliezer. Vlastně víme z toho příjmení, které má, Damašský, že tedy se asi narodil v Damašku, a byl to tedy člověk na jednu stranu pečlivý, spolehlivý, protože později, když půjde o to přivést nevěstu, manželku pro Izáka, tak pošle Abrahám právě Eliezera. Ale není to člověk z té rodiny, je to sluha. Sice první ze sluhů, ale sluha.

Víme, že v té době byla taková praxe, že když někteří manželé byli bezdětní, tak adoptovali třeba svého služebníka a povinností toho služebníka bylo doopatrovat ty manžely, a jak se říká, vystrojit jim pohřeb. Odměnou za to bylo to, že zdědil po nich jejich majetek. Tato smlouva přestala platit v okamžiku, pokud se těm manželům ještě narodil syn dědic. A Abrahám už to teda vidí všechno černě. Vidí to černě a nevidí nějakou cestu, nevidí, jak dál, jak jinak by to mohlo skončit, než že umře bez syna, bez dědice.

Tady to zjevení začíná právě tím slovíčkem „neboj se“. Chtěl bych jenom připomenout, že když jsme rozjímali nad okamžikem, kdy přijde k Panně Marii anděl Gabriel, tak ji pozdraví tím slovem „raduj se“. Jinak vlastně většina těch zjevení začíná tím, že ta osoba, která se zjevuje, ať je to anděl nebo sám Bůh, tak toho, ke komu přichází, musí uklidnit a říká mu: „Neboj se.“ Neboj se, Bůh má pro tebe plán. Bůh o tobě ví. Ví o tvých starostech, ví o tvých těžkostech.

Říká mu, Abráme. Tak se jmenoval ten člověk a znamená to „otec je vznešený“. Vlastně je to jméno, které odkazuje buď k božstvu, nějaký otec bůh je vznešený, anebo odkazuje k otci tady toho Abráma. Nevypovídá nic vlastně o tom člověku. Proto taky vzápětí je mu to jméno změněno na Abrahám, to znamená „otec mnohých“ nebo taky někdy se to překládá „otec velkého nebo otec hlučícího davu“. Všechny ty výklady jsou možné.

Nicméně tedy Bůh ho na začátku uklidňuje: „Já jsem tvůj štít.“ Známe tuto větu, objevuje se velmi často v žalmech a to je první místo, kde se nachází, je to první kniha Mojžíšova, a ti žalmisté to brali tady z tohoto místa. Štít je tedy nějaká ochrana, něco co poskytuje bezpečí.

„Já jsem tvá odměna, tvá odměna je převeliká.“ Zpravidla pro nás je odměnou něco, nějaká věc nebo peníze. Ale tady Bůh říká: „Já, já sám budu tvou odměnou, protože vím, že kdybys dostal nevím co, tak tě to neuspokojí.“ Jsme vlastně na začátku duchovní cesty, která skončí nebo vyvrcholí v momentě, kdy Terezie z Avily, Terezie Veliká, řekne: „Sám Bůh stačí.“ Je to hluboká myšlenka, je to krásná myšlenka, ale dopracovat se k tomu, pochopit to, k tomu vede dlouhá a velmi obtížná cesta. A Abrám je někde v půli té cesty.

A teď se tady teda mluví o tom potomkovi a o tom, jak to bude. A Bůh mu říká: „Já s tebou uzavírám smlouvu.“ Do tohoto okamžiku byl Abrám poutník. Putoval z toho města Ur do země Kanán, potom do Egypta, potom zase zpátky. Zažíval různé těžkosti, v Egyptě ho chtěli zabít. V té zemi Kanán jeho služebníci měli spory se služebníky jeho synovce Lota, to všechno musel řešit. Řešil to dobře, ale to všechno ho unavovalo a neviděl ten smysl. Ale v tuto chvíli, kdy uzavírá s ním Bůh smlouvu, tak on z toho poutníka nebo putujícího člověka se stává praotcem.

Smlouva je uzavřena okamžitě, ale naplněna je postupně. Bůh vede Abráma postupně, aby pochopil, co všechno ta smlouva znamená. Je to proto, že Bůh na člověka nespěchá. Postupně nás vede do těch věcí, dává nám čas, abychom to pochopili, zažili, přijali.

Prvně mu teda říká: „Podívej se na hvězdy, tolik bude tvých potomků.“ V první knize Mojžíšově mu to říká celkem třikrát. Potom mu taky říká: „Tvých potomků bude jako prachu na zemi.“ A do třetice: „Tvých potomků bude jako zrníček písku na mořském břehu.“ Třikrát to Bůh opakuje, aby řekl: „Já to myslím vážně. I když v tuto chvíli nemáš nic jiného než mé slovo, tak já to slovo myslím naprosto

vážně.“ A mění se to právě proto, aby Bůh ukázal, vysvětlil, že jeho cesty jsou různé. Pro každého člověka je připravena nějaká originální cesta. Není to, jak se říká, jak přes kopírák, ale všechny ty cesty mají jeden cíl, to, aby Bůh člověka zachránil.

To, co se od člověka očekává, je víra. „Abrahám Bohu uvěřil a Bůh ho za to uznal za spravedlivého.“ Víra, to je v první řadě něco, co se odehrává v mysli člověka. Je to nějaké rozhodnutí, nějaký názor, něco, k čemu člověk dospěje – svým rozumem, svým srdcem. Ještě taky můžeme říct, že je to postoj. A potom se tady toto rozhodnutí, to co ve mně uzrálo, musí ukázat, musí se to projevit skutky. Jak říká apoštol Jakub ve svém listě, víra beze skutků je mrtvá. A o tomto mluvilo druhé čtení, List židům: „Protože uvěřil, vzal všechen svůj dobytek, veškerý svůj majetek a přestěhoval se.“ Protože věřil, vzal svého syna Izáka a byl ochoten ho obětovat.

Tedy mluví se tady o víře jako o hodnotě, která není hotová, ale která roste, do které člověk právě dozrává, o kterou člověk pořád nějakým způsobem zápasí, bojuje. Není to tedy nic, co by bylo hotové, není to nic, o čem bychom mohli říct: „Tak já už mám víru dost silnou.“ Kdepak.

A potom se rodí ten syn dědic. Všechny texty, které jsme dnes slyšeli, chtěly říct ještě druhou hlubokou myšlenku, a sice že pánem a dárcem života je Bůh, že člověk je správcem života a nikdy to není naopak. I kdyby člověk v různých výzkumech, bádáních pokročil nevím jak daleko a nevím jak hluboko, vždycky Bůh bude pánem a dárcem života. Na nás je, abychom ten dar života přijali, abychom ho opatrovali a rozvíjeli.

A tak ten život, ten syn, dostává jméno Izák. Znamená to „ten, který se směje“, jedním slovem smíšek. Jednak se říká, že to dítě se skutečně smálo, když se narodilo, ale že se taky smáli všichni kolem. Ona se smála Sára už předtím, když byl přislíben jí syn, ale nevěřila tomu, že bude mít ještě dítě. Jsou zaznamenány v Písmu dva Sářiny výroky, jeden je: „Nyní se mohu smát,“ protože bezdětnost byla považována za trest a nějaké nepřátelství Boha a všichni se ptali, proč ta žena nemá dítě, co provedla, co udělala zlého. Tak ona nyní se mohla usmát a říct: „Vidíte, nic jsem neudělala zlého a Bůh mě jenom zkoušel a já jsem v té zkoušce obstála.“

Potom je tam ještě ale druhý výrok: „Nyní ať mně se směje každý, kdo mě vidí.“ Co to znamená? Ten výrok je dvojznačný. Může se každý smát, usmát a říci: „Vida, i ona se dočkala, vida, i ona má radost. Bůh skutečně splnil to, co slíbil, to co řekl. Je to k radosti nám všem.“ Anebo se člověk může takzvaně ušklíbnout. I to je druh úsměvu, ale spíš je to právě taková jakási grimasa. Pramení to z toho, že člověk dostal od Boha svobodu a člověk může podle této svobody zaujmout nějaký postoj k tomu, co Bůh koná. Buďto to přijme nebo to odmítne. I tady to narození Izáka se stalo ve městě, kde ti lidé si říkali: „To je nějaké divné, to je zvláštní, oni jsou oba staří,“ a začalo se tam šuškat o tom, že to snad nemusí být ani vůbec jejich dítě, nebo minimálně že to je nějaké nemanželské dítě.

A koneckonců tato myšlenka, že se někdo ušklíbne, to prochází celým Starým i Novým zákonem a vidíme to i v okamžiku, kdy Pán Ježíš přichází do Nazareta, do místa, kde vyrůstal, mnozí se domnívali, že se tam i narodil a lidé říkají: „Kdo to je? Vždyť je to syn tesařův! Taková moudrost, takové skutky, kde se to u něho vzalo?“ Ušklíbli se, pohoršili se nad ním.

Takže, bratři a sestry, dnešní svátek Svaté rodiny nám staví před oči myšlenky jako mít víru i v situacích, kdy se zdá, že už není naděje, uvědomit si, že Bůh je pánem a dárcem života, my jsme jeho správci, a uvědomit si, že Bůh koná mnoho věcí k naší radosti. Ale na našem svobodném rozhodnutí je, abychom tyto věci viděli, přijali a radovali se z nich.

Kéž se tak stane.